

91044
УЛЕНДЪР
**МОЛОДОГО
УКРАЇНЦЯ**

НАКЛАДОМ ВИДХВНИЦТВА
ДЕШЕВА КНИЖКА

2020

Друже! добре перечитайте те, що написано на 28—32 сторінках цього календаря!

Замовляйте й поширюйте

**КАЛЕНДАР
МОЛОДОГО УКРАЇНЦЯ**

Подбайте про те, щоби кожний свідомий молодий українець у Вашій місцевості мав цей календар.

Якщо ще нема у Вашій місцевості заступника „Дешевої Книжки“, то Ви самі зберіть між молодими належитість за календар і висилаючи гроші до Видавництва напишіть скільки календарів Вам вислати.

Якщо можете зайнятися поширюванням всіх видань „Дешевої Книжки“ в своїй місцевості й стати постійним місцевим заступником „Д. К.“—Зголосіться до Видавництва „ДЕШЕВА КНИЖКА“
Львів вул. Скарбківська ч. 35.

(Число розрах. картотек 130.)

Р. 9-1044 А.

КАЛЕНДАР

УКРАЇНСЬКОЇ

МОЛОДІ

19

37

В цьому Календарі є **знижковий чек** на передплату „ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ“. — Як послужитися ним - глядіть на стор. 28-32

НАКЛАДОМ В-ва „ДЕШЕВА КНИЖКА“
Друкарня „СЛОВО“, Львів, Чацького б. Тел. 276-24

Дорогі Друзі!

Дістаєте у свої руки перший Ваш Календар. Видавництво „Дешева Книжка“, доложило всіх старань, щоби цей Календар став для Вас незаступним помічником у Вашій самоосвітній праці. Тому не знайдете в цьому Календарі ані оповідань ані статей, бо все це річи, які надаються до одноразового прочитання і їм найкраще місце в часописі. Але натомість знайдете тут те, що Вам потрібно весь час мати під рукою при читанні часописів і книжок: **давнє очікуваний словник чужих слів, малу політичну енциклопедію, мапи всіх частин світу й інше.**

На майбутній рік Видавництво подбає дати Вам другий подібний Календар, який знова буде для Вас **підручником політичної освіти.**

„Календар Молодого Українця“ повинен знайтися в руках кожного молодого українця. Тому кожний з Вас повинен доложити всіх зусиль, щоби якнайбільше цього Календаря розійшлося серед молоді Вашої місцевості.

Поручайте його другим!

Переговоріть із своїми товаришами, розясніть їм, чому мусять мати цей перший свій Календар і нехай вони зложать

Р. 91044

належитості за Календар на руки одного і спільно вишлють чеком замовлення до Видавництва!

Щирий дружній привіт

Видавництво „Дешеви Книжки“.

ОСТАННІ ДВА МІСЯЦІ 1936 р.

Листопад				Грудень			
н. ст.	ст. ст.	н. ст.	українські свята	н. ст.	ст. ст.	н. ст.	українські свята
1	19	Н	22 по С.	1	18	В	П'ят. і Ром.
2	20	П	Артемія вмч.	2	19	С	Авдія
3	21	В	Іларіона В. прп,	3	20	Ч	Григорія
4	22	С	Аверкія еп,	4	21	П	Введення
5	23	Ч	Якова	5	22	С	Филимона ам.
6	24	П	Арети й ін. муч.	6	23	Н	27 по С. Амфіл.
7	25	С	Маркіяна	7	24	П	Катерини
8	26	Н	23 по С. Дим	8	25	В	Клим. і Петр, вм,
9	27	П	Нестора мч,	9	26	С	Алипія Стовп
10	28	В	Параскеви	10	27	Ч	Якова Перски.
11	29	С	Анастасії Рим	11	28	П	Стефана
12	30	Ч	Зиновія й Зиновії	12	29	С	Парамона
13	31	П	Стахія і Амплія	13	30	Н	28 по С. † Анд.
14	1	С	Листопад, Косми	14	1	П	Грудень, Наума
15	2	Н	24 по С. Акинд.	15	2	В	Аванума пр.
16	3	П	Акепсіма мч.	16	3	С	Софронія пр.
17	4	В	Іоанкія В. преп.	17	4	Ч	Барвари і Івана
18	5	С	Галактіона і Еп,	18	5	П	† Сави Освящ.
19	6	Ч	Павла	19	6	С	Миколая св. чуд.
20	7	П	Ерона	20	7	Н	29 по С. Амв.
21	8	С	Соб. св. Мих.	21	8	П	Патапія
22	9	Н	25 по С. Он.	22	9	В	Непор. Зач. ПБ.
23	10	П	Ереста й ін, ап,	23	10	С	Мини і Ермогена
24	11	В	Мини, Віктора	24	11	Ч	Даниїла Стовп,
25	12	С	† Йосафата	25	12	П	Спіридїона
26	13	Ч	† Івана Золот.	26	13	С	† Евстратія
27	14	П	Фил. ап, Пущен	27	14	Н	Н. Праот. Т.
28	15	С	Гурія	28	15	П	Елевтерія
29	16	Н	26 по С. † Мат.	29	16	В	Аггея пр.
30	17	П	Григорія еп. чуд.	30	17	С	Даниїла прп.
				31	18	Ч	Севастіяна

С І Ч Е Н Ь

Українські свята			
Стиль № ст	Дні	греко-кат.	православні
		1 19 П 2 20 С	<i>Груд. 1936.</i> Боніф Ігнатія Бог. свмч.
3 21 Н 4 22 П 5 23 В 6 24 С	Св. ОО. Юліяни Анастасії вмч. 10 м. на Криті <i>Нав. Різдва.</i> Евг.	Св. Отців Вмч. Анастасії Прп. Нифонта Прмч. Євгенії	
7 25 Ч 8 26 П 9 27 С	Різдво Христ. Соб. Пр. Бог. Стеф. првмч.	Різдво Хр. Соб. Пр. Бог. Стефана, Иос.	
10 28 Н 11 29 П 12 30 В 13 31 С	по Р. 2000 м. в Н. Діт. уб. у Вифл. Анісії мч. Меланії прп.	по Р. Домни мч. 14 т. д, уб. у Вефл. Мц. Анісії Меланії прп.	
14 1 Ч 15 2 П 16 3 С	Нов. Рік, Вас. В. Сильвестра п. Малахії пр.	Нов. Рік, Вас. В. Сильвестра п. Малахії пр.	
17 4 Н 18 5 П 19 6 В	пер. Пр. С. 70 ап. <i>Нав. Бог.</i> Теоп. Вогоявл. Госп.	пер. Пр. 70 Ап. Мч. Теопемпта Вогоявл. Госп.	
20 7 С 21 8 Ч 22 9 П 23 10 С	Собор Ів. Хрест. Юрія, Еміліяна Полієвкта мч. Григорія Ніс.	Соб. св. Ів. Пред. Пр. Григорія Полієвкта мч. Григорія Ніс.	
24 11 Н 25 12 П 26 13 В 27 14 С 28 15 Ч 29 16 П 30 17 С	1 по Пр. † Теод. Татіяни мч., Евпр. Єрмила мч. ОО в С. і Р. убит. Павла з Тиваїди Поклін ок. Ап. П. † Антонія Вел.	1 по Пр. Теодоз. Татіяни мч. Єрмила мч. Рівноап. Нини Павла і Івана Ап. Петра Пр. Антонія Вел.	
31 18 Н	2 по Пр. Атаназ.	2 по Пр. Атаназ.	

СЛАВЯНСЬКІ СВАТА: 4 Добромір, 7 Святослав, 8 Мстислав, 9 Володимир, 10 Доброслав, 17 Ростислав, 18 Ярополк, 21 Ярослав.
ЛАТ. СВАТА: 1 Новий Рік, 6 Трьох Королів.

НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА

ЗАПИСНИК

22-го Свято Української Державности

22. I. 1918 р. проголошено IV-им Універсалом на Софійському Майдані в Києві самостійність Української Держави а 22. I. 1919 р. тамже підчас Трудового Конгресу Злуку всіх українських земель в одній Українській Державі.

29 -го Свято Української Молоді

30. I. 1918 р. згинули геройською смертю в Бою під Крутами 300 київських юнаків, що боронили брам української Столиці перед наїздниками.

ПОШТА

ЛИСТИ: у Польщі і до Данцігу на звичайний, не тяжчий як 2 дкг значок за 25 гр. (на місцеві за 15 гр.); на грубший (від 2—25 дкг) за 50 гр. **Заграницю:** до Чех, Австрії, Румунії й Угорщини на звичайний лист за 45 гр. а до всіх інших країв за 55 гр. **КАРТКИ:** у Польщі і до Данц. 15 гр (місцева 10 гр); до Чех, Австрії, Румунії й Угорщини 25 гр., до всіх інших країв 30 гр. **ПОРУЧЕНІ листи:** в Польщі і до Данц. 55 гр, до Чех., Австр., Рум. й Угор. 90 гр, до всіх інших країв 1 зол. **ПОБАЖАННЯ** на Свята картками можна слати із значком за 5 гр але треба писати не більше як 5 слів.

Л Ю Т И Й

Стиль		Дні	Українські свята	
№	ст.		греко-кат.	православні
1	19	П	Макарія прп.	<i>Січ.</i> Макарія
2	20	В	† Евтимія Вел.	Евтимія Вел.
3	21	С	Максима прп.	Максима пр.
4	22	Ч	Тимотея ап.	Тимотея ап.
5	23	П	Климентія сщм.	Климентія мч.
6	24	С	Ксенії прп.	Пр. Ксенії
7	25	Н	3 по Пр. † Григ.	3 по Пр. Григ.
8	26	П	Ксенофонта прп.	Ксенофонта
9	27	В	† Пер. м. Ів. Зол.	Пер. м. Ів. Зол.
10	28	С	Єфрема прп.	Пр. Єфрема Сир.
11	29	Ч	Пер. м. Ігнатія Б.	Ігнатія Богон.
12	30	П	Трьох Святит.	Трьох Святит.
13	31	С	Кира і Івана без.	Кира і Івана
14	1	Н	Лют. 32 по Сош.	32 по С. Триф.
15	2	П	Стрітення Госп.	Стріт. Госп.
16	3	В	Симеона й Анни	Сим. й Анни
17	4	С	Ізидора прп.	Ізидора прп.
18	5	Ч	Агафії мч.	Агафії мч.
19	6	П	Вукола прп.	Марти мч.
20	7	С	Партенія і Луки	Пр. Партенія
21	8	Н	Мит. і Фар.	Сироп. Теодора
22	9	П	Мч. Никифора	Никифора мч.
23	10	В	Харлампія мч.	Харлампія мч.
24	11	С	Власія сщм.	Власія свмч.
25	12	Ч	Мелетія св.	Мелетія св.
26	13	П	Мартиніяна прп.	Пр. Зої, св. Евл.
27	14	С	Авксентія прп.	Прп. Авксенія
28	15	Н	Бл. Сина. Онис.	Бл. Сина Памф.

СЛАВ. СВЯТА: 6 Богдана, 8 Гнівомир, 26 Мирослав, 27 Вірослав.

ЛАТ. СВЯТА: 2 М. Б. Громн., 11 Поява М. Б. в Люрд, 24 Попелец.

В кожному селі найменше 20 прим. „Д. К.“

РОКОВИНИ

ЗАПИСНИК

19. II. 1900 р. Микола Міхновський виступив з кличем боротьби за самостійну українську державу.

19. II. 1900 р. на тайному святі Т. Шевченка в Полтаві і 26. II. на такому ж святі в Харкові Микола Міхновський — перший ідеолог і провідник українського самостійницького руху — виголосив у перше свою історичну промову, що опісля вийшла як програмова брошура Української Революційної Партії під наг. „Самостійна Україна“.

ПОШТА

ДРУКИ (в Польщі) як висилаєте кудись книжки або часописи, то мусите на опакуванні написати **DRUK** і тоді наліплюєте значок: до 2½ дкг за 5 гр, від 2½ до 5 дкг за 10 гр, від 5—10 дкг за 15 гр, від 10—25 дкг за 25 гр, від 25—50 дкг за 50 гр, від 50 дкг до 1 кг за 60 гр, а від 1—2 кг за 70 гр. **ЗВОРОТИ**: якщо звертаєте до якогось Видавництва часописи або такі книжки, що виходять на правах часопису як „Дешева Книжка“ то пишете тільки на опакуванні опечаткованому печатками Видавництва „zwrot“ і ніщо не платите.

Б Е Р Е З Е Н Ь

Стидь		Дні	Українські свята	
			греко-кат.	православні
1	16	П	Памфила мч.	<i>Лют.</i> Памфила
2	17	В	Теодора Тир.	Теодора вмч.
3	18	С	Льва папи	Льва папи рим.
4	19	Ч	Архіпа ап.	Архіпа і Филім.
5	20	П	Льва еп. Кат.	Льва еп. Кат.
6	21	С	Тимотея прп.	Тимотея
7	22	Н	Мясоп. Найд. м.	Мясоп. Маврикія
8	23	П	Полікарпа свмч.	Полікарпа свщм.
9	24	В	†1 і 2 найд. гол. І Х.	1 і 2 найд. гол. Ів.
10	25	С	Тарасія св.	Тарасія еп.
11	26	Ч	Порфірія св.	Порфірія свт.
12	27	П	Прокопія прп.	Григорія пр.
13	28	С	Василія ісп.	Василія пр.
14	1	Н	<i>Бер.</i> Сиропуст.	Сироп. Евдокії
15	2	П	Теодота свмч. ч.	Теодота мч.
16	3	В	Евтропія і ин. м	Евтропія мч.
17	4	С	Гарасима прп.	Гарасима пр.
18	5	Ч	Конона мч.	Конона мч.
19	6	П	42 муч. в Аморії	42 муч. в Амморії
20	7	С	Василія свмч.	Василія свщм.
21	8	Н	1 посту. Теофіл.	1 посту. Теофіл.
22	9	П	† 40 Муч. в Севас.	40 муч. Севаст.
23	10	В	Кондрата і ин. мч.	Кондрата мч.
24	11	С	Софронія пат.	Софронія св.
25	12	Ч	Теофана ісп.	Теофана пр.
26	13	П	Пер. м. св. Никиф.	Пер. м. св. Никиф.
27	14	С	Венедикта прп.	Венедикта прп.
28	15	Н	2. пост. Агапія	2. посту. Агапія
29	16	П	Савина папи	Савина мч.
30	17	В	Алексія прп.	Алексія прп.
31	18	С	Кирила Єрус.	Кирила св.

СЛАВ. СВЯТА: 1 Будислав, 9 Мстислав, 19 Богдан, 21 Любомир.

ЛАТ СВЯТА: 19 Йосифа Обр., 28 Воскр. Христове. 29 Світл. Понед.

В кожному селі; заступник „Деш. Кн.“!

Нац. свята	Роковини	ЗАПИСНИК
<p>10-го Свято в честь Тараса Шевченка 9. березня 1814 р. народився і 10 березня 1861 р. помер найбільший поет української нації Тарас Шевченко.</p> <p>20-літні роковини Української Революції 7. IV. 1917 р. вибухла в російській імперії велика революція, яка в Україні перетворилася в національно-визвольну революцію і започаткувала нову еру в житті української нації.</p>		

ПОШТА

ПАЧКИ	до 100 км	до 300 км	до 600 км
до 1 кг	0.50 зл	0.15 зл	0.60 зл
від 1—3 кг	0.70 „	0.80 „	1.20 „
від 3—5 кг	0.90 „	1.30 „	1.80 „
від 5—10 кг	1.30 „	2.30 „	3.— „
від 10—15 кг	1.70 „	3.— „	4.50 „
від 15—20 кг	2.— „	3.80 „	5.80 „

Харчеві пачки : до 5 кг від 0.50—1.20 зл (залежно від далечини), від 5—8 кг 0.50—2.60 зл, від 8—10 кг 0.80—4.50 гр.

К В І Т Е Н Ь

Стиль		Дні	Українські свята	
			греко-кат.	православні
1	19	Ч	Хризанта і Дарії	Хризанта мч.
2	20	П	60 убитих в м. С.	60 убитих
3	21	С	Якова ісп.	Якова ісп.
4	22	Н	3. посту. Васил.	3. посту. Васил.
5	23	П	Нікона мч.	Нікона мч.
6	24	В	Захарії і Якова	Захарії і Якова
7	25	С	Благов. Пр. Б.	Благов. Пр. Б.
8	26	Ч	Соб. Арх. Гавр.	Арх. Гавриїла
9	27	П	Матрони мч.	Мартени мч.
10	28	С	Іляріона пр.	Іларіона пр.
11	29	Н	4. пост. Марка	4. пост. Марка
12	30	П	Івана Ліств. прп.	Зосими пр.
13	31	В	Іпатія пр.	Веніямина мч.
14	1	С	<i>Квітень. Покл.</i>	Марії Єг.
15	2	Ч	Тита прп.	Тита пр., Полік.
16	3	П	Никити прп.	Никити прп.
17	4	С	Йосифа, Георгія	Йосифа Пісноп.
18	5	Н	5. пост. Теодула	5. пост. Платона
19	6	П	Евтихія св.	Свт. Евсевія
20	7	В	Георгія св.	Георгія пр.
21	8	С	Іродіона ап.	Іродіона ап.
22	9	Ч	Евпсихія мч.	Вадима мч.
23	10	П	Терентія мч.	Терентія мч.
24	11	С	Антипи свмч.	Антипи свщм.
25	12	Н	6. Квітня. Васил.	Вхід Гос. в Єр.
26	13	П	Артемона свмч.	Василія свт.
27	14	В	Мартина папи	Артемона свщм.
28	15	С	Аристарха ап.	Антонія мч.
29	16	Ч	<i>Вел. Четв. Агаф.</i>	Трофима ап.
30	17	П	Вел. Пятниця	Симеона пр.

СЛАВ. СВЯТА: 9 Володимир, 12 Любослав, 13 Перемислав,
 15 Вячеслав, 25 Ярослав.

Передплачуйте „Дешеву Книжку“!

НАЦІОНАЛЬНІ СВЯТА

ЗАПИСНИК

**29-го Свято Українського Моря
й Української Державної Фльоти**

29. IV. 1918-р. в Севастопільському порті над Чорним морем в год. 4. після полудня чорноморська военна фльота підняла український прапор і станула на службу Українській Державі.

ПОШТА

ПЕРЕКАЗИ грошеві : до 20 зл платиться 20 гр, від 20—50 зл 40 гр, від 50—100 зл — 60 гр, від 100 до 500 зл — 1 зл. **ЧЕКИ** пересилаючи гроші звичайними (сірими) чеками ПКО платиться 10 гр; рожевими — не платиться ніякої оплати. **РОЗРАХУНКОВІ** чеки — пересилаючи ними не платиться нічого.

ТЕЛЕГРАМИ — платиться 25 гр і від кожного слова 15 гр.

ЯК АДРЕСУВАТИ : пересилаючи пачки муситься цілу адресу писати латинськими буквами.

Т Р А В Е Н Ь

Стиль		Дні		Українські свята	
				греко-кат.	православні
1	18	С	<i>Вел. С.</i>	Івана пр.	Івана прп.
2	19	Н	Воскрес. Хр.		Пасха Христ.
3	20	П	Світл. Понед.		Світл. Понед.
4	21	В	Світл. Втор.		Світл. Втор.
5	22	С	Теодора прп.		Теодора прп.
6	23	Ч	† <i>Георгія Вмч.</i>		Георгія Вмч.
7	24	П	Сави Стр. мч.		Сави Стр. мч.
8	25	С	† Марка єв.		Марка ап. і єв.
9	26	Н	1. Том.	Василія	1. Том Василія
10	27	П	Симеона свмч.		Симеона мч.
11	28	В	Ясона і Сосіпат.		Ясона ап. і Сос
12	29	С	9 Муч. в Кизиці		9 м. в Кизиці
13	30	Ч	† Якова ап.		Якова ап.
14	1	П	<i>Травень.</i> Єремії п.		<i>Тр.</i> Єремії пр.
15	2	С	Атаназія Вел.		Бориса і Гліба
16	3	Н	2. Мирон.	† Таод.	2. Мирон Теодозія
17	4	П	Пелагії прмч.		Пелагії мч.
18	5	В	Ірини мч.		Ірини Вмч.
19	6	С	Иова Многостр.		Иова многостр.
20	7	Ч	† <i>Явл. Ч. Хр. в Є.</i>		Акакія мч.
21	8	П	† <i>Івана Богосл.</i>		Івана Бог. ап.
22	9	С	† Пер. м. св. Н.		Христофора мч.
23	10	Н	3. Розсл.	† Сим.	3. Розсл. Сим.
24	11	П	Мокія свмч.		Методія і Кир.
25	12	В	Епіфанія еп. і Гер.		Епіфанія свт.
26	13	С	Гликерії мч.		Гликерії мч.
27	14	Ч	Ісидора мч.		Ісидора мч.
28	15	П	Пахомія Вел.		Пахомія пр.
29	16	С	Теодора Освящ.		Теодора Осв.
30	17	Н	4. Самар.	Андр.	4. Самар. Андр.
31	18	П	Теодота мч.		Теодота мч.

СЛАВ СВЯТА: 1 Любомир, 3 Святослав, 17 Славомир, 27 Богдан.

ЛАТ. СВЯТА: 6 Вознес. Госп., 16 Сош. св. Духа, 17 Пон. св. Духа, 23 Пресв. Трійці, 27 Боже Тіло.

Кольпортуйте „Дешеву Книжку“!

РОКОВИНИ

3. V. 1924 р. номер з власної руки Микола Міхновський, ідеолог українських самостійників і перший організатор українських збройних сил.
19. V.—21. V. 1917 р. відбувся у Києві з ініціативи Миколи Міхновського Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд.
25. V. 1926 р. вбито Головного Отамана Українських Військ Симона Петлюру.
27. V. 1916 р. номер Іван Франко.

ЗАПИСНИК

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ПОШТА

Як замовляти часопис?

Коли Ви хочете замовити прим. „ДЕШЕВУ КНИЖКУ“ то виповніть на одній стороні грубшого паперу завбільшки поштової картки так:

В-во „Дешева Книжка“
LWÓW
Zamówienie Скарбківська 35
gazetne

на другій стороні напишіть замовлення і наліпивши значок за 5 гр. вкиньте до поштової скринки.

Ч Е Р В Е Н Ь

Стиль		Українські свята		
№	Ст.	Дні		
			греко-кат.	
			православні	
1	19	В	Патрикія сщм.	Корнилія пр.
2	20	С	Талатея мч.	Талатея мч.
3	21	Ч	† Конст. і Єлени	Конст. і Єлени
4	22	П	Василіска мч.	Василіска мч.
5	23	С	Михаїла прп.	Михаїла пр.
6	24	Н	5. Сліпор. Симео.	5. Сліпор. Симео.
7	25	П	† 3-те н. Г. І. Хр.	3-е Об. Гл. Ів. Хр.
8	26	В	Карпа ап.	Ап. Карпа
9	27	С	Терапонта сщм.	Теодори мч.
10	28	Ч	Вознесен. Госп.	Вознесен. Госп.
11	29	П	Теодосії прмч.	Теодосії мч.
12	30	С	Ісаакія прп.	Ісаакія прп.
13	31	Н	6. Отців Єрмія	6. Отців Єрма ап.
14	1	П	<i>Черв.</i> Юстина мч.	Юстина мч.
15	2	В	Никифора ісп.	Никифора
16	3	С	Лукиліяна мч.	Ігнатія мч.
17	4	Ч	Митроф. п. Конст.	Митрофана свт.
18	5	П	Доротея сщм.	Доротея мч.
19	6	С	Зауп. С. Висар.	Висаріона пр.
20	7	Н	Сошеств. св. Д.	День св. Тройці
21	8	П	Пресв. Тройці	День св. Духа
22	9	В	Кирила св.	Кирила св.
23	10	С	Тимотея свмч.	Темотея свщм.
24	11	Ч	† Вартол. і Варн.	Вартол. і Варн.
25	12	П	Онуфрія Вел.	Онуфрія пр.
26	13	С	Акилини мч.	Акилини мч.
27	14	Н	Всіх св. Єлисея	Всіх св. Єлисея
28	15	П	Амоса пр.	Іони св. Єрон.
29	16	В	Тихона еп.	Тихона. Евтопія
30	17	С	Мануїла мч.	Мануїла мч.

СЛАВ. СВЯТА: 1 Святополк, 5 Добромир.

ЛАТ. СВЯТА: 4 Пр. Серця Ісус., 24 Різдво Ів. Хр., 29 Петра і Павла

Поширюйте „Дешеву Книжку“!

РОКОВИНИ

ЗАПИСНИК

10. VI 1917 р. відбувся у Києві Перший Все-
український Селянський З'їзд.

ПОШТА

Як реклямувати часопис?

Якщо Ви мали одержати „ДЕШЕВУ КНИЖКУ“ але не одержали, то візьміть кавалок грубого паперу завбільшки поштової картки і вивоніть так:

В-во „Дешева Книжка“
LWÓW
Скарбківська 35
Reklamacja

а на другому боці напишіть: реклямую такого то числа стільки примірників і без оплати вкиньте до скринки,

Л И П Е Н Ь

Стиль			Українські свята	
№	ст.	Дні	греко-кат.	православні
1	18	Ч	† Пресв. Евхар.	Леонтія мч.
2	19	П	† Юди Тад. ап.	Паісія пр.
3	20	С	Методія сщм.	Методія мч.
4	21	Н	2 по С. Юліяна	2 по С. Юліяна
5	22	П	Евсевія сщм.	Евсевія мч.
6	23	В	Агрипіни мч.	Агрипіни мч.
7	24	С	Різдво Івана Хр.	Різдво Івана Хр.
8	25	Ч	Февронії мч.	Февронії прмч.
9	26	П	Пр. Серця Ісус.	Давида пр.
10	27	С	Самсона пр.	Самсона пр.
11	28	Н	3 по С. Пер. м. К.	3 по С. Сергія
12	29	П	Петра і Павла	Петра і Павла
13	30	В	Собор 12 Апост	Собор 12 Апост.
14	1	С	Лип. Космм і Д	Косми і Даміяна
15	2	Ч	† Пол. Ризи ПБ.	Свт. Фотія
16	3	П	Якинта і Анатол.	Филипа св.
17	4	С	Андрея Крит.	Андрея Крит.
18	5	Н	4 по С. † Кирила	4 по С. Атанасія
19	6	П	† Атаназія Ант.	Сисоя пр. Юліяни
20	7	В	Томи і Акакія	Томи і Акакія
21	8	С	Прокопія мч.	Прокопія св.
22	9	Ч	Панкратія сщм.	Теодора свт.
23	10	П	† Антонія Печ.	Антонія Печ.
24	11	С	Евфим. мч. Ольги	Евфимії мч.
25	12	Н	5 по С. Прокла	5 по Прокла
26	13	П	Собор Арх. Гавр.	Соб. Арх. Гавр.
27	14	В	Акили ап.	Акили ап.
28	15	С	† Волод Вел. кн.	Кн. Володимира
29	16	Ч	Атиногена сщм.	Атиногена сщм.
30	17	П	Маріни вмч.	Марини вмч.
31	18	С	Якинта і Еміліяна	Якинта і Еміліяна

СЛАВ СВЯТА: 1 Ізяслав, 24 Любомира й Ольги, 26 Мирослава, 28 Володимир.

ЛАТ. СВЯТА: 1 Пр Кр. І. Хр., 2 Посіщ. ПДМ, 16 МБ. Шкапл., 26 Дяни

Пропагуйте „Дешеву Книжку“!

РОКОВИНИ

ЗАПИСНИК

23. VII. 1917 р. відбувся у Києві Перший
Всеукраїнський Робітничий З'їзд.

27. VII. роковини смерті Великого Вождя
Української Козацької Держави — Богдана
Хмельницького (1657 р.).

Друже! Учитель навчив Вас читати букви

„Дешева Книжка“

навчить Вас читати саме життя: вона доповнить Вам національне виховання, вона дасть Вам політичну освіту.

„Дешева Книжка“

це найкращий Ваш помічник у самоосвітній праці!

С Е Р П Е Н Ь

Стиль н. ст.		Дні	Українські свята	
			греко-кат.	православні
1	19	Н	6 по С. Макрини † Глії пророка	6 по С. Макрини † Глії пророка
2	20	П	Симеона і Івана	Симеона прп.
3	21	В	Марії Магдал.	Марії Магд.
4	22	С	Трофима мч.	Трофима мч.
5	23	Ч	† Бориса і Гліба	† Бориса і Гліба
6	24	П	† Усп. св. Анни	† Усп. св. Анни
7	25	С		
8	26	Н	7 по С. Ермолая † Пантелеймона	7 по С. Ермолая Пантелеймона
9	27	П	Прохора і ін. ан.	Прохора ап.
10	28	В	Калиніка мч.	Калиніка мч.
11	29	С	Сили і ін. ап.	Сили і Силуана
12	30	Ч	Евдокима прав	Евдокима пр.
13	31	П	<i>Серп.</i> † Макав.	Пр. ч. др. Кр. Г.
14	1	С		
15	2	Н	8. по С. Стефана	8. по С. Стеф. мч.
16	3	П	Ісаака і ін. прп.	Ісаака пр.
17	4	В	7 Мол. в Ефезі мч.	Елефтерія мч.
18	5	С	Евсигнія мч.	Нонни пр.
19	6	Ч	Преобр. Госп.	Преобр. Госп.
20	7	П	Дометія і Пасива	Дометія мч.
21	8	С	Еміліяна еп.	Еміліяна св.
22	9	Н	9 по С. † Маттія	9 по С. † Матея
23	10	П	Лаврентія мч.	Лаврентія мч.
24	11	В	Евпла мч.	Евпла мч., Теод
25	12	С	Фотія і Анікити	Фотія і Анікити
26	13	Ч	Максима ісп.	Максима пр.
27	14	П	Михея пр.	Михея прор.
28	15	С	Усп. Пр. Богор.	Ус. Пр. Богор.
29	16	Н	10 по С. Нер. Обр.	10 по С. Діюмида
30	17	П	Мирона мч.	Мирона мч.
31	18	В	Фльора і Лавра	Фльора і Лавра

СЛАВ. ВСЯТА: 4 Остромир, 6 Христіна, 7 Олег, 9 Борис і Гліб,
11 Володимир, 17 Мирон.

ЛАТ. СВЯТА: 2 М, 5 Ангел., 5 М Б. Сніжної, 6 Преобр. Госп.

Голосіться на заступників „Д. Книжки“!

РОКОВИНИ

1. VІІІ. 1913 р. номерна найбільша українська вестка Леся Українки.

31. VІІІ. 1919 р. День Братерства Зброї.

В цьому дні зєдинені сили Української армії після довгих і завзятих боїв відбили у воєрога Столицю України — Київ.

ЗАПИСНИК

Blank lined area for notes, consisting of ten horizontal dotted lines.

Друзе! Якщо Ви ще й досі не є постійним передплатником „**Дешевої Книжки**“ то добре застановітьсє над тим, що написане на 28—32 сторінках цього календаря і негайно вишліть залученим тут **внижковим** чеком цілорічну передплату.

Замість 4 зол. 80 гр. Ви заплатите тільки 2 зол. 40 гр.

В Е Р Е С Е Н Ь

Стиль № Ст. Дні			Українські свята	
			греко-кат.	православні
1	19	С	Андрея Стр. мч.	Андрея мч.
2	20	Ч	Самуїла пр.	Самуїла прор.
3	21	П	Тадея ап.	Тадея ап,
4	22	С	Агатоніка і ін.	Агатоніка мч.
5 23 Н			11. по С. Лупа мч.	11. по С. Іринея
6	24	П	Евтиха самч.	Евтихія мч.
7	25	В	Вартол. і Тита ап.	Вартол. і Тита
8	26	С	Адріяна і Нат. мч.	Адріяна і Наталії
9	27	Ч	Пімена прп.	Пімена пр.
10	28	П	Мойсея прп.	Мойсея пр.
11	29	С	† Усік. Г. Ів. Х.	† Усік. Г. І. Х.
12 30 Н			12. по С. Алекс.	12. по С. Алекс.
13	31	П	† Пол. Пояса ПБ.	Кипріяна мч.
14	1	В	<i>Верес.</i> † Н. Р. цер.	<i>Верес.</i> Симеона
15	2	С	Маманта мч.	Маманта мч.
16	3	Ч	Антима сщм.	Антима мч.
17	4	П	Вавили свмч.	Вавили мч.
18	5	С	Захарії і Єл.	Захарії і Єлисав.
19 6 Н			13. по С. Чудо М.	13. по С. Архипа
20	7	П	Созонта мч.	Созонта мч.
21	8	В	Різдво Пр. Бог.	Різдв. Пр. Бог.
22	9	С	Йоакима і Анни	Іоакима і Анни
23	10	Ч	Минодори і Мит.	Минодори мч.
24	11	П	Теодори прп.	Теодори прп.
25	12	С	Автонома сщм.	Автонома мч.
26 13 Н			14. по С. Об. Хр.	14. по С. Корнил.
27	14	П	Воздв. Ч. Хр.	Воздвиж. Ч. Хр.
28	15	В	Никити вмч.	Никити вмч.
29	16	С	Евфимії вмч.	Евфимії вмч.
30	17	Ч	Софії, В. Н. і Л.	Софії, Вір. Н. і Л.

СЛАВ. СВЯТА: 4 Ростислав, 25 Святополк, 27 Дамян, 28 Вячеслав.

ЛАТ. СВЯТА: 8 Різдво ПДМ., 14 Возн. Ч. Хр., 24 Пр. Д. Викупл.

Присилайте нові адреси!

РОКОВИНИ

ЗАПИСНИК

21. IX.—24. IX. 1917 р. відбувся у Києві
З'їзд Народів.

До Києва прибули представники майже всіх поневолених Московією народів, щоби засвідчити, що їхня доля звязана з долею України і що тільки сильна Україна може забезпечити їх перед ворожими зазіханнями.

Друзе! Якщо у Вашій місцевості ще досі нема заступника-кольпортера

„ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ“

а Ви можете зайнятися поширюванням її і приєднуванням передплатників та

стати постійним передплатником

на свою місцевість, то напишіть негайно до Видавництва!

Ж О В Т Е Н Ь

Стиль № Ст		Дні	Українські свята	
			греко-кат,	православні
1	18	П	Евменія еп.	Аріядни і Ірини
2	19	С	Трофима мч	Трофима мч.
3	20	Н	15. по С. Евстахія	15. по С. Евстаф.
4	21	П	Кондрата ап.	Кондрата ап.
5	22	В	Фоки свмч.	Фоки мч. Йони
6	23	С	Зачат. Івана Хр.	Андрія мч.
7	24	Ч	Теклі првмч.	Теклі првмч.
8	25	П	Ефрозини прп.	Сергія, Ефрозини
9	26	С	† Пр. Івана Бог.	Ап. Івана Богосл.
10	27	Н	16 по С. Калистр.	16. по С. Калистр.
11	28	П	† Харитона прп.	Харитона пр.
12	29	В	Киріяка прп.	Киріяка пр.
13	30	С	Григорія свмч.	Григорія вмч.
14	1	Ч	† <i>Покров Б.</i>	Покров Богор.
15	2	П	Кипріяна сщм.	Кипріяна сщм.
16	3	С	Діонізія Аероп.	Діонізія Ареоп.
17	4	Н	17. по С. Єротей	17, по С. Єротей
18	5	П	Харитини мч.	Харитини мч.
19	6	В	† Томи ап.	† Томи ап.
20	7	С	Сергія і Вак. мч.	Сергія і Вак. мч.
21	8	Ч	Пелягії прп.	Пелагії прп.
22	9	П	† Якова ап.	† Якова ап.
23	10	С	Евлампія	Евлампія мч.
24	11	Н	18. по С. Филипа	18. по С. Филипа
25	12	П	Прова і ін. мч.	Прова і Андрон.
26	13	В	Карпа м., Косми	Карпа і Веніям.
27	14	С	Параскеви прп.	Параскевії пр.
28	15	Ч	Евфимія прп.	Евфимія пр.
29	16	П	Льонгіна сот.	Льонгіна сот.
30	17	С	Осія пр., Андрія	Осії прор,
31	18	Н	19. по С. Луки ап.	19. по С. Луки ап.

СЛАВ. СВЯТА: 26 Мстислав, 30 Перемислав.

ЛАТ. СВЯТА: 7 Маг. Бож, Рожан.

Приєднуйте передплатників „Д. Кн.“!

РОКОВИНИ

ЗАПИСНИК

18. X. 1918 р. проголошено у Львові українську владу на землях Буковини Австро-Угорщини.

Друзе! Якщо Ви є дійсно щирим прихильником „**Дешової Книжки**“ то Ви не можете прогайнувати ні одної нагоди, щоби не причинитися до **якнайбільшого поширення її**. Всюди і все пропагуйте її, приєднуйте все нових передплатників, підшукуйте заступників, там, де їх ще нема!

Л И С Т О П А Д

Стиль		Дні		Українські свята	
н.	ст.			греко-кат.	православні
1	19	П		Іоїла пр.	Іоїла прор.
2	20	В		Артемія мч.	Артемія
3	21	С		Іляріона Вел.	Іляріона В.
4	22	Ч		Аверкія еп.	Аверкія
5	23	П		Якова ап.	Якова ап.
6	24	С		Арети і ін. мч	Арети мч.
7	25	Н		20. по С. Маркіяна	20 по С. Маркіяна
8	26	П		Дмитра вмч.	Дмитра вмч.
9	27	В		Нестора мч.	Нестора мч.
10	28	С		Параскевії вмч.	Параскеви мч.
11	29	Ч		Анастазії прпмч.	Анастазії мч.
12	30	П		Зиновія і Зиновії	Зиновія мч.
13	31	С		Стахія і Ампілія	Стахія ам.
14	1	Н		21 по С. Косми і Д.	21. по С. Косм. і Д.
15	2	П		Акиндина мч.	Акиндина мч.
16	3	В		Акепсіма мч.	Акепсіма мч
17	4	С		Іоанікія прп.	Іоанікія прп.
18	5	Ч		Галактіона мч.	Галактіона мч.
19	6	П		Павла св.	Павла св.
20	7	С		Єрона і ін. мч.	Лазаря пр.
21	8	Н		Соб. св. А. Мих.	Соб. св. А. Мих.
22	9	П		Онисифора мч.	Онисифора
23	10	В		Єраста і ін. ап.	Єраста, Ор.
24	11	С		Мін., Вікт. ин. мч.	Віктора, Стефан.
25	12	Ч		† <i>Іосафата</i> сщм.	Івана св., Ніла
26	13	П		† Івана Золот.	Івана Дамаск,
27	14	С		† Филипа ап.	Филипа ап.
28	15	Н		23 по С. Гурія мч.	23 по С. Гурія мч.
29	16	П		† Матея ап. і ев,	Матея ап. і ев.
30	17	В		Григорія еп. чуд.	Григорія св.

СЛАВ. СВЯТА: 5 Славомир, 6 Всеволод, 7 Богодар, 8 Людомир, 16 Радомир.

ЛАТ. СВЯТА: 1 Всіх Святих, 2 День зад., 16 МБ. Остроб., 21 Введ. ПБ

Точно вирівняйте свої зобов'язання!

РОКОВИНИ

ЗАПИСНИК

1. XI. 1918 р. українці перейшли владу у Львові і в цілій Галичині.

21. XI. 1918 Розстріл під Базаром.
В цьому дні московські большевики розстріляли під Базаром 359-ох українських повстанців, що під проводом Юрка Тютюника намагалися підняти всенародне повстання.

Друже! Чи знаєте те, що Вашим обов'язком є дбати не тільки про те, щоби самому здобути політичну освіту. Ви мусите якнайбільше зусиль докладати до того, щоби молодь Вашої місцевості стала одною з перших. Великою поміччу для Вас у цій праці буде

„Дешева Книжка“.

Г Р У Д Е Н Ь

Стиль			Українські свята	
			греко-кат.	православні
№	ст.	Дні		
1	18	С	Плятон. і Ром. мч.	Плятона і Ром.
2	19	Ч	Авдія пр.	Барлаама мч.
3	20	П	Григор. і Прокла	Григорія і Прок.
4	21	С	Введ. в хр. Б.	Введ. в хр. Б.
5	22	Н	24. по С. Филім.	24. по С Филім.
6	23	П	Амфілока і Григ.	Александра бл.
7	24	В	Катерини вмч.	Катерини вмч.
8	25	С	Климентя п.	Климентя і Петра
9	26	Ч	Алипія Стовп.	Алипія пр.
10	27	П	Яков. Персян.	Якова вмч.
11	28	С	Стеф. прпмч.	Стефана прпм.
12	29	Н	25. по С. Парам.	25. по С. Парам.
13	30	П	† Андрія ап.	† Андрея
14	1	В	Груд. Наум. пр.	Наума, Філ.
15	2	С	Авакума пр.	Авакума
16	3	Ч	Софронія пр.	Софонія пр.
17	4	П	Варвари і Ів. Д.	Варвари вмч.
18	5	С	† Сави Осв.	† Сави Осв.
19	6	Н	26. по С. Микол.	Миколая чуд.
20	7	П	Амврозія еп.	Амброзія
21	8	В	Патапія еп.	Потапія
22	9	С	Неп. Зач. ПДМ.	Зач. св, Анни
23	10	Ч	Мини і Ермоген.	Мини мч. і Ерм.
24	11	П	Даниїла прп.	Даниїла прп.
25	12	С	Спіридїона еп.	Спіридона еп.
26	13	Н	Праот. † Евстр.	Праот. Авксен.
27	14	П	Тирса і Лев. мч.	Калиника мч.
28	15	В	Елевтерія свмч.	Елевтерія мч.
29	16	С	Аггея пр.	Аггея прор.
30	17	Ч	Даниїла пр.	Даниїла прор.
31	18	П	Севастіяна мч.	Севастіяна мч.

СЛАВ. СВЯТА: 21. Томислав, 23. Славомира.

ЛАТ. СВЯТА: 8 Непор. Зач. Преч. Діви Марії, 25 Різдво Христове, 26 Вмуч. Стефана.

Поширюйте „Календар Мол. Українця“!

РОКОВИНИ	ЗАПИСНИК
<p>8. XII. СВЯТО „ПРОСВІТИ“. 8. XII. 1868 р. засновано у Львові Товариство „Просвіта“.</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

Друзе! Не повинно бути ніодного свідомого українця, який не мав би **цього календаря.**

Подбайте про те, щоби у Вашій місцевості розійшлося **кількадесять** примірників

„Календаря Молодого Українця“

ДО МОЛОДІ!

ДРУЗИ! Дуже мало вже сьогодні між Вами таких, які не зналиб, що таке „Дешева Книжка“. Протягом одного тільки року свого існування Видавництво „Дешева Книжка“ здобуло своїми виданнями велику популярність серед найширших кругів української молоді. Завдяки своєму змістові випуски „Д. К.“ масово розходяться по багатьох українських селах Галичини й Волині,

доходять вони навіть там, де не доходить майже ніодин український часопис

на Полісся, Підляшя і Холмщину; знайшли вони велику прихильність навіть аж ген на Білорусі серед братнього білоруського селянства. З усіх усюд впливають до Редакції щирі листи захоплення, в якому молодь і селянство радіє з приводу появи „Дешевої Книжки“, бо випуски „Д. К.“ стали одним з найбільших засобів для піднесення національного виховання і політичної освіти. Томуто не зважаючи на так короткий час свого існування Дешева Книжка осягнула найвищі наклади зпоміж усіх українських часописів і книжок.

За один неповний ще рік розійшлося серед українського народу поверх чверть мільона (268 тисяч)

національно-виховних і політично-освітніх книжок.

Щоби уможливити ще більше поширення „Дешевої Книжки“ Видавництво, переступаючи в другий рік своєї діяльності рішило:

1) від 1-го жовтня 1936 р. „Дешева Книжка“ буде писана так популярно, що її розумітиме кожний, хто тільки вміє читати;

2) від 1-го жовтня 1936 р. „Дешева Книжка“ буде багато ілюстрована знімками і карикатурами;

3) від 1-го жовтня 1936 р. „Дешева Книжка“ буде редагована так пляново що **стане народнім університетом** і кожний, що буде її постійним передплатником, здобуде основні знання з усіх ділянок суспільно-політичної освіти й українського національного життя;

4) від 1-го жовтня 1936 „Дешева Книжка“ виходитиме правильно **що 15 днів впродовж усіх місяців цілого року.**

Щоби дати можливість кожному молодому українцеві стати постійним передплатником „Дешевої Книжки“

Видавництво рішило віддавати молодим книжки по своїй власній ціні.

В кожний „Календар Молодого Українця“ Видавництво вкладає

ЗНИЖКОВИЙ ЧЕК

який дає право за **2 зол. і 40 гр.** мати цілорічну передплату.

Якщо вишлете цим чеком передплату заплатите замість 4 зл. 80 гр в рік тільки 2 зл. 40 гр.

і кожна книжка коштуватиме Вас тільки 10 гр. (замість 20 гр.).

Крім того кожний хто присилає цим чеком цілорічну передплату (2 зл. 40 гр.) на 1637 р. — платить за всі книжки, що вийдуть цього року **тільки по 10 гр.** і може набути всі дотеперішні книжки, які є у Видавництві теж по цій самій ціні!

24 виховних книжок в рік за 2 зл. 40 гр.

Цей нагоди не повинен прогайнувати ні один молодий українець, якому залежить на тому, **щоби здобути так потрібне національне виховання і політичну освіту.**

ДРУЖЕ! Чи знаєте, що Ви належите до того покоління, якому прийдеться рішати долю великої української нації!

Чи знаєте, що Вашим обов'язком є стати передовиком серед української молоді Вашої місцевості!

Чи знаєте, що добре причинитися для поширення і **побіди** того, що горить у Ва-

щому серці можете тоді, коли здобудете одну з найконечніших зброю: політичну освіту. Маючи політичну освіту Ви не тільки будете добре визнаватися у всьому, що довкруги Вас діється, не тільки знатимете як і з ким Вам змагати до Цілі, але Ви вмітимете й других привати і вести до цієї Цілі.

Отже тямте, що

**одним з найкращих і найближчих
Вашій душі помічників у виробленні
національного світогляду і політичної
освіти буде „Дешева
Книжка“.**

„ДЕШЕВА КНИЖКА“ запізнає Вас

з великими часами і великими людьми українського минулого — вона дасть Вам основне знання цілої української історії, зокрема наших визвольних змагань.

„ДЕШЕВА КНИЖКА“

запізнає Вас з цілою українською землею та її великими просторами, наземними і підземними багатствами, соціяльним життям українського народу.

„ДЕШЕВА КНИЖКА“

дасть Вам історію розвитку українського політичного руху, запізнає Вас з життям інших народів і такими політичними науками і ру-

хами як соціалізм, комунізм, фашизм, гітлеризм.

В „Дешевій Книжці“

знайдете висвітлення і відповідь майже на всі пекучі справи цього великого часу, в якому живемо!

ТОМУ: ставайте в ряди нових тисячів передплатників „ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ“!

Нехай не буде ні одного молодого українця, який прогайнував би цю нагоду і не використав цього знижкового чека, який з повною щирістю простягає до Вас, молоді українці, з дружним привітом

**ВИДАВНИЦТВО
„ДЕШЕВА КНИЖКА“.**

ТРЕБА ЗНАТИ

АНДРІЙ БОГОЛЮБСЬКИЙ — суздальський князь, що 1169 року здобув Київ, зруйнував його та жорстко пограбував і вирізав його мешканців, один з основників могутності московської держави.

АНДРУСІВСЬКИЙ МИР — заключили його Польща і Московщина 13. I. 1667 в селі Андрусові. Правобічну Україну приділено до Польщі, лівобічну з Києвом до Московщини.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИР — перший під час світової війни мир, який 9. лютого 1918 р. підписано в Берестю Литовським між новоутвореною Українською державою з одного боку та Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною з другого.

БЕРЕСТЕЙСЬКА УНІЯ — 1596 р. на Соборі в Бересті проголошено злуку (унію) частини української церкви з римською церквою. Після цього Собору поділилися українці на два релігійні табори: православних і уніятів (греко-католиків).

БЕРЕСТЕЧКО — місто над Стиром, де 28. червня 1651-р. відбувся великий бій української козацької армії Б. Хмельницького під проводом Богуня з польським військом.

БОГУН ІВАН — один з найвизначніших полководців армії Богдана Хмельницького, послідовний державник. В бою під Берестечком перебрав владу гетьмана. Постріляний під Новгородом Сіверським 27. лютого 1664. р

БОЛБОЧАН ПЕТРО — (1883—1919). полковник Української Армії з вибухом революції 1917. р. один з перших організаторів Української Армії, провідник походу на Крим в 1918 році. В 1919. році розстріляний українськими соціялістами, головно з намови Винниченка.

ВЕЛИКА РУІНА — народня, опісля й історична назва найтемнішої доби в історії України. Охоплює роки 1664—1687.

ІВАН ВИГОВСЬКИЙ — генеральний секретар військової канцелярії і керівник закордонної політики гетьмана Хмельницького, від 1657 до 1659 р. гетьман. 1658 р. заключив під Гадячем договір з Польщею проти Москви. 19. III 1664 р. ростріляний польськими вояками під Корсунем.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО — самочинна організація української збройної сили підчас революції на Східній Україні 1917—1918 рр., що її почали організувати самі селяни зараз по вибуху революції, як вони говорили „для оборони вольностей українського народу“. Перша збройна організація, що самочинно змагала зорганізувати українську державну владу революційним порядком

ВІТОВСЬКИЙ ДМИТРО — 1887—1919, командант українських збройних сил у Львові в подіях 1. XI. 1919 р., опісля секретар військових справ української влади у Львові. Згинув 8. VII. 1919 р в летунській катастрофі під Ратибором на Шлеську, вертаючи з мирової делегації в Парижі.

ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ — (979—1015) творець могутності української держави княжої доби, перший злучив всі українські землі в одній державі й завів християнство 988 р.

ГАЙДАМАЧЧИНА — народній повстанський рух на правобережній Україні у XVIII-тім віку проти польської шляхти, католицького духовенства й жидів. Гайдамацький рух під назвою Коліївщини був найсильніший в половині XVIII-того віку, під проводом Максима Залізняка й Івана Гонти.

ДИРЕКТОРІЯ УНР — Після повалення влади Скоропадського, найвища державна влада УНР. Складалася з чотирьох опісля п'ятьох членів. Головою її був зразу Винниченко, по його виступленні Петлюра.

ДОРОШЕНКО ПЕТРО — гетьман козацької держави від 1665—76 р., один з найкращих політиків козацької доби. Щоби зєдинити розділені землі України увійшов у порозуміння з турецьким султаном. По-

мер 1698 року на заслани в селі Ярополчному на Московщині.

ЗАВИХОСТ — найдалше на захід висунене місточко колишнього галицького князівства над Вислою. Тут загинув 1205 р. галицький князь Роман в битві з польськими князями.

ЗАПОРОЖЖЯ або **ЗАПОРОЖЗЬКА СІЧ** — землі по нижче Дніпрових порогів, головно острови, що їх творять розгалужені рамена Дніпра, де протягом XV і XVI віку зорганізувалося з різних уходників і втікачів-кріпаків козацьке запорозьке військо. Запорозька Січ стала з кінцем XVI і на початку XVII ого століття політичним і військовим осередком боротьби за українську державність. На цей шлях вивів запорозьку Січ Петро Кокашевич Сагайдачний. Запорозьку Січ зруйнували 1775 р. московські війська цариці Катерини II.

ЗЕЛЕНИЙ КЛИН — українська кольонія на Далекому Сході над Тихим Океаном. 1917—20 рр. українці Зеленого Клину змагали встановити там українську владу й підпорядкувалися Києву. Сьогодні Зелений належить до ССРСР.

КАЛЬНИШЕВСЬКИЙ ПЕТРО — останній кошовий війська запорозького, визначний організатор. Після розгрому Січі 1775 р. його арештовано й 1777 року заслано на Соловки до монастирської тюрми, де він пробув 25 літ в тісній темній камяній келії і в ній осліп. 1801 р. випустили його з келій, але він відмовився скористати з царської ласки, помер в соловецькому монастирі 1803 р.

КИРИЛО-МЕТОДІЇВСЬКЕ БРАЦТВО — українське таємне товариство засноване в Києві 1846 р. з почину українського історика М. Костомарова. Ставляло собі за мету утворення вільної української республіки в союзі з іншими подібними словянськими республіками, скасування кріпацтва, ширення освіти. Ідеологія КМБ була навіяна кволим славянофільством і наївним світоглядом на визвольну справу. Це було причиною, що Шевченко будучи його члена вскорі розійшовся з братчиками.

КРИВОН'С МАКСИМ — один з найвизначніших полководців Хмельницького, 1648 року командував резервою козацької армії. Брав участь у всіх боях, зокрема вславився у добуванні Кам'янця Подільського, в битві під Корсунем, здобув міста Бар і Збараж.

КУБАНЬ (КУБАНЩИНА) — українська земля між Озівським морем а кавказьким підгір'ям. Населення Кубанщини брало живу участь в українських визвольних змаганнях 1917—20 рр., а тепер є найбільш ворожо наставлене до московської влади большевиків.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА — (1871—1913) найвизначніша українська поетка, що не зважаючи на розкладові соціалістичні драгоманівсько-москвофільські течії серед українських інтелігентських кругів її часів плекала у своїх творах здоровий світогляд. Побіч Шевченка одна з найвизначніших постатей української літератури. Властиве її прізвище Косач Лариса.

ЛИПКІВСЬКИЙ ВАСИЛЬ — ідеолог і організатор самостійного українського релігійного руху гозова митрополит Української Автокефальної Церкви. В 1929 р. засланий московською владою на Соловки.

МАЗЕПА ІВАН — (1644—1709) український гетьман від 1687—1709 р. Зручний політик і дипломата. Підчас шведсько-московської війни заключив союз з шведським королем Карлом XII і виступив проти Московії, але поразка під Полтавою 1709 р. знищила всі його пляни. Помер 22. VIII. 1709 р. р. у Бендерах.

МОРОЗЕНКО СТАНИСЛАВ — український шляхтич із Поділля, організатор повстанського руху Богдана Хмельницького 1648 р., корсунський полковник, брав участь у боях в армії Хмельницького на чолі козацької кінноти, 1649 року згинув в боях під Збаражем. Улюблений герой народної пісні.

НЕЧАЙ ДАНИЛО — козацький полковник часів Хмельницького, улюблений герой української історичної пісні згинув у бою 1651 р. Його брат Іван, зять Хмельницького, український полковник у Чау-

сах на Білій Русі, попав в московський полон і загинув на Московщині 1659 р.

ОТМАРШТЕЙН ЮРІЙ — (1890—1922) український полковник, 1918 р. командант кінного Сердюцького Лубенського полку, начальник булави, зимою 1919 р., начальник штабу Осадного Корпусу С. С., потім 2 Дивізії СС, учасник Зимового Походу, убитий підступно в таборі інтернованих вояків УНР в Каліші 1922 р.

ПЕРЕЯСЛАВСЬКИЙ ДОГОВІР 1654 Р. — заключив його Хмельницький з Московщиною. Україна ставала окремою державою під протекторатом Москви. Хмельницький вважав його тимчасовим і нав'язав зносини зі Швецією і Семигородом, щоби цілковито унезалежитись від Москви. Перешкодила йому в тому передчасна смерть 1657 р.

ПЕТРО КОНАШЕВИЧ САГАЙДАЧНИЙ — найвизначніший полководець і організатор Запорозького війська, вславився походами на турків, як гетьман від 1614 до 1622 р. надав козацьким змаганням державницького характеру, Помер 1623 року.

РИЗЬКИЙ ДОГОВІР — заключили 18. III, 1921 р. його Польща й нова московська імперія на місце Росії т зв. Союз Советських Соціалістичних Республік (СРСР). Цим договором зліквідовано польсько-московську війну і уставлено між обома державами границі, які існують до тепер.

СВЯТОСЛАВ ЗАВОЙОВНИК — великий київський князь (942—972), лицар-завойовник, вів переможені війни з хозарами (967 зруйнував їх державу) двічі виправлявся Чорним морем на Болгарію, на византійське царство, 971 року ходив походом на Царгород. Згинув від печенігів біля Дніправих порогів.

СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ (СС, не УСС) — одна з найкращих частин української армії 1917—20 рр. Повстала з кінцем 1917 в Києві з галичан і наддніпрянців IV. 1918 розгортається в I. Піший Полк СС-ів, після роззброєння німцями, СС-и вступають до II-го Запорозько-

го пішого полку от. Болбачана В. XI 1918 в Білій Церкві під Києвом організуються в окреминий Загін СС-ів. По проголошенні Скоропадським „Грамоти“ (диви: Скоропадський) підносять проти нього повстання і вирішують його в користь Директорії. XII. 1918 р. розростаються СС-и в корпус п.н. Осадний Корпус СС-ів і беруть цілий час визначну участь в боях з большевицькою і денікінською армією. В XII. 1919 демобілізуються, кіннота СС-ів бере ще участь в Зимовому Поході Омеляновича Павленка. Командантом СС-ів був полк. Евген Коновалець, начальниками булави (штабу) полк. А. Мельник, від І. 1919 полк. Ю. Отмарштейн, літом 1919 ген. М. Безручко.

СКОРОПАДСЬКИЙ ПАВЛО — російський генерал в 1917 р. командант І. українського корпусу, по розігнанню німцями Центральної Ради обняв владу як гетьман за згодою німців. 14. XI. 1918 р. видав „Грамоту“ про злуку України з Росією. За кілька днів повстання зорганізоване проти його влади Директорією примусило його зректися влади й виїхати до Німеччини.

ТЮТЮННИК ЮРКО — найвизначніший організатор українського повстанського руху на східній Україні. В 1921 р. перейшов польсько-советський кордон для організації повстання проти большевицької влади. В 1924 році перейшов в друге до ССРСР плянуючи мабуть повести таємну революційно визвольну політичну роботу проти большевиків. Большевики розстріляли його 1929. р.

УКРАЇНЬСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА — повстала 18. X. 1918 р. у Львові. Від 1. Листопада 1918 стала Парляментом ЗУНР. (Західно-Українська Народня Республіка).

УКРАЇНЬСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ (УГА) — зорганізовано її по 1. листопада 1918 р. шляхом мобілізації, проголошеної новоповсталою українською владою. В її склад увійшли теж УСС-и.

УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНЯ РЕСПУБЛІКА (УНР) — назва української держави в 1917—1920 рр. За влади Ско-

ропадського назву УНР замінено назвою Українська держава, за Директорії знова привернено УНР. Назву Центр. Комітет У.Н.Р. перейняла по упадку української державности частина еміграції зі східної України, яка привязувала великі надії до варшавської умови між урядом існуючої ще УНР і Польщею з 22. квітня 1920 р. Звідси назва уенерівці.

УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ (УСС) — галицька українська військова формація австрійської армії в часі світової війни, утворена VIII. 1914 р. XI. 1918 р. стає у Львові складовою частиною УГА і ділить з нею дальшу долю.

ХВИЛЬОВИЙ МИКОЛА (1893—1933) один з найвизначніших українських письменників революційної доби. Ентузіаст української революції 1917—20 рр. яку навіть в жадливих умовинах московського режиму на т. зв. УССР явно протиставив Москві і московській імперіялістичній ідеї большевизму. Під настиком витворених московським большевизмом умов застрілюється (або застрілили його) 1933 р.

ШАШКЕВИЧ МАРКІЯН (1811—1843) український галицький письменник, що перший впровадив в Галичині українську народню мову в 1837 році видав літературний альманах „Русалка Дністрова“.

ЧЕРНИК ФЕДІР — один із організаторів СС-ів, начальник сотні скорострільів, активний учасник повстання проти Скоропадського, поляг в бою під Мотовилівкою біля Києва.

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ (978—1054) син Володимира Великого, великий київський князь (1019—1054) другий по батькові найбільший основоположник могутности княжої України, закріпив панування Києва над „Червенськими Городами“, був в союзі з Німеччиною, Францією, Швецією, Норвегією, Угорщиною. Перший уложив державне право і запровадив судівництво.

ЯРОСЛАВ ОСМОМИСЛ галицький князь (1153 — 87). один з наймогутніших українських князів, поширив

кордони галицького князівства по Дунай.

1848 рік — рік в якому австрійська влада скасувала панщину; рік, що започаткував національні визвольні рухи в Австрії серед народів нею поневолених.

1861 р. — рік, в якому скасовано в Росії кріпацтво.

1905 р. — рік великих масових революційних розрухів в Росії, головно на Україні на соціалним і національним підкладі. Московсько-царська влада здавила його при допомозі війська і поліції, жорстоко караючи провідників руху, що в головній міри вишли з селян і робітників 1905 рік був передвісником революції 1917—1920 рр.

С К О Р О Ч Е Н Н Я

ВУО — Волинське Українське Обєднання (гартія послів Петі Певного й Тимошенка).

ЗДПА — Зєдинєні Дєржави Північної Америки.

ЗУЗ — Західно-Українські Землі.

КАУМ — Католицька Акція Української Молоді.

КомСоМол — Комуністичний Союз Молоді (прибудівка КПП КПЗУ і всіх інших комуністичних партій).

КПЗУ — Комуністична Партія Західної України (прибудівка КПП).

КПП — Комуністична Партія Польщі.

МОПР — Міжнародня Організація Помозі Рєволюції (підпомагає капіталами комуністичний рух).

НТШ — Науковє Товариство ім. Т. Шевченка.

ОДВУ — Організація Дєржавного Визволення України (в Америці й Канаді).

ППС — Польська Партія Соціалістична.

ПСК — Повітовий Сєюз Коопєратив.

РСУК — Рєвізійний Союз Українських Коопєратив.

СССР — Союз Соціалістичних Советських Рєспублік (сьогоднішня назва московської імперії).

СУЗ — Східно-Українські Землі.

УКС — Український Католицький Союз (політична клєрикальна партія).

- УКТОДІ — Українське Товариство Допомоги Інвалідам.
УНДО — Українська Національно - Демократична
Партія.
УНО Українське Національне Обєднання (в Америці
й Канаді).
УНО — Українська Народня Обнова (партія еп. Хо-
мишина).
УПР — Українська Парляментарна Репрезентація.
УСДП — Українська Соціалістично - Демократична
Партія
УСРП — Українська Соціалістично Радикальна Партія.
УСС — Український Спортовий Союз.
УССР — Українська Советська Соціалістична Респу-
блика (московська назва для підбити^с Московією
українських земель)
УТГІ — Український Технічно-Господарський Інститут
(вища українська школа в Подєбрадах в Чехії).
ФНЄ — Фронт Національної Єдности (партія ред. Па-
лієва).
ЦеСУС — Центральний Союз Українського Студенства.
ЦК — Центральний Комітет.
ЧСР — Чесько словацька Республіка (назва чеської
держави).
-
-

В роковини революції. 1917—1937

1917-тий рік — перший рік української національної революції Перший рік нової доби в історії України.

Був це час великої війни, що почалась памятного 1914 р. Могутні імперії шукали в ній скріплення своєї величі. Між ним були й ті, що від століть панували над землями по-

неволених народів — Росія, Австрія Німеччина. Пануючі метрополії озброїли поневолені народи й заставили їх боротися за чужі їм інтереси націй пануючих, націй ворожих. Тверде право війни наказувало поневоленим боротися поруч їх гнобителів. Для одних війна була обов'язком їх національної гордості. Для одних прапори воюючих армій були покликом до бою і почесного проливу крову — бо це були їх власні прапори. Для других, для поневолених війна була примусом неволі. Війна за скріплення величі імперій тому якраз стала незадовго одною з причин їх упадку. Зокрема тих, що поруч непосильного тягару війни вгиналися під внутрішнім натиском визвольних рухів поневолених народів. До них належала в першу чергу московська імперія—Росія. Народом, що станув на чолі визвольних рухів народів поневолених був український нарід а землею, що найщедріше напоїлась кровю за визвольну справу наша земля Україна.

1917-тий рік — став першим роком тієї величезної в своїх наслідках боротьби, першим роком української національної революції, що не тільки відкрила нову карту в історії України, але своїм впливом захопила й ті народи, що досі дрімали в темноті історичного небуття, а для багатьох витворила сприятливі умовини для здобуття своєї державности.

Вибухла вона й розвивалася серед незвичайно тяжких і складних умовин

життя українського народу. Ці умовини витворила столітня неволя і жорстоке московське панування. Наслідки неволі позначилися були глибокими рисами на всіх ділянках життя українського народу. Неволя витворила на землях України такі культурно-політичні, економічно-соціальні й устроєво-суспільні умовини, що гамували й погубно впливали на розвиток визвольної боротьби.

Столітня неволя жорстоко придавила розвиток української культури й викривила українську політичну думку. Велика частина провідних кругів українства була культурно обмосковлена, а через те політично москвофільська. Москвофілами були не тільки ці, що гляділи з жалем на розвал старих порядків і з недовірям або й ворожістю ставилися до революційно-державницького будівництва здорових і нескривлених неволею національних елементів. Москвофілами, часто несвідомими того, були й ті, що часто називали себе революціонерами. Бо вони бачили осередок справжньої революції не на Україні в Києві, але в Москві й думали й вірили, що звідтам прийде визволення у формі „автономії“, „федерації“, „самоозначення аж до відділення“.

Культурне й політичне москвофільство та політична окалічілість великої частини провідників не давала прозріти самому народові, що його жорстока неволя закувала в безпросвітну темноту. Він рвався могутньо до світла, бо його гнав туди зов української

крови й велика сила його великої народньої культури. Він мав безграничне довіря до своїх українських провідників, що в 1917-тий рік піддали йому українською мовою першу політичну думку, перші політичні гасла. Але сам він не вчас зміг відрізнити між провідниками „революціонерів“ соціаліст-москвофілів всякої масти від справжніх революціонерів самостійників державників: **Грушевських від Міхновських**. Сам він не вчас зміг відрізнити „автономію“, „федерацію“, „самоозначення аж до відділення“, які прикривано гаслом „Вільна Україна“ від справжньої „Вільної“ зн. „самостійної“ України. Ця політична недорозвиненість і ускладненість заважила в першу чергу на перебігу революції, що її започаткував 1917-ий рік.

Столітня неволя витворила нестерпні економічно-соціальні умовини. Збудовано їх на засадах визиску українського народу пануючим московським народом. Землю українського селянина загарбав московський поміщик і обробляв її руками українського селянина визискуючи його працю. Московський капіталіст-фабрикант визискував працю українського робітника. **Ограблений український народ прагнув соціальної справедливості прагнув бути сам господарем своїх дібр**. Ненависть до соціальної несправедливості казала йому боротися за новий лад. Провідні ж соціалістичні круги вагалися й очікували вирішення соціальної справи Москвою, яку вважали „революційним центром“. Нечисленні у-

країнські поміщицькі й фабрично-промислові круги ставилися з нехиттю і вороже до революційно-соціяльних змагань народу (Скоропадщина). Будучи чулим на соціяльну несправедливість і не макчи рівночасно достаточної політичної національно-державницької свідомости, український нарід не вмів спрягти **своїх соціяльних змагань з державницькими** й розумів гасло „земля і воля“ по своєму, а не як земля і своя влада, своя держава. Ці обставини й політика соціялістів і „гетьмана“, та вкінці большевицька демагогія були другою важливою причиною ускладнення розвитку визвольної боротьби.

Коли до цього додамо кольоніяльний московський режим, що впродовж цілих століть вів жорстоко послідовну політику обмосковлювання України, що всі міста, всі важливіші фабричні осередки це були твердині обсажені здебільша московським елементом, що на всіх ділянках суспільного устрою, який застала революція всевладно паношилася на Україні московська влада — зрозуміємо величину труднощів, які мала перебороти визвольна українська національна революція, величину труднощів, що станули на весь ріст перед українським народом в 1917 р.

Рівночасно з цим, українська визвольна революція мала перебороти величезний натиск зовнішних сил. Вона мала змести з поверхні європейського сходу московську імперію, якої сила виростала впродовж довгих століть коштом поневолення України

й других поневолених народів і коштом їх жорстокого грабунку.

Стара московська імперія царів Романових — Росія упала під першим ударом української революції і визвольних змагань других народів. Але на її руїнах зараз же почав організуватися **новий московський імперіялізм** — большевизм. Озброєний брехливою, але незвичайно спритною жидівською наукою соціалізму-комунізму, якій Ленін додав простої жорстокої московської послідовності — новий московський імперіялізм большевизм спрямував на Україну перші свої кроки. Нова московська переорганізована Ленінами, Троцькими, Сталінами, Муравйовами й іншими навала сунула на Україну з жорстокістю диких орд та облудою, підступом і підлещуванням гадюк.

Український нарід станув проти тієї навали **усіми найкращими й найвартіснішими своїми силами**. Не зважаючи ні на велитенські внутрішні труднощі й ускладнення розвитку національно-державницької свідомости й самої організації збройних сил, ні на всю отруйно-розкладову большевицьку підступно-підлєсливу демагогію, ні на те, що з нею спряглися так складні культурно-політичні, соціальні й устрєві умовини життя українського народу, ні врешті на те, що цій навалі свідомо й несвідомо помагали розкладові соціалістично-москвофільські напрямки — героїчна боротьба з большевицькою навалою впродовж 3-ох років була свідомством вели-

тенської в своїй стихійній силі тієї революції, в яку він увійшов і яка не скінчилася 1920-тим роком — роком упадку української державности, роком підбою українських земель. Якщо можна б було спинити біг історії, можна б жаліти помилок, які пороблено в боротьбі тих років. Хай їх оправдують сьогодні ті політичні течії, що перейняли духову спадщину отих скалічених неволею кругів тодішнього українського громадянства.

Спадщина тих років є і буде такою, якою передали її не ті скалічені неволею, але здорові подвиги справді революційних національно-державницьких елементів пробудженого народу.

В двадцяті роковини 1917-ого року треба віднайти в ньому те велике, що робить його великим роком і початком епохи, в якій живемо і відділити те, що сторчить в нім, як наслідок неволі, як відгомін безповоротно минулих часів. Відділити на знак того, що український народ ніколи вже не зійде з доріг, на які в тому великому році станув до величнього історичного походу.

Заступники !

Читачі !

**ВЕЛИКИЙ
КОЛЬОРОВИЙ
ПОРТРЕТ**

Миколи Міхновського

що вийшов накладом В-ва **Дешева Книжка**
Вже в розпродажі в ціні 1 зл.

Цей портрет мусить бути в кожній українській інституції, в кожній читальні, в кожній кооперативі в кожній домівці !
Не може бути ніодного молодого українця, який не мавби у себе портрету першого ідеолога українського націоналізму !

Хто замовляє один портрет хай вишле розрахунковим чеком В-ва „Дешева Книжка“ або поштовим переказом **1 зл і 20 гр.** (на пересилку) Кольптерам і Заступникам кожний 6-ий портрет безплатно. — **Хто пришле згори за 5 портретів — всі 5 зол. одержить 3 портрети безплатно !**

ВСІ МОЛОДІ УКРАЇНЦІ

ЧИТАЮТЬ І ПОШИРЮЮТЬ

— — — **ЖУРНАЛ**

„ПРОСВІТА”

що є єдиним незаступимим помічником
і провідником у самоосвітній праці!

ПОСТІЙНІ ВІДДІЛИ:

Читання, „Молода
Просвіта“ Самоосві-
та, Бібліотека, Те-
атр — хор — музика,
Поуки й поради,
Календарець праці
й інші.

ПЕРЕДПЛАТА на цілий рік 3.50 зл.

А Д Р Е С А: „ПРОСВІТА“
Львів, Ринок 10.

Молоді!

Ставайте
передплатниками

„ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ“!

Користайте із за-
лучених тут зниж-
кових чеків!

Кожна книжка коштуватиме
Вас тільки
10 грошів!

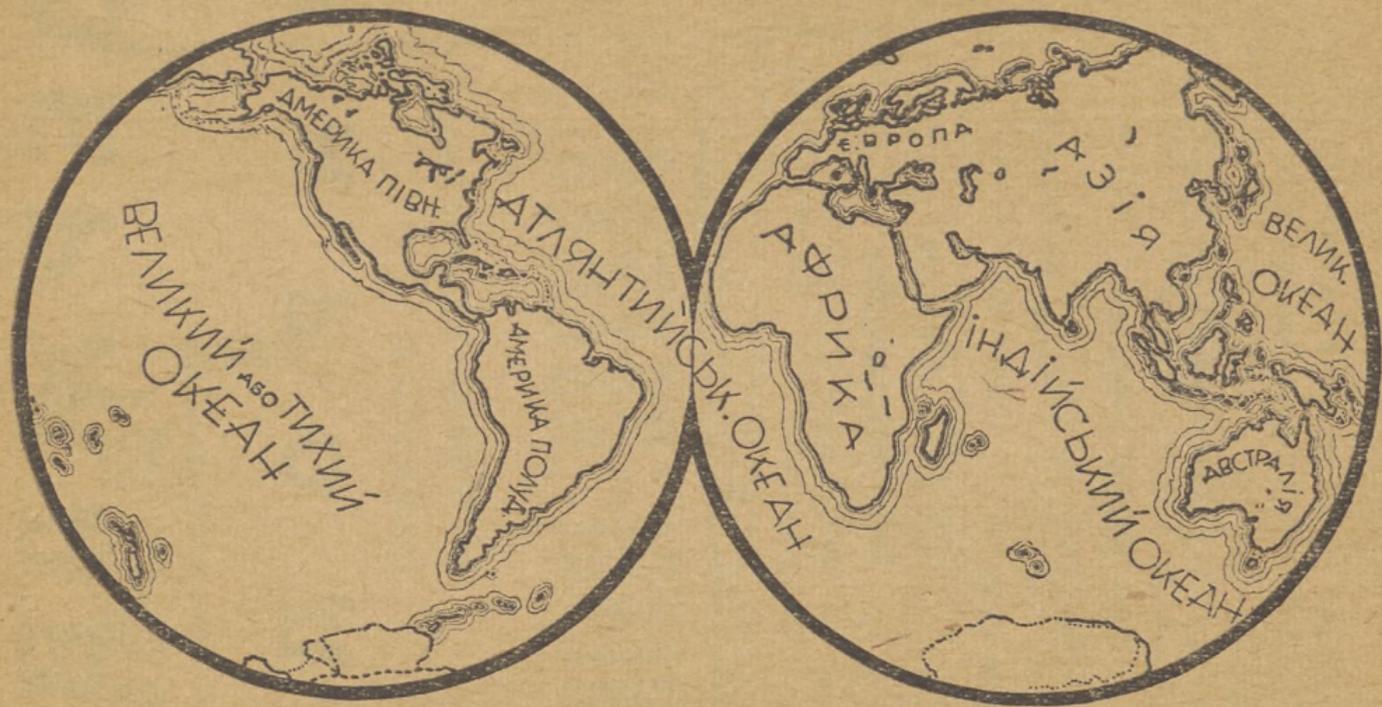
ДЕРЖАВИ

й

НАРОДИ

Земна куля має поверхню 510 міл. км². З того на океани й моря припадає 360 міл. км² (71%), а на сушу 149 міл. км² (29%).

Європа займає поверхню 10 міл. км². В Європі живе 480 міл. людей. По національності поділ населення Європи такий: німців — 82 міл., москалів — 62 міл., англійців — 43,5 міл., італійців — 41 міл., французів — 40 міл., українців — 39 міл., еспанців — 21,5 міл., поляків — 19 міл., румунів — 12,5 міл., югославян (сербів, хорватів і словінців) — 11,5 міл., чехів і словаків — 10 міл., мадярів — 10 міл., жидів — 9 міл., білорусів — 8 міл., голяндців — 7,5 міл., турко-татарів 7,5 міл., шведів — 6,5 міл., фінів і естів — 6,5 міл., португальців — 6 міл., болгарів і македонців — 5,5 міл., греків — 5 міл., флямандців — 4,3 міл., ірландців — 4 міл., данців і ісландців — 3,5 міл., норвегів — 2,8 міл., литовців — 2 міл., альбанців — 1,5 міл., кельтів — 1,5 міл., кавказців і вірменів — 1,5 міл., лотишів —

Дві половини земної кулі: західня й східня.

1,5 міл., басків — 0,5 міл., циганів — 0,5 міл. По релігії поділ населення Європи такий: римо-католиків — 193 міл., православних — 100 міл., протестантів (лютеран, реформатів та євангеліків) — 80 міл., англіканців — 27 міл., магометан — 12 міл., жидів — 9 міл., греко-католиків — 6 міл., безвірників (атеїстів) — 48 міл., інших — 5 мільонів.

Азія зі своїми островами займає поверхню 44 міл. км².

Австралія є найменшою частиною світу: займає 9 міл. км².

Африка займає поверхню 30 міл. км².

Америка займає поверхню 43 міл. км².

Це 5 головних частей світу. До них доходить ще 2 часті: Арктида й Антарктида, положені на південнім і північнім бігуні, до замешкання непригожі. Ці дві останні часті світу й Океанія (острови, розкинені на Тихім Океані) займають решту суші земної кулі.

Е В Р О П А

АВСТРІЯ. Республіка: складається з 8 автономних країв (Долішня Австрія, Горішня Австрія, Стирія, Каринтія, Тироль із Форальбергом, Зальцбург, місто Відень, Бургенлянд). **Територія:** 83.853 км² **Населення:** 6 міл. (майже самі німці; з меншин: 3% жидів). **Густина населення:** 78 меш. на 1 км². **Столиця:** Відень (1,875.000 меш.). **Більші міста:** Грац (153 тис. меш.), Лінц (102 тис. меш.), Інсбрук (56 тис. меш.). **Прапор:** червоно-біло-червоний. — Населення займається головно скотарством і лісництвом, теж хліборобством. Копальняні багатства: залізна руда, олово, цинк. Про-

мисл: металургічний, ткацький, люксусовий. Велике господарське значення для Австрії має перевіз через її територію товарів із різних країн. **Ввозить:** харчі, сирівці, вугілля; **вивозить:** фабрикати й півфабрикати. **Залізничних шляхів** має: 6.644 км; **водних доріг:** 859 км.

АЛЬБАНИЯ. Монархія, королівство. Під політичним впливом Італії. **Територія:** 27.540 км². **Населення:** 800 тис. (68% магометан, 21% православних, 11% католиків — усі альбанці). **Густота населення:** 29 меш. на 1 км². **Столиця:** Тірана (10 тис. меш.). **Прапор:** червоно-чорно-червоний. Населення живе гол. зі скотарства; хліборобство не розвинене.

АНДОРА. Селянська республіка. Положена на французько-іспанським кордоні. Є політично залежна від Франції. **Територія:** 452 км². **Населення:** 6 тис. (катальонці). **Густота населення:** 13 меш. на 1 км². **Столиця:** Андора (600 меш.).

БЕЛЬГІЯ. Конституційна монархія, королівство. **Територія:** 30.444 км². **Населення:** 7.880.000 (46% вальонів, що говорять по французькому й мешкають на півдні; 52% флямандців, говорять по флямандському, мешкають на півночі; 1,2% німців). **Густота населення:** 206 меш. на 1 км². **Столиця:** Брюссель (802 тис. меш.). **Більші міста:** Антверпен (420 тис. меш.), Лієж (250 тис. меш.), Ганд (Гент, 163 тис. меш.). **Прапор:** чорно-жовто-червоний (здвож держака). Має **кольонію** в Африці: Конго — 2,385.100 км² із 8,945.000 меш. та **мандат** над двома африканськими країнами: Руанда й Урунді — разом 54 тис. км² із 3 міл. меш. — Ріля займає 43% території, ліс — 16%, пасовиська — 7%. Крім хліборобства високо поставлена управа городини. Населення займається: 21% — хліборобством, 41,5% — промислом, 12% — торгівлею. Великі копальняні багатства: залізна руда, вугілля й ін. Розвинений промисл: металургічний, ткацький, скляний, обрібка діаментів. **Ввозить:** пром. сирівці й півфабрикати, харчі; **вивозить:** фабрикати, півфабрикати й сирівці. **Залізничних шляхів** має: 11 тис. км (нійбільша густота на світі);

водних доріг: 1.660 км.

БОЛГАРІЯ. Конституційна монархія, королівство. **Територія:** 103.150 км². **Населення:** 5,5 міль. (83% болгарів; 10% турків; решта цигани й інші.). **Густота населення:** 53 меш. на 1 км². **Столиця:** Софія (213 тис. меш.). **Більші міста:** Пльовдив (Філіпополі, 85 тис. меш.), Варна (61 тис. меш.). **Прапор:** біло-зелено-червоний. Під рілею 35% території, пасовиська — 24%. Хліборобство примітивне (пшениця, кукурудза); дуже розвинене городництво (гол. плекання рож для їх олійку), управа тютюну. Теж скотарство примітивне. Копальняних багатств нема, з промислу тільки: споживчий, волокняний. **Ввозить:** промислові вироби; **вивозить:** городину, хлібор. продукти, тютюн. **Залізничних шляхів** має: 2.690 км.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ. Конституційна демократична монархія, з широким парламентаризмом, королівство. Офіційна назва: „Зєдинене королівство Вел. Британії й Півн. Ірляндії“. Вел. Британія є осередком великої Бритійської Імперії, до якої крім Вел. Британії належать ще домінії й кольонії. **Територія:** 244 тис. км². **Населення:** 45,5 міль. **Густота населення:** 187 меш. на 1 км². **Столиця:** Лондон (7,8 міль. меш.). **Більші міста:** Глезго (1,1 міль. меш.), Бермінгем (950 тис. меш.), Ліверпуль (870 тис. меш.), Менчестер (750 тис. меш.), Шіфільд (523 тис. меш.), Лідс (473 тис. меш.), Едінбург (425 тис. меш.). **Прапор:** на синім полі перетинаються два червоні хрести з білою обвідкою. Має кольонії на 34,542.000 км² із 397,180.000 меш. в усіх частинах світу; в Європі (Мальта й Гібральтар) — 320 км² із 245 тис. меш.; в Азії — 5,645.000 км² із 336,7 міль. меш.; в Африці — 5,398.000 км² із 40,2 міль. меш.; в Австралії й на Тихім Океані — 8,257.000 км² із 8,4 міль. меш.; в Америці — 10,262.000 км² із 11,8 міль. меш. Виконує мандат (щось ніби півкольонія, але формально дана країна є тільки під управою) над 2,566.000 км² із 9,7 міль. меш. **Спільні кольонії** має: з Єгиптом в Африці — 2,619.000 км² із 6,5 міль. меш.; з Францією на Тих. Океані — 15 тис. км² із 60 тис. меш. Разом до Вел. Британії на-

лежить $\frac{1}{4}$ цілої земської кулі. Сама, європейська Вел. Британія є осередком усієї імперії, не тільки політичним, а й господарським. Має мало збіжжя (вистає її тільки на чвертьроку), зате має 1. місце в Європі щодо годівлі овець. Із сіль. господарства живе 8% населення, з промислу й гірництва — 52%, з торгівлі 22%. Вел. Британія має перший у світі ткацький промисл (вовняний та бавовняний). Копальняні багатства великі: вугілля ($\frac{1}{6}$ всього світу), залізна руда ($\frac{1}{30}$ всього світу). Крім ткацького промислу, має розвинений промисл: металургічний ($\frac{1}{11}$ всього світу), корабельнобудівельний (будує половину всіх кораблів у світі). Для свого промислу експлюатує кольонії й має в них ринки збуту. Має найбільшу в світі торговельну флоту ($\frac{1}{3}$ флот цілого світу), а для неї в себе 107 портів. **Ввозить:** м'ясо, збіжжя, бавовну, вовну, дерево, сім'я, товщі; **вивозить:** бавовняні, залізні й вовняні вироби, вугілля, машини, вовну, кораблі, одержу. **Залізничних шляхів** має: 39 тис. км; **водних доріг:** 6,1 тис. км.

ГОЛЯНДІЯ (Нідерляди). Конституційна монархія, королівство. **Територія:** 34.223 км². **Населення:** 7,64 міл. (85% голяндців, 10% фризів, 2% жидів). **Густота населення:** 223 меш. на 1 км². **Столиця:** Амстердам (730 тис. меш.). **Більші міста:** Роттердам (570 тис. меш.), Гага (королівська резиденція, 410 тис. меш.), Утрехт (150 тис. меш.). **Прапор:** червоно-біло-синій. Має **кольоній** на 2 міл. км² із 52 міл. меш. (частини: Сх. Індій, Нової Гвінеї й Гвіяни); ті кольонії належать до найбагатших і тому Голяндія має велике значення як торговельна посередниця. — Завдяки невсипущій праці голяндці приспособили до вжитку надморські простори, відмежувавши їх від моря й рік гатями та штучно зрошуючи їх. Ріля займає 30% території, луки 38%. Сильно розвинена управа городини й скотарство (головна галузь господарства). Копалень нема; промисл слабо розвинений (ткацький і споживчий), але не ввесь: корабельнобудівельний промисл стоїть високо. Населення займається й рибуловлею. **Вво-**

зять: металеві товари, копальняні сирівці; **вивозить:** масло (3. місце в світі), сир (1. місце в світі), м'ясо, рибу, лен, коноплі, городину, квіття, насіння, споживчі фабрикати, шліфоване каміння. Має велику торговельну флоту (9. місце в світі). **Залізничих шляхів** має: 3.645 км; **водних доріг:** 5.201 км. — Культурно стоїть дуже високо (тільки 2% анальфабетів).

ГРЕЦІЯ. Конституційна монархія, королівство. Крім материка на балк. півострові, належить до неї ще 600 островів — на західнім і східнім побережжі східні острови належать уже географічно до Азії — є їх на 4.060 км² із 374 тис. меш. **Територія:** (разом із усіма островами); 127.320 км². **Населення:** 6,2 міл. меш. (4 міл. греків, 1 міл. македонців, 200 тис. альбанців, решта: болгари, серби, турки, румуни, цигани). **Густота населення:** 47 меш. на 1 км². **Столиця:** Атени (450 тис. меш.). **Більші міста:** Тессальонікі (360 тис. меш.), Піреус (220 тис. меш.). **Прапор:** дев'ять рівнобіжних білосиніх смуг, у лівім розі білий хрест на синім тлі. — Земля гориста, неврожайна; 15% ріллі, 13% — лісу, 37% — лук. Сільське господарство підприємкове, овочеве (виноград, оливка, фіги), мало збіжжя. Поширене скотарство. З копальняних багатств: залізна руда, олово, мармур. З браку погонної сили (вугілля нема, а ріки влітку висихають) промисл не розвинувся. Населення займається гол. торгівлею й мореплавбою, бо Греція є посередницею в торгівлі Європи з Близьким Сходом. **Залізничих шляхів** має: 3.200 км.

ДАНЦІГ. Вільне місто. Господарсько залежний від Польщі, з якою получений митною унією; Польща має данцізькі залізниці. Від Союзу Народів виконує там нагляд Генеральний Комісар, а від Польщі — Високий Комісар. Управляє вільним містом сенат (рада міська). **Територія:** 1.950 км². **Населення:** 395 тис. (95% німців; 2,4% жидів). **Густота населення:** 197 меш. на 1 км². Саме місто має: 230 тис. меш. Данціг має значіння як порт, але по розбудові поль. пор-

ту Гдині й позбавлений господарського материка — господарсько впадає.

ДАНІЯ. Конституційна монархія, королівство. **Територія:** 43 тис. км². **Населення:** 3,435.000. **Густота населення:** 78 меш. на 1 км². **Столиця:** Копенгага (731 тис. меш.). **Прапор:** на червонім полі білий хрест. Крім материка до Данії належить ще Гренляндія й острови Фарери (к. Ісландії) — так, що разом із тими посілостями Данія має 2,2 міл. км² із 3,475.000 меш. — Головною галуззю господарства є годівля худоби. Є малий корабельнобудівельний і споживчий (пиво, цукор) промисли; копальняних багатств немає. **Ввозить:** збіжжя, макухи (для худоби), вугілля; **вивозить:** масло (1. місце світової продукції), мясо, худобу, сало, яйця. **Залізничних шляхів** має: 5.100 км; добре розвинута сіть **битих шляхів** (щодо густоти 2. місце в Європі, по Вел. Британії).

ЕСПАНІЯ. Републіка. **Територія:** 497.880 км². **Населення:** 22 міл. (97% еспанців і катальонців; 800 тис. басків). **Густота населення:** 44 меш. на 1 км². **Столиця:** Мадрит (800 тис. меш.). **Більші міста:** Барсельона (753 тис. меш.), Валенсія (265 тис. меш.), Севілля (214 тис. меш.), Маляга (158 тис. меш.), Сарагосса (152 тис. меш.). **Прапор:** червоно-жовто-фіолетний. До Еспанії крім того ще належать: Канарійські острови — 7.270 км² із 520 тис. меш. Має **кольоній** на 340,1 тис. км² із 999 тис. меш. — Ріля займає 38% території (з того 15% лежить облогом), пасовиська — 21%, ліс — 29%. **Хліборобство:** пшениця, ячмінь, жито, овес. Крім того продукує багато: вина, оливи (найбільше в світі, 56% усесвітньої продукції). Досить поширене скотарство, занепавши через заморську конкуренцію. Найбагатша в Європі на копальняні багатства: залізна руда, олово (найбільше в Європі), мідь, вугілля, ртуть (40% цілого світу). Має слабонький ткацький (бавовняний) і металургічний промисл; її багатства експлуатує англ. капітал вивозячи сирівці. **Ввозить:** бавовну, вугілля, фабричні вироби; **вивозить:** руду, помаранчі, вино, оливу. **Залізничних шляхів** має на

на 1 км². **Столиця:** Таллін (Реваль, 125 тис. меш.). **Більші міста:** Тарту (Дорпат, 50 тис. меш.), Нарва (27 тис. меш.). **Прапор:** синьо-чорно-білий. — Ріля й ліс займають по ¼ території, другу половину — пасовиська. Населення займається хліборобством (гол. управою лену), скотарством, риболовлею. Промисл невеличкий: ткацький, папіряний, деревний. **Залізничних шляхів** має: 1.100 км.

ІРЛЯНДІЯ. Вільна держава, покищо король Вел. Британії є номінальним королем Ірляндії. **Територія:** 68.870 км² (без півн. частини — Ульстеру з Бельфестом, що належать до Вел. Британії). **Населення:** 2.460.000. **Густота населення:** 43 меш. на 1 км². **Столиця:** Бола-Ава Клія (Деблін, 420 тис. меш.). **Прапор:** зелено-біло-помаранчевий (здвож держака). — Земля бідна, вдається тільки: овес і бараболя. Зате гарні пасовиська, де випасають худобу. Копальняних багатств немає. Недавно відділена по більш ніж тисячлітній неволі від Вел. Британії — Ірляндія господарсько не усамостійнилася. **Ввозить:** вугілля, харчі, фабричні вироби; **вивозить:** вовну, продукти скотарства. **Залізничних шляхів** має: 4,9 тис. км.

ІСЛЯНДІЯ. Конституційна монархія, є в персональній унії з Данією (данський король є одночасно королем Ісландії); поза тим Ісландія є незалежною державою. **Територія:** 102.850 км² (з того тільки 42.068 км² пригожі до мешкання; решта — вічні сніги й ледняк). **Населення:** 101.800 (германського походження). **Густота населення:** 1 меш. на 1 км². **Столиця:** Рейкявік (20 тис. меш.). — Рістня дуже бідна: дещо березового лісу, решта — трава й мох. Збіжжя не вдається — за хліб буває каша з ісланд. моху й овечого молока. Населення займається: випасом овець, риболовлею й птахоловлею. **Ввозить:** фабричні вироби; **вивозить:** вовну, риби, птахи, шкіри, лій, тран. Дуже культурна країна, не має зовсім анальфабетів.

ІТАЛІЯ. Конституційна монархія, королівство, вся влада в руках фашистівської партії. **Територія:** 310.198 км². **Населення:** 40,6 міл. **Густота населення:**

131 меш. на 1 км². Столиця: Рим (800 тис. меш.). **Більші міста:** Міляно (900 тис. меш.), Неаполь (860 тис. меш.), Турин (520 тис. меш.), Фльоренція (270 тис. меш.). **Прапор:** зелено-білий-червоний (здвж держака) з гербом. Має **посілості** в Європі поза матірньою територією: в Альбанії й Дальматії (63 км² із 1,4 тис. меш.) і на Егейськiм морі (2.544 км² із 105 тис. меш.) та **колонії:** давні — 2,254.700 км² із 1,738.000 меш. та свіжо здобуту Абісінію — 1,12 міл. км² із 10 міл. меш. — 48% території займає ріля, 22% луки. 58% нас. живе з сільсь. господарства, 28% — з промислу. Сільське господарство багате (пшениця, вино, оливки, помаранчі, кукурудза, риж), зате промисл слабо розвинений із браку вугілля, яке почасти заступлене водною силою. Копальняних багатв мало: сірка, руть. Досить велика торговельна фльота. **Ввозить:** збіжжя, вугілля, бавовну; **вивозить:** шовк і шовкові вироби, бавовняні вироби, коноплі, сир, вино. **Залізничних шляхів має:** 22 тис. км; **битих шляхів:** 155 тис. км. — Крім того в північних Апенінах існує півсамостійна, під протекторатом Італії республіка **Сан Маріно**, 61 км² території й 13 тис. меш. — а в Римі **Ватикан**, папська держава, автономна, на території 55 км².

ЛАТВІЯ (Лотва). Республіка. **Територія:** 65.790 **Населення:** 1,870.000 (73,4% латишів; 10,5% москалів; 6% білорусів, 5,2% жидів; 3,9% німців). **Густота населення:** 28 меш. на 1 км². **Столиця:** Рига (340 тис. меш.). **Більші міста:** Лепая (Лібава, 65 тис. меш.), Давгавпільс (Двиньск, Динабург — 42 тис. меш.). **Прапор:** на червонім полі білий пояс. — Болота й озера займають 22% території, ліс — 27%, ріля — 26%. Хліборобство бідне (овес, бараболя), садовина; розвинене скотарство. Копалень немає; з промислу: перерібка дерева (гол. сірниковий промисл). **Ввозить:** харчі, вугілля, фабричні вироби; **вивозить:** масло, шкіри, вовну, м'ясо, сірники. **Залізничних шляхів має:** 2,6 тис. км.

ЛИТВА. Республіка. **Територія:** 55,6 тис. км². **Населення:** 2,285.000 (80% литовців; 7% жидів; 4,1%

німців; 3% поляків; решта — білоруси). Густота населення: 41 меш. на 1 км². Столиця: Кавнас (Ковно, 95 тис. меш.). Більші міста: Клайпеда (Мемель, 40 тис. меш.), Шіявліяй (Шавлі, 22 тис. меш.). Прапор: золото-зелено-червоний. — Ріля займає 35% території, ліс — 25%, пасовиська 22%, болота — 14%. Хліборобство не дуже розвинене (жито, овес, бараболя, лен, коноплі). Населення займається крім хліборобства й скотарством. Копальняних багатств мало: гіпс, вапно, буре вугілля, торф. Промисл у розбудові. Вивозить: коноплі, дерево. Залізничих шляхів має: 1,7 тис. км.

ЛІХТЕНШТАЙН. Конституційна монархія, князівство. Територія: 159 км². Населення: 12 тис. (самі німці). Густота населення: 72 меш. на 1 км². Столиця: Вадуц (1,5 тис. меш.). Прапор: сино-червоний. — Ліхтенштайн є в господарськiм союзi зi Швайцарією.

ЛЮКСЕМБУРГ. Монархія, велике князівство. Територія: 2.585 км. Населення: 2,60 тис. (населення говорить по німець., але має культуру й державну мову — французьку; 0,5% жидів). Густота населення: 101 меш. на 1 км². Столиця: Люксембург (49 тис. меш.). Прапор: червоно-біло-синій. Має великі багатства зазної руди (3. місце в Європі). Залізничих шляхів має: 540 км.

МАДЯРЩИНА (Угорщина). Конституційна монархія, королівство без короля: замість короля є регент (управитель). Територія: 92.950 км². Населення: 8,665.000 (83,4% мадярів; 7% німців, 6% жидів; 1,8% словаків) Густота населення: 86 меш. на 1 км². Столиця: Будапешт (1,5 міл. меш.). Більші міста: Сегедін (120 тис. меш.), Дебречен (110 тис. меш.). Прапор: червоно-біло-зелений. — Ріля (дуже плодюча) займає 62% території, луки — 18%. Головним багатством Мадярщини: хліборобство (пшениця, кукурудза, коноплі, тютюн), скотарство та споживчий промисл (цукор) — бо копалень майже нема (дуже мало вугілля). Ввозить: машини, пром. продукти й сирівці; вивозить: муку, худобу, вовну, мясо, піря. Залізничих шляхів

має: 9.530 км.

МОНАКО. Монархія, князівство. **Територія:** 1,5 км². **Населення:** 24 тис. **Густота населення:** 14.770 меш. на 1 км². **Столиця:** Монако (2 тис. меш.). **Більше місто:** Монте Карльо (12 тис. меш.). **Прапор:** червоно-білий.

НІМЕЧЧИНА. Республіканський лад, побудований на гієрархічній принципі провідництва. Вся влада в руках націонал-соціалістичної партії. Вроджений німцям мілітаризм та послух владі робить із Німеччини здисциплінований військовий табор. **Територія:** 470,6 тис. км². **Населення:** 64,1 міл. (в тім тільки 3,2% менш.: 750 тис. поляків, 480 тис. жидів, 1506 тис. голяндців, 120 тис. чехів, 70 тис. лужицьких сербів). **Густота населення:** 135 меш. на 1 км². **Столиця:** Берлін (4,3 міл. меш.). **Більші міста:** Гамбург (1,1 міл. меш.), Кельн (700 тис. меш.), Мюнхен (680 тис. меш.), Ляйпціг (680 тис. меш.), Дрезден (620 тис. меш.), Бреслав (560 тис. меш.), Ессен (470 тис. меш.), Франкфурт н/Меном (470 тис. меш.), ГанOVER (430 тис. меш.), Дюсельдорф (430 тис. меш.), Нюрнберг (390 тис. меш.), Штутгарт (340 тис. меш.), Бремен (300 тис. меш.), Кенігсберг (280 тис. меш.). **Прапор:** чорно-біло-червоний. — 47% території — це ріля, 27% — ліси. Німеччина є промисловою країною; з промислу та гірництва живе 41% нас., з сіль. госп. — 31%, з торгівлі — 17%. Сіль. господарство (жито, пшениця, овес, ячмінь, баробля) стоїть на високім рівні, але не в силі вижити Німеччину. Дуже поширена управа цукрового буряка (перше місце світової продукції буряк. цукру), хмелю (перше місце світ. продукції пива). Має великі копальняні багатства: вугілля, залізної руди, олова, цинку, міді, графіту, солі, калієвої солі (1. місце світ. продукції). Найбільш розвинений металюргічний промисл, потім: машиновий, хемічний (1. місце в світі), ткацький, деревно-папіряний, корабельний (2. місце в світі), летунський, скляний, скіряний. **Ввозить:** харчі, сирівці; **вивозить** головно фабрикати. **Залізничних шляхів:** 62 тис. км., **битих шляхів:** 210 тис. км., **водних доріг:** 12 тис. км. Дуже густа сіль повітряних шляхів,

телеграфів і телефонів (2. місце в світі).

НОРВЕГІЯ. Конституційна монархія, королівство. Територія: 388 тис. км². Населення: 2,8 міл. (крім норвегів є ще: 30 тис. японців і 8 тис. фінів). Густота населення: 7 меш. на 1 км². Столиця: Осльо (250 тис. меш.). Прапор: на червоному полі синій хрест у білих рямцях. — Хоч Норвегія лежить далеко на півночі, то проте підсоння побережжя має дуже тепле через те, що тудою пропливає тепла морська течія (Гольфштром). 74% території — це невжитки, 2% — ріля, 1% — луки, 23% — ліси. Хліборобство (овес, ячмінь, бараболя) та скотарство не покривають запотребовань країни. Із копальняних багатств є дещо: залізної руди, алюмінію, цинку; з браку вугілля розвинений тільки електрично-хемічний промисл. Найбільше значення для Норвегії має морська риболовля, мореплавання й торгівля. Має одну з найбільших в Європі торгфльоту. Ввозить: харчі; вивозить: рибу, дорші, селедці, дерево. Залізничних шляхів має: 3,6 км. — Наляжить до найкультурніших країн (майже нема анальфабетів та злочинців).

ПОЛЬЩА. Република. Над законодатними палатами (сойм і сенат) перевагу має уряд (президент і рада міністрів). Територія: 388.330 км². Населення: 34 міл. (61% поляків, 21% українців, 9% жидів, 4% німців, 4% білорусинів). Густота населення: 71 меш. на 1 км². Столиця: Варшава (1,2 міл. меш.). Більші міста: Лудзь (500 тис. меш.), Львів (337 тис. меш.), Познань (200 тис. меш.), Краків (190 тис. меш.), Вильно (130 тис. меш.). Прапор: біло-червоний. — Ріля займає 49% території, ліси — 24%. З сіль. господарства живе 65% нас., з промислу та гірництва 14%, з торгівлі 7%. Копальняні багатства: вугілля, залізна руда, цинк, олово, сіль, нафта, віск. Промисл: ткацький, цукровий, горівчаний. Ввозить: бавовну й вовну; вивозить: вугілля, дерево, цинк, цукор. Залізничних шляхів має: 19,5 тис. км; битих шляхів: 44,7 тис. км; водних доріг: 16,400 км.

ПОРТУГАЛІЯ. Република. Територія: 91.950 км².

Населення: 6 міл. (99,6% португальців). **Густота населення:** 63 меш. на 1 км². **Столиця:** Лісбона (530 тис. меш.). Португалія має **кольоній** на 2,427.000 км² із 8,90 міл. меш. — Ріля займає 35% території, луки — 22%, ліси — 22%. Хліборобство зацедбане (пшениця, кукурудза, бараболя). Досить розвинене скотарство. Копальняних багацтв мало. Промисл невеликий (корковий і ткацький). **Вивозить:** вино, оливу, корок, півд. овочі. **Залізничих шляхів** має: 3.427 км. — Португалія в дуже поганих умовах: освітніх (80% анальфабетів) та господарських (не може дати собі ради з кольоніями, тому їх експльоатуе Вел. Британія).

РУМУНІЯ. Конституційна монархія, королівство. Дуже лиха державна адміністрація, велике хабарництво, має одну з найгірших армій. **Територія:** 295 тис. км². **Населення:** 17,5 міл. меш. (крім румунів є нац. меншин: 1,4 міл. мадярів, 1 міл. українців, 900 тис. жидів, 700 тис. німців; дещо болгарів, циганів, турків і татарів). **Густота населення:** 59 меш. на 1 км². **Столиця:** Букурешті (Букарешт, 700 тис. меш.). **Більші міста:** Кишинев (200 тис. меш.), Чернівці (111 тис. меш.). **Прапор:** синьо-жовто-червоний (здовж держака). — Ріля займає 43% території, ліси — 25%, луки 17%. Хоч ріля (лес) плодюча, хліборобство стоїть дуже низько (пшениця, ячмінь, кукурудза — найбільша в Європі продукція кукурудзи — бараболя, вино, коноплі, тютюн). Досить поширене скотарство (гол. випас овець). Із копальняних багацтв є: нафта, золото, вугілля. Промислу (поза млинами й рафінеріями) немає. **Ввозить:** ткацькі й машинові фабрикати; **вивозить:** сіль.-господ. продукти, худобу, нафту, дерево. **Залізничих шляхів** має: 11.785 км; **битих шляхів:** 81 тис. км.

СССР (Союз Советських Соціалістичних Республік). Республіка, т. зв. диктатура пролетаріяту, що по правді — є диктатурою бюрократичної верхівки комуністичної партії. За новою конституцією СССР — є союзом 11 республік: Російська Советська Федера-

ційна Соціалістична Республіка, далі советські соціалістичні республіки — Українська, Білоруська, Узбецька, Тюркменська, Таджикицька, Казахська, Кіргізька, Грузинська, Азербейджанська, Вірменська. Влада централізована, вся в руках московської ком. партії; до компетенції „республік“ та „автономних республік“ позістало тільки: освіта й народне здоров'я: РСФСР є в дійсності осередком усієї імперії; решта ж республік — кольонії РСФСР. ССРСР має в Європі тільки 4,7 міл. км² із 100 міл. меш.; решта географічно належить до Азії. **Територія:** 22,086.800 км². **Населення:** 161,106.000; в тім — 77,791.000 москалів (53% нас. ССРСР), 31,195.000% українців (22% нас. ССРСР), 4,739.000 білорусів, 5,6 міл. жидів (з того в Україні — 3,226.000), 1,238.000 німців, 1,5 грузинів, 1,5 вірменів, 782 тис. поляків, 279 тис. молдаванів, 214 тис. греків, решта — латиші, литовці, різні кавказькі народи та монгольські й фінські племена (дані за совітською статистикою з 1. І. 1931). **Густота населення:** 7 меш. на 1 км². **Столиця:** Москва (2,8 міл. меш.). **Більші міста:** Ленінград (Петербург, 1,7 міл. меш.), Київ (539 тис. меш.), Одеса (475 тис. меш.), Харків (531 тис. меш.), Дніпропетровське (323 тис. меш.), Мінськ (125 тис. меш.). **Прапор:** на червонім полі золоті букви „ССРСР“ Хліборобство на низькім рівені, хоч є великанські простори рілі. Щодо жита й бараболі — ССРСР займає 1. місце в світі, а 2. місце — щодо продукції пшениці, ячменю й вівса. 1. місце в світі щодо продукції конопель і лену; 2. місце — тютюн, цукор; 5. місце — бавовна. Щодо кількості коней — 1. місце в світі, овець і худоби — 2. місце (в продукції вовни — 5. місце). Великанські копальняні багатства: камяне вугілля, нафта (2. місце світ. продукції), торф, сіль, залізна руда, манганові руди, графіт, золото, п'ятина. Зате промисл — не зважаючи на всі зусилля уряду — дуже слабо розвинений, хоч має усі дані до розвитку; є значний домашний промисл: ткацький, кравецький, деревний. **Ввозить:** машини, бавовну, кавчук

і інш. промисл. сирівці; **вивозить:** сіль.-господ. сирівці, дерево, нафту, дорогі футра, залізну і манганову руду. **Залізничних шляхів** має: 75.723 км (найгірша в світі залізнична сіть); **водних доріг:** 90.045 км. — Дуже низько стоїть під культурним зглядом.

ФІНЛЯНДІЯ. Републіка. **Територія:** 388.485 км² (з того 1/3 займають озера й води). **Населення:** 3,6 міл. меш. (88,7% Фінів; 10,9% шведів; 0,1% москалів; 0,1% німців; 0,05% ляпонців). **Густота населення:** 9 меш. на 1 км². **Столиця:** Гельсінкі (Гельсінгфорс 220 тис. меш.). **Прапор:** на білім полі синій хрест. — Ліс займає 61% території, ріля — 2%. Хліборобство маленьке (бараболя й овес), зате розвинене скотарство й молочарство. Досить великий лісовий промисл (трачки, фабрики паперу, целюльози й сірників). **Ввозить:** харчі, фабрикати, пром. сирівці, вугілля, олії; **вивозить:** дерево, деревні фабрикати, масло. **Залізничних шляхів** має: 4.540 км; **водних доріг:** 5,5 тис. км.

ФРАНЦІЯ. Демократична республіка, в якій законодавні палати (палата депутатів і сенат) мають велику владу: нпр. той тільки уряд може бути при владі, що дістане довіря абсолютної більшости закон. палат. Французький президент має тільки формальну владу; він призначений тільки до репрезентації держави. Через те, що Франція відчула сильно на собі важку руку абсолютистичних володарів і довго змагалася за вповні демократичний лад, — всі признаки диктатури викликають рішучий протест. **Територія:** 551 тис. км². **Населення:** 40,7 міл. **Густота населення:** 74 меш. на 1 км². **Столиця:** Париж (4,5 міл. меш.). **Більші міста:** Марсей (650 тис. меш.), Ліон (570 тис. меш.), Бордо (260 тис. меш.), Ліль (200 тис. меш.). **Прапор:** синьо-біло-червоний (здовж держака). Франція має **кольоній** на 11,471.000 км² із 51,5 міл. меш.; з того: в Азії — 701 тис. км² із 19,4 міл. меш., в Африці — 10,656.000 км² із 31,5 міл. меш., в Америці — 91 тис. км² із 500 тис. меш., на Океанії — 23 тис. км² із 80 тис. меш. Крім кольоній, Франція має мандат на 632 тис. км² із 6 міл. меш. — та разом з Великою

Британією мають **спільну кольонію** (Нові Гебриди) — 15 тис. км² із 60 тис. меш. — Ріля займає в Франції 47% території. Хліборобство стоїть високо: пшениця, кукурудза, овес, лен, бараболя, тютюн. Садівництво: яблуні, груші, виноград, помаранчі, маслини, каштани. На півночі та в горах населення займається скотарством. Із сіль. господарства живе 42% меш., з промислу 35%, з торгівлі 10%. Копальняних багатств не багато; є залізна руда, зате мало вугілля. Найкраще розвинений ткацький промисл (бавовняний, шовківничий і вовняний). Виробляє багато одежі, продукує напої (гол. вино) та цукор. Визначний галянтерійний та автомобільний промисл. Франція **ввозить**: споживчі продукти, вугілля, бавовну, вовну; **вивозить**: шовк, одягу, автомобілі, технічні вироби. **Залізничних шляхів** має: 53.560 км; **битих шляхів**: 231 тис. км.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. Демократична республіка. **Територія**: 140,4 тис. км². **Населення**: 14,5 міл. (49,8% чехів; 23,3% німців; 14,5% словаків; 5% мадярів; 3,8% українців; 2,5% жидів). **Густота населення**: 98 меш. на 1 км². **Столиця**: Прага (700 тис. меш.). **Більші міста**: Брно (250 тис. меш.), Моравська Острава (115 тис. меш.), Ужгород (25 тис. меш.). **Прапор**: біло-червоний із синім трикутником коло держака. — Ріля займає 43% території, ліс — 33%, пасовиська 19%. Хліборобство: овес, жито, ячмінь, пшениця, бараболя; крім того: цукровий буряк, хміль, лен, коноплі. Високо стоїть садівництво й виноградництво. Розвинений споживчий промисл (пиво, спирт, цукроварство). Із рільної й лісової господарки живе 40% нас., з гірництва й промислу 37%, з торгівлі — 10%. Великі копальняні багатства: камінне й буре вугілля, графіт, залізна руда, олово, цинк, срібло, радій. Високо розвинений промисл: гутничий, машиновий, ткацький, скляний, деревний. **Ввозить**: ткацькі сирівці, харчі; **вивозить**: вугілля, дерево, ткацькі вироби, цукор. **Залізничних шляхів** має: 14 тис. км; **битих шляхів**: 53.150 км.

ШВАЙЦАРІЯ. Демократична союзна республіка,

складається з 22 союзних держав-кантонів. Велику законодавчу силу мають усенародні зібрання — так у цілій Швейцарії, що й у кожному кантоні. **Територія:** 41,295 км². **Населення:** 3,970.000 (70,5% німців; 21,2% французів; 6,2% італійців; 1,1% ретороманів). **Густота населення:** 94 меш. на 1 км². **Столиця:** Берн (104 тис. меш.). **Більші міста:** Цюріх (201 тис. меш.), Базель (136 тис. меш.), Женева (130 тис. меш.). **Прапор:** на червоному полі білий хрест. — Швейцарці займаються скотарством (41% території — це луки), молочарством (швейцарський сир). Рілі всього 13% території. З сіль. господарства живе 26% меш., з промислу 45%, з торгівлі 27%. Дуже високо розвинений промисл: ткацько-бавовняний, шовківничий, годинникарський (найбільший у світі). Рушійною силою промислу є вода, яка дає річно 3,300,000.000 квтгодин електр. енергії. **Ввозить:** фабрикати, харчі, сирівці; **вивозить:** фабрикати, сирівці, харчі. **Залізничних шляхів** має: 5.750 км; **битих шляхів:** 15 тис. км. — Швейцарія культурно стоїть дуже високо: її міста є осідком славних високих шкіл, куди їздяться студенти з цілого світу. Женева є осідком Союзу Народів. Швейцарія дає захист політичним емігрантам.

ШВЕЦІЯ. Конституційна монархія, королівство. **Територія:** 448,5 тис. км² (з того 37,9 тис. км² це озеро). **Населення:** 6,075.000 меш. (99% шведів). **Густота населення:** 13 меш. на 1 км². **Столиця:** Штокгольм (480 тис. меш.). **Більші міста:** Гетеборг (231 тис. меш.), Мальме (117 тис. меш.). **Прапор:** на синім полі жовтий хрест. — Через північний клімат та гористість і озерність — Швеція має слабо розвинене хліборобство (всього 9% території припадає на рілю); родиться тут: бараболя, овес. Лісів — 58% території. Сильно розвинене скотарство. Швеція багата в залізну руду, але через брак вугілля — обробний промисл невеликий. Лісовий промисл: трачки, фабрики паперу й целюлози. Найбільший у світі сірниковий промисл. Через брак вугілля як рушійну силу вживають воду. Спеціальністю швед. промислу є: кулькові дожища,

телефонічні апарати й т. п. **Ввозить:** споживчі продукти, вугілля, пром. сирівці; **вивозить:** лісові продукти (найперше — сірники), масло, руду, дещо машин. **Залізничних шляхів** має: 15.100 км; **битих шляхів:** 67.740 км. Культурно Швеція стоїть на дуже високім рівні.

ЮГОСЛАВІЯ. Конституційна монархія, королівство. **Територія:** 248.670 км². **Населення:** 13,5 міл. (52% сербів; 22% хорватів; 9% словінців; 4% німців; 3,5% мадярів; 3,5% альбанців; 2% румунів). **Густота населення:** 48 меш. на 1 км². **Столиця:** Білгород (115 тис. меш.). **Прапор:** синьо-біло-червоний. — Ріля займає 26% території, ліси — 30%, луки — 18%. Хліборобство стоїть низько (пшениця, кукурудза, ячмінь, овес, лен, коноплі, тютюн, хміль). Зате добре розвинене садівництво й скотарство. Копальняних багатств мало: вугілля, залізна руда, олово, цинк, мідь. Металургічний промисл малий, краще стоїть: споживчий, деревний і гарбарський. **Ввозить:** ткацькі й металеві сирівці та їх фабрикати; **вивозить:** продукти скотарства (гол. скіру), дерево, сливки. **Залізничних шляхів** мало: 9.850 км.

Крім вичислених держав має ще **ТУРЕЧЧИНА** — азійська держава — в Європі, на Балканському півострові, **територію** 23,6 тис. км² із 1,5 міл. населення, що відділена від Туреччини — її материку — морем Мармара й Босфорським та Дарданельським проливами.

А З І Я

АФГАНІСТАН. Королівство. **Територія:** 731 тис. км². **Населення:** 10 міл. **Густота населення:** 13,7 меш. на 1 км². **Столиця:** Кабуль (140 тис. меш.). — Держава під британськими впливами.

ЄМЕН. Монархія на Арабському пів., імамат. **Територія:** 62 тис. км². **Населення:** 900 тис. **Густота населення:** 14 меш. на 1 км². **Столиця:** Сана (20 тис. меш.).

Є під британськими впливами.

КИТАЙ (Хіні). Республіка, з великим хаосом у внутрішній політиці; за владу змагаються уряди: націоналістичний і комуністичний. Від 1900 р. йдуть безперервні внутрішні домашні війни. В Китаї мають Японія, Велика Британія, Франція, Зєдинєні Держави та інші застережені концесії. **Територія:** 8,500.000 км²
Населення: 422 міл. (майже виключно китайці, але вони ні під яким оглядом — ні мови, ні раси — не становлять одного типу й по - правді не є одноцим народом; є передбачування, що китайці розіб'ються на кількадесят'я народів. Єднає китайців покищо спільна культура й традиція). **Густота населення:** 45 меш. на 1 км² (населення розкинене не рівномірно: деякі провінції — Квангсі, Чекіянґ, Шантунґ — мають від 200 до 300 меш. на 1 км²). **Більші міста:** Шанґгай (1,5 міл. меш.), Ганкау (1,480.000 меш.), Кантон (900 тис. меш.), Ганґчу (892 тис. меш.), Пекін (805 тис. меш.), Тієнтсін і Чєнґту (по 800 тис. меш.), Нанкін (380 тис. меш.). — Є найбільші на світі зложжя вугілля, але його мало добувають. — У Китаї внутрі мають свої кольонії: Японія (3.710 км² із 1,5 міл. меш.), Велика Британія (1.750 км² із 960 тис. меш.), Франція (840 км² із 208 тис. меш.) та Португалія (12 км² із 75 тис. меш.). — В Китаї лежить теж **Тибет**, церковна держава лямів (1,850.000 км² із 3 міл. меш.), столиця: Ляса.

МАНДЖУРІЯ (Маньжу-Ті-Го). Монархія. Під повними впливами Японії. **Територія:** 940 тис. км². **Населення:** 20,570.000. **Густота населення:** 20 меш. на 1 км². **Столиця:** Сінь-цзінь. — Гол. продукти: пшениця, сорґо, соя, тютюн. Великі копальняні багатства — м. ін. багато золота — використовує для себе Японія.

НЕДЖАС (Недж, Неджд). Монархія, султанат на Араб. пів. **Територія:** 1,9 міл. **Населення:** 2,2 міл. **Густота населення:** 1,2 меш. на 1 км². **Столиця:** є Ріад. — Находиться під британськими впливами.

ПЕРСІЯ (Іран). — Конституційна монархія, шахат. **Територія:** 1,647.000 км². **Населення:** 9 міл. (дуже різнородне: перси, тюрські кочевики, ляти, курди, іранці,

вірмени, араби). **Густота населення:** 5,5 меш. на 1 км². **Столиця:** Тегеран (210 тис. меш.). — Випас овець, розвинений мистецький килимарський промисл; ловля перел. 5. місце в світі в продукції нафти.

СІЯМ. Монархія, тепер володар покинув свою країну. **Територія:** 518.160 км². **Населення:** 10 міл. **Густота населення:** 19 меш. на 1 км². **Столиця:** Бангкок (500 тис. меш.).

ТУРЕЧЧИНА. Республіка під диктатурою. **Територія** (разом із європейською частиною): 1,280.000 км². **Населення:** 13,750.000 (72% турків; 7% курдів; 5% вірменів; 3% греків; 1,5 жидів; 1% татарів). **Густота населення:** 10 меш. на 1 км². **Столиця:** Ангора (35 тис. меш.). **Більші міста:** Стамбул (Константинопіль, Царгород — 1,2 міл. меш.), Смирна (400 тис. меш.).

ЯПОНІЯ (Ніппон). Конституційна монархія, цісарство. Обіймає острови Гоккаїдо, Ніппон, Кію-Шію, Шіко й багато менших. **Територія:** 381.580 км². **Населення:** 64 міл. **Густота населення:** 158 меш. на 1 км². **Столиця:** Токіо (1 міл. меш.). **Більші міста:** Осака (2,2 міл. меш.), Нагоя (780 тис. меш.), Кіото (680 тис. меш.), Кобе (650 тис. меш.), Йокогама (406 тис. меш.). Крім того до неї належить: півострів Корея (220.740 км² із 20 міл. меш.), південний Сахалін (36.090 км² із 204 тис. меш.), острів Формоза (35.960 тис. км² із 4 міл. меш.), півострів Куанг-Тунг (3.710 км² із 1,4 міл. меш.), мандатові посілости на Океанії (2.150 км² із 56 тис. меш.). Японія є промисловою країною; головно розвинений деревний промисл і продукція целюльози, паперу й сірників. Високо стоїть і інший промисл: ткацький, шовківничий, скляний, бронзівничий і ляковий. Слабо стоїть металургічний і машиновий промисл, бо є дуже маленька кількість залізної руди. Взагалі мало копальняних багатств; є вугілля, мідь, дещо нафти й солі. Хліборобство дуже інтензивне, ведене майже виключно людською силою, бо є дуже мало худоби; господарка грядково-мотикова, сіють риж і ячмінь, ще плекають тютюн і чай. Риболовство займає 1. місце в світі. **Ввозить:** промислові сирівці (бавовна, за-

лізо й інш.); **вивозить:** сирій шовк, ткацькі вироби. — Япон. торговельна фльота займає 3. місце в світі. Країна дуже перенаселена, шукає місця для експанзії — для населення й сирівців.

Крім цих самостійних або півсамостійних держав, є в Азії посілості (кольонії й мандати) європейських держав (Вел. Британії, Франції, Голяндії, Португалії й Італії), Зєдинених Держав Півн. Америки та Японії. Поза вже вичисленими азійськими кольоніями ще існують подані нижче посілості. Про азійські території СССР була вже мова в Європі; тут вони не подані.

БРИТІЙСЬКІ ПОСІЛОСТІ:

	Територія в км ² :	Населення:	Густ. нас.:
Кипр	9.000	350.000	39
Палестина	23.000	890.000	38
Арабські васальні держави	275.000	900.000	3
Ірак	500.000	3,200.000	6
Індія	4,715.000.	330,000.000	69
Непаль	140.000	5,640.000	40
Аден	825.000	275.000	3
Цейлон і Мелє-діви	66.000	4,930.000	75
Страйт Сетелмент	4.000	995.000	240
Брит. Маляя	132.000	2,450.000	19
Борнео, Бруней і Саравак	196.000	885.000	5

ПОРТУГАЛЬСЬКІ ПОСІЛОСТІ: Тімор (4 тис. км² із 375 тис. меш. — густ. нас.: 96 меш. на 1 км²).

ФРАНЦУЗЬКІ ПОСІЛОСТІ: Сирія (150 тис. км² із 2,425.000 меш. — густ. нас.: 16 меш. на 1 км²), Індокитай і Передня Азія (700 тис. км² із 20,125.000 меш. — густ. нас.: 29 меш. на 1 км²).

ПОСІЛОСТІ ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ: Філіпіни, острови (298 тис. км² із 11,650.000 меш. — густ. нас.: 39 меш. на 1 км²).

ГОЛЯНДСЬКІ ПОСІЛОСТІ: Голяндська Індія (1,484.000 км² із 51 міл. меш. — густ. нас.: 34 меш. на 1 км²).

ІТАЛІЙСЬКІ ПОСІЛОСТІ: Родос і Додеканос, острови (3 тис. км² із 105 тис. меш. — густ. нас.: 41 меш. на 1 км²).

А В С Т Р А Л І Я

АВСТРАЛІЯ. Бритійська домінія. Територія (разом із приналежними до тієї домінії островами): Та-

сманія, Папуа й частиною Нової Гвінеї): 8,180.000 км². **Населення:** 6,8 міл. **Густота населення:** 8 меш. на 10 км² **Столиця:** Кенбере (8 тис. меш.). **Більші міста:** Сідней (1 міл. меш.), Мельберн (920 тис. меш.), Еделейд (280 тис. меш.). Підставою господарки годівля худоби, гол. овець (продукція австралійської вовни становить четвертину тієї продукції цілого світу).

НОВА ЗЕЛЯНДІЯ. Бритійська домінія. **Територія:** 270 тис. км². **Населення:** 1,5 міл. **Густота населення:** 5 меш. на 1 км². **Столиця:** Велінгтон (125 тис. меш.). Має копальні вугля, срібла й золота.

ОКЕАНІЯ — острови, розкинені по Тихім Океані, що є кольоніями або мандатовими посіlostями. До Вел. Британії й Франції належать **о. Гебриди** (15 тис. км² із 60 тис. меш.). До Франції: **Нова Каледонія** (18,5 тис. км² із 57 тис. меш.). Голяндія має частину **Нової Гвінеї** (416 тис. км² із 200 тис. меш.). До Зєдинєних Дєржав: **Гаваї** (17 тис. км² із 360 тис. меш.). Крім вичислєних бїльших островів мають ще свої кольонїї: Вєл. Британія (50 тис. км² із 380 тис. меш.), Франція (4 тис. км² із 37 тис. меш.), Зєдинєні Дєржави (700 км² із 25 тис. меш.). Мандати мають: Вєл. Британія (над 3.28 км² із 42 тис. меш.), Японія (над 2.150 км² із 56 тис. меш.). — На островах Океанїї вєдєтьсє пєрєважно плянтацїйна господарка. Є на них: кокосова пальма, какао, кавчук, фосфат, копальні мїдї. Вєликє значєння має управа кави й цукрової тростини.

А Ф Р И К А

ЄГИПЕТ: Конституцїйна монархїя, королївство. В 1936 р. Вєл. Британія зняла з нього свїй протєкторат, протє Єгипєт далї лєжить у полосї брит. впливїв. **Тєриторія:** 995 тис. км² (з того 35.360 км² — полоса над Нїлєм є єдино пригожї до замєшкання; тут живє 99,8% населєння). **Населєння:** 14,170.000 (фєлаги, копти, бєдуїни, нубїйцї, сирїйцї, жиди, турки й 170 тис.

европейців гол. греків). Густота населення : 14 меш. на 1 км². Столиця: Каїро (1,1 міль. меш.). Більші міста: Олександрія (600 тис. меш.), Порт Саїд (110 тис. меш.). — Плекається тут багато бавовни (4. місце світ. продукції). Велике господарське значення має Суецький

канал, який однак є в більшості власністю позаагипетських акціонерів.

ЛІБЕРІЯ. Мурунська республіка на зах. побережжі Африки. Територія: 95,4 тис. км². Населення: 1,5 міл. (мурини). Густота населення: 16 меш. на 1 км². Столиця : Монтровія (6 тис. меш.).

ФРАНЦУЗЬКІ ПОСІЛОСТІ:

	Територія в км ² :	Населення :	Густота нас.:
Альжир	575.000	6,065.000	11
Туніс	125.000	2,160.000	17
Мароко	570.000	4,230.000	7
Сагара	2,400.000	1,200.000	0,5
Зах. Африка й Того	3,570.000	14,240.000	4
Серед. Африка й Камерун	2,690.000	5,005.000	2
Мадагаскар і Реюніон	630.000	3,710.000	6
Сомалі	22.000	65.000	3

ІТАЛІЙСЬКІ ПОСІЛОСТІ:

	Територія в км ² :	Населення :	Густота нас.:
Лібія	1,650.000	775.000	0,4
Абіссинія	1,120.400	11,500.000	9
Еретрея	120.000	390.000	3
Сомалі	405.000	460.000	1
Юба	90.000	160.000	2

ЕСПАНСЬКІ ПОСІЛОСТІ:

	Територія в км ² :	Населення :	Густота нас.:
Канарійські остр.			
і Презідіос	7.000	600.000	86
Мароко	28.000	750.000	27
Гвінея	27.000	118.000	4
Ріо де Оро	285.000	50.000	22

БЕЛЬГІЙСЬКІ ПОСІЛОСТІ: Конго (2,440.000 км² із 11.450.000 меш. — Густ. нас.: 13 меш. на 1 км²).

БРИТІЙСЬКІ ПОСІЛОСТІ:

	Територія в км ² :	Населення :	Густота нас.:
Судан	2.620.000	6,470.000	2

Гамбія	10.000	185.000	17
Сіера Леоне	80.000	1,550.000	19
Золоте побережжя й Того	235.000	2,300.000	10
Нігерія й Камерун	950.000	19,100.000	20
Півд. й півд.-зах. Африка	2,820.000	8,700.000	3
Родезія	1,130.000	2,020.000	2
Ньясса	105.000	1,210.000	12
Танганайка із Занзібаром	970.000	4,350.000	4
Кенія	550.000	2,600.000	5
Уганда	285.000	3,150.000	11
Сомалі	176.000	250.000	1
Острови	6.000	430.000	71

ПОРТУГАЛЬСЬКІ ПОСІЛОСТІ :

	Терито- рія в км ² :	Населен- ня :	Густо- та нас.:
Азори й Мадейра	3.000	410.000	137
Іляс де Кабо Верде	4.000	130.000	33
Гвінея, Сано Томе й Принсіп	37.000	350.000	94
Анголя	1,260.000	2,125.000	2
Схід. Африка	1,110.000	3,120.000	3

А М Е Р И К А

АРГЕНТИНА. Союзна республіка (14 провінцій, 10 територій і столиця). **Територія:** 2,789.460 км². **Населення:** 10,350.000. **Густота населення:** 4 меш. на 1 км². **Столиця:** Буенос Айрес (2,8 міл. меш.). **Більші міста:** Росаріо (270 тис. меш.), Ля Плята (160 тис. меш.). — Велике господарське значіння має скотарство й управа збіжжя (гол. пшениці). Є нафтові джерела.

БОЛІВІЯ. Республіка. **Територія:** 1,332.000 км². **Населення:** 3,470.000. **Густота населення:** 3 меш. на 1 км². **Столиця:** Ля Паз (120 тис. меш.). — Головним багатством країни є гірництво, бо тут є багаті копалини: цина, мідь, вольфрам, бізмут, срібло, золото. Збирають кавчук. Господарка стоїть низько.

БРАЗИЛІЯ. Союзна республіка. **Територія:** 8 міл.

511.190 км². **Населення:** 36,871.000 (50% білих; 28% метисів; 13% індіан; 9% муринів). **Густота населення:** 4,3 меш. на 1 км². **Столиця:** Ріо-де-Жанейро (1,2 міл. меш.). **Більші міста:** С. Павльо (580 тис. меш.), С. Сальвадор (283 тис. меш.), Пернамбуко (240 тис. меш.), Пара (236 тис. меш.), Порто Алегре (180 тис. меш.). — Країна покрита найбільшими на світі пралісами. Господарка плянтаційна: кава, цукрова тростина, бавовна, тютюн, чай; Бразилія продукує найбільше в світі бо аж $\frac{2}{3}$ усієї кави. Копальняні багатства: діамант, золото. Велику вагу має збирання кавчуку, управа бавовни та широко розвинене скотарство.

ВЕНЕСУЕЛЯ. Союзна республіка з 20 держав. Щораз більше підпадає під впливи ЗДА. **Територія:** 945 тис. км². **Населення:** 3,050.000 (майже виключно муляти). **Густота населення:** 3 меш. на 1 км². **Столиця:** Каракас (140 тис. меш.). — Дуже врожайна країна, великі плянтації кави; цукор, какао, тютюн. — Великі нафтові джерела (3. місце в світі, по ЗДА й ССРСР); копальні — асфальту, золота, міді, вугілля — ще не використані. — Дуже низькокультурна країна ($\frac{2}{3}$ неграмотних).

ГАЙТІ. Республіка, під впливами ЗДА. **Територія:** 28.676 км². **Населення:** 2,1 міл. (90% муринів, 10% мулятів — біло-чорних мішанців). **Густота населення:** 70 меш. на 1 км². **Столиця:** Порто-о-Пренс (130 тис. меш.). — Головні продукти: кава, бавовна, дерево, цукор.

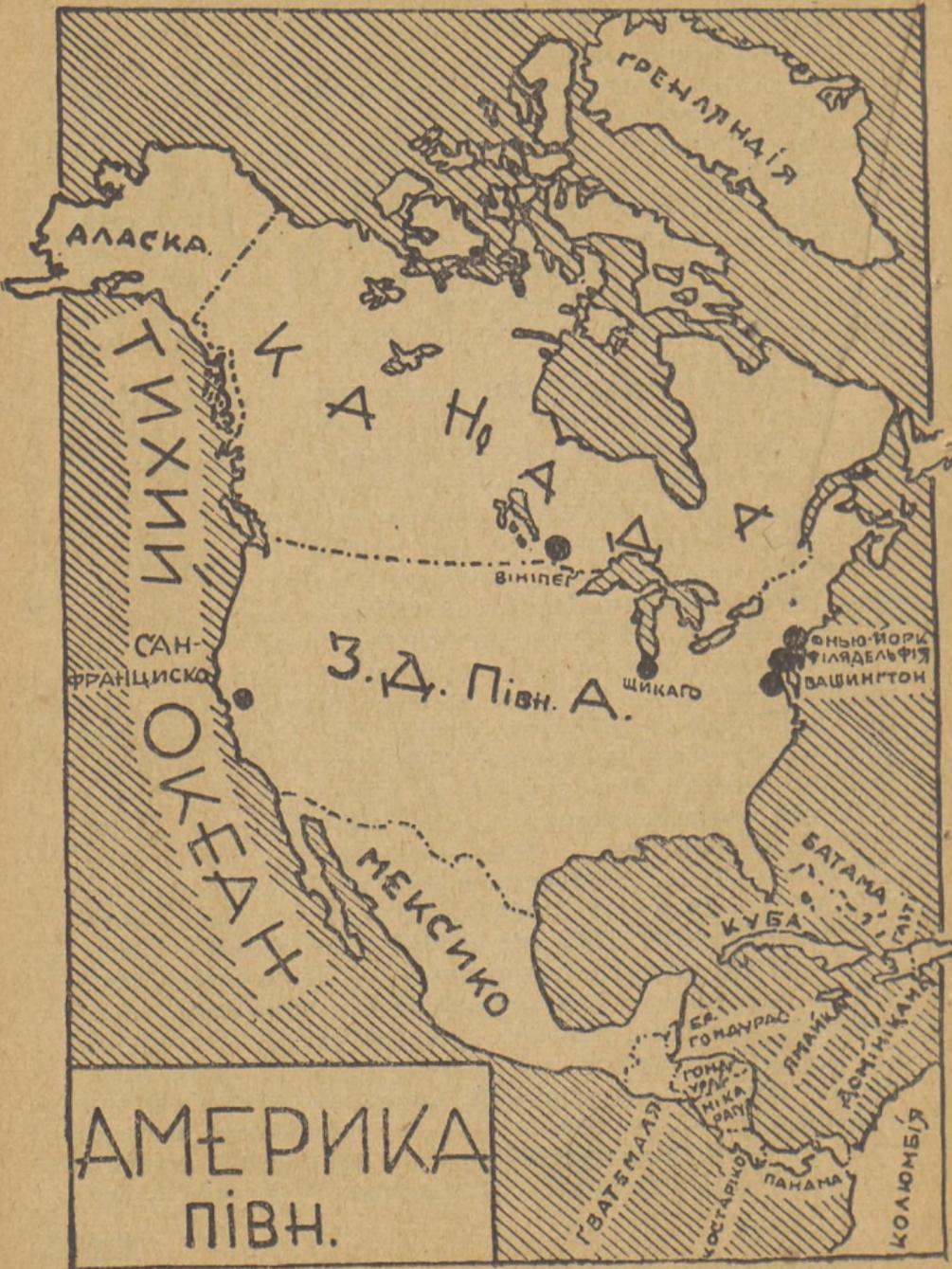
ГОНДУРАС. Республіка, дещо під впливами ЗДА. **Територія:** 154.305 км². **Населення:** 760 тис. (лядини й індіани). **Густота населення:** 5 меш. на 1 км². **Столиця:** Тегусікальпа (40 тис. меш.). — Випас худоби, культура бананів і кокосових горіхів, цукор. Має багато срібла в копалинах.

ГВАТЕМАЛЯ. Республіка, дещо під впливами ЗДА. **Територія:** 109.725 км². **Населення:** 2,005.000 ($\frac{2}{3}$ індіани, решта мішанці — білих дуже мало). **Густота населення:** 18 меш. на 1 км². **Столиця:** Гватемалья (112 тис. меш.). — Продукує: кава, банани, дерево, цукор.

ДОМІНКАНА (Сан Домінго). Республіка, під впливами ЗДА. **Територія:** 49 тис. км². **Населення:** 1,1 міл. меш. (мурини, білі, муляти). **Густота населення:** 23 меш. на 1 км². **Столиця:** Санто Домінго (32 тис. меш.). — **Продукує:** цукор, каву, тютюн, дорогі роди дерева.

ЕКВАДОР. Демократична республіка. **Територія** (разом із островом Галяпагос): 450 тис. км². **Населення:** 2,315.000 (головно індіани й метиси). **Густота населення:** 4 меш. на 1 км². **Столиця:** Кіто (100 тис. меш.). — **Головним заняттям населення:** сіль. господарство (какао, цукор, банани, кукурудза), виплітання капелюхів і мат, гірництво.

ЗЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ. Федеративна держава 48 республік (стейтів-держав), що мають власні закони. **Територія:** 7,839.065 км². **Населення:** 120 міл. (66% англоамериканців; 6% ірландців; 7% німців; 3% слов'ян — в тім 0,6% українців; 2,5% жидів; 2% італійців; 9% муринів; 250 тис. індіан). **Густота населення:** 15 меш. на 1 км². **Столиця:** Уошингтон (540 тис. меш.). **Більші міста:** Нью-Йорк (9,5 міл. меш.), Шікаго (3,2 міл. меш.), Філадельфія (2,1 міл. меш.), Детройт (1,5 міл. меш.), Клівленд (1 міл. меш.), С. Люїз (840 тис. меш.), Бентімур (820 тис. меш.), Бостон (800 тис. меш.), Пітстбург (670 тис. меш.), Лос Енджелес (640 тис. меш.), Сан Франціско (580 тис. меш.), Буфало (550 тис. меш.). Має Аляску на півночі (1,530.330 км² із 60 тис. меш.), посілости в середущій Америці (10.685 км² із 1,478.000 меш.). Крім того ще кольонії в Азії (297.905 км² із 10,314.000 меш.) та на Океанії (17.400 км² із 397 тис. меш.). — 19% території під рілею, 30% під пасовиськами, 36% під лісом. **Населення** займається в 26% сіль. господарством, в 34% промислом, в 27% торговлею. Тут управляють: пшеницю, овес, кукурудзу, тютюн, бавовну, цукрову трощу. Плекають багато худоби. Великі копальняні багатства — вугілля, залізна руда, мідь, алюміній, олово, цинк, срібло, золото, нафта — дозволяють ЗДА розвинути високо промисл, який випускає 43% світ. продукції чавуну й сталі, 57% світ. прод. усіх машин, 70% світ. прод.

АЛАСКА.

ГРЕНЛАНДІЯ

ТИХИЙ

КАНОДА

ВІНІПЕГ

САН-ФРАНЦИСКО

З.Д. Півн. А.

ЩИКАГО

НЬЮ-ЙОРК
ФІЛАДЕЛФІЯ
ВАШИНГТОН

ОКЕАН

МЕКСИКО

БАТАНА

КУБА

Б. ГОНДУРС

ГОНАУРА
УРА
МІКАРА

ЯМАЙКА

ДОМІНІКАНА

АМЕРИКА
ПІВН.

ГВАТЕМАЛА

КОСТАРИКА

ПАНАМА

КОЛОМБІЯ

усіх гумових і шовкових виробів, 90% усіх авт світу. **Ввозить:** шовк, цукор, каву, кавчук; **вивозить:** бавовну, збіжжя, нафту, залізні вироби й машини. **Залізничних шляхів** має: 404 тис. км; **битих доріг** 4 міл. км, **авт:** 22 міл. (на всіх у світі 28 міл.). — ЗДА мають найбільшу в світі воєнну флоту.

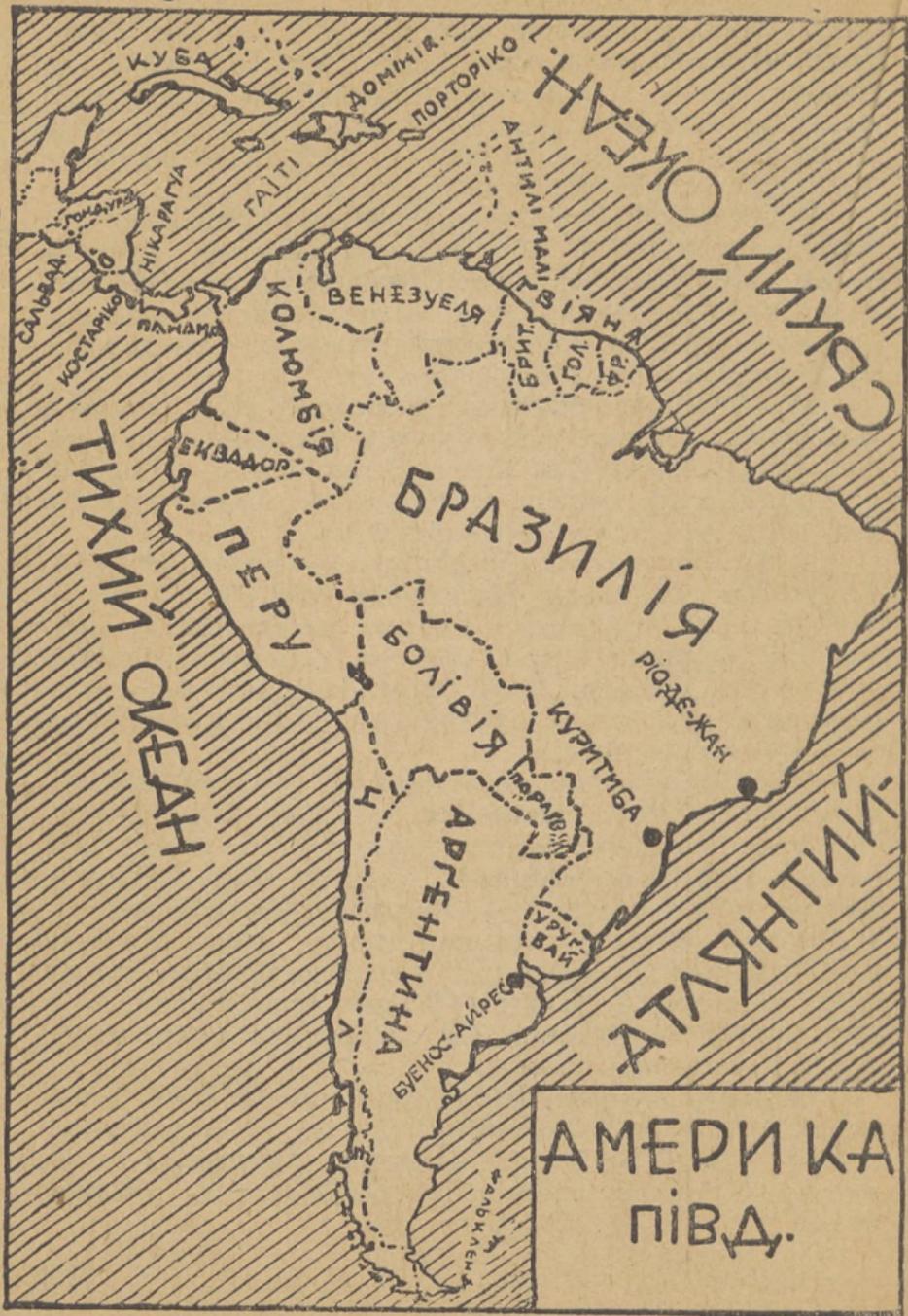
КОЛЮМБІЯ. Республіка. **Територія:** 1,283.400 км². **Населення:** 6,760.000 (80% індіан і метисів). **Густота населення:** 5 меш. на 1 км². **Столиця:** Богота (144 тис. меш.). — Має великі, хоч маловикористовувані копальняні багатства: п'ятина (найбільше в світі), золото, мідь, вугілля, нафта, сіль, асфальт.

КОСТАРІКА. Республіка. **Територія:** 48.550 км². **Населення:** 472 тис. меш. **Густота населення:** 10 меш. на 1 км². **Столиця:** Сан Хозе (58 тис. меш.). — Головні продукти: каву, банани, цукор, какао. Випас худоби. Вивіз кедрового й магоневого дерева.

КУБА. Республіка, під повними впливами ЗДА. **Територія:** 114.525 км². **Населення:** 3,570.000 (²/₃ еспан. походження, ¹/₃ муринів). **Густота населення:** 31 меш. на 1 км². **Столиця:** Гавана (590 тис. меш.). Плянтаційна господарка. Південні овочі (банан, ананас, помаранча). Цукрової тростини продукує найбільше в світі. Тютюн, продукція цигар.

МЕКСИК. Союзна республіка (28 держав). **Територія:** 1,969.155 км². **Населення:** 14,3 міл. (18% білих; 43% мішанців білих із індіанцями, т. зв. метисів; 39% індіан). **Густота населення:** 7 меш. на 1 км². **Столиця:** Мексик (620 тис. меш.). — Управляється: збіжжя, каву, тютюн, бавовну, цукрову трощу, какао. Копальняні багатства: нафта (5% світ. продукції), срібло (40% світ. прод.), золото (4% світ. прод.), мідь (27% світ. прод.) та вугілля. Зле загосподарована країна, слабо розвинений промисл.

НІКАРАГУА. Республіка, під впливами ЗДА. **Територія:** 118.450 км². **Населення:** 710 тис. **Густота населення:** 6 меш. на 1 км². **Столиця:** Манагуа (62 тис. меш.). — Головні продукти: каву, дерево, банани, цукор.

КУБА

ДОМІНІА

ПОРТОРІКО

СЯКИМ ОКЕАН

САЛЬВАДОР

ГОНАДУРА

НІКАРАГІА

КОСТАРІКО

ПАНАМА

ГАІТІ

КОЛУМБІЯ

ВЕНЕЗУЕЛА

АНТИГВА

БРІТАНІЯ

ТРАІДІД

ЕКВАДОР

ТИХИМ ОКЕАН

ПЕРУ

БРАЗІЛІЯ

БОЛІВІЯ

КУРІТІБА

РІОДЕЖАН

ІНДІЯНА

АРГЕНТИНА

ПАРАГВАЙ

УРУГУВАЙ

БУЕНОС-АЙРЕС

МОНТЕВІДІО

АМЕРИКА ПІВД.

ПАНАМА. Республіка, під впливами ЗДА. **Територія:** 74.522 км². **Населення:** 490 тис. **Густота населення:** 7 меш. на 1 км². **Столиця:** Панама (60 тис. меш.). Смуга, кудю проходить Панамський канал, т. зв. **Панамська смуга**, належить безпосередньо до ЗДА; є там 1.432 км² із 37 тис. меш.

ПАРАГВАЙ. Республіка. **Територія:** 253.100 км². **Населення:** 850 тис. (мішанці). **Густота населення:** 3 меш. на 1 км². **Столиця:** Асунсіон (100 тис. меш.). — Головні продукти: лісові (дерево кеврачо, парагв. чай), скотарські (коні, худоба, вівці) й хліборобські (тютюн, помаранча).

ПЕРУ. Республіка. **Територія:** 1,335.050 км². **Населення:** 5,850.000 (50% індіанців; 25% еспан.-індіанських мішанців). **Густота населення:** 4 меш. на 1 км². **Столиця:** Ліма (200 тис. меш.). — Розвинене скотарство, хліборобство (кукурудза, пшениця) має другорядне значення. Великі копальняні багатства — срібло (4. місце світ. продукції), золото, мідь, нафта — в руках чужого капіталу; експльоатація тих багатств трудна через брак залізниць та добрих портів. Промислу нема.

САЛЬВАДОР. Республіка, дещо під впливами ЗДА. **Територія:** 34.125 км². **Населення:** 1,657.000. **Густота населення:** 49 меш. на 1 км². **Столиця:** Сан Сальвадор (87 тис. меш.). — Гол. продукти: кава, тютюн, цукор.

УРУГВАЙ. Республіка. **Територія:** 178.700 км². **Населення:** 1,760.000 (еспанці, португальці, індіанські мішанці). **Густота населення:** 10 меш. на 1 км². **Столиця:** Монтевідео (430 тис. меш.). — Головні продукти: вовна, м'ясо.

ЧІЛЕ. Республіка. Помітні політичні впливи ЗДА й Вел. Британії. **Територія:** 750.815 км². **Населення:** 4,427.000 (60% індіанців і мішанців; 35% еспанців). **Густота населення:** 5 меш. на 1 км². **Столиця:** Сантяго-де-Чіле (580 тис. меш.). **Більше місто:** Вальпарезо (200 тис. меш.). Сільське господарство: пшениця, кукурудза, ячмінь, бараболя, стручкові рослини. Розвинене

скотарство. Великі копальняні багатства: салітра, залізна руда, мідь, срібло, сіль, боракс, гуано, сірка, йод, вугілля. Промислу нема.

БРИТІЙСЬКІ ПОСІЛОСТІ :

	Територія в км ² :	Населення :	Густина : та нас.:
Канада	9,080.000	9,520.000	1
Брит. Гвіяна й Фалькленд	240.000	310.000	1
Нова Фунляндія	110.000	260.000	2
Лябрадор	890.000	5.000	—
Багама й Барбадос	11.000	975.000	89
Ямайка	12.000	920.000	75
Бр. Гондурас	22.000	50.000	2
Антилі	9.000	350.000	95

ГОЛЯНДСЬКІ ПОСІЛОСТІ :

	Територія в км ² :	Населення :	Густина : та нас.:
Гол. Гвіяна	130.000	140.000	1
Курасао (остр.)	1,000	60.000	52

ДАНСЬКА ПОСІЛІСТЬ: Гренляндія — 2,175.000 км² із 15 тис. меш.

ФРАНЦУЗЬКІ ПОСІЛОСТІ :

	Територія в км ² :	Населення :	Густина : та нас.:
Фр. Гвіяна	90.000	40.000	0,5
Фр. Антилі й Мікельон	3.000	485.000	162

ГРОШІ ДЕЯКИХ ДЕРЖАВ

Держава:	Монетарна одиниця:	Вартість у зл. п.:
Англія	— фунт штерлінг	26,95
Аргентина	— пезо	1,25
Австрія	— шилінг	0,99
Бельгія	— бельг	0,89
Бразилія	— мільрейс	0,33
Болгарія	— лев	0,05
Голяндія	— фльорен	3,61
Данія	— корона	1,20

Данціг — гульден	1,00
Еспанія — пезет	0,72
Естонія — корона	1,30
Злуч. Д. Півн. Америки — доляр	5,32
Італія — лір	0,36
Канада — доляр	5,30
Латвія — лат	1,76
Литва — літас	0,86
Мадярщина — пенго	1,38
Німеччина — марка	1,38
Норвегія — корона	1,35
Румунія — лей	0,05
С. С. С. Р. — червінець	2,05
Туреччина — фунт	4,10
Фінляндія — марка	0,11
Франція — франк	0,35
Швайцарія — франк	1,73
Швеція — корона	1,38
Чехословаччина — корона	0,20
Японія — ена	1,35
Югославія — динар	0,12

Урядовий курс золота : за 1 грам чистого золота 5,9244 злотих пол.

У К Р А Ї Н Ц І

ЕТНОГРАФІЧНА ТЕРИТОРІЯ : 938.016 км². Обіймає: 1) т. зв. Українську Советську Соціалістичну Республіку; 2) із совет. Білорусі (БССР) — південно частину мозирської округи; 3) із Російської Советської Федеративної Соціалістичної Республіки — південню Курщину (грайворонський пов., частини повітів: рильського, львовського, білгородського, старооскільського), південню Вороніжчину (повіти: валуйський, россо-

шанський, богучарський, частини повітів: острогозького, новохоперського, бобрівського), таганрозьку округу, частину: донецької, шаштинсько-донецької, донської, кубанської, чорноморської, адигейської, округи: армавірську, майкопську, ставропольську, сунжанську, терську, частини: сальської, кабардино-балкарської й комлицької округ, Крим, частину брянської округи; 4) українська етнографічна територія в межах польської держави обіймає: Східню Галичину (воєвідства: тернопільське, львівське й станиславівське та східні частини 4 повітів краківського воев.), Волинь (волинське воєвідство), Полісся (повіти поліського воев.: Берестя, Дорогичин, Кобринь, Камінь Коширський, Пинськ, частину пружанського пов.), Холмщину й Підляшшя (повіти: грубешівський, холмський, томашівський, володавський, більський, частини повітів: білгорайського, константинівського, радинського, замойського — все це з люблінського воєвідства, а з білостоцького воев.: частину більського пов.); 5) українська етнографічна територія в Румунії: Хотинщина й Акерманщина, Буковина, частина Мармарощини; 6) в межах ЧСР українці замешкують у більшості т. зв. Підкарпатську Русь (Закарпаття) й півд.-східню частину Словаччини.

Українці в ССРСР заселяють територію : 773,4 тис. км².; в Польщі 132,2 тис. км²; в Румунії 17,6 тис. км²; в ЧСР 14,9 тис. км².

НАСЕЛЕННЯ : на українській етнографічній території живе 55,164.000 людей.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ. Українці на своїй етнографічній території творять 74,3% населення; по містах українців живе 10%.

На кожду тисячу населення припадає : 743 укра-

їнців, 101 москалів, 64 жидів, 47 поляків, 13 німців, 32 інших.

Національний склад населення на українській етнографічній території виглядає так :

Крім українців, тут ще живе 8,295.000 москалів ; 3,226.000 жидів (в $\frac{2}{3}$ живуть по містах); 2,401.000 поляків ; 701 тис. німців; 465 тис. румунів; 161 тис. греків; 125 тис. болгарів; 241 тис. татарів і турків; 83 тис. чехів і словаків; 49 тис. вірменів; 47 тис. мадярів.

КІЛЬКИ Є УКРАЇНЦІВ ? Всіх українців на земній кулі, за статистичними даними з 1931 р., є 44,292.000. Так українці щодо кількості займають 6. місце серед європейських націй, а 2. серед словян. Розміщення українців таке :

1) укр. суцільна етногр. територія в Європі	38,824.000
2) укр. області в Азії	1,254.000
3) в європ. ССРСР.	1,312.000
4) в азій. ССРСР.	1,052.000
5) в зах. Європі	683.000
6) в Америці	1,100.000
7) деінде	56.000
разом :	44,292.000

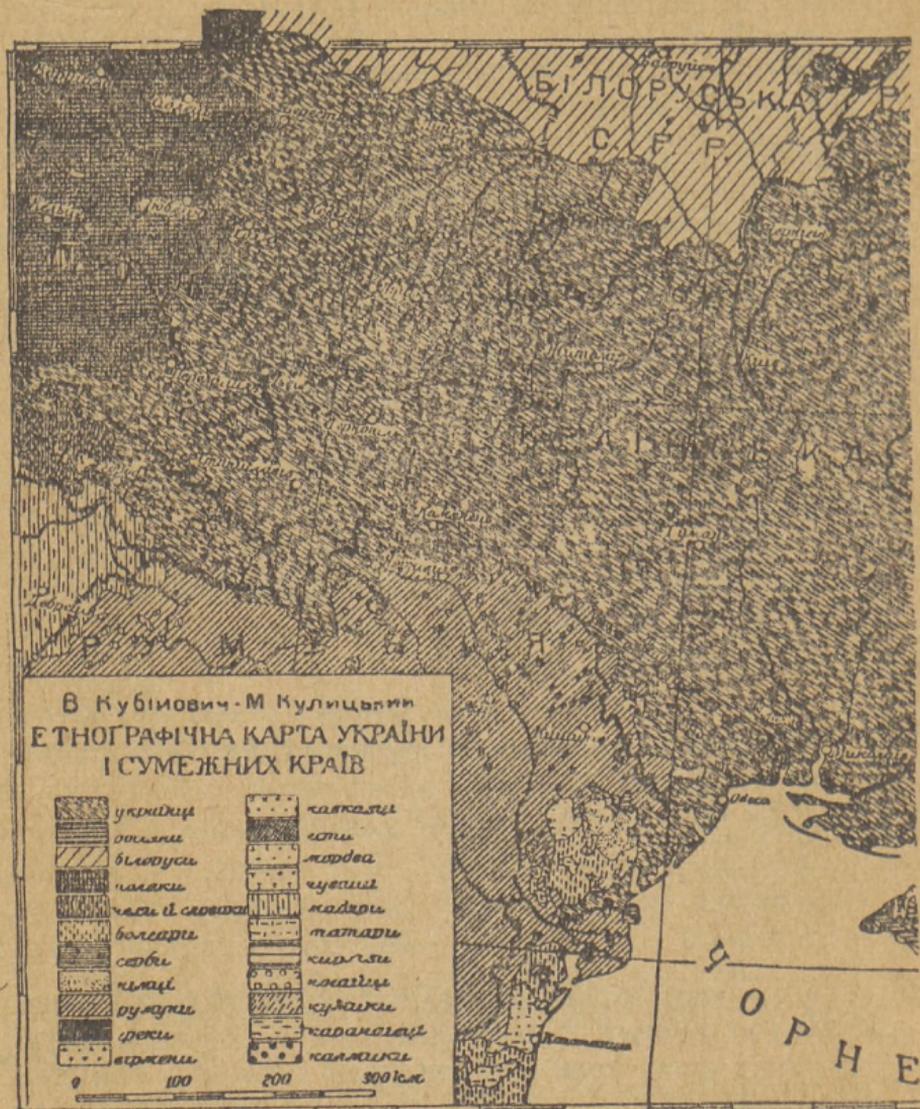
Живучи в поодиноких державах, українці становлять там такий відсоток :

в ССРСР	21,5
в Польщі	21,0
в Румунії	6,4
в ЧСР	3,8
в Канаді	3,0
в ЗДА	0,6

УКРАЇНЦІ ПОЗА МЕЖАМИ СУЦІЛЬНОЇ СВОЄЇ ЕТНОГРАФІЧНОЇ ТЕРИТОРІЇ. 12% — цебто 5,455.000 українців живе поза межами своєї суцільної етнографічної території. І так :

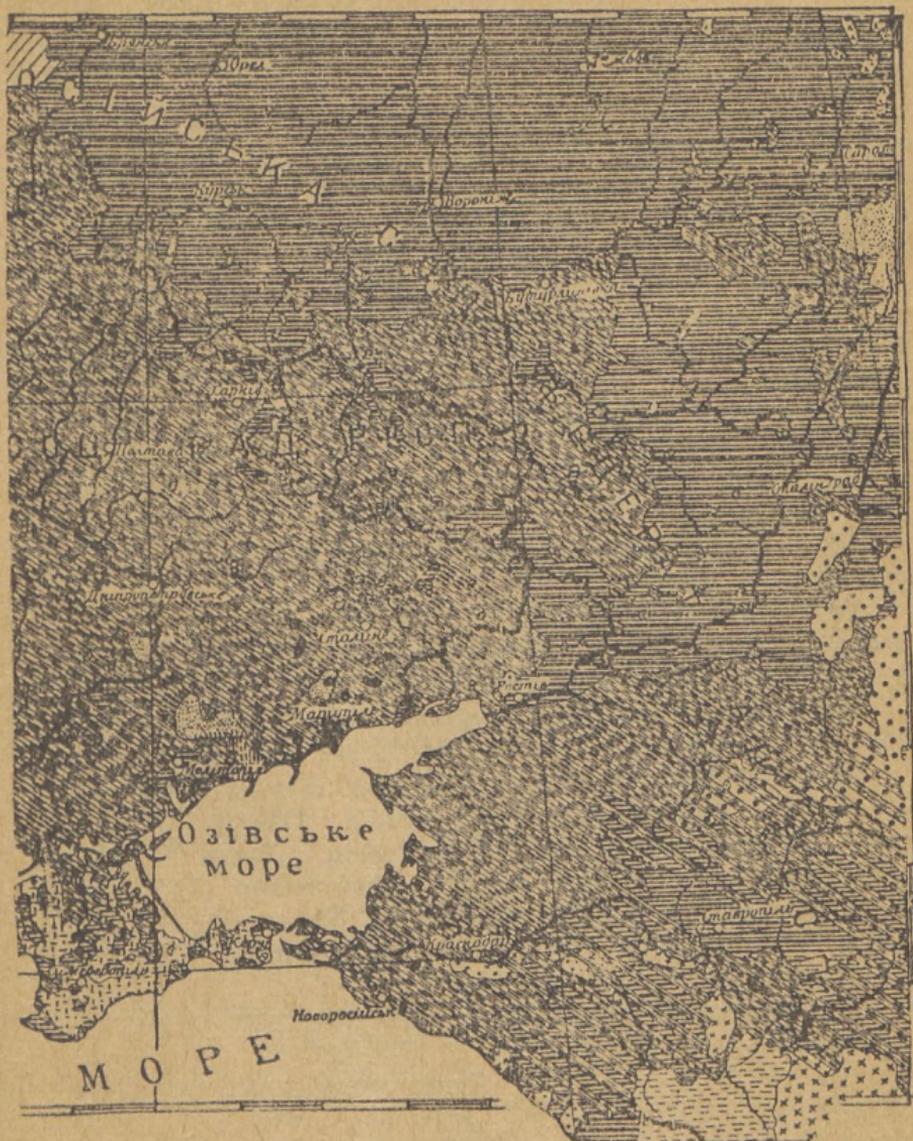
ЄВРОПА :

1) в Румунії	304 тис.
2) в Польщі	154 тис.
3) в ЧСР	37 тис.

4) в Югославії
5) в інш. європ. краях
А ще крім того :

46 тис.
140 тис.

6) в європ. частині ССРСР 1,312.000.

АЗІЯ:

7) в азійській частині ССРСР — 2,306.000.

В азійській частині ССРСР українці розкинені національними острівцями — від Уральських гір і Каспійського моря по Тихий Океан. Там вони в більшості заселяють :

із Кавказько-Сибірського Краю — територію 460 тис. км² із 2,240.000 меш. (40% українців — найбільший відсоток із усіх національностей там);

Сирій Клини — територія 32 тис. км із 171 тис. меш. (29% українців — найбільший відсоток);

Зелений Клини — а) район Спаськ — 70 тис. км² із 232 тис. меш. (59% українців), б) район Благовіщенськ — 10 тис. км² із 86 тис. меш. (50% українців).

АМЕРИКА :

В Америці живуть українці еміграцією. Є їх понад 1 міл.:

8) в ЗДА 700 тис.

9) в Канаді 270 тис.

10) в південній Америці (в Бразилії, Аргентині та інш. кр.) — 130 тис.

ГУСТОТА НАСЕЛЕННЯ : 59 меш. на 1 км² (в Галичині густота 99, на Правобережжі 88, на Лівобережжі 82, на Поліссі нижче 25).

По містах живе 18,5% населення; по містах понад 100 тис. мешканців — живе 6,3% всього населення.

БІЛЬШІ МІСТА (понад 100 тис. меш.); **Київ** (539 тис. меш.), **Харків** (531 тис. меш.), **Одеса** (475 тис. меш.), **Дніпропетровське** (323 тис. меш.), **Львів** (337 тис. меш.), **Сталіне** (194 тис. меш.), **Краснодар** (170 тис. меш.), **Дмитрівське** (149 тис. меш.), **Таганріг** (123 тис. меш.), **Чернівці** (111 тис. меш.), **Маріюпіль** (106 тис. меш.), **Луганське** (102 тис. меш.).

Національний склад населення тих міст у відсотках такий :

	укр.	моск.	жид.	пол.	інш.
Дніпропетр.	36.0	31.0	26.6		1,8 ¹)
Київ	42.2	24.4	27.3	2.7	
Харків	38.3	37.0	19.5	1.3	
Одеса	17.5	38.6	36.4	2.4	
Львів	15.0		35.0	50.0	

Сталіне	26,5	56,2	1,1	
Краснодар	29,9	51,3		
Дмитріївське	28,5	64,0		7,5
Таганріг	35,0	55,0	3,0	
Чернівці	19,0		40,0	24,0 ²)
Маріюпіль	32,9	35,3	17,7	10,1 ³)
Луганське	43,4	43,6	10,0	

1) білорусів; 2) 16% румунів і 8% німців; 3) греків.

Щодо назви — слід знати, що деякі місцевості московські большевики перехрестили по своєму. І так: Дніпропетровське — називалося Катеринославом, Сталіне — Юзівкою, Краснодар — Катеринодаром, Дніпропетровське — Запоріжжям.

ЧИМ ЗАЙМАЄТЬСЯ НАСЕЛЕННЯ? В УССР

80,68% населення займається сільським господарством, 5,44% — фабричним промислом, 3,76% — домашнім ремеслом, 0,59% — будівництвом, 1,94 — зал. транспортом, 0,69% — іншими родами транспорту, 2,38% — торгівлею, 2,64% — як урядовці й робітники в установах, 1,68% — в інших ділянках праці. На українській етнографічній території в межах польської держави населення 5-ьох воевідств відсотково займається :

в воевідстві :	гірництвом і пром.:	торгівлею :
львівським	9,4	6,5
станіславівським	7,8	4,7
тернопільським	6,0	4,7
поліським	4,5	3,9
волинським	7,2	5,7

Решта займається сіль. господарством. На **Закарпатті**: 66.2% населення працює в хліборобстві, лісництві й риболовлі; 11,9% — в промислі й ремісництві; 5,7% в торгівлі й банковості; 3,1% в комунікації; 4,1% — в публичній службі; решта — в вільних професіях.

КОПАЛЬНЯНИ БАГАЦТВА. Територія, яку замешкують українці, повна різнородних копальняних (підземних, мінеральних) багатств. **Кам'яне вугілля** добувається в Донецькому кряжі (т. зв. Донбас — Донецький басейн), де його є 200 шарів — а кожний

шар 1,5 м завгрубки — різних родів, від звичайного чорного до антрацитового. В 1931 р. добувано там 40 міл. тон вугілля. Запас того вугілля ок. 69 міліардів тон. **Буре вугілля** має свої родовища : 1) Семенівсько-Олександрівське (к. м-а Олександрії), запас понад 215 міл. тон; 2) Юрівсько-Звенигородське (к. Гуманя), запас — понад 33 міл. тон; 3) Кремянецьке (к. Кремянця), запас — 25 міл. тон; 4) Весело-Тернівське (к. Кривого Рогу), запас — 19 міл. тон; крім того ще менші родовища, м. ін. в Потеличі (к. Рави Руської), коло Мукачева, Анталівців, Білків. Запас усього бурого вугілля: 370 до 400 міл. тон. **Торф** добувають по різних околицях; всіх торфовищ є 1,5 міл. гектарів із запасом 4,5 міліардів тон торфу. **Графіт** має свої родовища над Богом у первомайському повіті (к. Ольвіополю), над річками Інгульцем та Жовтою, над Озівським морем к. Маріюполя; запас графіту — ок. 330 тис. тон. Великі поклади **ропи** є в Галичині, далше: к. Майкопу на Підкавказі, на Керчі, на Закарпатті. Запас ропи в Галичині — 85 міл. тон; бориславський нафтовий басейн дав у 1932 р. 30 міл. тон ропи. **Земні гази** добувають у Галичині на Підкарпатті (в 1932 р. добуто 437 міл. м³) та в околицях Мелітополя. **Земний віск** має свої родовища на Підкарпатті (Борислав, Трускавець, Дзвинячі, Старун, Поляниця); продукція меншає, бо поклади вичерпуються. **Залізо** має свої найбільші поклади коло Кривого Рогу, де є промислового запасу залізної руди — ок. 1,142,300,000 тон, а біднішої руди в запасі — 1,067,060,000 тон. Ще є поклади залізної руди коло Кременчука, в долині Жовтих Вод, коло Мелітополя, на Керчі, багонні руди в різних околицях. На Кривім Розі в 1931 р. добуто 7,6 міл. тон залізної руди. **Манган** має найбагатше родовище коло Никополя (запас — 90 міл. тон), далше: над Інгульцем к. Кривого Рогу, на Поділлі к. Хошеватой, коло Сянока та в пасмі Чорногори. **Ртуть** (живе срібло) має єдине родовище в Микитівці в Донецькій кряжі; запас — понад 1,5 міл. тон. **Мідь**: дуже маленькі поклади в артемівському і славяносербському повіті.

Інші руди : на донецькій височині зустрічається жили руд олова, срібла, цинку й золота; олово й срібло є в Чорногорі, срібло на Закарпатті (к. Густого); олово на Поділлі за Збручем; олово й цинк у Трускавці; золото на Закарпатті (Березів, Берегів, Герцівці, Густе, Квасів, Луг); в Мармароській Солотвині на 1 тону солі є 3 грами золота. **Сіль** — добувається в трьох округах: карпатській, донецькій та чорноморській. В 1932 р. галицькі підкарпатські солеварні дали 37.300 тон солі; закарпатські солеварні випродукували в 1930 178 тис. тон солі; зазбручанські солеварні дають річно понад півмільона тон солі. Поклади **потасових солей** є між Стебником і Калушем (сильвін і каїніт), далше: в Стебнику, Моршині, Ниніві, Турі Великій і ін.; запас — 450 міл. **Глявберська сіль** знаходиться коло Трускавця й Моршина. **Фосфорити** добувають на Поділлі, в Ізюмщині та Кролевеччині. Понад 2000 родовищ **каоліну** розкинені на Волині, Поділлі, Київщині, Херсонщині, Чернігівщині, Харківщині, Полтавщині й Дніпропетровщині; промисловий запас — ок. 31 міл. тон. **Алуніт**, якого вживають до виробу галуни є на Закарпатті (к. Берегова); запас — 40 міл. тон. **Гіпс** у великих покладах є на Поділлі, Покутті, Харківщині, Дніпропетровщині. **Граніт** по всій височині від Волині до Озівського моря. **Опаль** є коло Пряшева.

ХЛІБОРОБСТВО. За стат. диними з 1933 р. УССР мала 26,373.000 га велику — засівну площу; з того припадає на зернові культури 19,863.700 га, решта — на технічні культури (2,541.100 га), на баштанно-овочеві рослини (2,029.100 га), на кормові (1,841.800 га). Розподіл засівної площі на окремі культури такий: жито — 4,5 міл. га, озима пшениця — 5,4 міл. га, яра пшениця — 1,2 міл. га, ячмінь — 2,6 міл. га, овес — 1,7 міл. га, просо — 1,2 міл. га, кукурудза — 1,5 міл. га. Із 13,823.000 га ужиткової площі на ЗУЗ — 5,769.000 га становить ріля, з якої на зернові культури припадає 3,222.000 га, решта — на збіжжєві рослини (381 тис. га), на метеликоцвітні, харчеві (67 тис. га), на окопові (831 тис. га), на промислові (129 тис. га), на ме-

теликоцвітні пашні 429 тис. га) та на інші пашні культури (710 тис. га). Розподіл засівної площі на окремі культури такий: пшениця — 620,8 тис. га, жито — 1,451.600 га, ячмінь — 434,4 га, овес — 714.800 га. — **Закарпаття** має зі своєї території тільки 20,1%, придатної під плекання збіжжя (233.599 га). З тієї всієї засівної площі припадає на окремі культури такий відсоток: озима пшениця — 20,58% засівної площі, кукурудза — 18,87%, бараболя — 14,74%, озиме жито — 11,85%, овес — 11,85%.

ЛІСИ Й ПАСОВИСЬКА. У ССР має 3,695.700 га лісової площі, ЗУЗ — 3,426.000 га (42,7% усіх лісових ґрунтів польської держави), **Закарпаття** — 612.284 га. Пасовиськ мала У ССР тільки 5,1% своєї ужиткової площі, ЗУЗ — 1,108.000 га (8% ужитк. площі), **Закарпаття** — 27,9% своєї території.

ПРОМИСЛ. **Металургічний промисл** зосереджений у Степовій Україні, передовсім у Дніпропетровським; там витопляють річно понад 3,5 міл. тон чавуну та понад 3 міл. тон сталі. Із **споживчого промислу** на перше місце йде цукроварський: чинних цукроварень є в У ССР майже на сто менше ніж перед війною; ті 135 цукроварень продукує річно понад 13 міл. сотнарів цукру. Із зах. укр. земель перше місце займає **нафтовий промисл**; даліше: **сільний і деревообробітний** (більших підприємств деревообробітки є понад 110); **горілчаний промисл** має 307 горілень, **броварний** — 55 підприємств, **цукроварський** — 7 цукроварень (4 на Волині і 3 в Галичині); є ще всякий дрібний промисл: шкіряний, дріжджевий і т. п. Промисл **Закарпаття** щойно в початках: найбільш розвинений **деревообробітний** (38 підприємств) і **виріб харчевих та напитевих продуктів** (21 підприємств); разом **закарпатський промисл** має 92 підприємства, в яких zatrudнює не цілих 7 тис. робітників. — Осібно слід зазначити **виробництво електроенергії** в У ССР, що річно дає около 2 міліярдів кильоватгодин електр. енергії. Електротехнічних підприємств у львівським воевідстві є около 20; на **Закарпатті електривень** — 4.

СЛОВНИК

ЧУЖОМОВНИХ СЛІВ

ЯК ПОСЛУГОВУВАТИСЯ НИМ

В цьому словнику розяснено всі ті чужі слова, які часто зустрічається в українських часописах і книжках, головню політичного й освітнього змісту. Не подано в ньому тих чужих слів, 1) що їх значення вже всі знають; 2) що дуже рідко їх зустрічається; 3) що відносяться до якоїсь окремої ділянки знання

Повний словар усіх чужих слів уживаних в українській мові, разом із усіми уживаними назвами Видавництва видасть в наступному році.

При користуванні цим словником треба пам'ятати що :

1) Всі окремі чужі слова є видруковані великими чорними буквами; споріднені з ними значенням (часом виглядом) слова — видруковані меншими чорними буквами і є при тих словах. Тому, коли Вам треба знайти значення прим. слова „Автономний“ — то треба його шукати в стовпці слова „АВТОНОМІЯ“, а „Акціонер“ там, де є „АКЦІЯ“;

2) Тому що деяких чужих слів уживають в кількох різних значеннях — то в цьому словнику кожне окреме значення того самого чужого слова є нумероване 1) 2) 3) (глядіть прим. „БЛЬОК“ або „ЕКСПЕДИЦІЯ“). В таких випадках треба перечитати всі значення такого слова і тоді знайдете те з них, якого Вам треба.

3) Щоби зрозуміти значення таких слів, як прим. „з-організований“, „пере-організуваний“ — треба їх шукати під „ОРГАНІЗАЦІЯ“ і т. п.

Щоби вміти добре послуговуватися словником треба його раз перечитати в цілості, а щоби засвоїти собі якнайбільше значень чужих слів треба спершу часто при читанні заглядати до нього.

АБДИКАЦІЯ — самохітне (добровільне) зречення влади. Король **абдикує** — значить, що він сам з власної волі уступає з престола.

АБИТУРІЄНТ — матурист, ученик, що кінчає курс навчання в середній школі і приступає до іспиту зрілості (матури).

АБОНАМЕНТ — передплата. Передплачується не тільки часопис, але й інше; коли ви заплатите згори на цілий місяць напр. за обіди в харчівні, або за вижичування книжок в бібліотеці — що це значить, що ви маєте там абонамент. **Абонент** — особа, що користується абонаментом. Коли ви заплатили місячний абонамент до книгозбірні, то ви є **абонентом** цієї книгозбірні.

АБСОЛЬВЕНТ — той, що покінчив якусь школу чи курс; прим. абсолювент гімназії, абсолювент рільничої школи, абсолювент кооперативного курсу.

АБСОЛЮТ — безумовне, ні від чого незалежне, нескінчене ество, така істота, що лежить в основі світу — Бог. **Абсолютизм** — такий державний лад, де монарх (король, цар) має необмежену владу в

усьому; він не тільки править, але й видає закони й не є ніким контрольований. **Абсолютно** — безумовно, цілковито; коли хтось каже прим. „абсолютно ні“ то це значить, що він з цілою певністю заперечує чомусь. **Абсолютна більшість** голосів при веденні зборів і засідань є тоді, коли за якимсь внесенням голосує більше чим половина всіх уповноважених до голосування. **Абсолюторія** — затвердження рахунків, прийняття до відома звіту з чийої діяльності, звільнення від обов'язків.

АБСОРБУВАТИ — втягати в себе, поглинути, захопити чимсь. Коли прим. про вас кажуть, що вас абсорбує, чи заабсорбувала праця в самоосвітньому гуртку то це значить, що ця праця вас цілковито захопила і ви їй віддаєте весь свій вільний час.

АБСТИНЕНТ — той що добровільно здержується від чогось прим. від курення чи від пиття алкоголю (горілки). **Абстиненція** — повздержність.

АБСТРАГУВАТИ — полишати на боці; прим. „абстрагуючи від цієї справи.“ зн. „полишаючи на боці цю справу“...

АБСТРАКТНИЙ — уявлений, поду-

маний, загальний. **Абстракція** — відірване, подумане поняття.

АБСУРД — нісенітниця, дурниця, річ не до ладу. **Абсурдний** (абсурдальний) — безглуздий, недоречний.

АВАНГАРД(А) — ті, що напереді; передова частина армії або фльоти, взагалі передова частина якогось політичного руху, революції, походу, демонстрації, групи, тощо.

АВДИТОРІЯ — збір слухачів якоїсь лекції, промови чи нарад; (авдиторією називають теж і помешкання, місце, де зібрані слухачі).

АВДІЄНЦІЯ — прийняття когось вищою особою.

АВРЕОЛ — світляний круг коло голів святих. Авреол (ореол) геройства — слава геройства.

АВТЕНТИЧНИЙ — справжний, дійсно правдивий. **Автентичність** — достовірність, правдивість.

АВТОБІОГРАФІЯ — опис власного життя.

АВТОГРАФ — власноручне письмо, підпис славного чоловіка.

АВТОКЕФАЛЬНИЙ — незалежний,

Автокефалія — самостійність (самоголовство). **Автокефальна церква** — самостійна церква якогось народу з власним головою, церква, яка нікому (ані папі ані східним пітріярхам) не підлягає.

АВТОМАТ — прилад, що самочинно виконує якусь працю; напр. вага, яка сама показує скільки хто важить, механічний прилад, який по вкиненні гроша видає якийсь товар, чи білет; автоматом називають теж і людину, що ділає нібито несвідомо, на зразок машини. **Автоматичний** — такий, що ворушиться сам від себе, мимовільний.

АВТОНОМІЯ — самоврядування, самоуправа, деякі самостійні права. **Автономія народу** — право поневоленого (бездержавного) народу в межах чужої держави порядкувати деякі ділянки свого життя по власній волі. Така автономія може бути **територіяльна** (тоді право на самоврядування має населення, що замешкує точно означений край в державі), **національна** — (тоді деякі незалежні права має якийсь один народ (нація) в державі), **культурна, господарча** (економічна) (означає право якогось народу в державі по-

АБДИКАЦІЯ — самохітне (добровільне) зречення влади. Король **абдикує** — значить, що він сам з власної волі уступає з престолу.

АБИТУРІЄНТ — матурист, ученик, що кінчає курс навчання в середній школі і приступає до іспиту зрілості (матури).

АБОНАМЕНТ — передплата. Передплачується не тільки часопис, але й інше; коли ви заплатите згори на цілий місяць напр. за обіди в харчівні, або за виживання книжок в бібліотеці — що це значить, що ви маєте там абонамент. **Абонент** — особа, що користується абонаментом. Коли ви заплатили місячний абонамент до книгозбірні, то ви є **абонентом** цієї книгозбірні.

АБСОЛЬВЕНТ — той, що покінчив якусь школу чи курс; прим. абсолювент гімназії, абсолювент рішничої школи, абсолювент кооперативного курсу.

АБСОЛЮТ — безумовне, ні від чого незалежне, нескінченне єство, така істота, що лежить в основі світу — Бог. **Абсолютизм** — такий державний лад, де монарх (король, цар) має необмежену владу в

усьому; він не тільки править, але й видає закони й не є ніким контрольований. **Абсолютно** — безумовно, цілковито; коли хтось каже прим. „абсолютно ні“ то це значить, що він з цілою певністю заперечує чомусь. **Абсолютна більшість** голосів при веденні зборів і засідань є тоді, коли за якимсь внесенням голосує більше чим половина всіх уповноважених до голосування. **Абсолюторія** — затвердження рахунків, прийняття до відома звіту з чийсь діяльності, звільнення від обов'язків.

АБСОРБОВАТИ — втягати в себе, поглинути, захопити чимсь. Коли прим. про вас кажуть, що вас абсорбує, чи заабсорбувала праця в самоосвітньому гуртку то це значить, що ця праця вас цілковито захопила і ви їй віддаєте весь свій вільний час.

АБСТИНЕНТ — той що добровільно здержується від чогось прим. від курення чи від пиття алкоголю (горілки). **Абстиненція** — повздержність.

АБСТРАГУВАТИ — полишати на боці; прим. „абстрагуючи від цієї справи.“ зн. „полишаючи на боці цю справу“...

АБСТРАКТНИЙ — уявлений, поду-

ваний, загальний. **Абстракція** — відірване, подумане поняття.

АБСУРД — нісенітниця, дурниця, річ не до ладу. **Абсурдний** (абсурдальний) — безглуздий, недоречний.

АВАНГАРД(А) — ті, що напереді; передова частина армії або фльоти, взагалі передова частина якогось політичного руху, революції, походу, демонстрації, групи, тощо.

АВДИТОРІЯ — збір слухачів якоїсь лекції, промови чи нарад; (авдиторією називають теж і помешкання, місце, де зібрані слухачі).

АВДІЄНЦІЯ — прийняття когось вищою особою.

АВРЕОЛ — світляний круг коло голови святих. Авреол (ореол) героїства — слава героїства.

АВТЕНТИЧНИЙ — справжній, дійсно правдивий. **Автентичність** — достовірність, правдивість.

АВТОБІОГРАФІЯ — опис власного життя.

АВТОГРАФ — власноручне письмо, підпис славного чоловіка.

АВТОКЕФАЛЬНИЙ — незалежний.

Автокефалія — самостійність (самоголовство). **Автокефальна церква** — самостійна церква якогось народу з власним головою, церква, яка нікому (ані папі ані східним патріярхам) не підлягає.

АВТОМАТ — прилад, що самочинно виконує якусь працю; напр. вага, яка сама показує скільки хто важить, механічний прилад, який по вкиненні гроша видає якийсь товар, чи билет; автоматом називають теж і людину, що ділає нібито несвідомо, на зразок машини. **Автоматичний** — такий, що ворухиться сам від себе, мимовільний.

АВТОНОМІЯ — самоврядування, самоуправа, деякі самостійні права. **Автономія народу** — право поневоленого (бездержавного) народу в межах чужої держави порякувати деякі ділянки свого життя по власній волі. Така автономія може бути **територіальна** (тоді право на самоврядування має населення, що замешкує точно означений край в державі), **національна** — (тоді деякі незалежні права має якийсь один народ (нація) в державі), **культурна, господарча** (економічна) (означає право якогось народу в державі по-

рядкувати по своїй волі своє життя в діяльності культури (шкільництво тощо) чи господарства). Автономія може бути широка (повна) й обмежена („куца“); майже все в тих державах, де є нарід пануючий і поневолений, якщо поневолений нарід і має автономію то вона дуже обмежена або тільки на папері. Слова **автономія** уживається теж і у вужчому розумінні: прим., коли кажеться, що якийсь уряд, інституція (установа) і т. п. має автономію (є автономна, або має автономні права) — то це значить, що той уряд, установа, відділ... в деяких справах є незалежний від вищої влади і у вирішуванні їх ружководиться цим своїм правом.

АВТОР — творець, взагалі особа, що створила (написала, намалювала, вирізьбила і т. п.) той чи інший мистецький твір.

АВТОРИТЕТ — загально признана повага. Коли про когось говорять, що він має авторитет, то це значить, що він має повагу і вплив у других людей. **Авторитетний** — впливовий, вірогідний.

АВТОСУГЕСТІЯ — вмовлення в себе.

АВТОХТОН — первісний мешканець якогось краю, тубилець, туземець.

АГЕНТ — посередник, представник, що полагоджує доручені йому справи торговельного підприємства чи якоїсь установи, тощо. **Поліційний агент** — нижчий урядник слідчої (немундурованої) поліції. **Агенство, агентура, агенція**, — заступництво, посередництво, бюро посередництва.

АГІТАТОР — людина, що розповсюджує якісь ідеї серед суспільства і закликає громадян запроваджувати в життя ці ідеї. **Агітація** — прилюдне ширення словом або письмом якоїсь думки, ідеї — підмовлювання до виступу, підготовлювання настрою на користь якоїсь ідеї.

АГОНІЯ — конання, остання боротьба із смертю, передсмертні муки.

АГРАРНИЙ — земельний. **Аграрне питання** — земельне питання: про право на землю, про те, як нею порядкувати. **Аграрна партія** — партія, що заступає хліборобські інтереси. **Аграрна політика** — земельна політика. **Аграрні революції, розрухи** — такі, які повстали у звязку з земельним (хліборобським) питанням. **Агрікультура** — управа рілі, хліборобство.

АГРЕСИВНИЙ — зачіпний, нападний, войовничий. **Агресивна політика** — зачіпна, наступлива політика.

АДМІРАЛ — начальник воєнних кораблів, фльоти; **Адміраліція** — найвища управа воєнної фльоти.

АДОПТУВАТИ — приймати дитину за свою.

АДОРАЦІЯ — обожування, звеличування, почитування. **Адоратор** — звеличник, той що віддає другому незвичайну почесть, прихильник.

АДЮТАНТ — прибічний старшина, по укр. осавул, значковий, військовий старшина для доручень.

АЗАРТ — смілива нерозважна, ризикозна гра, гра на сліпе щастя, яка запалює.

АЗИЛЬ — місце у Греків, де хоронилися засуджені, щоби оминати кари (храм, св. гай, часом цілі міста). **Сьогодні право азилю** — право яке хоронить політичних проступників, військ. дезертирів, що схоронилися в другій державі; їх не видають.

АКВІЗИТОР — торговельний посередник (агент), що стягає гроші. **Аквізи-**

ція — набуток, купно.

АКЛЯМАЦІЯ — одноголосне прийняття, одноголосний вибір. **Аклямувати** — одобрювати оплесками, вибирати оплесками без голосування.

АКОМПАНІ(Я)МЕНТ — музичний супровід до співу або гри. **Акомпаніювати** — пригравати до співу.

АКОРДОВА ПРАЦЯ — винагорожування не за час праці, але за скількість виконаної праці (прим. за скількість нажатих снопів).

АКСІОМ(А) — правда, якої не треба доказувати. **Аксіоматичний** — цілком певний, такий, що не підлягає сумніву.

АКТИВИ — чинний стан маєтку (поле, товарі, доми, знаряди, готівка), якщо відтягнемо від цього (від активів) довги остане чистий маєток. **Активний** — діяльний, чинний напр.: активна людина, активна боротьба, активний опір. **Активізм** — підкреслення значіння свідомої волі в нашій діяльності. **Активіст** — приклонник рішучих політичних виступів; **Актив** — діяльні люди, передовики.

АКТУАЛЬНИЙ — на часі, той, що має значення в сучасну пору.

рядкувати по своїй волі своє життя в діяльній культурі (шкільництво тощо) чи господарства). Автономія може бути широка (повна) й обмежена („куца“); майже все в тих державах, де є нарід пануючий і поневолений, якщо поневолений нарід і має автономію то вона дуже обмежена або тільки на папері. Слова **автономія** уживається теж і у вужчому розумінні: прим., коли кажеться, що якийсь уряд, інституція (установа) і т. п. має автономію (є автономна, або має автономні права) — то це значить, що той уряд, установа, відділ... в деяких справах є незалежний від вищої влади і у вирішуванні їх ружководиться цим своїм правом.

АВТОР — творець, взагалі особа, що створила (написала, намалювала, вирізьбила і т. п.) той чи інший мистецький твір.

АВТОРИТЕТ — загально признана повага. Коли про когось говорять, що він має авторитет, то це значить, що він має повагу і вплив у других людей. **Автори-тетний** — впливовий, вірогідний.

АВТОСУГЕСТІЯ — вмовлення в себе.

АВТОХТОН — первісний мешканець якогось краю, тубилець, туземець.

АГРЕСИВНИЙ — зачіпний, наступний, войовничий. **Агресивна політика** — зачіпна, наступлива політика.

АДМІРАЛ — начальник воєнних кораблів, фльоти; **Адміралція** — найвища управа воєнної фльоти.

АДОПТУВАТИ — приймати дитину за свою.

АДОРАЦІЯ — обожування, звеличування, почитування. **Адоратор** — звеличник, той що віддає другому незвичайну почесть, прихильник.

АДЮТАНТ — прибічний старшина, по укр. осавул, значковий, військовий старшина для доручень.

АЗАРТ — смілива нерозважна, ризикова гра, гра на сліпе щастя, яка запалює.

АЗИЛЬ — місце у Греків, де хоронилися засуджені, щоби оминати кари (храм, св. гай, часом цілі міста). Сьогодні **право азилу** — право яке хоронить політичних проступників, військ. дезертирів, що схоронилися в другій державі; їх не видають.

АКВІЗИТОР — торговельний посередник (агент), що стягає гроші. **Аквізи-**

АГЕНТ — посередник, представник, що полагаджує доручені йому справи торговельного підприємства чи якоїсь установи, тощо. **Поліційний агент** — нижчий урядник слідчої (немундурованої) поліції. **Агенство, агентаура, агенція**, — заступництво, посередництво, бюро посередництва.

АГІТАТОР — людина, що розповсюджує якісь ідеї серед суспільства і закликає громадян запроваджувати в життя ці ідеї. **Агітація** — прилюдне ширення словом або письмом якоїсь думки, ідеї — підмовлювання до виступу, підготовлювання настрою на користь якоїсь ідеї.

АГОНІЯ — конання, остання боротьба із смертю, передсмертні муки.

АГРАРНИЙ — земельний. **Аграрне питання** — земельне питання: про право на землю, про те, як нею порядкувати. **Аграрна партія** — партія, що заступає хліборобські інтереси. **Аграрна політика** — земельна політика. **Аграрні революції, розрухи** — такі, які повстали у звязку з земельним (хліборобським) питанням. **Агрікультура** — управа рілі, хліборобство.

ція — набуток, купно.

АКЛЯМАЦІЯ — одноголосне прийняття, одноголосний вибір. **Аклямувати** — одобрювати оплесками, вибирати оплесками без голосування.

АКОМПАНІ(Я)МЕНТ — музичний супровід до співу або гри. **Акомпанювати** — пригравати до співу.

АКОРДОВА ПРАЦЯ — винагороджування не за час праці, але за скількість виконаної праці (прим. за скількість нажатих снопів).

АКСІОМ(А) — правда, якої не треба доказувати. **Аксиоматичний** — цілком певний, такий, що не підлягає сумніву.

АКТИВИ — чинний стан маєтку (поле, товари, доми, знаряди, готівка), якщо відтягнемо від цього (від активів) довги остане чистий маєток. **Активний** — діяльний, чинний напр.: активна людина, активна боротьба, активний опір. **Активізм** — підкреслення значіння свідомої волі в нашій діяльності. **Активіст** — прихильник рішучих політичних виступів; **Актив** — діяльні люди, передовики.

АКТУАЛЬНИЙ — на часі, той, що має значення в сучасну пору.

АКЦІЯ — чинність, робота, діяльність; в літературних творах акція — ділання дієвих осіб, їх учинки і змагання в боротьбі з отружуючим світом і з собою за осягнення наміченої цілі. **Акція** — грошевий пай у якомусь підприємстві; документ, виданий членові торговельної промислової або якої іншої спілки чи товариства на знак цього, що цей чоловік (акціонер) вклав гроші в таке товариство і має право на відповідну частину прибутків. **Акційне товариство** — спілка оперта на паях. **Акціонер** — власник пая.

АЛІБІ — деінде, в суді виказати алібі значить довести, що в той саме час, коли десь відбувся злочин ви були у зовсім іншому місці.

АЛЬБОМ — памяткава книжка, збірка портретів, переписних листів, марок і т. п.

АЛЬМАНАХ — збірник статей, оповідань, віршів і т. п., що видається непериодично (час від часу).

АЛЬТЕРНАТИВА — становище, коли доводиться вибрати одно з двох або, або.

АЛЬТРУІЗМ — любов, співчуття до

інших людей, бажання помагати а навіть жити тільки для других та про їх добро дбати. **Альтруїст** — така людина, не самолюб.

АМБАСАДА — посольство, представництво одної держави в другій; палата такого представника і його отруження. **Амбасадор** — представник одної держави в другій.

АМБІТНИЙ — людина; що шанує самого себе, шанолубивий. **Амбіція** — почуття власного достоїнства. **Амбіціонер** — зарозумілий, такий, що має пересадну амбіцію.

АМНЕСТІЯ — загальне зменшення вищою владою кари засудженим.

АМОРАЛЬНИЙ — неморальний (гляди: моральний).

АМОРТИЗАЦІЯ — уморення, прим. амортизація частини довгу, счеркнення частини довгу; амортизація бібліотеки, будинку — зн. поменшення їх вартости о таку суму, о яку вони по обчисленням нищатья протягом певного часу.

АМОРФНИЙ — безформний.

АМПУТАЦІЯ — відтинання частини тіла. **Ампутований** — без якоїсь частини.

АНАЛІЗА — розкладання цілоти на складові частини, розкладання, досліджування. **Аналізувати** — розсліджувати, розглядати. **Аналітика** — наука про аналізу.

АНАЛЬОГІЧНИЙ — подібний, схожий. **Аналогія** — подібність.

АНАРХІЯ — нелад, безладдя, безголовя. **Анархіст** — людина, що не признає ніяких законів, противник всякого, перш усього державного, ладу. **Анархізм** — змагання до бездержавного суспільного ладу, де б людина була нічим не звязана.

АНГАЖУВАТИ — приймати на службу, запрошувати до чогось (до танцю).

АНЕКДОТА — коротке дотепне оповідання про якийсь дійсний або видуманий, надзвичайний або смішний випадок.

АНЕКСІЯ — примусове, насильне прилучення якоїсь країни до другої держави. **Анексувати**, прилучити, загорнути.

АНЕМІЯ — недокровність.

АНКЕТА — прилюдний розгляд якоїсь справи; запити спрямовані до загалу, щоб із відповідей виробити собі погляд на дану справу; збір людей для

прояснення якоїсь справи.

АНОМАЛІЯ — неправильність, дивовижність, ухил (збочення) від загального ладу.

АНОНІМ — невідомий; неназваний; невідомий лист, твір без імені автора. **Анонімний** — невідомий, невідомий.

АНОРМАЛЬНИЙ — неприродний, неправильний, понад звичайну міру або нижче звичайної міри.

АНТАГОНІЗМ — суперництво, ворожнеча, боротьба, противенство.

АНТИ — проти; пр. **антисемітизм** — течія звернена проти жидів; **антисеміт** — той, що не любить жидів; **антирелігійний** — протирелігійний і т. д.

АНТИДОТУМ — протиотрута.

АНТИТЕЗА — протиставлення, противенство, протитвердження.

АНУЛЮВАТИ — уневажнити, зчеркнути. **Ануляція** — уневажнення.

АПАТИЧНИЙ — збайдужнілий до всього, млявий. **Апатія** — байдужність, обаятність.

АПЕЛЮВАТИ — відкликатися до когось, звертатися до когось з чимсь. **Апель** — заклик, військовий знак до збір-

АКЦІЯ — чинність, робота, діяльність; в літературних творах акція — ділання дієвих осіб, їх учинки і змагання в боротьбі з оточуючим світом і з собою за досягнення наміченої цілі. **Акція** — грошевий пай у якомуś підприємстві; документ, виданий членові торговельної промислової або якої іншої спілки чи товариства на знак цього, що цей чоловік (акціонер) вклав гроші в таке товариство і має право на відповідну частину прибутків. **Акційне товариство** — спілка оперта на паях. **Акціонер** — власник пая.

АЛІБІ — деінде, в суді виказати алібі значить довести, що в той саме час, коли десь відбувся злочин ви були у зовсім іншому місці.

АЛЬБОМ — памятка книжка, збірка портретів, переписних листів, марок і т. п.

АЛЬМАНАХ — збірник статей, оповідань, віршів і т. п., що видається неперіодично (час від часу).

АЛЬТЕРНАТИВА — становище, коли доводиться вибирати одно з двох або, або.

АЛЬТРУІЗМ — любов, співчуття до

інших людей, бажання помагати а навіть жити тільки для других та про їх добро дбати. **Альтруїст** — така людина, не самолюб.

АМБАСАДА — посольство, представництво одної держави в другій; палата такого представника і його оточення. **Амбасадор** — представник одної держави в другій.

АМБІТНИЙ — людина, що шанує самого себе, шанобливий. **Амбіція** — почуття власного достоїнства. **Амбіціонер** — зарозумілий, такий, що має пересадну амбіцію.

АМНЕСТІЯ — загальне зменшення вищою владою кари засудженим.

АМОРАЛЬНИЙ — неморальний (гляди: моральний).

АМОРТИЗАЦІЯ — уморення, прим. амортизація частини довгу, счеркнення частини довгу; амортизація бібліотеки, будинку — зн. поменшення їх вартости о таку суму, о яку вони по обчисленням нищатья протягом певного часу.

АМОРФНИЙ — безформний.

АМПУТАЦІЯ — відтинання частини тіла. **Ампутований** — без якоїсь частини.

АНАЛІЗА — розкладання цілости на складові частини, розкладання, досліджування. **Аналізувати** — розсліджувати, розглядати. **Аналітика** — наука про аналіз.

АНАЛОГІЧНИЙ — подібний, схожий. **Аналогія** — подібність.

АНАРХІЯ — нелад, безладдя, безголовя. **Анархіст** — людина, що не признає ніяких законів, противник всякого, перш усього державного, ладу. **Анархізм** — змагання до бездержавного суспільного ладу, деб людина була нічим не звязана.

АНГАЖУВАТИ — приймати на службу, запрошувати до чогось (до танцю).

АНЕКДОТА — коротке дотепне оповідання про якийсь дійсний або видуманий, надзвичайний або смішний випадок.

АНЕКСІЯ — примусове, насильне прилучення якоїсь країни до другої держави. **Анексувати**, прилучити, загорнути.

АНЕМІЯ — недокровність.

АНКЕТА — прилюдний розгляд якоїсь справи; запити спрямовані до загалу, щоб із відповідей виробити собі погляд на дану справу; збір людей для

прояснення якоїсь справи.

АНОМАЛІЯ — неправильність, дивовижність, ухил (збочення) від загального ладу.

АНОНИМ — невідомий; неназваний; невідомий лист, твір без імені автора. **Анонімний** — невідомий.

АНОРМАЛЬНИЙ — неприродний, неправильний, понад звичайну міру або нижче звичайної міри.

АНТАГОНІЗМ — суперництво, ворожнеча, боротьба, противенство.

АНТИ — проти; пр. **антисемітизм** — течія звернена проти жидів; **антисеміт** — той, що не любить жидів; **антирелігійний** — протирелігійний і т. д.

АНТИДОТУМ — протиотрута.

АНТИТЕЗА — протиставлення, противенство, протитвердження.

АНУЛЮВАТИ — уневажнити, зчеркнути. **Ануляція** — уневажнення.

АПАТИЧНИЙ — збайдужнілий до всього, млявий. **Апатія** — байдужність, обоятність.

АПЕЛЮВАТИ — відкликатися до когось, звертатися до когось з чимсь. **Апель** — заклик, військовий знак до збір-

ки. Апеляція — відкликання до вищої судової установи, щоби переглянула справу і присуд нижчої судової установи. Апель — поклик, зазив.

АПЛЯВЗ — оплески, похвали.

АПОГЕЙ — положення, в яким місьцяць найдалше від землі; вершок прим. могутности, слави.

АПОТЕОЗ(А) — боготворення, обожнення, звеличання.

АПРОБАТА — дозвіл, згода, затвердження.

АРАНЖУВАТИ — уряджувати, влаштовувати, проводити (танцями). **Аранжер** — 1) той, що уряджує якусь імпрезу, 2) проводить танцями.

АРГУМЕНТ — доказ. **Аргументація** — доказування.

АРЕНА — місце висипане піском, на якому відбуваються пописи в цирку; місце бою або змагань, б'євище.

АРИСТОКРАТ — 1) член визначного роду, вельможа; 2) людина, що в своїй поведінці визначається шляхотністю і є горда на свое походження, прикмети або здібности. **Аристократія** — вибранці, 1) люди вищого шляхоцького походжен-

ня; 2) взагалі люди, що вибиваються своїми здібностями і становищем на чоло суспільности.

АРМАДА — численна, сильна флота (воєнні кораблі).

АРСЕНАЛ — зброївня, місце, де виробляють і переховують військову зброю

АРТЕРІЯ — 1) кровоносна жила, якою кров впливає з серцевих комір до всіх частин тіла; 2) залізничі і водні шляхи, сполучення, що мають найбільше значіння; 3) головніші, з великим рухом, вулиці в місті.

АРТИЗМ — мистецтво, умілість, хист, вправа у виконуванні, зручність. **Артист** — мистець, творець красних річей, маляр. **Артистичний** — гарно виконаний, мистецький.

АРТІЛЬ — кілька людей, що об'єднуються для трудової виробничої мети; прим. сільсько-господарська артиль — зн. спілка господарств задля спільної обробітки і обсіву піль та збору збіжжя.

АРХІВ — місце, де переховується старі документи, акти тощо. Збірка грамот та актів, що мають історичне значення.

АРХІТЕКТ — будівничий. **Архітектура** — наука про будівництво, штука будування.

АСИМІЛЮВАТИ — привподобляти, уподібнювати, винародовлювати. **Асиміляція** — уподібнювання, винародовлювання. **Асимілятор** — той, що асимілює. (винародовлює) когось. **Асимілянт** — той, що змінив свою народність на чужу.

АСКЕЗА — духова вправа, щоби поконати тілесні похоти; пересадна повздержливість. **Аскет** — людина, пустельник, який для спасіння душі умертвлює тіло невігодами, боротьбою з пристрастями, постом і молитвою. **Аскетичний** — умертвлюючий себе, повздержливий. **Аскетизм** — життя і світогляд аскетів.

АСОЦЮВАТИ — лучити, зєднувати, гуртувати. **Асоціація** — вільна спілка. **Асоціація ідей, думок** — така сполука думок зглядно такий їх звязок, коли одна думка викликує в свідомості другу.

АСПІРАЦІЯ — прагнення до якоїсь мети, прим. коли кажемо: „ірляндці мають державницькі аспірації“ — значить, вони прагнуть стати самостійним державним народом.

АСТРАЛЬНИЙ — звiздяний, небесний. **Астрольогія** — наука про вплив звiзд на людську долю. **Астрольоґ** — той, що ворожить будучність із звiзд. **Астрономія** — наука про небесні тіла (звiзди). **Астроном** — учений, що займається астрономією.

АТАВІЗМ — прадіичність, виявлення у нащадків дідичних прикмет надто далеких предків. Ці прикмети називаються **атавістичними**.

АТАШЕ — співробітник заграничного посольства, кандидат на посла, що завідує певною частиною справ посольства. Тому прим. є аташе: військовий, торговельний, тощо.

АТЕІЗМ — безбожність, непризнання Бога. **Атеїст** — безбожник, особа, що заперечує існування Бога, недовірок.

АТЕНТАТ — замах на чиєсь життя з політичних принук. **Атентатчик** — замаховець.

АТЛЯС — збірка мап.

АТМОСФЕРА — повітря, що окружає землю; взагалі окруження.

АТОМ — безмірно маленька частина якогось тіла, якої не можна розділити.

ки. Апеляція — відкликання до вищої судової установи, щоби переглянула справу і присуд нижчої судової установи. Апель — поклик, зазив.

АПЛЯВЗ — оплески, похвали.

АПОГЕЙ — положення, в яким місяць найдалше від землі; вершок прим. могутности, слави.

АПОТЕОЗ(А) — боготворення, обожнення, звеличання.

АПРОБАТА — дозвіл, згода, затвердження.

АРАНЖУВАТИ — уряджувати, влаштовувати, проводити (танцями). **Аранжер** — 1) той, що уряджує якусь імпрезу, 2) проводить танцями.

АРГУМЕНТ — доказ. **Аргументація** — доказування.

АРЕНА — місце висипане піском, на якому відбуваються пописи в цирку; місце бою або змагань, бєвище.

АРИСТОКРАТ — 1) член визначного роду, вельможа; 2) людина, що в своїй поведінці визначається шляхотністю і є горда на своє походження, прикмети або здібности. **Аристократія** — вибранці, 1) люди вищого шляхоцького походження;

АРХИТЕКТ — будівничий. **Архітектура** — наука про будівництво, штука будування.

АСИМІЛЮВАТИ — привподобляти, уподібнювати, винародовлювати. **Асиміляція** — уподібнювання, винародовлювання. **Асимілятор** — той, що асимілює. (винародовлює) когось. **Асимілянт** — той, що змінює свою народність на чужу.

АСКЕЗА — духова вправа, щоби покониати тілесні похоти; пересадна повздержливість. **Аскет** — людина, пустельник, який для спасіння душі умертвлює тіло невигодами, боротьбою з пристрастями, постом і молитвою. **Аскетичний** — умертвлюючий себе, повздержливий. **Аскетизм** — життя і світогляд аскетів.

АСОЦІЮВАТИ — лучити, зєднувати, гуртувати. **Асоціація** — вільна спілка. **Асоціація ідей, думок** — така сполука думок зглядно такий їх звязок, коли одна думка викликає в свідомості другу.

АСПІРАЦІЯ — прагнення до якоїсь мети, прим. коли кажемо: „ірляндці мають державницькі аспірації“ — значить, вони прагнуть стати самостійним державним народом.

ня; 2) взагалі люди, що вибиваються своїми здібностями і становищем на чолі суспільности.

АРМАДА — численна, сильна флота (воєнні кораблі).

АРСЕНАЛ — зброївня, місце, де виробляють і переховують військову зброю

АРТЕРІЯ — 1) кровоносна жила, якою кров випливає з серцевих комір до всіх частин тіла; 2) залізничі і водні шляхи, сполучення, що мають найбільше значіння; 3) головніші, з великим рухом, вулиці в місті.

АРТИЗМ — мистецтво, умілість, хист, вправа у виконуванні, зручність. **Артист** — мистець, творець красних річей, майя. **Артистичний** — гарно виконаний, мистецький.

АРТІЛЬ — кілька людей, що обєднуються для трудової виробничої мети; прим. сільсько-господарська артіль — зн. спілка господарств задля спільної обробітки і обєви піль та збору збіжжя.

АРХІВ — місце, де переховується старі документи, акти тощо. **Збірка грамот та актів**, що мають історичне значення.

АСТРАЛЬНИЙ — звідняний, небесний. **Астрологія** — наука про вплив звїзд на людську долю. **Астролог** — той, що ворожить будучність із звїзд. **Астрономія** — наука про небесні тіла (звїзди). **Астроном** — учений, що займається астрономією.

АТАВІЗМ — прадіичність, виявлення у нащадків дідичних прикмет надто далеких предків. Ці прикмети називаються атавістичними.

АТАШЕ — співробітник заграничного посольства, кандидат на посла, що завідує певною частиною справ посольства. Тому прим. є атташе: військовий, торговельний, тощо.

АТЕІЗМ — безбожність, непризнання Бога. **Атеїст** — безбожник, особа, що заперечує існування Бога, недовірок.

АТЕНТАТ — замах на честь життя з політичних приук. **Атентатчик** — замаховець.

АТЛЯС — збірка мап.

АТМОСФЕРА — повітря, що окружає землю; взагалі окруження.

АТОМ — безмірно маленька частина якогось тіла, якої не можна розділити.

АТРАКЦІЯ — притягання. **Атракційний** — притягаючий, захоплюючий.

АТРИБУТ — 1) додаток, щось до чогось приналежне; 2) прикмета, знамя (прим. **атрибут влади** — знак влади).

АФЕРА — шумна подія, шахрайство, нечиста справа. **Аферист** — людина, що робила чи робить різні афери.

АФОРИЗМ — коротке речення, що висловлює якусь глибшу думку, влучний вислів.

АХІЛЬ — один з грецьких мітичних героїв, якого можна було вбити тільки ударом в п'яту. **Ахілева п'ята** — найслабше місце.

Б

БАЗА — основа, підстава, підвалина, **на війні** — забезпечені місця із складами поживи і амуніції та запасними силами, звідки військо зачинає оперувати; частина воєнної області, що є підставою ділання дієвої армії.

БАКТЕРІЇ — незвичайно маленькі організми, які розносять і викликають хвороби людського тіла.

БАКЦИЛЬ — те саме, що бактерія.

БАЛЯНСУВАТИ — хитатися то сюди

то туди, хитатися.

БАЛЯСТ — непотрібний тягар.

БАЛЬЗАМ — масть, якої уживається до забезпечення мерця від гниття; усе що усмирює біль або смуток. **Бальзамувати** — напускати бальзамом.

БАНАЛЬНИЙ — оклепаний, дуже звичайний, всім давно відомий, обридливий.

БАНДЕРА — хоругов на кораблі. **Бандерія** — почесна сторожа на конях. **Бандероля** — паперовий пасок з адресою, що ним огортають книжку чи який інший товар, опаска на пуделках, скриньках і т. п.

БАНИЦІЯ — середньовічне вигнання з батьківщини з утратою всіх прав. **Баніт** — вигнанець з краю, ізгой.

БАНК — фінансова (грошева) установа, що позичає гроші і бере за це відсотки а також бере грошеві вклади і дає за це власникам цих грошей відсотки; крім того банк торгує вартісними паперами (акції, векслі і т. п.). **Акційний банк** — такий банк, якого підставовий капітал творять акції (паї). **Депозитовий банк** — приймає вклади, дає по-

зички. **Гіпотечний банк** — дає позички на довгоречинцеві сплати, беручи під застав нерухомости, (землю, дім тощо). **Емісійний банк** — має право випускати свої білети, якими послуговуються люди так як грішми. Є й інші банки, як кредитові кооперативи, вимінні контори (вимінюють чужі гроші) і т. п. **Банкір** — власник банку, купець, що займається такими справами як банк. **Банкнот** — паперовий гріш.

БАРИКАДА — оборонна загорода впоперек вулиці, зроблена з усяких предметів (каміння, вози, бочки, трамваї і т. п.). Роблять їх підчас уличних боїв.

БАРОМЕТР — прилад, що ним вимірюють тиснення повітря (на підставі цього передбачують найближчу погоду).

БАСЕЙН — водозбір, збірник на воду або інші річовини. **Басейн вугляний** — заглибина або взагалі простір, де є зложка вугілля прим. донецький басейн.

БАСТИЛЯ — паризька фортеця, пізніше в'язниця для політичних в'язнів, її зруйнував нарід підчас великої французької революції 14 липня 1789 р.

БАСТІОН — укріплення, що його

звичайно ставлять на краях фортеці.

БЕЗКОНФЕСІЙНИЙ — безвіроісповідний, людина, що не признається до ніякої церкви.

БЕЛЕТРИСТИКА — красне письменство: повісти, оповідання, поезії, драматичні твори. **Белетрист** — письменник, який пише повісті, оповідання і т. п.

БІБЛІОГРАФІЯ — 1) наука про книжки, що описує і реєструє їх; 2) списи або покажчики книжок чи статей, які відносяться до якоїсь галузі знання; 3) відділ у періодичних виданнях (журналах, часописах), де розглядається нові книжки.

Бібліограф — фахівець, що працює над розглядуванням і списуванням книжок.

Бібліольогія — книгознавство; наука, що займається історією книжки, її походженням, друкуванням, розповсюдженням. **Бібліоман** — людина, що любить і збирає книжки, особливо рідкі і роскішно видані. **Бібліоманія** — пристрасть до книжок. **Бібліотека** — книгозбірня,

1) більша скількість різних книжок; 2) приміщення, де зберігаються книжки; 3) установа, що випожичає додому книжки. **Бібліотекар** — той, що завідує бібліо-

АТРАКЦІЯ — притягання. **Атракційний** — притягаючий, захоплюючий.

АТРИБУТ — 1) додаток, щось до чогось приналежне; 2) прикмета, знамя (прим. **атрибут влади** — знак влади).

АФЕРА — шумна подія, шахрайство, нечиста справа. **Аферист** — людина, що робила чи робить різні афери.

АФОРИЗМ — коротке речення, що висловлює якусь глибшу думку, влучний вислів.

АХІЛЬ — один з грецьких мітичних героїв, якого можна було вбити тільки ударом в п'яту. **Ахілева п'ята** — найслабше місце.

Б

БАЗА — основа, підстава, підвалина, **на війні** — забезпечені місця із складами поживи і амуніції та запасними силами, звідки військо зачинає оперувати; частина воєнної області, що є підставою діляння дієвої армії.

БАКТЕРІЯ — незвичайно маленькі організми, які розносять і викликають хвороби людського тіла.

БАКЦИЛЬ — те саме, що бактерія.

БАЛЯНСУВАТИ — хитатися то сюди

то туди, хитатися.

БАЛЯСТ — непотрібний тягар.

БАЛЬЗАМ — масть, якої уживається до забезпечення мерця від гниття; усе що усмирює біль або смуток. **Бальзамувати** — напускати бальзамом.

БАНАЛЬНИЙ — оклепаний, дуже звичайний, всім давно відомий, обридливий.

БАНДЕРА — хоругов на кораблі. **Бандерія** — почесна сторожа на конях. **Бандероля** — паперовий пасок з адресою, що ним огортають книжку чи який інший товар, опаска на пуделках, скриньках і т. п.

БАНИЦЯ — середньовічне вигнання з батьківщини з утратою всіх прав. **Банит** — вигнанець з краю, ізгой.

БАНК — фінансова (грошева) установа, що позичає гроші і бере за це відсотки а також бере грошові вклади і дає за це власникам цих грошей відсотки; крім того банк торгує вартісними паперами (акції, векслі і т. п.). **Акційний банк** — такий банк, якого підставовий капітал творять акції (паї). **Депозитовий банк** — приймає вклади, дає по-

зички. **Гіпотечний банк** — дає позички на довгорочинцеві сплати, беручи під заставу нерухомости, (землю, дім тощо). **Емісійний банк** — має право випускати свої білети, якими послуговуються люди так як грошми. Є й інші банки, як кредитові кооперативи, вимінні контори (вмінюють чужі гроші) і т. п. **Банкир** — власник банку, купець, що займається такими справами як банк. **Банкнот** — паперовий гріш.

БАРИКАДА — оборонна загорода впоперек вулиці, зроблена з усяких предметів (каміння, вози, бочки, трамваї і т. п.). **Роблять їх підчас уличних боїв.**

БАРОМЕТР — прилад, що ним вимірюють тиснення повітря (на підставі цього передбачують найближчу погоду).

БАСЕЙН — водозбір, збірник на воду або інші річовини. **Басейн вугляний** — заглибина або взагалі простір, де є зложка вугілля прим. донецький басейн.

БАСТИЛЯ — паризька фортеця, пізніше в'язниця для політичних в'язнів, її зруйнував наряд підчас великої французької революції 14 липня 1789 р.

БАСТІОН — укріплення, що його

звичайно ставлять на краях фортеці.

БЕЗКОНФЕСІЙНИЙ — безвіроісповідний, людина, що не признається до ніякої церкви.

БЕЛЕТРИСТИКА — красне письменство: повісті, оповідання, поезії, драматичні твори. **Белетрист** — письменник, який пише повісті, оповідання і т. п.

БІБЛІОГРАФІЯ — 1) наука про книжки, що описує і реєструє їх; 2) списи або покажчики книжок чи статей, які відносяться до якоїсь галузі знання; 3) відділ у періодичних виданнях (журналах, часописах), де розглядається нові книжки. **Бібліограф** — фахівець, що працює над розглядуванням і списуванням книжок. **Бібліологія** — книгознавство; наука, що займається історією книжки, її походженням, друкуванням, розповсюдженням. **Бібліоман** — людина, що любить і збирає книжки, особливо рідкі і роскішно видані. **Бібліоманія** — пристрасть до книжок. **Бібліотека** — книгозбірня, 1) більша скількість ріжних книжок; 2) приміщення, де зберігаються книжки; 3) установа, що випожичає додому книжки. **Бібліотекар** — той, що завідує бібліо-

текою. **Бібліофіл** — той, що має замилювання до книжок. **Бібліофоб** — той, що не любить книжок.

БІЗНЕС — інтерес, торгівля. **Бізнесмен** — ділова людина, яка вміє вести інтереси.

БІЛЬОН — дрібні гроші з мішаного металю, в якому є мало срібла або тільки нікель.

БІЛЯНС — в книговодстві рахункове замкнення, рахунковий спосіб представлення стану майна в означеному дні.

БІОГРАФІЯ — життєпис. **Біограф** — той, що укладає чийсь життєпис.

БІОЛОГІЯ — наука про життя живих творів природи.

БІРЖА — місце де збираються купці для заключування справ та умов з обсягу купна, продажі; 1) товарів (**товарова біржа**); 2) вартісних паперів, векслів, валют (грошей), (**грошева біржа**). Товарові біржі є найрізжнорідніші залежно від товару (цукрова, нафтова, збіжева, бавовняна і т. п.). Біржі, це установи, дозволені і затверджені державою.

БЛЬОК — 1) кружок до підношення тягарів; 2) записник із листками, що від-

риваються; 3) хвилева, тимчасова спілка кількох партій; 4) брила чогось, кілька каменець, що творять одну цілість. **Бльокада** — облога якогось місця військом або фльою (кораблями) з ціллю відтяти йому взаємини з зовнішнім світом.

БОЙКОТ — зірвання і цілковите припинення взаємин з товариством, установою, групою чи певною особою тими хто їх бойкотує.

БОЛЬШЕВИЗМ — безоглядний і жорстокий, московський, великодержавний, завойовницький політичний рух, якому дав початок Ленін. Змагає вдержати панування Москви над Україною й іншими народами бувшої Росії в новій назві „Союз Соціалістичних Советських Республік“ та поширити впливи Москви на народи поза межами СССР, підступно використовуючи національно-визвольні й соціально-революційні змагання тих народів.

БРАВО — славно! **Бравура** — відвага, зухвалість; незвичайна вправа.

БРАНЖА — фах, професія — прим. „він працює в збіжевій бранжі“ — це

БРУТАЛЬНИЙ — дикий, нагальний. значить: в збіжевому відділі торгівлі.

БРУТТО — вага товару разом з опа-

куванням. **Дохід бруто** — дохід загалом без відтягнення видатків.

БУРЖУА (буржуй) — міщанин, заможна людина, що належить до середніх торговельно-промислових шарів суспільності. **Буржуазія** — міщанство, — суспільна верства, що живе з капіталу, торгівлі і промислу, не працюючи фізично (так як робітник).

БЮДЖЕТ — підрахунок прибутків і видатків, який звичайно робить держава, установа чи якась особа заздалегідь.

БЮЛЕТЕН — короткі періодичні відомості якоїсь установи, біржі, агенції, організації, видавані для ширшого загалу

БЮРО — 1) кімната, де міститься якийсь уряд, адміністрація, посередництво, тощо; 2) стіл до писання (бюрко). **Бюрократ** — урядовець, що полагоджує справи бездушно по приписам, не беручи під увагу даних обставин і потреб дійсного життя. **Бюрократія** — 1) система правління, в якій влада є в руках урядовців; 2) загал урядовців, урядництво.

БЮСТ — погруддя.

В

ВАКХАНАЛІ — гучні і галасливі,

розпустні гульні.

ВАЛЮТА — гроші, чужоземні гроші.

ВАЛЬОРИЗАЦІЯ — устійнення вартости: 1) довгів і зобовязань, коли вони були зятягнені в іншій валюті ніж обов'язує; 2) заходи спрямовані на підвищення курсу грошевої одиниці.

ВАМПІР — упир, у народніх повір'ях мрець, що встає в ночі з могили і висисає кров з живих людей; 2) великий лилик, що живе в Америці, який іноді висисає кров у тварин.

ВАНДАЛИ — 1) германське плем'я, що в 450 р. пограбувало Рим, понищивши багато памяток культури; 2) взагалі дикуни, що нищать культурні цінності. **Вандалізм** — дикунство, безглузде руйнування культурних цінностей і історичних памяток.

ВАРВАР — 1) стародавні греки називали так чужинця; 2) тепер називають так взагалі некультурну або жорстоку людину. **Варваризм** — зворот або слово запозичене з чужої мови, що не відповідає законам рідної мови. **Варварство** — некультурність, жорстокість.

ВАСАЛЬ — земельний власник, що

текою. **Бібліофіл** — той, що має замишування до книжок. **Бібліофоб** — той, що не любить книжок.

БІЗНЕС — інтерес, торгівля. **Бізнесмен** — ділова людина, яка вміє вести інтереси.

БІЛЬОН — дрібні гроші з мішаного металю, в якому є мало срібла або тільки нікель.

БІЛАНС — в книговодстві рахункове замкнення, рахунковий спосіб представлення стану майна в означеному дні.

БІОГРАФІЯ — життєпис. **Біограф** — той, що укладає чийсь життєпис.

БІОЛОГІЯ — наука про життя живих творів природи.

БІРЖА — місце де збираються купці для закладування справ та умов з обсягу кунна, продажі; 1) товарів (**товарова біржа**); 2) вартісних паперів, векслів, валют (грошей), (**грошева біржа**). Товарові біржі є найрізномірніші залежно від товару (цукрова, нафтова, збіжева, бавовняна і т. п.). Біржі, це установи, дозволені і затверджені державою.

БЛЬОК — 1) кружок до підношення тьгарів; 2) записник із листками, що від-

риваються; 3) хвилева, тимчасова спілка кількох партій; 4) брила чогось, кілька каменів, що творять одну цілість. **Бльокда** — облога якогось місця військом або фльотами (кораблями) з ціллю відтяти йому взаємини з зовнішнім світом.

БОЙКОТ — зрвання і цілковите припинення взаємин з товариством, установою, групою чи певною особою тими хто їх бойкотує.

БОЛЬШЕВИЗМ — безоглядний і жорсткий, московський, великодержавний, завойовницький політичний рух, якому дав початок Ленін. Змагає вдержати панування Москви над Україною й іншими народами бувшої Росії в новій назві „Союз Соціалістичних Советських Республік“ та поширити впливи Москви на народи поза межами СССР, підступно використовуючи національно-визвольні й соціально-революційні змагання тих народів.

БРАВО — славно! **Бравура** — відвага, зухвалість; незвичайна вправа.

БРАНЖА — фак, професія — прим. „він працює в збіжевій бранжі“ — це

БРУТАЛЬНИЙ — дикий, нагальний. значить: в збіжевому відділі торгівлі.

БРУТТО — вага товару разом з опа-

куванням. **Дохід брутто** — дохід загалом без відтягнення видатків.

БУРЖУА (буржуй) — міщанин, заможна людина, що належить до середніх торговельно-промислових шарів суспільности. **Буржуазія** — міщанство, — суспільна верства, що живе з капіталу, торгівлі і промислу, не працюючи фізично (так як робітник).

БЮДЖЕТ — підрахунок прибутків і видатків, який звичайно робить держава, установа чи якась особа заздалегідь.

БЮЛЕТЕН — короткі періодичні відомості якоїсь установи, біржі, агенції, організації, видавані для ширшого загалу.

БЮРО — 1) кімната, де міститься якийсь уряд, адміністрація, посередництво, тощо; 2) стіл до писання (бюрко).

Бюрократ — урядовець, що полагоджує справи бездушно по приписам, не беручи під увагу даних обставин і потреб дійсного життя. **Бюрократія** — 1) система правління, в якій влада є в руках урядовців; 2) загал урядовців, урядництво.

БЮСТ — погруддя.

В

ВАКХАНАЛІІ — гучні і галасливі,

розпунсті гульні.

ВАЛЮТА — гроші, чужоземні гроші.

ВАЛЬОРИЗАЦІЯ — устійнення вартости: 1) довгів і зобовязань, коли вони були зятягнені в іншій валюті ніж обовязує; 2) заходи спрямовані на підвищення курсу грошевої одиниці.

ВАМПІР — упир, у народніх повірях мрець, що встає в ночі з могили і висисає кров з живих людей; 2) великий лилик, що живе в Америці, який іноді висисає кров у тварин.

ВАНДАЛИ — 1) германське племя, що в 450 р. пограбувало Рим, понищивши багато памяток культури; 2) взагалі дикуни, що нищать культурні цінності. **Вандалізм** — дикунство, безглузде руйнування культурних цінностей і історичних памяток.

ВАРВАР — 1) стародавні греки називали так чужинця; 2) тепер називають так взагалі некультурну або жорстоку людину. **Варваризм** — зворот або слово запозичене з чужої мови, що не відповідає законам рідної мови. **Варварство** — некультурність, жорстокість.

ВАСАЛЬ — земельний власник, що

володів у середніх віках частиною земель більшого земельного власника (суверена), якому за це був обов'язаний служити і платити певну грошеву суму. **Васальна держава** — держава залежна від іншої.

ВЕГЕТАРІАНСТВО — споживання лише рослиної їжі; **Веgetаріанець** — людина, що не їсть мяса; **Веgetація** — животіння. **Веgetувати** — ледви животіти, жити з дня на день.

ВЕРВА — запал, надхнення.

ВЕРДИКТ — присуд.

ВЕРСІЯ — 1) вістка, чутка; 2) різні версії — різні відмінні оповідання про ту саму подію.

ВЕТЕРАН — старий, заслужений вояк.

ВІЗА — посвідка посольства або конзуляту на паспорті.

ВІЗІОНЕР — людина, що ніби має якісь таємничі видіння, мрійник. **Візія** — видіння, марево, яке бачить уява людини у непритомному стані.

ВІНЄТА — рисунок для прикраси на обгортці книжки, або в тексті.

ВІРТУОЗ — людина, що дійшла до досконалости в якомусь мистецтві. **Вір-**

туозний — майстерний, досконалий.

ВОКАЛЬНИЙ — співний; вокальна частина концерту — співи.

ВОЛЮНТАРИЗМ — напрям у філософії і психології, що визнає волю живої людини основним рушійним мотором в житті одиниці і народу. **Волютарист** — прихильник такого напрямку.

ВОТУМ НЕДОВІРЯ — ухвала якогось зібрання, що висловлює недовіря прововоді.

ВУЛЬГАРИЗМ — непристойний вислів. **Вульгарний** — безсоромний.

ВУЛЬКАН — гора, що час від часу викидає з кратера (отвору) полум'я і розтоплену, гарячу масу.

Г

ГАЗАРД — дивиз азарт.

ГАКЕНКРОЙЦ — ломаний (гачкуватий) хрест, свастика. Теперішній знак на прапорах німецької націонал-соціалістичної партії Гітлера.

ГАЛЮЦИНАЦІЯ — привид; хворобливий стан, коли людина бачить неіснуючі предмети, або чує неіснуючі звуки.

ГАННІБАЛЕВА КЛЯТЬБА — обітниця віддати все життя непримиренній боротьбі з ворогами власної країни. Назва

пішла від картагінського полководця Ганнібала.

ГАРАКІРІ — почесне самогубство в Японії через розрізання собі живота.

ГАРМОНІЯ — 1) злагода, згідність, милозвучність; 2) музичний інструмент; **Гармонійний** — милозвучний, достроений до цілоти.

ГЕГЕМОНІЯ — політична перевага і керівництво.

ГЕКАТОМБА — 1) у давніх греків жертва богам із сотні волів; 2) пізніше — всяке велике врочисте жертвування; 3) різня, масові людські жертви.

ГЕЛЬОТИ — невольники, раби.

ГЕРМАФРОДИТ — на половину м'ячина на половину жінка. Людина, що має одночасно і мужеські і жіночі полсві органи, або раз одні раз другі.

ГЕРМЕТИЧНИЙ — щільний, що не пропускає повітря, ні води.

ГИДРА — 1) в грецьких віруваннях девятиголова потвора, в якій на місце одної відрубаної голови виростало дві; 2) водяна гадюка; 3) усяке лихо, що його тяжко знищити.

ГИДРОПЛАН — літак з човнами за-

мість коліс, піднімається з води і сідає на воду.

ГІЕНА — хижак завбільше собаки, що живиться падлом і трупами.

ГІЕРОГЛІФ — 1) письмо в Єгипті і Китаю писане не буквами, а знаками переважно рисунками; 2) взагалі трудночитке письмо.

ГІПНОЗА — штучний сон; стан подібний до сну спричинений у людини силою волі другої людини; **загіпнотизований** робить усе, що йому каже **гіпнотизер**; **Гіпнотизувати** — вміти примиряти, прим. гострим довготривалим вдивлюванням в очі людини.

ГІПОТЕЗА — здогад, припущення.

ГІПОТЕКА — документ (акт), що закріплює право на нерухоме майно, переважно землю. **Гіпотечний довг** — довг вписаний у ґрунтовій книзі того кому позичено гроші. **Гіпотечний банк** — гляди банк.

ГІСТЕРІЯ — нервова хвороба поширена головно серед жінок; надмірна вразливість, безпричинний сміх або плач, нахил до мязових корчів цілого тіла. **Гістерик** — хворий на гістерію.

ГОМОСЕКСУАЛІЗМ — половий по-

володів у середніх віках частиною земель більшого земельного власника (сервена), якому за це був обов'язаний служити і платити певну грошеву суму. **Васальна держава** — держава залежна від іншої.

ВЕГЕТАРІАНСТВО — споживання лише рослиної їжі; **Веgetаріанець** — людина, що не їсть мяса; **Vegetація** — животіння. **Vegetувати** — ледви животіти, жити з дня на день.

ВЕРВА — запал, надхнення.

ВЕРДИКТ — присуд.

ВЕРСІЯ — 1) вістка, чутка; 2) різні версії — різні відмінні оповідання про ту саму подію.

ВЕТЕРАН — старий, заслужений воєк.

ВИЗА — посвідка посольства або конзуляту на паспорті.

ВИЗІОНЕР — людина, що ніби має якісь таємничі видіння, мрійник. **Візія** — видіння, марево, яке бачить уява людини у непритомному стані.

ВИНЕТА — рисунок для прикраси на обгортці книжки, або в тексті.

ВИРТУОЗ — людина, що дійшла до досконалости в якомусь мистецтві. **Вір-**

туозний — майстерний, досконалий.

ВОКАЛЬНИЙ — співний; вокальна частина концерту — співи.

ВОЛЮНТАРИЗМ — напрям у філософії і психології, що визнає волю живої людини основним рушійним мотором в житті одиниці і народу. **Волюнтарист** — прихильник такого напрямку.

ВОТУМ НЕДОВІР'Я — ухвала якогось зібрання, що висловлює недовіря промові.

ВУЛЬГАРИЗМ — непристойний вислів. **Вульгарний** — бессоромний.

ВУЛЬКАН — гора, що час від часу викидає з кратера (отвору) полум'я і розтоплену, гарячу масу.

ГАЗАРД — диви азарт.

ГАКЕНКРОЙЦ — ломаний (гачкуватий) хрест, свастика. Теперішній знак на прапорі німецької націонал-соціалістичної партії Гітлера.

ГАЛЮЦИНАЦІЯ — привид; хворобливий стан, коли людина бачить неіснуючі предмети, або чує неіснуючі звуки.

ГАННІБАЛОВА КЛЯТЬБА — обітниця віддати все життя непримиренній боротьбі з ворогами власної країни. Назва

пішла від картагінського полководця Ганнібала.

ГАРАКІРІ — почесне самогубство в Японії через розрізання собі живота.

ГАРМОНІЯ — 1) злагода, згідність, милозвучність; 2) музичний інструмент; **Гармонійний** — милозвучний, достроєний до цілоти.

ГЕГЕМОНІЯ — політична перевага і керівництво.

ГЕКАТОМБА — 1) у давніх греків жертва богам із сотні волів; 2) пізніше — всяке велике врочисте жертвування; 3) різні, масові людські жертви.

ГЕЛЬОТИ — невільники, раби.

ГЕРМАФРОДИТ — на половину м'ячина на половину жінка. Людина, що має одночасно і мужеські і жіночі полові органи, або раз одні раз другі.

ГЕРМЕТИЧНИЙ — щільний, що не пропускає повітря, ні води.

ГИДРА — 1) в грецьких віруваннях девятиголова потвора, в якій на місце одної відрубаної голови виростало дві; 2) водяна гадюка; 3) усяке лихо, що його тяжко знищити.

ГИДРОПЛАН — літак з човнами за-

мість коліс, піднімається з води і сідає на воду.

ГІЕНА — хижак завбільшки собаки, що живиться падлом і трупами.

ГІЕРОГЛІФ — 1) письмо в Єгипті і Китаю писане не буквами, а знаками переважно на рисунках; 2) взагалі трудночитке письмо.

ГІПНОЗА — штучний сон; стан подібний до сну спричинений у людини силою волі другої людини; **загіпнотизований** робить усе, що йому каже гіпнотизер; **Гіпнотизувати** — вміти примиряти, прим. гострим довготривалим вдвильованням в очі людини.

ГІПОТЕЗА — здогад, припущення.

ГІПОТЕКА — документ (акт), що закріплює право на нерухоме майно, переважно землю. **Гіпотечний довг** — довг вписаний у ґрунтовій книзі того, кому позичено гроші. **Гіпотечний банк** — гляди банк.

ГИСТЕРІЯ — нервова хвороба поширена головню серед жінок; надмірна вразливість, безпричинний сміх або плач, нахил до мязових корчів цілого тіла. **Гістерик** — хворий на гістерію.

ГОМОСЕКСУАЛІЗМ — половий по-

тяг муштини до муштини, або жінки до жінки.

ГОРДІЙСЬКИЙ ВУЗОЛ — дуже заплутана, морочлива, та клопітна справа, яку найкраще розв'язати рішучими заходами.

ГОРИЗОНТ — обрій.

ГОРОСКОП — ворожба, вигляди на майбутнє.

ГІГІЄНА — наука про те як берегти здоров'я, дбання про здоров'я і чистоту. **Гігієнічне помешкання** — чисте, догідне для здоров'я помешкання.

ГУМАННИЙ — людський, милосердний. **Гуманність** — людяність супроти всякого.

ГУМОР — веселість, дотепний настрій. **Гумореска** — веселе коротке оповідання. **Гуморист** — дотепна людина, автор, що пише з дотепом. **Гумористика** — твори або видання надихані гумором. **Гумористичний** — сьмшний, дотепний.

Г

ГАБІНЕТ — диви кабінет.

ГАЖА — платня, пенсія.

ГАЛЬВАНІЗУВАТИ — перепускати через щось електричну струю; оживлю-

вати; покривати металъ другим металем при допомозі електричної струї.

ГАМА — 1) у музиці ряд сьоми тонів, що послідовно підвищуються або обнижуються; 2) низка якихнебудь річей або проявів.

ГАНГРЕНА — місцеве загнивання людського тіла.

ГАРАНТІЯ — порука, забезпечення. **Гарантувати** — давати за поруку.

ГВАРДІЯ — прибічна сторожа володаря.

ГЕГЕННА — пекло.

ГЕНЕАЛОГІЯ — родовід, спис членів якогось роду.

ГЕНЕЗА — походження, повстання, початок.

ГЕНЕРАЛІЗУВАТИ — узагальнювати.

ГЕНЕРАЛІССІМУС — генерал, командуючий всіми збройними силами держави або кількох союзних держав. **Генералітет, генераліція** — всі генерали армії, найвищі начальники.

ГЕНЕРАЛІЯ — загальні дані про особу: імя і прізвища, час і місце уродження, місце замешкання, заняття, тощо. **Генеральний** — загальний, головний

(прим. генеральний страйк — загальний страйк).

ГЕНЕРАЦІЯ — покоління.

ГЕНІЙ — людина з незвичайним талантом і виїмково творчими здібностями. **Геній народу** — незвичайні і особливі здібності якогось народу. **Геніяльність** — вроджені творчі здібності, що дають спромогу створити щось незвичайне.

ГЕОГРАФІЯ — наука про землю, землезнання; опис землі, країв та місцевости і умовин життя на ній.

ГЕОПОЛІТИКА — розгляд значіння географічних умовин на суспільнє життя.

ГЕТТО — ділянки у містах визначені на життя жидам у середніх віках. Відзначалися питомим жидам нехлюйством.

ГІГАНТ — велитень.

ГІЛЬОТИНА — прилад з топором до зрізування голов. Повстав в часі великої французької революції.

ГЛЯДІЯТОРИ — у давньому Римі раби або бранці, що мусіли битися на життя і смерть в цирку між собою або з дикими звірями на потіху глядачам.

ГЛЬОБ — куля, що зображує землю.

ГРАВЕР — ритівник, різьбар. **Граверство** — вирізування рисунків на дереві, металі чи камені. **Гравюра** — ритовина, твір ритівничого мистецтва.

ГРАВІТАЦІЯ — тяжіння. **Гравітувати** — тяжіти, схилитися, стреміти до чогось.

ГРАДАЦІЯ — степенування, рівномірне підвищування.

ГРАНДІОЗНИЙ — величний, велитенський.

ГРАНІТ — дуже твердий камінь.

ГРАТІС — безплатно, за дурно.

ГРАТУЛЯЦІЯ — побажання. **Гратулювати** — складати побажання з приводу якогось успіху.

ГРАФІКА — мистецтво рисування, в протилежність до малярства, яке орудує красками. **Графік** — мистець, що рисує образи, користуючися олівцем, вуглем, або пером. **Графічний** — поданий рисунком. **Графіт** — відміна вугля, якої уживають до виробу олівців. **Графольогія** — пізнавання вдачі людини з почерку письма. **Графоманія** — хвороблива пристрасть невпинно писати вірші, оповідання, листи тощо, надто в нездар. **Графоман** — хворий на графоманію.

тяг муштини до муштини, або жінки до жінки.

ГОРДИЙСЬКИЙ ВУЗОЛ — дуже заплутана, морочлива, та клопітна справа, яку найкраще розв'язати рішучими заходами.

ГОРИЗОНТ — обрій.

ГОРОСКОП — ворожба, вигляди на майбутнє.

ГІГІЕНА — наука про те як берегти здоров'я, дбання про здоров'я і чистоту. **Гігієнічне помешкання** — чисте, догідне для здоров'я помешкання.

ГУМАННИЙ — людський, милосердний. **Гуманність** — людяність супроти всякого.

ГУМОР — веселість, дотепний настрій. **Гумореска** — веселе коротке оповідання. **Гуморист** — дотепна людина, автор, що пише з дотепом. **Гумористика** — твори або видання надихані гумором. **Гумористичний** — сьмішний, дотепний.

ГАБІНЕТ — диви кабінет.

ГАЖА — платня, пенсія.

ГАЛЬВАНІЗУВАТИ — перепускати через щось електричну струю; оживлю-

вати; покривати металь другим металем при допомозі електричної струї.

ГАМА — 1) у музиці ряд сьоми тонів, що послідовно підвищуються або обнижуються; 2) низка якихнебудь річей або проявів.

ГАНГРЕНА — місцеве загнивання людського тіла.

ГАРАНТІЯ — порука, забезпечення. **Гарантувати** — давати запоруку.

ГВАРДІЯ — прибічна сторожа володаря.

ГЕГЕННА — пекло.

ГЕНЕАЛЬОГІЯ — родовід, спис членів якогось роду.

ГЕНЕЗА — походження, повстання, початок.

ГЕНЕРАЛІЗУВАТИ — узагальнювати.

ГЕНЕРАЛІССІМУС — генерал, командуючий всіми збройними силами держави або кількох союзних держав. **Генералітет, генераліція** — всі генерали армії, найвищі начальники.

ГЕНЕРАЛІЯ — загальні дані про особу: імя і прізвища, час і місце уродження, місце замешкання, заняття, тощо. **Генеральний** — загальний, головний

(прим. генеральний страйк — загальний страйк).

ГЕНЕРАЦІЯ — покоління.

ГЕНІЙ — людина з незвичайним талантом і виїмково творчими здібностями. **Геній народу** — незвичайні і особливі здібності якогось народу. **Геніяльність** — вроджені творчі здібності, що дають спромугу створити щось незвичайне.

ГЕОГРАФІЯ — наука про землю, землезнання; опис землі, країв та місцевості і умовин життя на ній.

ГЕОПОЛІТИКА — розгляд значіння географічних умовин на суспільне життя.

ГЕТТО — ділянки у містах визначені на життя жидам у середніх віках. Відзначалися питомим жидам нехлюйством.

ГІАНТ — велитень.

ГІЛЬОТИНА — прилад з топором до зрізування голів. Повстав в часі великої французької революції.

ГЛЯДІЯТОРИ — у давньому Римі раби або бранці, що мусіли битися на життя і смерть в цирку між собою або з дикими звірями на потіху глядачам.

ГЛЬОБ — куля, що зображує землю.

ГРАВЕР — ритівник, різьбар. **Граверство** — вирізування рисунків на дереві, метали чи камені. **Гравюра** — ритовина, твір ритівничого мистецтва.

ГРАВІТАЦІЯ — тяжіння. **Гравітувати** — тяжіти, схилятися, стреміти до чогось.

ГРАДАЦІЯ — степенування, рівномірне підвищування.

ГРАНДІОЗНИЙ — величний, велитенський.

ГРАНІТ — дуже твердий камінь.

ГРАТІС — безплатно, за дурно.

ГРАТУЛЯЦІЯ — побажання. **Гратулювати** — складати побажання з приводу якогось успіху.

ГРАФІКА — мистецтво рисування, в протилежність до малярства, яке орудує красками. **Графік** — мистець, що рисує образи, користуючися олівцем, вуглем, або пером. **Графічний** — поданий рисунком. **Графіт** — відміна вугля, якої уживають до виробу олівців. **Графольогія** — пізнання вдачі людини з почерку письма. **Графоманія** — хвороблива пристрасть невпинно писати вірші, оповідання, листи тощо, надто в нездар. **Графоман** — хворий на графоманію.

ГРЕМІЯЛЬНО — гуртом, масово, спільно.

ГРО — 1) велика кількість, більшість; 2) у купецтві 12 тузнів.

ГРОТЕСКА — наслідування чогось природного до смішності, щось дивоглядне. **Гротесковий** — смішний, карикатурний, химерно покарлючений.

Д

ДАМОКЛІВ МЕЧ — грізна небезпека. Назва пішла звідси, що сиракузький тиран Діоніз казав повісити над головою свого суперника Дамокля меч нависений на одній кінській волосині.

ДАНАЙСЬКИЙ ДАР — підступний небезпечний подарунок від ворога.

ДАТА — зазначення дня, місяця і року, на якомусь документі чи листі. **Датувати** — писати на чімсь дату.

ДЕБАТА — нарада, обговорювання справ, дискусія. **Дебатувати** — обговорювати.

ДЕБИТ — дозвіл на збут друків в чужій державі.

ДЕБЮТ — перший виступ, якогось артиста, промовця, письменника тощо. **Дебютант** — людина, що вперше прилюдно ви-

ступає. **Дебютувати** — у перше виступати прилюдно на сцені, в літературі тощо.

ДЕВАЛЮАЦІЯ — урядове зниження курсу урядових грошей, що впали на ціні.

ДЕВІЗ(А) — гасло, засада діяльності.

Девіза — вексель виписаний в чужоземній валюті, що його належить оплатити за кордоном. **Девізова політика** — заходи уряду скеровані на усталення курсу девіз шляхом умов з чужоземними державами.

ДЕГЕНЕРАЦІЯ — виродження, звиродніння людей, тварин або рослин. **Дегенерат** — звиродніла людина, виродок.

ДЕГРАДАЦІЯ — зниження. **Деградування** — те саме. **Деградувати** — знижувати, позбавляти когось прим. старшинської ранги (ступіня), або іншого урядничого становища.

ДЕДИКАЦІЯ — присвята твору якійсь особі.

ДЕГРЕСІЯ — відхилення, відступлення, прим. від справи, яку обговорюється.

ДЕДУКЦІЯ — вивід вужчого твердження з ширшого.

ДЕЗІДЕРАТ, домагання, побажання.

ДЕЗИНФЕКЦІЯ — відзараження, ни-

щення відповідними середниками заразливих бактерій. **Дезинфектор** — прилад, що ним переводиться дезинфекцію.

ДЕЗОРГАНІЗАЦІЯ — рости́, безладдя, зник ладу і організованости. **Дезорганізувати** — вносити безладдя.

ДЕЗОРІЄНТАЦІЯ — неспроможність орієнтуватися (розбиратися) в якійсь справі, неспроможність виробити собі власний погляд в складному положенні.

ДЕКАЛЬОГ — десять заповідей.

ДЕКАДАНС — занепад. **Декадетизм** — занепадницька течія в літературі і мистецтві. **Декадент** — творець або прихильник занепадницьких творів. **Декаденція** — упадок, духовий розклад.

ДЕЕКАЛЬОГ — десять заповідей.

ДЕКЛЯРАЦІЯ — прилюдна заява зложена на письмі або устно. **Декларувати** — оголошувати до загального відома, заявляти публично.

ДЕКОМПЛЕТУВАТИ — позбавити цілоти, якоїсь частини.

ДЕКОРАЦІЯ — 1) краса; 2) в театрі — картини на сцені, що зображують окруження, в якій відбувається дія. **Декоратор** — маляр, що виконує теа-

тральні і інші декорації. **Декорувати** — прикрашувати.

ДЕЛЬТА — трикутний простір землі, що творять його рамена рік при її гирлі.

ДЕМАГОГ — той, що для особистих чи інших вузьких цілей хоче зеднати собі прихильність народу підлецуванням, підступом, брехнею, пустими обіцянками і т. п. **Демагогія** — уживані демагогами неперевірчиві способи агітації.

ДЕМАСКУВАТИ — скидати з когось маску, показувати справжнє обличчя когось.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ — звільнення зайвої частини війська від військової служби, звичайно після війни.

ДЕМОКРАТІЯ — 1) суспільно-політичний устрій, спосіб правління, що за нього влада належить нібито „цілому народові“, чисельній більшості; в дійсності є владою представників спілки різних, часто інтересам цілого народу ворожих партій і груп, зокрема таких, що для досягнення чисельної більшості пішли собі на взаємні уступки, щоби захопити владу, поділитися нею й використовувати її в здійснюванні своїх вузьких партійних цілей; 2) усі партії і групи якогось народу

ГРЕМІЯЛЬНО — гуртом, масово, спільно.

ГРО — 1) велика кількість, більшість; 2) у купецтві 12 тузнів.

ГРОТЕСКА — наслідування чогось природного до смішності, щось дивоглядне. **Гротесковий** — смішний, карикатурний, химерно покарлючений.

Д

ДАМОКЛІВ МЕЧ — грізна небезпека. Назва пішла звідси, що сиракузький тиран Діоніз казав повісити над головою свого суперника Дамокля меч нависений на одній кіньській волоссині.

ДАНАЙСЬКИЙ ДАР — підступний небезпечний подарунок від ворога.

ДАТА — зазначення дня, місяця і року, на якомусь документі чи листі. **Датувати** — писати на чімсь дату.

ДЕБАТА — нарада, обговорювання справ, дискусія. **Дебатувати** — обговорювати.

ДЕБІТ — дозвіл на збут друків в чужій державі.

ДЕБЮТ — перший виступ, якогось артиста, промовця, письменника тощо. **Дебютант** — людина, що вперше прилюдно ви-

щення відповідними середниками заразливих бактерій. **Дезинфектор** — прилад, що ним переводиться дезінфекцію.

ДЕЗОРГАНІЗАЦІЯ — ростиц, безладдя, зник ладу і організованості. **Дезорганізувати** — вносити безладдя.

ДЕЗОРІЄНТАЦІЯ — неспроможність орієнтуватися (розбиратися) в якійсь справі, неспроможність виробити собі власний погляд на складному положенні.

ДЕКАЛЬОГ — десять заповідей.

ДЕКАДАНС — занепад. **Декадетизм** — занепадницька течія в літературі і мистецтві. **Декадент** — творець або прихильник занепадницьких творів. **Декаденція** — упадок, духовий розклад.

ДЕЕКАЛЬОГ — десять заповідей.

ДЕКЛЯРАЦІЯ — прилюдна заява зложена на письмі або усно. **Декларувати** — оголошувати до загального відома, заявляти публічно.

ДЕКОМПЛЕТУВАТИ — позбавити цілості, якоїсь частини.

ДЕКОРАЦІЯ — 1) прикраса; 2) в театрі — картини на сцені, що зображують оточення, в якій відбувається дія. **Декоратор** — маляр, що виконує теа-

стпуає. **Дебютувати** — у перше виступати прилюдно на сцені, в літературі тощо.

ДЕВАЛЮАЦІЯ — урядове зниження курсу урядових грошей, що впади на ціні.

ДЕВІЗ(А) — гасло, засада діяльності. **Девіза** — вексель виписаний в чужоземній валюті, що його належить оплатити за кордоном. **Девізова політика** — заходи уряду скеровані на усталення курсу девіз шляхом умов з чужоземними державами.

ДЕГЕНЕРАЦІЯ — виродження, звиродіння людей, тварин або рослин. **Дегенерат** — звиродніла людина, виродок.

ДЕГРАДАЦІЯ — зниження. **Деградування** — те саме. **Деградувати** — знижувати, позбавляти когось прим. старшинської ранги (ступіня), або іншого урядничого становища.

ДЕДИКАЦІЯ — присвята твору якійсь особі.

ДЕГРЕСІЯ — відхилення, відступлення, прим. від справи, яку обговорюється.

ДЕДУКЦІЯ — вивід вужчого твердження з ширшого.

ДЕЗІДЕРАТ, домагання, побажання.

ДЕЗИНФЕКЦІЯ — відзараження, ни-

тральні і інші декорації. **Декорувати** — прикрашувати.

ДЕЛЬТА — трикутний простір землі, що творять його рамена рік при її гирлі.

ДЕМАГОГ — той, що для особистих чи інших вузьких цілей хоче зеднати собі прихильність народу підлецуванням, підступом, брехнею, пустими обіцянками і т. п. **Демагогія** — уживані демагогами неперепірчиві способи агітації.

ДЕМАСКУВАТИ — скидати з когось маску, показувати справжнє обличчя когось.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ — звільнення зайвої частини війська від військової служби, звичайно після війни.

ДЕМОКРАТІЯ — 1) суспільно-політичний устрій, спосіб правління, що за нього влада належить нібито „цілому народові“, чисельній більшості; в дійсності є владою представників спілки різних, часто інтересам цілого народу ворожих партій і груп, зокрема таких, що для осягнення чисельної більшості пішли собі на взаємні уступки, щоби захопити владу, поділитися нею й використовувати її в здійснюванні своїх вузьких партійних цілей; 2) усі партії і групи якогось народу

або цілого світу (міжнародня демократія), що під покришкою оборони інтересів нібито цілого народу і підлещуванням йому змагають захопити владу, на те, щоби могли використати її для своїх вузьких партійних інтересів на шкоду інтересів цілого народу. **Демократ** — прихильник демократії, противник рішучих засобів боротьби з народніми шкідниками, ворог сильної національної влади. **Демократизація** — зміна устрою, способу правління на такий, що допускає більший круг людей до правління і дає більшу свободу низовим керівним органам.

ДЕМОЛЮВАТИ — нищити, руйнувати.

ДЕМОН — злий дух, зла людина. **Демонічний** — страшний, надприродний, пекельний.

ДЕМОНСТРАЦІЯ — публичне виявлення своєї волі, в політиці звичайно шляхом публичних зібрань, публичних походів. **Демонстрант** — учасник демонстрації. **Демонструвати** — виявляти своє ставлення до якоїсь справи через гострий виступ; показувати прилюдно якусь цікаву річ.

ДЕМОРАЛІЗАЦІЯ — 1) зіпсуття, занепад дисципліни; 2) розпуста, розбещення. **Деморалізувати** — псувати кого небудь.

ДЕМОС — простолюддя.

ДЕМПІНГ — вивіз якихось товарів закордон по дуже низькій ціні.

ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ — винародовлення. **Денаціоналізувати** — вбивати в комусь його національну свідомість, відчужувати когось від рідної народности і прилучувати до своєї.

ДЕНУНЦІАЦІЯ — донос. **Денунціатор** — донощик. **Денунціювати** — доносити на когось.

ДЕПАРТАМЕНТ — відділ міністерства, чи іншої державної установи.

ДЕПЕША — телеграма.

ДЕПО — 1) склад; 2) майстерні на залізниці де ремонтують паротяги і вагони.

ДЕПОЗИТ — 1) річ віддана на сховище; 2) місце де переховується річ, які хтось зложив і які мається йому віддати. **Депонувати** — давати на збереження гроші або річ.

ДЕПРЕСІЯ — пригноблений настрій.

ДЕПРАВУВАТИ — звихати, псувати.

ДЕПУТАТ — виборний представник, уповноважений заступати перед кимось інтереси своїх виборців. **Депутація** — кілька вибраних представників, яких висилає громада, партія тощо з якимись дорученнями.

ДЕСАНТ — 1) висадка війська з кораблів на суходіл; 2) військо, що прибуло на місце воєнних операцій морським шляхом.

ДЕСПОТ — свавільна, жорстока людина, безоглядна і самовладна. **Деспотія** — держава, в якій панує деспот. **Деспотизм** — необмежена влада одної людини в державі. **Деспотичний** — самовладний, свавільний, безоглядний, жорстокий.

ДЕСТИЛЮВАТИ — очищувати течі. **Дестилятор** — прилад до очищування течей. **Дестиляція** — очищування.

ДЕСТРУКТИВНИЙ — розкладовий, руйницький. **Деструкція** — руйнація, запад.

ДЕТАЛЬ — подробиця, мала частина цілого. **Детальний** — докладний, подрібний. **Деталічна продаж** — дрібна

продаж.

ДЕТЕКТИВ — тайний агент слідчої поліції, людина що займається слідженням.

ДЕТРОНІЗАЦІЯ — скинення з престолу, позбавлення правителя його влади.

ДЕ ФАКТО — насправді.

ДЕФЕКТ — вада, недостача, хиба.

Здефектований — зіпсований, без якоїсь частини, з вадою.

ДЕФЕНЗИВА — 1) оборона; 2) контррозвідка, військова розвідка, яка слідить за шпигунами ворога в своєму краю. **Дефензивний** — оборонний.

ДЕФІЛЯДА — урочистий похід війська або груп народу перед достоїнцями або пам'ятником тощо. **Дефілювати** — проходити урочистим маршем.

ДЕФІНІТИВНИЙ — остаточний, рішучий, кінцевий. **Дефініція** — точне означення слова або поняття.

ДЕФІЦИТ — 1) недобір; 2) перевищення видатків над прибутками.

ДЕФЛЯЦІЯ — вицофання з обігу частини грошей, або здержання випуску нових банкнотів, щоби підвищити вартість гроша (валюти). **Дефляційна полі-**

або цілого світу (міжнародня демократія), що під покришкою оборони інтересів нібито цілого народу і підлецуванням йому змагають захопити владу, на те, щоби могли використати її для своїх вузьких партійних інтересів на шкоду інтересів цілого народу. **Демократ** — прихильник демократії, противник рішучих засобів боротьби з народними шкідниками, ворог сильної національної влади. **Демократизація** — зміна устрою, способу правління на такий, що допускає більший круг людей до правління і дає більшу свободу низовим керівним органам.

ДЕМОЛЮВАТИ — нищити, руйнувати.

ДЕМОН — злий дух, зла людина. **Демонічний** — страшний, надприродний, пекельний.

ДЕМОНСТРАЦІЯ — публічне виявлення своєї волі, в політиці звичайно шляхом публичних зібрань, публичних походів. **Демонстрант** — учасник демонстрації. **Демонструвати** — виявляти своє ставлення до якоїсь справи через гострий виступ; показувати прилюдно якусь цінкову річ.

ДЕПРАВУВАТИ — звихати, псувати.

ДЕПУТАТ — виборний представник, уповноважений заступати перед кимось інтереси своїх виборців. **Депутація** — кілька вибраних представників, яких висилає громада, партія тощо з якимись дорученнями.

ДЕСАНТ — 1) висадка війська з кораблів на суходіл; 2) військо, що прибуло на місце воєнних операцій морським шляхом.

ДЕСПОТ — свавільна, жорстока людина, безоглядна і самовладна. **Деспотія** — держава, в якій панує деспот. **Деспотизм** — необмежена влада одної людини в державі. **Деспотичний** — самовладний, свавільний, безоглядний, жорстокий.

ДЕСТИЛЮВАТИ — очищувати течі. **Дестилятор** — прилад до очищування течей. **Дестиляція** — очищування.

ДЕСТРУКТИВНИЙ — розкладовий, руйнівницький. **Деструкція** — руйнація, запад.

ДЕТАЛЬ — подробиця, мала частинка цілого. **Детальний** — докладний, подрібний. **Деталічна продаж** — дрібна

ДЕМОРАЛІЗАЦІЯ — 1) зіпсуття, занепад дисципліни; 2) розпуста, розбещення. **Деморалізувати** — псувати кого небудь.

ДЕМОС — простолюдыя.

ДЕМПІНГ — вивіз якихось товарів закордон по дуже низькій ціні.

ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ — винародовлення. **Денаціоналізувати** — вбивати в комусь його національну свідомість, відчужувати когось від рідної народності і прилучувати до своєї.

ДЕНУНЦІАЦІЯ — донос. **Денунціатор** — донощик. **Денунціювати** — доносити на когось.

ДЕПАРТАМЕНТ — відділ міністерства, чи іншої державної установи.

ДЕПЕША — телеграма.

ДЕПО — 1) склад; 2) майстерні на залізниці де ремонтують паротяги і вагони.

ДЕПОЗИТ — 1) річ віддана на сховище; 2) місце де переховується річ, які хтось зложив і які мається йому віддати. **Депонувати** — давати на збереження гроші або річ.

ДЕПРЕСІЯ — пригноблений настрої.

продаж.

ДЕТЕКТИВ — тайний агент слідчої поліції, людина що займається слідженням.

ДЕТРОНІЗАЦІЯ — скинення з престолу, позбавлення правителя його влади.

ДЕ ФАКТО — насправді.

ДЕФЕКТ — вада, недостача, хіба. **Здефектований** — зіпсований, без якоїсь частини, з вадою.

ДЕФЕНЗИВА — 1) оборона; 2) контррозвідка, військова розвідка, яка слідить за шпигунами ворога в своєму краю. **Дефензивний** — оборонний.

ДЕФІЛЯДА — урочистий похід війська або груп народу перед достойниками або пам'ятником тощо. **Дефілювати** — проходити урочистим маршем.

ДЕФІНІТИВНИЙ — остаточний, рішаючий, кінцевий. **Дефініція** — точне означення слова або поняття.

ДЕФІЦИТ — 1) недобір; 2) перевищення видатків над прибутками.

ДЕФЛЯЦІЯ — вицофання з обігу частини грошей, або здержання випуску нових банкнотів, щоби підвищити вартість гроша (валюти). **Дефляційна полі-**

тика — заходи держави, щоби піднести вартість своїх грошей і спинити інфляцію (диви інфляція).

ДЕФОРМАЦІЯ — понівечення. **Деформувати** — міняти вигляд якогось предмету або тіла, нівечити, калічити.

ДЕФРАВДАЦІЯ — потайна крадіж грошей урядовцем, розтрата урядових або громадських грошей. **Дефравдант** — той, що розтрачує громадські гроші.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ — система управління, що дає низовим клітинам більш вільну руку в полагоджуванні справ. (В протилежності до централізації, яка скупчує свою владу в однім осередку). **Децентралізувати** — переводити децентралізацію.

ДЕЦІДУВАТИ — вирішувати, постановляти. **Децизія**, рішення, постанова.

ДЖЕНТЕЛЬМЕН — людина добре вихована, той що не порушить ніколи правил честі.

ДЖІЮ - ДЖІТСУ — японський спосіб рукопашної боротьби. Уміння швидко без затрати сил поконати супротивника відповідним натиском на нерви руки, ударом долоні в чоло, підбиттям ніг, викру-

чуванням рук, пальців тощо.

ДЖУНГЛІ — нетри, лісна гущавина з хаців в Індії.

ДИВЕРСІЯ — 1) військова виправа з метою відтягнути увагу і сили ворога в іншій бік; 2) наскок повстанчих партизанських загонів.

ДИВІДЕНДА — річний прибуток, який одержує кожний пайовик, відповідно до вкладеного ним в підприємство капіталу.

ДИКТАТОР — 1) в старовині правитель з необмеженою владою, якого призначувано на час особливої небезпеки; 2) тепер наділена довірям народу особа з необмеженою повновастю у виконванні влади, здібний і рішучий провідник держави. **Диктатура** — сильна й необмежена влада одиниці, гуртка або організації, що спирається на їх великий авторитет і відданість найсильніших елементів суспільності. Примірами такої диктатури Німеччина, Італія. (Треба відрізнити диктатуру від деспотії як в ССРСР).

ДИКТУВАТИ — 1) говорити так, щоби слухач міг записати те, що говорить; 2) рішуче казувати, примушувати. **ДИКЦІЯ** — хист вимовляти слова виразно і

ясно; ясна вимова слів у розмові, співах, деклямації.

ДИЛЕМА — (ділема) важкий вибір між двома можливостями; питання або — або.

ДИЛЕТАНТ — людина, що чимось цікавиться, але ґрунтовно тої справи не знає. **Дилетанство** — брак достаточної обізнаности з якоюсь справою; поверховне ставлення до справи.

ДИМІСІЯ — звільнення зі служби, зі становища. **Подаватися до димісії** — заявити свою постанову відійти з служби або становища.

ДИНАМІЗМ — 1) погляд, що вбачає в природі зостійний рух і вважає силу за основу руху і життя; 2) в поезії напрям, що вимагає від поетичного твору напружености і захоплюючого віддання сили дії. **Динаміка** — 1) наука про рушійні сили, про сили, що рухають тілами; напруження сил (прим. „динаміка нашої доби“), також постійний, безупинний рух. **Динамікувати** — надавати сили, рухливости або напружености. **Динамічний** — силовий, що перебуває в постійній напружености, в постійному русі.

Динаміт — сильний вибуховий матеріал. **Динамо** (динамо машина) — електрична машина, що впроваджує в рух інші машини.

ДИНАСТІЯ — пануючий рід, ряд володарів (царів або королів), з одної родини, що походять від одного і того самого голови роду.

ДИПЛЬОМ — свідоцтво про закінчення вищої школи, взагалі документ, що надає комусь якийсь ступінь, привілей або нагороду.

ДИПЛЬОМАТ — 1) уповноважена особа, що від імени свого уряду держить звязки та провадить переговори з урядами і представниками інших держав; 2) часом називають так прозорливу, зручну людину, що вміє ладити з людьми, зручний політик. **Дипломатія** — 1) основні правила й звичаї в міжнародніх зносинах; 2) галузь державного апарату, що кермує зовнішню політикою держави тобто люди, які ведуть справи у міждержавних зносинах. **Дипломатичний** — 1) належний до дипломатії, (прим. дипломатичний агент — це уповноважена від уряду особа посилана з політичним дорученням до іншої держави. **Ди-**

тика — заходи держави, щоби підняти вартість своїх грошей і спинити інфляцію (диви інфляція).

ДЕФОРМАЦІЯ — понівечення. **Деформувати** — міняти вигляд якогось предмету або тіла, нівечити, калічити.

ДЕФРАУДАЦІЯ — потайна крадіж грошей урядовцем, розтрата урядових або громадських грошей. **Дефрандант** — той, що розтрачує громадські гроші.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ — система управління, що дає низовим клітинам більш вільну руку в полагоджуванні справ. (В протилежності до централізації, яка скучує свою владу в однім осередку). **Децентралізувати** — переводити децентралізацію.

ДЕЦИДУВАТИ — вирішувати, постановляти. **Дензізя**, рішення, постанова.

ДЖЕНТЕЛЬМЕН — людина добре вихована, той що не порушить ніколи правди честі.

ДЖУ — ДЖІТСУ — японський спосіб рукопашної боротьби. Уміння швидко без затраги сил поконати супротивника відповідям натиском на нерви руки, ударом долонь в чоло, підбиттям ніг, викру-

чуванням рук, пальців тощо.

ДЖУНГЛІ — нетри, лісна гущавина з хащів в Індії.

ДИВЕРСИЯ — 1) військова виправа з метою відтягнути увагу і сили ворога в іншій бік; 2) наскок повстанчих партизанських загонів.

ДИВІДЕНДА — річний прибуток, який одержує кожний пайовик, відповідно до вкладеного ним в підприємство капіталу

ДИКТАТОР — 1) в старовині правитель з необмеженою владою, якого призначувано на час особливої небезпеки; 2) тепер наділена довірям народу особа з необмеженою повновластю у виконуваних влади, здібний і рішучий провідник держави. **Диктатура** — сильна й необхідна влада одиниці, гуртка або організації, що спирається на їх великий авторитет і відданість найсильніших елементів суспільності. Примірами такої диктатури Німеччина, Італія. (Треба відрізнити диктатуру від деспотії як в ССРСР).

ДИКТУВАТИ — 1) говорити так, щоби слухач міг записати те, що говориться; 2) рішуче каказувати, примушувати. **ДИКЦІЯ** — хист вимовляти слова виразно і

ясно; ясна вимова слів у розмові, співах, деклямації.

ДИЛЕМА — (ділема) важкий вибір між двома можливостями; питання або — або.

ДИЛЕТАНТ — людина, що чимось цікавиться, але ґрунтовно тої справи не знає. **Дилетанство** — брак достаточної обізнаности з якоюсь справою; поверховне ставлення до справи.

ДИМІСІЯ — звільнення зі служби, зі становища. **Подаватися до димісії** — заявити свою постанову відійти з служби або становища.

ДИНАМІЗМ — 1) погляд, що вбачає в природі зростийний рух і вважає силу за основу руху і життя; 2) в поезії напрям, що вимагає від поетичного твору напружености і захоплюючого віддання сили дії. **Динаміка** — 1) наука про рушійні сили, про сили, що рухають тілами; напруження сил (прим. „динаміка нашої доби“), також постійний, безупинний рух. **Динамікувати** — надавати сили, рухливости або напружености. **Динамічний** — силовий, що перебуває в постійній напружености, в постійному русі.

Динаміт — сильний вибуховий матеріал.

Динамо (динамо машина) — електрична машина, що впроваджує в рух інші машини.

ДИНАСТІЯ — пануючий рід, ряд володарів (царів або королів), з одної родини, що походять від одного і того самого голови роду.

ДИПЛОМ — свідоцтво про закінчення вищої школи, взагалі документ, що надає комусь якийсь ступінь, привілей або нагороду.

ДИПЛОМАТ — 1) уповноважена особа, що від імени свого уряду держить звязки та провадить переговори з урядами і представниками інших держав; 2) часом називають так прозорливу, зручну людину, що вміє ладити з людьми, зручний політик. **Дипломатія** — 1) основні правила й звичаї в міжнародних зносинах; 2) галузь державного апарату, що кермує зовнішньою політикою держави тобто люди, які ведуть справи у міждержавних зносинах. **Дипломатичний** — 1) належний до дипломатії, (прим. дипломатичний агент — це уповноважена від уряду особа посилана з політичними дорученнями до іншої держави. Ди-

пльоматичний Корпус — це усі дипломатичні агенти різних держав, що перебувають при уряді якої небудь держави, або збір усіх дипломатів якоїсь держави.

ДИРЕКТИВА — вказівка, що дає напрямок роботі в певній галузі.

ДИРЕКТОРІЯ — найвища державна колегія, державний провід з пяти осіб.

ДИСКРЕДИТАЦІЯ — виявлення невідомих загалові чиїхсь лихих сторін або вчинків, позбавлення довіря. **Дискредитувати** — позбавляти когось довіря або поваги.

ДИСКРЕТНИЙ — той, що додержує тайни. **Дискретно** — довірочно. **Дискреція** (дискретність) — промовчування того, чого не можна або не слід казати. **Дискретність** — спільне обмірковування якоїсь справи.

ДИСКУСІЯ — взаємна виміна думок, **Дискусійний** — такий, що його треба ще обміркувати. **Дискутувати** — обмінюватися думками. **Дискутант** — той, що забирає голос в дискусії.

ДИСОНАНС — 1) негармонійні різкі звуки в музиці; 2) дивні дисгармонія.

ДИСПЕНЗА — звільнення від цер-

ковних приписів у особливих випадках.

ДИСПОЗИЦІЯ — 1) начерк, плян до якоїсь праці; 2) писане розпорядження військові або флоті перед боем про розположення і рух окремих частин; усяке розпорядження про певний напрямок, в якійсь галузі роботи. **Давати до диспозиції** — давати в чиєсь розпорядження. **Диспонувати** — розпоряджати. **Диспонований** — приготований, добре настроений.

ДИСПУТА — устний прилюдний спір між двома людьми на громадську, політичну або наукову тему. **Диспутант** — особа, що бере участь в диспуті.

ДИСЦИПЛІНА — 1) строге додержування порядку в якійсь небудь групі, організації чи збірноті; 2) безумовне підпорядкування вищій владі і виконання її наказів; 3) послідовне виховування різними доцільними засобами карности і організованости; 4) яканебудь окрема галузь знання. **Дисциплінарна кара** — (**Дисциплінарка**) — кара, що її накладає на когось вища організаційна влада без суду. **Дисциплінувати** — привчати до дисципліни. **Здисциплінований** — карний.

ДИФЕРЕНЦІЯЦІЯ — зрізничкування, розподіл, розчленування однородного тіла на різнородні його частини. Диференціяція поглядів — розподіл загальної думки на виразно означені погляди. **Диференціювати** — зрізничковувати, розподіляти.

ДІАЛЕКТ — місцева говірка, що деякими словами і вимовою різниться від літературної мови.

ДІАЛЕКТИКА — 1) спосіб розумовання, що означає суть явищ і речей через виявлення і зіставлення їх внутрішніх суперечностей; 2) вміння переконувати. **Діалектик** — той, що послуговується діалектикою, мистець в орудуванні доказами. **Діалектичний** — різнобічний. **Діалектичний матеріалізм** — (диви матеріалізм).

ДІАЛЬОГ — розмова між двома (або й кількома) особами.

ДІАМЕТРАЛЬНИЙ — поперечний; **діаметрально протилежний** — цілком протилежний.

ДОГМА — 1) твердження, що його вважають за основне і непохитне; 2) одна з основних засад будь якої віри, щось

в що віриться без доказів. **Догматизм** — світогляд, що визнає деякі основні твердження за безперечно правдиві без доказів. **Догматика** — наука про догми. **Догматичний** — опертий на догмах, взятий на віру.

ДОЗА — мірка, давка, взагалі певна кількість чогонебудь.

ДОКТРИНА — 1) наукова теорія; 2) надуманий, далекий від життя погляд. **Доктринер** — людина, що тримається сліпо якоїсь теорії без огляду на дійсність. **Доктринерство** — уперте, сліпе додержування надуманих тверджень в життєвих справах.

ДОМЕНА — 1) державні або королівські маєтки в західній Європі; 2) ділянка або терен, яку хтось зробив полем свого попису або наживи.

ДОМІНАНТА — 1) пята нота музичної гами; 2) щось особливо важливе, переважне. **Домінантний** — панівний, переважний. **Домінувати** — переважати, мати найбільше значення.

ДОНКІХОТ — мрійник, що бореться з уявленими ворогами, та з видуманими перешкодами і небезпеками. **Донкіхот-**

120
пльоматичний Корпус — це усі дипломатичні агенти різних держав, що перебувають при уряді якої небудь держави, або збір усіх дипломатів якоїсь держави.

ДИРЕКТИВА — вказівка, що дає напрямок роботи в певній галузі.

ДИРЕКТОРІЯ — найвища державна колегія, державний провід з п'яти осіб.

ДИСКРЕДИТАЦІЯ — виявлення невідомих загалом чийхсь лихих сторін або вчинків, позбавлення довіря. **Дискредитувати** — позбавляти когось довіря або поваги.

ДИСКРЕТНИЙ — той, що додержує тайни. **Дискретно** — довірливо. **Дискретція** (дискретність) — промовчування того, чого не можна або не слід казати. спільне обмірковування якоїсь справи.

ДИСКУСІЯ — взаємна виміна думок. **Дискусійний** — такий, що його треба ще обміркувати. **Дискутувати** — обмінюватися думками. **Диспутант** — той, що забирає голос в дискусії.

ДИСОНАНС — 1) негармонійні різкі звуки в музиці; 2) дивні дисгармонія.

ДИСПЕНЗА — звільнення від цер-

ковних приписів у особливих випадках.

ДИСПОЗИЦІЯ — 1) начерк, план до якоїсь праці; 2) писане розпорядження військові або флоті перед боєм про розположення і рух окремих частин; усяке розпорядження про певний напрямок, в якійсь галузі роботи. **Давати по диспозиції** — давати в чиєсь розпорядження. **Диспонувати** — розпоряджати. **Диспонуваній** — приготований, добре настроений.

ДИСПУТА — устний прилюдний спір між двома людьми на громадську, політичну або наукову тему. **Диспутант** — особа, що бере участь в диспуті.

ДИСЦИПЛІНА — 1) строге додержування порядку в якійсь небудь групі, організації чи збірності; 2) безумовне підпорядкування вищій владі і виконання її наказів; 3) послідовне виховування різними доцільними засобами карності і організованості; 4) яканебудь окрема галузь знання. **Дисциплінарна кара** — (**Дисциплінарка**) — кара, що її накладає на когось вища організаційна влада без суду. **Дисциплінувати** — привчати до дисципліни. **Здисциплінований** — карний.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ — зрізничування, розподіл, розчленування однородного тіла на різнородні його частини. **Диференціяція** поглядів — розподіл загальної думки на виразно означені погляди. **Диференціювати** — зрізничкувати, розподіляти.

ДІАЛЕКТ — місцева говірка, що деякими словами і вимовою різниться від літературної мови.

ДІАЛЕКТИКА — 1) спосіб розумовання, що означає суть явищ і речей через виявлення і зіставлення їх внутрішніх суперечностей; 2) вміння переконувати. **Діалектик** — той, що послуговується діалектикою, мистець в орудуванні доказами. **Діалектичний** — різнобінний. **Діалектичний матеріалізм** — (диви матеріалізм).

ДІАЛЬОГ — розмова між двома (або й кількома) особами.

ДІАМЕТРАЛЬНИЙ — поперечний; **діаметрально протилежний** — цілком протилежний.

ДОГМА — 1) твердження, що його вважають за основне і непохитне; 2) одна з основних засад будь якої віри, щось

в що віриться без доказів. **Догматизм** — світогляд, що визнає деякі основні твердження за безперечно правдиві без доказів. **Догматика** — наука про догми. **Догматичний** — опертий на догмах, взятий на віру.

ДОЗА — мірка, давка, взагалі певна кількість чогонебудь.

ДОКТРИНА — 1) наукова теорія; 2) надуманий, далекий від життя погляд. **Доктринер** — людина, що тримається сліпо якоїсь теорії без огляду на дійсність. **Доктринерство** — уперте, сліпе додержування надуманих тверджень в життєвих справах.

ДОМЕНА — 1) державні або королівські маєтки в західній Європі; 2) ділянка або терен, яку хтось зробив полем свого попису або наживи.

ДОМІНАНТА — 1) пята нота музичної гами; 2) щось особливо важливе, переважне. **Домінантний** — панівний, переважний. **Домінувати** — переважати, мати найбільше значення.

ДОНКІХОТ — мрійник, що бореться з уявленими ворогами, та з видуманими перешкодами і небезпеками. **Донкіхот-**

ство — нахил до нездійснених, безглуз-
дих задумів.

ДРАКОН — казковий крилатий змії,
з багатьома огнедишними головами. **Дра-
конський** — незвичайно жорстокий, не-
людський.

ДРАМА — 1) літературний твір, що
змальовує якусь дію перед очима гляда-
чів на сцені; 2) тяжка зворушлива подія
в житті людини або в історії. **Драматизм**
— збіг обставин, що приводять до зво-
рушливого становища. **Драматичний** —
1) належний до драми; 2) зворушливий.
Драматург — автор драматичних творів.

ДРАСТИЧНИЙ — дражливий, різкий,
неприємний.

ДУАЛІЗМ — 1) двоїстість; 2) ви-
знання двох основних складових частин
(елементів) в чомусь. **Дуалістичний** —
двоїстий.

ДУПЛІКАТ — другий примірник пи-
саного документу.

ДУЕТ — спів на два голоси, або му-
зика на два інструменти.

Е

ЕВАКУАЦІЯ — 1) опорожнення;
2) виселення людности з якоїсь місцево-

сти в час війни; 3) стягнення війська, ра-
нених і шпиталів з території загроже-
ної ворогом. **Евакувати** — переселяти.

ЕВЕНТУАЛЬНІСТЬ — можливість.
Евентуально — можливо.

ЕВІДЕНЦІЯ — вгляд в щось, збір
доказів на щось.

ЕВНУХ — звалашений.
ЕВОЛЮЦІЯ — поступовий розвиток.

Еволюціонізм — наука про те, що все
у світі поступово розвивається. **Еволю-
ціонувати** — поступово розвиватися.

ЕГІДА — захист, опіка.
ЕГОЇЗМ — себелюбство, самолюб-

ство. **Егоїст** — самолюб, людина, що
свої інтереси ставить над усе і лише про
них думає. **Егоїстичний** — самолюбний.

ЕКВІВАЛЕНТ — щось рівновартне.
ЕКЗЕКУТИВА — начальна виконав-

ча влада.
ЕКЗЕКУЦІЯ — 1) насильне стягнен-

ня податків; 2) виконання смертного су-
дового присуду; 3) кара на тіло, або ін-
ша кара, яку переводить над населенням
влада при допомозі війська або поліції.

ЕКЗИСТЕНЦІЯ — існування, життя.
ЕКЗОТИКА — щось незнаного і ці-

кавого, чужоземного, щось з під чужого далекого підсоня. **Екзотичний** — чужоземний, із далеких незнаних країн.

ЕКЛЕКТИЗМ — спосіб творення чогось в той спосіб, що вибирається з різних чужих думок деякі і твориться з них ніби своє власне (прим. світогляд тощо). **Еклектик** — той, що вибирає чужі думки, не даючи нічого нового.

ЕКОНОМІКА — цілокупність господарського життя: його умов, причин і рухів тощо. **Економіст** — вчений, що просліджує господарське життя. **Економічний** — господарський, а також господарний, ощадний. **Економія** — 1) наука про господарство; 2) уміння виконувати яку небудь роботу з найменшою витратою коштів і сил. **Політична економія** — наука, що досліджує ті суспільні взаємини, які повстають між людьми при їх господарчій діяльності.

ЕКРАЗИТ — вибуховий матеріал.

ЕКРАН — полотно, звичайно напущене алюмініюм (глином), на якому відбиваються картини у кіні.

ЕКСЛЮЗИВНИЙ — виключний, такий, що не признає нічого поза собою.

ЕКСКУРСІЯ — подорож, прогулька.

ЕКСПАНЗІЯ — намагання зайняти як найбільший простір, або захопити як найбільше під свій вплив, чи як найбільше поширити свій вплив. **Експанзивний** — поривний, нестриманий. **Експанзивність** — поривність, нестриманість.

ЕКСПЕДИТОР — особа, що її заняттям є відправляти, висилати щонебудь, прим. товар, газети на призначене місце. **Експедиція** — 1) висилання товарів, газет тощо; 2) саме помешкання де сортують і відсилають різні речі; 3) люди, що йдуть з науковою метою досліджувати якусь країну тощо; 4) загін війська або поліції, що його висилає влада, щоби приборкати збунтоване чи зреволюціоноване населення.

ЕКСПЕРИМЕНТ — досвід, дослід, проба. **Експериментальний** — досвідний, опертий на досліді та спостереженню. **Експериментатор** — особа, що переводить дослід.

ЕКСПЕРТ — спеціаліст (знавець) з якої небудь галузі знання. **Експертиза** — 1) дослід якоїнебудь речі чи явища, що його переводять спеціалісти; 2) осуд

ство — нахил до нездійснених, безглуз-
дих задумів.

ДРАКОН — казковий крилатий змія,
з багатьома огнедишними головами. **Дра-
конський** — незвичайно жорстокий, не-
людський.

ДРАМА — 1) літературний твір, що
змальовує якусь дію перед очима гляда-
чів на сцені; 2) тяжка зворушлива подія
в житті людини або в історії. **Драматизм**
— збіг обставин, що приводять до звору-
шливого становища. **Драматичний** —
1) належний до драми; 2) зворушливий.

ДРАМАТУРГ — автор драматичних творів.

ДРАСТИЧНИЙ — драгливий, різкий,
неприємний.

ДУАЛІЗМ — 1) двоїстість; 2) ви-
знання двох основних складових частин
(елементів) в чомусь. **Дуалістичний** —
двоїстий.

ДУПЛІКАТ — другий примірник пи-
саного документу.

ДУЕТ — спів на два голоси, або му-
зика на два інструменти.

Е

ЕВАКУАЦІЯ — 1) опорожнення;
2) виселення людности з якоїсь місцево-

сти в час війни; 3) стягнення війська, ра-
нених і шпиталів з території загроже-
ної ворогом. **Евакувати** — переселяти.

ЕВЕНТУАЛЬНІСТЬ — можливість.
Евентуально — можливо.

ЕВДЕНЦІЯ — вгляд в щось, збір
доказів на щось.

ЕВНУХ — звалашений.

ЕВОЛЮЦІЯ — поступовий розвиток.
Еволюціонізм — наука про те, що все
у світі поступово розвивається. **Еволю-
ціонувати** — поступово розвиватися.

ЕГІДА — захист, опіка.

ЕГОІЗМ — себелюбство, самолюб-
ство. **Егоїст** — самолюб, людина, що
свої інтереси ставить над усе і лише про
них думає. **Егоїстичний** — самолюбний.

ЕКВІВАЛЕНТ — щось рівновартне.

ЕКЗЕКУТИВА — начальна виконав-
ча влада.

ЕКЗЕКУЦІЯ — 1) насильне стягнен-
ня податків; 2) виконання смертного су-
дового присуду; 3) кара на тіло, або ін-
ша кара, яку переводить над населенням
влада при допомозі війська або поліції.

ЕКЗИСТЕНЦІЯ — існування, життя.

ЕКЗОТИКА — щось незнамого і ці-

кавого, чужоземного, щось з під чужого
далекого підсоня. **Екзотичний** — чужо-
земний, із далеких незнаних країн.

ЕККЛЕКТИЗМ — спосіб творення чо-
гось в той спосіб, що вибирається з різ-
них чужих думок деякі і твориться з них
ніби своє власне (прим. світогляд тощо).
Еклектик — той, що вибирає чужі думки,
не даючи нічого нового.

ЕКОНОМІКА — цілокупність госпа-
дарського життя: його умов, причин і
рушій тощо. **Економіст** — вчений, що
просліджує господарське життя. **Еконо-
мічний** — господарський, а також госпа-
дарний, ощадний. **Економія** — 1) наука
про господарство; 2) уміня виконувати
яку небудь роботу з найменшою витра-
тою коштів і сил. **Політична економія** —
наука, що досліджує ті суспільні взає-
мини, які повстають між людьми при їх
господарчій діяльності.

ЕКРАЗИТ — вибуховий матеріял.

ЕКРАН — полотно, звичайно напу-
щене алюміном (глином), на якому від-
биваються картини у кіні.

ЕКСЛЮЗИВНИЙ — виключний, та-
кий, що не признає нічого поза собою.

ЕКСКУРСІЯ — подорож, прогулька.

ЕКСПАНЗІЯ — намагання зайняти як
найбільший простір, або захопити як най-
більше під свій вплив, чи як найбільше
поширити свій вплив. **Експанзивний** —
поривний, нестриманий. **Експанзивність** —
поривність, нестриманість.

ЕКСПЕДИТОР — особа, що її занят-
ям є відправляти, висилати щонебудь,
прим. товар, газети на призначене місце.
Експедиція — 1) висилання товарів, га-
зет тощо; 2) саме помешкання де сорту-
ють і відсилають різні речі; 3) люди, що
йдуть з науковою метою досліджувати
якусь країну тощо; 4) загін війська або
поліції, що його висилає влада, щоби при-
боркати збунтоване чи зреволюціоно-
ване населення.

ЕКСПЕРИМЕНТ — досвід, дослід,
проба. **Експериментальний** — досвідний,
опертий на досліді та спостереженню.
Експериментатор — особа, що перево-
дить дослід.

ЕКСПЕРТ — спеціаліст (знавець) з
якої небудь галузі знання. **Експертиза** —
1) дослід якоїнебудь речі чи явища, що
його переводять спеціалісти; 2) осуд

виданий знавцем або знавцями.

ЕКСПЛЮАТАЦІЯ — 1) визиск, використання чужої праці; 2) використання природних багатств та сил природи для господарських цілей (прим. експлюатація нафтових теренів). **Експлюатувати** — 1) визискувати; 2) використовувати земні багатства. **Експлюатор** — визискувач.

ЕКСПЛЮЗІЯ — сильний вибух.

ЕКСПОЗЕ — урядове вияснення якоїсь важкої справи представником влади.

ЕКСПОЗИТУРА — 1) представництво якогось уряду чи підприємства; 2) створена кимось на чужому терені цілковито підлегла і прислужницька установа, організація чи уряд.

ЕКСПОРТ — вивіз товарів закордон. **Експортер** — особа, або установа, що вивозить якийнебудь товар закордон. **Експортувати** — вивозити товар закордон.

ЕКСПРЕС — поспішний лист, або поспішний поїзд.

ЕКСПРОПРІАЦІЯ — примусове виласнення (відібрання комусь майна). **Експропріювати** — примусово виласнювати, конфіскувати комусь майно. **Експропріа-**

тор — той, що переводить експропріацію. **ЕКСТАЗА** — вищий ступінь захоплення, аж до нестями.

ЕКСТЕНЗИВНІСТЬ — поширювальність, намагання поширити працю на якнайширший круг, не поглиблюючи її. **Екстензивний** — направлений на якнайбільше поширення.

ЕКСТЕРИТОРІАЛЬНІСТЬ — право деяких чужоземців головно з дипломатичних посольств не підлягати законам тієї держави де вони перебувають. Вони є нетикальні без огляду на те, якуб вони роботу не робили. **Екстериторіальний** — невіддільний законам тої держави, в якій перебуває, нетикальний.

ЕКСТРЕМ — крайність. **Екстремізм** — прихильність до скрайних і рішучих заходів у якійнебудь справі. **Екстреміст** — прихильник скрайних і рішучих засобів в діяльності. **Екстремістичний** — скрайний.

ЕКЦЕС — бурхливий виступ групи або юрби.

ЕЛЕКТРИЗАЦІЯ (електризування) — пропускання через щось електричної струї. **Електризувати** — 1) пропускати

через щось електричну струю; 2) зворушувати, проводити в стан підвищеного настрою. **Електрифікація** — будування електричних двигунів і електричних стацій по всій країні, для як найширшого вживання електричної сили і світла у всіх галузях господарства. **Електрифікувати** — влаштовувати електричні стації. **Електрівня** — заведення, що витворює електричну струю та розсилає її дротами в даній місцевості або околиці. **Електроліза** — розклад хемічних сполук на складники через пропущення через них електричної струї. **Електроаналіза** — розгляд складових частин якогось тіла при помочі електролізи. **Електро-магнет** — залізо або криця (сталь) перетворені електричною струєю на магнет. **Електромагнетичні хвилі** — хвилі вислані при помочі спеціальних електромагнетичних приладів, що розходяться в повітрі з величезною скорістю (ними послуговується радіо). **Електротехнік** — фахівець, що працює в електровні.

ЕЛЕМЕНТ — 1) основна складова частина; 2) частина якоїсь збірноти. **Елементарний** — 1) основний, підставовий;

2) первісний.

ЕЛІКСІР — 1) міцний настій, або виар; 2) напиток, що має цілющу силу.

ЕЛІМІНАЦІЯ — вилучення, виділення, виключення. **Елімінувати** — вилучувати, усувати.

ЕЛІПСА — замкнена крива лінія у виді яйця.

ЕЛІТА — чолові предстваники якоїсь групи, руху чи народу.

ЕЛЯСТИЧНИЙ — 1) гнучкий, пруживий, пружистий; 2) нестійкий у своїх переконаннях. **Елястичність** — гнучкість, пруживість.

ЕЛЬДОРАДО — 1) казкова країна золота; 2) чарівний, що до своїх скарбів, куток землі (прим. Український Донбас — це Ельдорадо для московських наїздників).

ЕМАНАЦІЯ — вилонення, виділення чогось із чогось.

ЕМАНСИПАЦІЯ — 1) увільнення, зволення від залежності. **Жіноча емансипація** — 1) зрівнання жінок у правах з мужчинами; 2) тепер звихнений рух деяких інтелігентських жіночих кругів.

ЕМБЛЕМА — відзнака, знак.

виданий знавцем або знавцями.

ЕКСПЛЮАТАЦІЯ — 1) визиск, використання чужої праці; 2) використання природних багатств та сил природи для господарських цілей (прим. експлюатація нафтових теренів). **Експлюатувати** — 1) визискувати; 2) використовувати земні багатства. **Експлюатор** — визискувач.

ЕКСПЛЮЗІЯ — сильний вибух.

ЕКСПОЗЕ — урядове висношення якось важкої справи представником влади.

ЕКСПОЗИТУРА — 1) представництво якогось уряду чи підприємства; 2) створена кимось на чужому терені цілковито підлегла і прислужницька установа, організація чи уряд.

ЕКСПОРТ — вивіз товарів закордон.

Експортер — особа, або установа, що вивозить якийнебудь товар закордон.

Експортувати — вивозити товар закордон.

ЕКСПРЕС — поспішний лист, або поспішний поїзд.

ЕКСПРОПРІЯЦІЯ — примусове вивласнення (відібрання комусь майна). **Експропріювати** — примусово вивласнювати, конфіскувати комусь майно. **Експропріа-**

через щось електричну струю; 2) зворушувати, проводити в стан підвищеного настрою. **Електрифікація** — будовання електричних двигунів і електричних стацій по всій країні, для як найширшого вживання електричної сили і світла у всіх галузях господарства. **Електрифікувати** — влаштувати електричні стації. **Електривня** — заведення, що витворює електричну струю та розсилає її дротами в даній місцевості або околиці. **Електроліза** — розклад хемічних сполук на складники через пропущення через них електричної струї. **Електроаналіза** — розгляд складових частин якогось тіла при помочі електролізи. **Електро-магнет** — залізо або криця (сталь) перетворені електричною струєю на магнет. **Електромагнетичні хвилі** — хвилі вислані при помочі спеціальних електромагнетичних приладів, що розходяться в повітрі з величезною шкоростю (ними послуговується радіо). **Електротехнік** — фахівець, що працює в електровні.

ЕЛЕМЕНТ — 1) основна складова частина; 2) частина якоїсь збірноти. **Елементарний** — 1) основний, підставовий;

тор — той, що переводить експропріацію.

ЕКСТАЗА — вищий ступінь захоплення, аж до нестями.

ЕКСТЕНЗИВНІСТЬ — поширювальність, намагання поширити працю на як найширший круг, не поглиблюючи її. **Екстензивний** — направлений на якнайбільше поширення.

ЕКСТЕРИТОРІЯЛЬНІСТЬ — право деяких чужоземців головню з дипломатичних посольств не підлягати законам тієї держави де вони перебувають. Вони є нетикальні без огляду на те, якуб вони роботу не робили. **Екстериторіальний** — непідлеглий законам той держави, в якій перебуває, нетикальний.

ЕКСТРЕМ — крайність. **Екстремізм** — прихильність до скрайних і рішучих заходів у якій небудь справі. **Екстреміст** — прихильник скрайних і рішучих засобів в діяльності. **Екстремістичний** — скрайний.

ЕКСЦЕС — бурхливий виступ групи або юрби.

ЕЛЕКТРИЗАЦІЯ (електризування) — пропускання через щось електричної струї. **Електризувати** — 1) пропускати

2) первісний.

ЕЛІКСІР — 1) міцний настій, або вивар; 2) напиток, що має цілющу силу.

ЕЛІМІНАЦІЯ — вилучення, виділення, виключення. **Елімувати** — вилучувати, усувати.

ЕЛІПСА — замкнена крива лінія у виді яйця.

ЕЛІТА — чолові представники якоїсь групи, руху чи народу.

ЕЛЯСТИЧНИЙ — 1) гнучкий, пруживий, пружистий; 2) нестійкий у своїх переконаннях. **Елястичність** — гнучкість, пруживість.

ЕЛЬДОРАДО — 1) казкова країна золота; 2) чарівний, що до своїх скарбів, куток землі (прим. Український Донбас — це Ельдорадо для москвовських наїзників).

ЕМАНАЦІЯ — вилонення, виділення чогось із чогось.

ЕМАНСАЦІЯ — 1) увільнення, зволоння від залежності. **Жіноча емансація** — 1) зрівняння жінок у правах з мужчинами; 2) тепер звихнений рух деяких інтелігентських жіночих кругів.

ЕМБЛЕМА — відзнака, знак.

ЕМІСАР — висланець, що його висилає уряд або партія за границю з таємним політичним або розвідочним дорученням.

ЕМОЦІЯ — зворушення, схвилювання, захоплення. **Емоціоналізм** — погляд, на основі якого емоції є найголовнішою основою і рушієм душевного життя. **Емоціонуєчий** — зворушливий, захоплюючий.

ЕНЕРГІЯ — 1) діюча сила; 2) сила волі, здатність до чину, жвавість вдачі. **Енергійний** — рухливий, здатний до чину, жвавий. **Енергетика** — наука про енергію, що вивчає способи застосування різної енергії. **Енергетизм** — погляд, що всі явища не що інше як перетворення одної енергії в іншу.

ЕНТУЗІЯЗМ — порив, запал, піднесений, одушевлений настрій. **Ентузіяст** — людина, що захоплюється, поривна, запальна людина.

ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ — книга, в якій виложено основні відомости з усіх галузей людського знання. **Енциклопедист** — людина, що має широкі знання з усіх чи багатьох царин (ділянок) на-

уки. **Енциклопедичний** — всебічний.

ЕПІГОНИ — нащадки, покоління, що веде велике діло заповідане батьками, але не має їх здібности; покоління занепаду.

ЕПІДЕМІЯ — пошесть, захворювання більшої кількості людей на якусь заразливую хворобу.

ЕПІЗОД — 1) окрема подія з ряду інших подій; 2) випадкова подія, що минає не лишаючи помітного сліду, випадок. **Епізодичний** — випадковий, не зв'язаний тісно з іншими подіями чи з цілістю.

ЕПІЛЬОГ — 1) закінчення, кінцева частина літературного твору, окрема, але зв'язана з ним; 2) остання частина якоїсь події.

ЕПОПЕЯ — 1) велика поема, в якій оповідається про героїчні пригоди якихось героїв; 2) низка надзвичайних пригод та подій.

ЕПОС — поетичний твір, в якому виславляється героїчні подвиги. До епосу належать: епопеї, історичні думи, легенди.

ЕПОХА — доба, певний довгий про-

тяг часу, що становить окремий період в розвитку природи, людей чи народу. **Епохальний** — такий, що творить переворот і дає початок новій епосі.

ЕРА — доба; важлива історична подія від якої починають числення часу.

ЕРОТИКА — 1) любовна поезія або взагалі любовні твори. **Еротичний** — любовний, такий, що оспівує любов. **Еротоманія** — недуга при якій людину охоплюють виключно думки про кохання. **Еротоман** — хворий на еротоманію.

ЕРУДИТ — особа, що має глибоке знання з усіх або з певної галузі науки і вміє ними користуватися. **Ерудиція** — глибоке знання і вміння послуговуватися ним

ЕСКАДРА — частина воєнної морської або повітряної фльоти під командою одного начальника. **Ескадриля** — мала ескадра. **Ескадрон** — відділ кінноти, що відповідає сотні в піхоті.

ЕСКОРТА — загін війська або поліції, що супроводжує обоз або якусь особу; конвой. **Ескортувати** — супроводжувати когось під охороною війська або поліції.

ЕСПЕРАНТО — малопоширена міжнародня штучна мова, видумана при кінці минулого століття. **Експерантист** — людина, що пише і говорить тою мовою.

ЕСТЕТИКА — наука, або дбання про красу. **Естет** — прихильник гарного, що розуміє красу. **Естетизм** — напрям у мистецтві, що дбає над усе про поверховну красу твору, нехтуючи його ідейний бік. **Естетик** — вчений, що досліджує питання естетики. **Естетичний** — гарний, милий з вигляду.

ЕСТРАДА — поміст, підвищення для музики (орхестри), хору, або промовців.

ЕТАП — 1) шмат часу, що є замкненою в собі цілістю, якогось довшого розвитку, відтинок в довшій переході або праці; 2) місце зупинки для війська або пересильних арештантів.

ЕТАТ — 1) платня урядовців. **Етатовий** — втягнений в спис урядовців.

ЕТАТИЗМ — намагання держави підпорядкувати собі різні ділянки суспільного життя, головню господарського.

ЕТЕР — 1) рідина, що повстає від злуки квасу з алькоголем; 2) прозора, безважна речовина, що сповнює всесвіт.

ЕМИСАР — висланець, що його висилає уряд або партія за границю з тамешним політичним або розвідочним дорученням.

ЕМОЦІЯ — зворушення, схвилювання, захоплення. **Емоціоналізм** — погляд, на основі якого емоції є найголовнішою основою і рушієм душевного життя. **Емоціонуєчий** — зворушливий, захоплюєчий.

ЕНЕРГІЯ — 1) діюча сила; 2) сила волі, здатність до чину, жвавість вдачі. **Енергійний** — рухливий, здатний до чину, жвавий. **Енергетика** — наука про енергію, що вивчає способи застосування різної енергії. **Енергетизм** — погляд, що всі явища не що інше як перетворення одної енергії в іншу.

ЕНТУЗІАЗМ — порив, запал, піднесення, одушевлений настрій. **Ентузіаст** — людина, що захоплюється, поривна, запальна людина.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ — книга, в якій виложено основні відомости з усіх галузей людського знання. **Енциклопедист** — людина, що має широкі знання з усіх чи багатьох царин (ділянок) на-

уки. **Енциклопедичний** — всебічний. **ЕПГОНИ** — нащадки, покоління, що веде велике діло заповідане батьками, але не має їх здібности; покоління занепаду.

ЕПІДЕМІЯ — пошесть, захворування більшої кількості людей на якусь заразливую хворобу.

ЕПІЗОД — 1) окрема подія з ряду інших подій; 2) випадкова подія, що минає не лишаючи помітного сліду, випадок. **Епізодичний** — випадковий, не зв'язаний тісно з іншими подіями чи з цілістю.

ЕПІЛОГ — 1) закінчення, кінцева частина літературного твору, окрема, але зв'язана з ним; 2) остання частина якоїсь події.

ЕПОПЕЯ — 1) велика поема, в якій оповідається про героїчні пригоди якихось героїв; 2) низка надзвичайних пригод та подій.

ЕПОС — поетичний твір, в якому виславляється героїчні подвиги. До епосу належать: епопеї, історичні думи, легенди.

ЕПОХА — доба, певний довший про-

тяг часу, що становить окремий період в розвитку природи, людей чи народу. **Епохальний** — такий, що творить переворот і дає початок новій епосі.

ЕРА — доба; важлива історична подія від якої починають числення часу.

ЕРОТИКА — 1) любовна поезія або взагалі любовні твори. **Еротичний** — любовний, такий, що оспівує любов. **Еротоманія** — недуга при якій людину охоплюють виключно думки про кохання. **Еротоман** — хворий на еротоманію.

ЕРУДИТ — особа, що має глибоке знання з усіх або з певної галузі науки і вміє ними користуватися. **Ерудиція** — глибоке знання і вміння послуговуватися ним

ЕСКАДРА — частина військової морської або повітряної фльоти під командуванням одного начальника. **Ескадриля** — мала ескадра. **Ескадрон** — відділ кінноти, що відповідає сотні в піхоті.

ЕСКОРТА — загін війська або поліції, що супроводжує об'єкт або якусь особу; конвой. **Ескортувати** — супроводжувати когось під охороною війська або поліції.

ЕСПЕРАНТО — малопоширена міжнародня штучна мова, вивчена при кінці минулого століття. **Експерантист** — людина, що пише і говорить тою мовою.

ЕСТЕТИКА — наука, або дбання про красу. **Естет** — прихильник гарного, що розуміє красу. **Естетизм** — напрям у мистецтві, що дбає над усе про похвалу красу твору, нехтуючи його ідейний бік. **Естетик** — вчений, що досліджує питання естетики. **Естетичний** — гарний, милий з вигляду.

ЕСТРАДА — поміст, підвищення для музики (оркестри), хору, або промовців.

ЕТАП — 1) шмат часу, що є замкненою в собі цілістю, якогось довшого розвитку, відтинок в довшій переході або праці; 2) місце зупинки для війська або пересильних арештантів.

ЕТАТ — 1) платня урядовців. **Етатовий** — втягнений в спис урядовців.

ЕТАТИЗМ — намагання держави підпорядкувати собі різні ділянки суспільного життя, головно господарського.

ЕТЕР — 1) рідина, що повстає від злуки квасу з алкоголем; 2) прозора, безважна речовина, що сповнює всевіт.

Етеричний — легкий, легкий.

ЕТИКА — 1) сукупність моральних законів, що керують поведінкою людини; 2) наука про добро і зло і про те, як здійснити добро. **Етичний** — згідний зі законами етики.

ЕТИКЕТА — 1) наліпка або знак на якомусь товарі з зазначенням фірми або її ціни товару; взагалі вивіска; 2) звичай і правила поведінки у вибагливім товаристві.

ЕТНІЧНИЙ — властивий якомусь народові.

ЕТНОГРАФІЯ — народознавство, наука про життя, звичаї, обряди, мову тощо. **Етнограф** — знавець етнографії. **Етнографічний** — такий, що віддає якісь особливості даного народу. **Етнологія** — порівняльне народознавство, наука, що займається порівнюванням питомих прикмет різних народів з метою прослідити їх взаємне споріднення чи чужість.

ЕФЕКТ — 1) вражіння; 2) наслідок діяння (прим. ефект ліків). **Ефектовний** такий, що справляє вражіння, притягає увагу, кидається в око.

ЕШАФОТ — поміст, на якому сти-

нають голову.

ЕШАЛОН — залізнична валка, більший військовий загін, що переїздить залізницею.

Є

ЄГОВА — урочиста назва Бога в Біблії.

ЄЗУІТ — 1) чернець могутнього колись католицького чернечого чину, що переслідував найменші вияви вільної думки; 2) лукава безоглядна людина, що навіть злі засоби вважає за добрі аби дійти до мети.

ЄРЕСЬ — 1) вчення, що розходить-ся з основами пануючої релігії; 2) думка незгідна з основними твердженнями світогляду, від імені якого воля є висловлена. **Єретик** — християнин, який визнає засади віри незгідні з католицькою, або православною вірою.

Ж

ЖАНР — рід, манера, особливий, питомий, комусь спосіб в малюванні або писанні літературних творів.

ЖАРГОН — 1) зіпсована різними сторонніми впливами говірка; мова-мішанина, що складається з різних чужих

5 слів і способів вимови (прим. жидівський жаргон); 2) умовна штучна мова людей якогось одного фаху (прим. жаргон моряцький, злодійський тощо).

ЖЕСТ — 1) рух руки для вислову якоїсь думки, або почування; 2) великодушний вчинок або поступок. **Жестикулювати** — робити підчас розмови рухи руками.

ЖУРНАЛ — періодичний часопис, що виходить у вигляді книжок або зшитків.

ЖУРНАЛІСТ — людина, що її заняттям є писати в часописах або журналах. **Журналістика** — 1) фах і праця журналіста; 2) наука про те, як редагувати часописи.

ЖЮРІ — комісія знавців, що видає осуд про якийсь мистецький, літературний чи який інший твір, на виставах, конкурсах, перегонах тощо.

З

ЗООЛОГІЯ — наука, про тварини, звірята. **ЗООЛОГ** — учений, що досліджує життя тварин. **Зоологічний** — 1) звіриний; 2) звірознавчий, зв'язаний з життям звірят.

І

ІГНОРУВАТИ — не брати під увагу, легковажити, нехтувати, не зважати. **Ігноранція** — неучтво. **Ігнорант** — неук.

ІДЕАЛ — щось величне, що може бути ціллю людських змагань. **Ідеалізм** — 1) напрямок, що визнає духові сили і вартости двигуном життя; 2) захоплення людини якимсь ідеалом, всеціле спрямування усіх своїх сил на його здійснення. **Ідеалізувати** — уявляти собі щонебудь кращим ніж воно є в дійсності. **Ідеаліст** — 1) прихильник ідеалізму; 2) людина, що вірить в якийсь ідеал і бореться за його здійснення. **Ідеальний** — найдосконаліший, зразковий. **Ідея** — поняття, думка, особливо нова, творча думка (уживають також в значенні ідеалу); 2) провідна думка якогось народу, політичного руху чи мистецького твору. **Ідейний** — відданий якійсь ідеї, некористолюбний. **Ідейність** — відданість якійсь ідеї, некористолюбність. **Ідея-фікс** — настирлива чудернацька думка (прим. як когось переслідує думка, що він мусить зробити якийсь винахід). **Ідео-логія** — сукупність ідей, основних напрямних світогляду якоїсь спільноти чи

Етеричний — легкий, легкий.

ЕТИКА — 1) сукупність моральних законів, що керують поведінкою людини; 2) наука про добро і зло і про те, як здійснити добро. **Етичний** — згідний зі законами етики.

ЕТИКЕТА — 1) наліпка або знак на якомусь товарі з зазначенням фірми або її ціни товару; взагалі вивіска; 2) звичай і правила поведінки у вибагливими товаристві.

ЕТИЧНИЙ — властивий якомусь народові.

ЕТНОГРАФІЯ — народознання, наука про життя, звичаї, обряди, мову тощо. **Етнограф** — знавець етнографії. **Етнографічний** — такий, що віддає якісь особливості даного народу. **Етнологія** — порівняльне народознання, наука, що займається порівнюванням питомих прикмет різних народів з метою прослідити їх взаємне споріднення чи чужість.

ЕФЕКТ — 1) вражіння; 2) наслідок діяння (прим. ефект ліків). **Ефектовий** такий, що справляє вражіння, притягає увагу, кидається в око.

ЕШАФОТ — поміст, на якому сти-

нають голову.

ЕШАЛОН — залізнична валка, більший військовий заїгін, що переїздить залізницею.

ЕГОВА — урочиста назва Бога в Біблії.

ЕЗУТ — 1) чернець могутнього колись католицького чернечого чину, що переслідував найменші вияви вільної думки; 2) лукава безоглядна людина, що навіть злі засоби вважає за добрі аби дійти до мети.

ЕРЕСЬ — 1) вчення, що розходить-ся з основами пануючої релігії; 2) думка незгідна з основними твердженнями світогляду, від імені якого воля є висловлена. **Єретик** — християнин, який визнає засади віри незгідні з католицькою, або православною вірою.

Ж

ЖАНР — рід, манера, особливий, питомий, комусь спосіб в малюванні або писанні літературних творів.

ЖАРГОН — 1) зіпсована різними сторонніми впливами говірка; мова-мішання, що складається з різних чужих

слів і способів вимови (прим. жидівський жаргон); 2) умовна штучна мова людей якогось одного фаху (прим. жаргон моряцький, злодійський тощо).

ЖЕСТ — 1) рух руки для вислову якоїсь думки, або почування; 2) великодушний вчинок або поступок. **Жестикулювати** — робити підчас розмови рухи руками.

ЖУРНАЛ — періодичний часопис, що виходить у вигляді книжок або зшитків.

ЖУРНАЛІСТ — людина, що її заняттям є писати в часописах або журналах. **Журналістика** — 1) фах і праця журналіста; 2) наука про те, як редагувати часописи.

ЖЮРИ — комісія знавців, що видає осуд про якийсь мистецький, літературний чи який інший твір, на виставах, конкурсах, перегонах тощо.

З

ЗООЛЬОГІЯ — наука, про тварини, звірята. **ЗООЛЬОГ** — учений, що досліджує життя тварин. **Зоологічний** — 1) звіриний; 2) звірознавчий, звязаний з життям звірат.

ІГНОРУВАТИ — не брати під увагу, легковажити, нехтувати, не зважати. **Ігноранція** — неучтво. **Ігнорант** — неук.

ІДЕАЛ — щось величне, що може бути ціллю людських змагань. **Ідеалізм** — 1) напрямом, що визнає духові сили і вартости двигуном життя; 2) захоплення людини якимсь ідеалом, всецїле спрямування усіх своїх сил на його здійснення. **Ідеалізувати** — уявляти собі щонебудь кращим ніж воно є в дійсності. **Ідеаліст** — 1) прихильник ідеалізму; 2) людина, що вірить в якийсь ідеал і бореться за його здійснення. **Ідеальний** — найдосконаліший, зразковий. **Ідея** — поняття, думка, особливо нова, творча думка (уживають також в значенні ідеалу); 2) провідна думка якогось народу, політичного руху чи мистецького твору. **Ідейний** — відданий якійсь ідеї, некористолюбний. **Ідейність** — відданість якійсь ідеї, некористолюбність.

Ідея-фікс — настирлива чудернацька думка (прим. як когось переслідує думка, що він мусить зробити якийсь винахід). **Ідео-логія** — сукупність ідей, основних напрямних світогляду якоїсь спільноти чи

політичного руху, які велять їм так а не інакше бачити і здійснювати свою найвищу мету. **Ідеолог** — творець, пропагатор і оборонець якоїсь ідеології. **Ідеологічний** — зв'язаний з ідеологією.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ — (ідентифікування) — ототожнювання, визнання чогось таким самим, як щось друге. **Ідентифікувати** — ототожнювати. **Ідентичний** — тотожний, рівнозначний, такий самий, однаковісінський. **Ідентичність** — тотожність, рівнозначність, однаковість.

ІДИЛІЯ (ідилля) — 1) літературний твір, що малює просте безтурботне життя близьких до природи людей; 2) нездійснима мрія. **Ілюзоричний** —

ІЗОЛЮВАТИ — відокремлювати. **Ізолятор** — матеріял, що не пропускає електричного струму, яким обвивають щільно електричні проводи. **Ізоляція** — відокремлення. **Ізольований** — відокремлений, що не має з ніким зв'язку. **Ізоляційний** — відокремлюючий.

ІЛЮЗІЯ — 1) омана, уявлення викликане чимось, де предмет здається іншим ніж він є (прим. куц видається звірем); 2) взагалі тихе безтурботне життя.

уявний, такий що в дійсності не існує.

ІМІГРАЦІЯ — приплив, приїзд переселенців до якогось краю. **Імігрант** — той, що приїжджає на побут до чужої країни. **Імігрувати** — вселятися до іншої країни.

ІМІТАЦІЯ (імітування) — підроблювання, наслідування чогось. **Імітувати** — підробляти, наслідувати.

ІМПЕРАТИВ — 1) щось, що наказує безумовно виконати обов'язок; 2) внутрішній наказ.

ІМПЕРІЯ — велико-державна, могутня держава, що захопила під свою владу або вплив чужі країни, або є в спроможності це досягнути. **Імператор** — титул володаря великої римської давньої держави. **Імперіалізм** — змагання до розширення політичного, господарського чи культурного впливу якоїсь держави на чужі землі чи навіть намагання заволодіти ними. **Імперіаліст** — прихильник імперіалізму, завойовник. **Імперіалістичний** — такий, що має ціхи імперіалізму. **Імперіальний** — належний до якоїсь імперії.

ІМПЕТ — розгін, поривання до чогось.

ІМПОЗАНТНИЙ — величний, показний, такий, що викликає до себе повагу. **Імпозантність** — величність.

ІМПОНУВАТИ — 1) робити добре вражіння, викликати до себе повагу; 2) бажати зазначити своє значіння, чванитися.

ІМПОРТ — ввіз, привіз товарів із заграниці. **Імпортер** — особа або установа, що ввезить товар до якоїсь країни. **Імпортувати** — довозити чужоземні товари.

ІМПОТЕНЦІЯ — неміч, нездатність, безсилість. **Імпотент** — недолуга.

ІМПРЕЗА — публичне переведення якогось задуму.

ІМПРОВІЗАЦІЯ — літературний твір, або промова створена без ніякого підготування, під впливом самого тільки надхнення. **Імпровізований** — складений, або створений в часі самого виконання. **Імпровізувати** — творити без приготування.

ІМПУЛЬС — спонука, підгін до якогось руху чи роботи. **Імпульсивний** — той, що діє під впливом наглої спонуки, вибуховий, незрівноважений у вдачі.

ІНВАЗІЯ — збройний наїзд.

ІНВЕСТИЦІЯ — вклад капіталу в якесь нерухоме майно, або довготривале підприємство. **Інвестувати** — вкладати капітал в якунебудь галузь господарства.

ІНДЕКС — 1) виказ, список, показник, виказка; 2) спис книжок заборонених якоюсь владою (про такі книжки говориться, що вони на індексі).

ІНДИВІДУАЛІЗМ — 1) напрямок (в етиці, соціології і політиці), який признає одиниці властиву їй самостійну вартість і вважає велику особистість і її діла основним рушієм всякого розвитку; 2) гін до незалежного, самостійного розпоряджування собою і своєю власністю.

Індивідуалізація — відокремлення, оцінка особи або явища з огляду на їх властивості. **Індивідуалізувати** — відокремлювати, оцінювати або підходити до різних осіб чи явищ зокрема. **Індивідуаліст** — 1) людина, що властивістю її вдачі є бути вчёмось зовсім самостійною, незалежною, нічим не звязаною; 2) прихильник індивідуалізму. **Індивідуалістичний** — такий, що має ціхи індивідуалізму. **Індивідуальний** — окремішний, особистий,

політичного руху, які велять їм так а не інакше бачити і здійснювати свою найвищу мету. **Ідеолог** — творець, пропагатор і оборонець якоїсь ідеології. **Ідеологічний** — зв'язаний з ідеологією.

ІДЕНТИФІКАЦІЯ — (ідентифікування) — ототожнювання, визнання чогось таким самим, як щось друге. **Ідентифікувати** — ототожнювати. **Ідентичний** — тотожний, рівнозначний, такий самий, однаковісний. **Ідентичність** — тотожність, рівнозначність, однаковість.

ІДИЛІЯ (ідилія) — 1) літературний твір, що малює просте безтурботне життя близьких до природи людей; 2) нездійснима мрія. **Ілюзорний** —

ІЗОЛОВАТИ — відокремлювати. **Ізолятор** — матеріал, що не пропускає електричного струму, яким обвивають щільно електричні проводи. **Ізоляція** — відокремлення. **Ізольований** — відокремлений, що не має з ніким зв'язку. **Ізоляційний** — відокремлюючий.

ІЛЮЗІЯ — 1) омана, уявлення викликає чимось, де предмет здається іншим ніж він є (прим. куц видається звірем); 2) взагалі тихе безтурботне життя.

ІМПОЗАНТНИЙ — величний, показний, такий, що викликає до себе повагу. **Імпозантність** — величність.

ІМПУНОВАТИ — 1) робити добре вражіння, викликати до себе повагу; 2) бажати зазначити своє значіння, чванитися.

ІМПОРТ — ввіз, привіз товарів із заграниці. **Імпортер** — особа або установа, що ввозить товар до якоїсь країни. **Імпортувати** — довозити чужоземні товари.

ІМПОТЕНЦІЯ — неміч, нездатність, безсилість. **Імпотент** — недолуга.

ІМПРЕЗА — публічне переведення якогось задуму.

ІМПРОВІЗАЦІЯ — літературний твір, або промова створена без ніякого підготування, під впливом самого тільки надхнення. **Імпровізований** — складений, або створений в часі самого виконання. **Імпровізувати** — творити без приготування.

ІМПУЛЬС — спонукка, підгін до якогось руху чи роботи. **Імпульсивний** — той, що діє під впливом наглої спонукки, вибуховий, незрівноважений у владі.

ІНВАЗІЯ — збройний наїзд.

уявний, такий що в дійсності не існує.

ІМІГРАЦІЯ — приплив, приїзд переселенців до якогось краю. **Імігрант** — той, що приїжджає на побут до чужої країни. **Імігрувати** — вселятися до іншої країни.

ІМІТАЦІЯ (імітування) — підроблювання, наслідування чогось. **Імітувати** — підробляти, наслідувати.

ІМПЕРАТИВ — 1) щось, що наказує безумовно виконати обов'язок; 2) внутрішній наказ.

ІМПЕРІЯ — велико-державна, могутня держава, що захопила під свою владу або вплив чужі країни, або є в спроможності це досягнути. **Імператор** — титул володаря великої римської давньої держави. **Імперіалізм** — змагання до розширення політичного, господарського чи культурного впливу якоїсь держави на чужі землі чи навіть намагання заволодіти ними. **Імперіаліст** — прихильник імперіалізму, завойовник. **Імперіалістичний** — такий, що має цілі імперіалізму. **Імперіальний** — належний до якоїсь імперії.

ІМПЕТ — розгін, поривання до чогось.

ІНВЕСТИЦІЯ — вклад капіталу в якесь нерухоме майно, або довготривале підприємство. **Інвестувати** — вкладати капітал в якунебудь галузь господарства.

ІНДЕКС — 1) виказ, список, показник, виказка; 2) спис книжок заборонених якоюсь владою (про такі книжки говориться, що вони на індексі).

ІНДИВІДУАЛІЗМ — 1) напрямок (в етиці, соціології і політиці), який іризнає одиницю властиву їй самостійну вартість і вважає велику особистість і її діла основним рушієм всякого розвитку; 2) гін до незалежного, самостійного розпоряджування собою і своєю власністю.

Індивідуалізація — відокремлення, оцінка особи або явища з огляду на їх властивості. **Індивідуалізувати** — відокремлювати, оцінювати або підходити до різних осіб чи явищ зокрема. **Індивідуаліст** — 1) людина, що властивість її владі є бути вчёмось зовсім самостійною, незалежною, нічим не зв'язаною; 2) прихильник індивідуалізму. **Індивідуалістичний** — такий, що має цілі індивідуалізму. **Індивідуальний** — окремішний, особистий,

властивий окремій людині чи взагалі чомусь окремому. **Індивідуальність** — суцільність усіх прикмет, що відрізняють окрему одиницю від інших тогож роду; своєрідна окремішність, своєрідні риси властиві якійсь особі; 2) визначна особистість, яка виразно вибивається своїми прикметами і здібностями понад інших. **Індивідуум** (індивід) — одиниця, осібняк, взагалі окрема істота або окрема річ.

ІНДИФЕРЕНТИЗМ (індиферентність) — безучасність, байдужість, безучасне, байдуже ставлення до чогось. **Індиферентний** — байдужий, незацікавлений в чомусь, що не бере участі в чомусь.

ІНДУСТРІЯ — машинова промисловість особливо велика. **Індустріалізація** — упромисловлювання, розбудова, поширювання машиново-фабричного промислу; перетворення країни, що немає фабричного промислу в країну фабрично-промисловою. **Індустріальні робітники** — робітники у важкому фабричному промислі.

ІНЕРЦІЯ (інертність) — млявість, бездіяльність. **Інертний** — млявий, бездіяльний.

ІНІЦІЯЛ — 1) початкова буква імени,

прізвища, установи, тощо; 2) перша буква в книжках або рукописах оздоблена рисунком.

ІНІЦІАТИВА — 1) почин, спонука до чогось, перші кроки у якій небудь справі; 2) підприємчивість, давання почину. **Ініціативний** — підприємчивий, такий, що дає почин. **Ініціатор** — той, що дав почин до чогось, зпочаткував щось. **Ініціювати** — започатковувати.

ІНКВІЗИЦІЯ — церковний суд у середньовіччю, що його завели папи, щоб розшукувати і карати еретиків та взагалі нелюбих католицькій церкві людей, завдаючи їм тяжких мук і жорстоко караючи. **Інквізитор** — 1) член інквізиції; 2) жорстока людина.

ІНКОГНІТО — 1) потайки не виявляючи свого прізвища, заховуючись під прибраним імям; 2) неофіційно, без відома широкого загалу, бажаючи лишитись невідомим.

ІНСИНУАЦІЯ — наклеп, злобно брехлива чутка про когось, щоб пошкодити йому. **Інсинування** — подавання неправдивих відомостей про когось, щоб йому пошкодити. **Інсинуувати** — підступ-

но і хитро підсувати комусь неправдиві, видумані вістки тощо.

ІНСПІРАЦІЯ — підшепти, піддача думки. **Інспірувати** — намовляти, таємно впливати на когось, таємно штовхати до якогось діла.

ІНСТАНЦІЯ — кожний наступний ступінь державної, судової чи якої іншої влади.

ІНСТИНКТ — 1) природний, несвідомий потяг до якихось доцільних дій (вчинків); взагалі вроджений потяг, чуття до чогось, що є доцільне і правильне, хоч той в кому воно пробуджується не є свідомий того, що туди треба йти чи так робити, як каже йому підсвідомий гін; 2) вроджений потяг живих істот до самозбереження. **Інстинктовний** — мимовільний, викликаний несвідомою спонукою, потягом.

ІНСТРУКЦІЯ — вказівки, як виконати якусь працю чи обовязки. **Інструктор** — досвідчений керівник якоїсь справи. **Інструктивний** — навчальний, поясняльний.

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ — 1) виставлення на сцені переробленого недраматичного лі-

тературного твору; 2) штучне відтворення якоїсь події. **Інсценізувати** — 1) пристосовувати якийсь літературний твір для гри на сцені; 2) штучно відтворювати якусь подію, працю тощо.

ІНТЕГРАЛЬНИЙ — нероздільно з чимсь звязаний, нероздільна складова частина.

ІНТЕЛЕКТ — 1) розум. **Інтелектуалізм** — погляд, що визнає лише розум джерелом правдивого пізнання. **Інтелектуаліст** — прихильник цього напрямку. **Інтелектуальний** — розумовий, умовий.

ІНТЕЛІГЕНЦІЯ — 1) освіченість, широке всестороннє засвоєння основних знань; 2) умова розвиненість; 3) освічені люди усіх професій (занять) суспільности. (Уживають часто слова „інтелігенція“ як означення замкненої в собі професії - верстви, яка живе з умовою праці, тобто для якої освіченість є засобом прожитку. Таке розуміння цілковито не правильне. Інтелігенція, це люди різних професій, рільництва, промислу, торгівлі і т. д. тих, що працюють і фізично і умово, яких приналежність до інтелігенції зумовляє не рід праці чи походження, але тільки справжня освіченість).

властивий окремій людині чи взагалі чомусь окремою. **Індивідуальність** — суцільність усіх прикмет, що відрізняють окрему одиницю від інших тогож роду; своєрідна окремність, своєрідні риси властиві якійсь особі; 2) визначна особистість, яка виразно вибивається своїми прикметами і здібностями понад інших. **Індивідуум** (індивід) — одиниця, осібняк, взагалі окрема істота або окрема річ.

ІНДИФЕРЕНТИЗМ (індиферентність) — безучасність, байдужість, безучасне, байдуже ставлення до чогось. **Індиферентний** — байдужий, незацікавлений в чомусь, що не бере участі в чомусь.

ІНДУСТРІЯ — машинова промисловість особливо велика. **Індустріалізація** — упромисловлювання, розбудова, поширювання машиново-фабричного промислу; перетворення країни, що немає фабричного промислу в країну фабрично-промислово. **Індустріальні робітники** — робітники у важкому фабричному промислі.

ІНЕРЦІЯ (інертність) — млявість, бездіяльність. **Інертний** — млявий, бездіяльний.

ІНІЦІЯЛ — 1) початкова буква імені,

прізвища, установи, тощо; 2) перша буква в книжках або рукописах оздоблена рисунком.

ІНІЦІАТИВА — 1) почин, спонука до чогось, перші кроки у якій небудь справі; 2) підприємчивість, давання почину. **Ініціативний** — підприємчивий, такий, що дає почин. **Ініціатор** — той, що дав почин до чогось, зпочаткував щось. **Ініціювати** — започатковувати.

ІНКВІЗИЦІЯ — церковний суд у середньовіччю, що його завели папи, щоб розшукувати і карати еретиків та взагалі нелюбих католицькій церкві людей, заважаючи їм тяжких мук і жорстоко каруючи. **Інквізитор** — 1) член інквізиції; 2) жорстока людина.

ІНКОГНІТО — 1) потайки не виявляючи свого прізвища, заховуючись під прибраним імям; 2) неофіційно, без відома широкого загалу, бажаючи лишитись невідомим.

ІНСИНУАЦІЯ — наклеп, злобно брехлива чутка про когось, щоб пошкодити йому. **Інсинування** — подавання неправдивих відомостей про когось, щоб йому пошкодити. **Інсинуувати** — підступ-

но і хитро підсувати комусь неправдиві, вудумані вістки тощо.

ІНСПІРАЦІЯ — підшепти, піддача думки. **Інспірувати** — намовляти, таємно впливати на когось, таємно штовхати до якогось діла.

ІНСТАНЦІЯ — кожний наступний ступінь державної, судової чи якої іншої влади.

ІНСТИНКТ — 1) природний, несвідомий потяг до якихось доцільних дій (вчинків); взагалі вроджений потяг, чуття до чогось, що є доцільне і правильне, хоч той в кому воно пробуджується не є свідомий того, що туди треба йти чи так робити, як каже йому підсвідомий гін; 2) вроджений потяг живих істот до самозбереження. **Інстинктовий** — мимовільний, викликаний несвідомою спонукую, потягом.

ІНСТРУКЦІЯ — вказівки, як виконати якусь працю чи обовязки. **Інструктор** — досвідчений керівник якоїсь справи. **Інструктивний** — навчальний, поясняльний.

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ — 1) виставлення на сцені переробленого недраматичного лі-

тературного твору; 2) штучне відтворення якоїсь події. **Інсценізувати** — 1) пристосовувати якийсь літературний твір для гри на сцені; 2) штучно відтворювати якусь подію, працю тощо.

ІНТЕГРАЛЬНИЙ — нероздільно з чимсь звязаний, нероздільна складова частина.

ІНТЕЛЕКТ — 1) розум. **Інтелектуалізм** — погляд, що визнає лише розум джерелом правдивого пізнання. **Інтелектуаліст** — прихильник цього напрямку. **Інтелектуальний** — розумовий, умовий.

ІНТЕЛІГЕНЦІЯ — 1) освіченість, широке всестороннє засвоєння основних знань; 2) умова розвиненість; 3) освічені люди усіх професій (занять) суспільности. (Уживають часто слова „інтелігенція“ як означення замкненої в собі професії - верстви, яка живе з умової праці, тобто для якої освіченість є засобом прожитку. Таке розуміння цілковито неправильне. Інтелігенція, це люди різних професій, рільництва, промислу, торгівлі і т. д. тих, що працюють і фізично і умово, яких приналежність до інтелігенції зумовляє не рід праці чи походження, але тільки справжня освіченість).

Інтелігент — освічена людина. **Інтелігентний** — освічений, культурний, умово розвинений. **Інтелігентський** — властивий т. зв. краватковій інтелігенції, що вважає себе якоюсь замкненою, окремою клясою.

ІНТЕНСИВНИЙ — напружений, зміцнений, розрахований на глибокий і тривалий успіх (у протилежність до екстенсивного). **Інтенсивність** — напруженість, витривалість. **Інтенсифікація** — підвищення напружености, підсилення. **Інтенсифікувати** — підвищувати напруженість, зміцнювати, посилювати.

ІНТЕНЦІЯ — намір, задум.

ІНТЕРВЕНЦІЯ — втручання, вмішування, обставання; а) чиїсь заходи у рішальної сторони в якійсь справі для її полегшення, б) втручання здебільша збройне одної держави в справі іншої (часто під покришкою опікунства над чимось в ній); збройний напад. **Інтервеніювати** — втручатися, робити в когось заходи в якійсь справі.

ІНТЕРВ'Ю — розмова, точніше розпитування представником часопису видатного політичного, громадського чи

наукового діяча, щоб познакомити громадянство з його поглядами, в якійсь справі.

ІНТЕРНАЦІОНАЛ — 1) міжнародне об'єднання або організація якихось партій чи клік; 2) комуністичний гимн. **Інтернаціоналізм** — видумана течія в політиці, науці або мистецтві, що не визнає вічної і незмінної самотності і відрубности націй і того, що всі ділянки їх життя можуть розвиватися тільки в самостійних державах. Ця течія змагає до загальнолюдського, до одної всесвітньої держави. **Інтернаціоналіст** — прихильник інтернаціоналізму, людина, що зубила свою національну гордість і віру в свою націю. **Інтернаціональний** — міжнародний.

ІНТЕРНУВАТИ — примусово засилати в глиб країни без права виїздити (звичайно до таборів).

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ — запит посла в парламенті звернений до уряду в важливій справі. **Інтерпелювати** — запитувати міністра в парламенті. **Інтерпелянт** — особа, що інтерпелює.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ — роз'яснювання, вияснення. **Інтерпретатор** — той, що роз-

яснює, пояснює.

ІНТИМНИЙ — дуже близький до когось, особистий, щось таке в людини чого не хочеться розкривати перед загалом. **Інтимність** — близькість, взаємини делікатної натури.

ІНТРИГА — 1) потайне підкопування під когось, хитре підмовлювання на шкоду комусь, підступ; 2) завязка дій в літературних творах. **Інтригувати** — 1) робити інтриги, викликати шкідливі комусь здогади; 2) зацікавлювати. **Інтригуючий** — зацікавлюючий.

ІНТУІЦІЯ — прочуття, відчуття, здібність пізнавати щось через відчуття. **Інтуїтивний** — сприйнятий почуттям без участі розуму.

ІНФЛЯЦІЯ — надмірний випуск паперових грошей понад дійсну потребу грошового обороту, в тій цілі, щоби спричинити зріст цін на товари та спад цін на заграничні гроші.

ІНФОРМАЦІЯ — повідомлення, пояснення. **Інформувати** — повідомляти про новини, пояснювати, вводити в курс справи.

ІНЦИДЕНТ — випадок, припадок,

несподівана пригода.

ІРОНІЯ — глум, притаений глум, тонка ущиплива усмішка, коли з удаваною повагою говорять протилеж е тому, що думають. **Іронізування** — ущипливе глузування. **Іронізувати** — глузувати. **Іронічний** — глумливий, насмішкуватий.

ІРРАЦІОНАЛІЗМ — напрямок думання, що визнає існування незбагннутих розумом сил у душі людей і спільнот та їх значну роль. **Ірраціональний** — неможливий, щоб збагнути його розумом.

ІРРЕДЕНТА — визвольний рух національностей, що перебувають в неволі і змагають до відірвання своєї країни від гнобительської держави та злучення її з іншими своїми землями в одну державу.

■

КАБІНЕТ — кімната для умової праці; **кабінет міністрів** — рада міністрів; **чорний кабінет** — відділ у тайній поліції, де отвирають і відчитують приватні листи. **Кабінетний** — опрацьований в кабінеті, такий, що мало відповідає дійсності.

КАВЦІЯ — застава, заклад, маєткова чи грошева запорука.

КАГАЛ — жидівська віроісповідна

Інтелігент — освічена людина. **Інтелігентний** — освічений, культурний, умово розвинений. **Інтелігентський** — властивий т. зв. краватковій інтелігенції, що вважає себе якоюсь замкненою, окремою клясою.

ІНТЕНСИВНИЙ — напружений, зміцнений, розрахований на глибокий і тривалий успіх (у протилежність до екстенсивного). **Інтенсивність** — напруженість, витривалість. **Інтенсифікація** — підвищення напруженості, підсилення. **Інтенсифікувати** — підвищувати напруженість, зміцнювати, посилювати.

ІНТЕНЦІЯ — намір, задум.

ІНТЕРВЕНЦІЯ — втручання, вмішування, обставання; а) чийсь заходи у рішачої стороні в якійсь справі для її поладодження, б) втручання здебільша збройне одної держави в справі іншої (часто під покришкою опікуства над чимось в ній); збройний напад. **Інтервенювати** — втручатися, робити в когось заходи в якійсь справі.

ІНТЕРВ'Ю — розмова, точніше розпитування представником часопису видатного політичного, громадського чи

наукового діяча, щоб познакомити громадянство з його поглядами, в якійсь справі.

ІНТЕРНАЦІОНАЛ — 1) міжнародне об'єднання або організація якихось партій чи клік; 2) комуністичний гимн. **Інтернаціоналізм** — видумана течія в політиці, науці або мистецтві, що не визнає вічної і незмінної самобутності і відрубності націй і того, що всі ділянки їх життя можуть розвиватися тільки в самостійних державах. Ця течія змагає до загальнолюдського, до одної весвітної держави. **Інтернаціоналіст** — прихильник інтернаціоналізму, людина, що зубила свою національну гордість і віру в свою націю. **Інтернаціональний** — міжнародний.

ІНТЕРНУВАТИ — примусово засилати в гліб країни без права виїздити (звичайно до таборів).

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ — запит посла в парламенті звернений до уряду в важливій справі. **Інтерпелювати** — запитувати міністра в парламенті. **Інтерпелянт** — особа, що інтерпелює.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ — розяснювання, вияснення. **Інтерпретатор** — той, що роз-

яснює, пояснює.

ІНТИМНИЙ — дуже близький до когось, особистий, щось таке в людини чого не хочеться розкривати перед загалом. **Інтимність** — близькість, взаємні делікатної натури.

ІНТРИГА — 1) потайне підкопування під когось, хитре підмовлювання на шкоду комусь, підступ; 2) завязка лій в літературних творах. **Інтригувати** — 1) робити інтриги, викликати шкідливі комусь здогади; 2) зацікавлювати. **Інтригуочий** — зацікавлюючий.

ІНТУІЦІЯ — прочуття, відчуття, здібність пізнавати щось через відчуття. **Інтуїтивний** — сприйнятий почуттям без участі розуму.

ІНФЛЯЦІЯ — надмірний випуск паперових грошей понад дійсну потребу грошового обороту, в тій цілі, щоби спричинити зріст цін на товари та спад цін на заграничні гроші.

ІНФОРМАЦІЯ — повідомлення, пояснення. **Інформувати** — повідомляти про новини, пояснювати, вводити в курс справи.

ІНЦИДЕНТ — випадок, припадок,

несподівана пригода.

ІРОНІЯ — глум, притаєний глум, тонка уциплива усмішка, коли з удаваною повагою говорять протилежне тому, що думають. **Іронізування** — уципливе глузування. **Іронізувати** — глузувати. **Іронічний** — глумливий, насмішкуватий.

ІРАЦІОНАЛІЗМ — напрямок думання, що визнає існування незбагнаних розумом сил у душі людей і спільнот та їх значну роллю. **Іраціональний** — неможливий, щоб збагнути його розумом.

ІРРЕДЕНТА — визвольний рух національностей, що перебувають в неволі і змагають до відірвання своєї країни від гнобительської держави та злучення її з іншими своїми землями в одну державу.

КАБІНЕТ — кімната для умової праці; **кабінет міністрів** — рада міністрів; **чорний кабінет** — відділ у тайній поліції, де отвирають і відчитують приватні листи. **Кабінетний** — опрацьований в кабінеті, такий, що мало відповідає дійсності.

КАВЦІЯ — застава, заклад, маєткова чи грошева запорука.

КАГАЛ — жидівська віроісповідна

громада або її управа.

КАДР — ядро, або частина якоїсь армії, організації чи руху.

КАЗЕМАТ — кам'яна будівля у фортеці чи в'язниці для найважливіших в'язнів, льоху в'язниці.

КАЛЕЙДОСКОП — прилад подібний до рурки, в якому на дні, між двома склами, насипані різнокольорові камінці або скла, що утворюють, коли обертати рурку мінливі, гарні, звіздяні взори й інші різноманітні фігури. **Калейдоскопічність** — швидка зміна подій, вражень тощо. **Калейдоскопічний** — мінливий.

КАЛЬОРІЯ — одиниця теплоти.

КАМПАНІЯ — 1) боротьба; воєнна виправа; 2) організована, плянова пропаганда або акція започаткована і ведена для досягнення якоїсь цілі.

КАНІБАЛ — людоїд, людожер; жорстока людина. **Канібалізм** — 1) людоїдство; 2) жорстокість.

КАНОН — 1) непорушне правило, припис; 2) церковна пісня в честь якогонебудь свята чи святого. **Канонізувати** — 1) зараховувати до святих; 2) робити якінебудь правила непорушними обов'язую-

чими. **Канонічне право** — збір правних приписів опертих на правилах виданих церковною законодавчою владою. **Канонічні книги** — книги визнані церквою за святі. **Канонік** — крилошанин, старший священник. **Каноніст** — знавець церковного права.

КАПІТАЛ — 1) значніша грошева сума, в ширшому розумінні охоплює взагалі майно; 2) здобутки. **Капіталізація** — 1) повернення бездоходових вартостей в оборотний капітал, щоби одержати більші прибутки; 2) використовування чогось на свій зиск. **Капіталізувати** — робити заходи для одержання більших прибутків; використовувати щось на свій зиск. **Капіталізм** — рід господарського устрою, який лишає підприємцям повну свободу в організації і веденню виробництва різних дібр та не обмежує нагороджування в їх руках зисків з того виробництва. **Капіталіст** — власник капіталу, особа, що живе з прибутку, що його приносить володіння більшим грошовим капіталом чи іншим більшим майном. **Капіталістичний** — властивий капіталізму. **КАПІТАЛЬНИЙ** — головний, основний; великий, знаменитий.

КАПІТУЛЯЦІЯ — визнання себе за переможеного. **Капітулювати** — піддаватися, здаватися, поступатися, визнавати себе переможеним.

КАРДИНАЛЬНИЙ — основний, дуже головний, важний.

КАРІЄРА — виїмковий успіх на службі чи взагалі в якійсь праці. **Карієрист** — людина, що ради особистих інтересів прагне підвищення на службі чи в іншій діяльності. Також **карієрович**.

КАРТЕЛЬ — об'єднання підприємців капіталістів тої самої галузи промисловості, створене в тій цілі, щоби уникнути конкуренції, ліпше захопити і поділитися ринками збуту та підвищити ціни на свої товари.

КАСТРАЦІЯ (кастрування) — валашення, вирізування яєчників. **Каструвати** — вивалашувати. **Кастрат** — валах, звалашений, евнух.

КАСАЦІЯ — 1) оскарження якогось присуду перед вищою інстанцією; 2) скасування ухваленого присуду вищою інстанцією. **Касувати** — уневажнювати.

КАСТА — замкнена у собі, стисло від інших відокремлена суспільна частота

релігійна група, що має свої окремі звичаї, закони і побут. **Кастовий** — 1) належний або властивий касті; 2) відосіблений, відокремлений. **Кастовість** — замкненість в окремім гуртку.

КАТАКЛІЗМ — 1) живлове, жахливе, несподіване лихо (прим. повінь, потопа); 2) великий переборот.

КАТАКОМБИ — підземні печери-хідники, де за часів переслідування збиралися християни, молилися, хоронили померших тощо.

КАТАЛЬОГ — поазбучний спис книжок, картин, чи якихнебудь речей. **Катальювати** — вписувати в катальюг.

КАТАСТРОФА — страшний, нещасливий випадок, жахлива подія. **Катастрофальний** — жахливий у наслідках.

КАТЕГОРИЧНИЙ — рішучий, безумовний, невідкличний.

КАТЕГОРІЯ — 1) рід, розділ, відділ, кляса, що в них згруповані подібні одна на одну речі, люди тощо; 2) узагальнене поняття, що заступає собою цілі групи думок, речей, явищ; основні можливі способи вислову про буття. Взагалі поняття.

громада або її управа.

КАДР — ядро, або частина якоїсь армії, організації чи руху.

КАЗЕМАТ — кам'яна будівля у фортеці чи в'язниці для найважливіших в'язнів, льоку в'язниці.

КАЛЕЙДОСКОП — прилад подібний до рурки, в якому на дні, між двома склами, насипані різнокольорові камінці або скла, що утворюють, коли обертати рурку мінливі, гарні, звідняні взори й інші різноманітні фігури. **Калейдоскопічність** — швидка зміна подій, вражіння тощо. **Калейдоскопічний** — мінливий.

КАЛЬОРІЯ — одиниця теплоти.

КАМПАНИЯ — 1) боротьба; воєнна виправа; 2) організована, плянова пропаганда або акція започаткована і ведена для досягнення якоїсь цілі.

КАНІБАЛ — людодід, людоджер; жорстока людина. **Канібалізм** — 1) людодіство; 2) жорстокість.

КАНОН — 1) непорушне правило, припис; 2) церковна пісня в честь якогонебудь свята чи святого. **Канонізувати** — 1) зараховувати до святих; 2) робити якінебудь правила непорушними обов'язую-

чими. **Канонічне право** — збір правових приписів опертих на правилах виданих церковною законодавчою владою. **Канонічні книги** — книги визнані церквою за святі. **Канонік** — крилошанин, старший священник. **Каноніст** — знавець церковного права.

КАПІТАЛ — 1) значніша грошева сума, в ширшому розумінні охоплює взагалі майно; 2) здобутки. **Капіталізація** — 1) повернення бездоходових вартостей в оборотовий капітал, щоби одержати більш прибутки; 2) використання чогось на свій зиск. **Капіталізувати** — робити заходи для одержання більших прибутків; використовувати щось на свій зиск. **Капіталізм** — рід господарського устрою, який лишає підприємцям повну свободу в організації і веденню виробництва різних дібр та не обмежує нагороджування в їх руках зисків з того виробництва. **Капіталіст** — власник капіталу, особа, що живе з прибутку, що його приносить володіння більшим грошевим капіталом чи іншим більшим майном. **Капіталістичний** — властивий капіталізму.

КАПІТАЛЬНИЙ — головний, основний; великий, знаменитий.

КАПІТУЛЯЦІЯ — визнання себе за переможеного. **Капітулювати** — піддаватися, здаватися, поступатися, визнавати себе переможеним.

КАРДИНАЛЬНИЙ — основний, дуже головний, важний.

КАР'ЄРА — виїмковий успіх на службі чи взагалі в якійсь праці. **Кар'єрист** — людина, що ради особистих інтересів прагне підвищення на службі чи в іншій діяльності. Також **кар'єрович**.

КАРТЕЛЬ — об'єднання підприємців капіталістів тої самої галузі промисловості, створене в тій цілі, щоби уникнути конкуренції, ліпше захопити і поділитися ринками збуту та підвищити ціни на свої товари.

КАСТРАЦІЯ (кастрування) — валашення, вирізування яєчників. **Каструвати** — вивалащувати. **Кастрат** — валах, зваляшений, евнух.

КАСАЦІЯ — 1) оскарження якогось присуду перед вищою інстанцією; 2) скасування ухваленого присуду вищою інстанцією. **Касувати** — уневажнювати.

КАСТА — замкнена у собі, стисло від інших відокремлена суспільна часто-

релігійна група, що має свої окремі звичаї, закони і побут. **Кастовий** — 1) належний або властивий касті; 2) відосіблений, відокремлений. **Кастовість** — замкненість в окремім гуртку.

КАТАКЛІЗМ — 1) живлове, жахливе, несподіване лихо (прим. повінь, потопа); 2) великий переборот.

КАТАКОМБИ — підземні печери-хідники, де за часів переслідування збиралися християни, молилися, хоронили померших тощо.

КАТАЛЬОГ — поазбучний список книжок, картин, чи якихнебудь речей. **Катальюгувати** — вписувати в катальог.

КАТАСТРОФА — страшний, нещасливий випадок, жахлива подія. **Катастрофальний** — жахливий у наслідках.

КАТЕГОРИЧНИЙ — рішучий, безумовний, невідкличний.

КАТЕГОРІЯ — 1) рід, розділ, відділ, класа, що в них згруповані подібні одна на одну речі, люди тощо; 2) узагальнене поняття, що заступає собою цілі групи думок, речей, явищ; основні можливі способи вислову про буття. Взагалі поняття.

КАТЕДРА — 1) стіл у школі на підвищенні для вчителя; 2) посада професора у вищій школі (університеті); 3) собор, єпископська церква.

КАЮТА — кімната на кораблі, літаку чайно з одного пня; 2) кінець, смерть.

КАЮТА — кімната на караблі, літаку тощо.

КВАДРАТУРА КОЛА — завдання, що його розв'язати не можна (назва пішла від того, що поверхні кола не можна замінити на квадрат).

КВАЗІ — нібито.

КВАЛІТАС — якість. **Квалітативний** — якісний. **Квалітативність** — якісність.

КВАЛІФІКАЦІЯ — 1) оцінка праці або знання чи чогонебудь іншого на основі їх якості; 2) визнання придатності когонебудь до певної праці; 3) дані (підготування, здібність і право) до виконання якоїсь праці. **Кваліфікований** — той, що має підготування і досвід. **Кваліфікувати** — оцінювати щось на основі його якості.

КВАНТИТАТИВНИЙ — кількісний. **Квантитативність** — кількісність. **Квантум** — якась означена кількість.

КВАРТАЛ — 1) одна четверта частина року; 2) ділянка в місті. **Квартальний** — чвертьрічний. **Квартальник** — журнал, що виходить щотири місяці. **Квартет** — 1) музичний твір для чотирьох інструментів або голосів; 2) чотири виконавці такого твору.

КВЕСТІЯ — питання, справа. **Квестіонар** — подрібний список запитів, на яку треба відповісти в зв'язку з якоюсь справою. **Квестіонувати** — ставляти щось під знак запиту, оспорювати.

КВОТА — якась кількість грошей.

КЮСК — невеличка дерев'яна або мурована будка на вулиці де продають часописи, тютюн тощо.

КЛЕПСИДРА — 1) посмертна оповістка; 2) водяний або пісчаний годинник що його уживали старинні народи.

КЛЕР — духовенство. **Клерик** — студент вищої духовної школи. **Клерикалізм** — політичний напрямок, що змагає поширити вплив церкви і духовного стану на суспільне і державне життя. **Клерикальний** — церковний, духовний, священничий.

КЛІКА — гурт людей, зв'язаних спільно

ним інтересом не для чистої справи.

КЛІМАТ — підсоня.

КЛЮБ — 1) приміщення, де збираються громадяни, якогось одного заняття, або чимось близькі до себе для відпочинку та розваги; 2) об'єднання меншого гурта одиниць однакових політичних переконань.

КЛЯВЗУЛЯ — застереження (прим. в документі).

КЛЯСИЧНИЙ — зразковий.

КЛАСИФІКАЦІЯ — оцінка або розподіл речей, або явищ на окремі групи чи відділи відповідно до їх ознак чи прикмет. **Класифікувати** — розцінювати, розподіляти речі або явища на окремі групи чи відділи за властивими їм прикметами.

КОАЛІЦІЯ — 1) об'єднання, спілка; 2) союз кількох партій або держав для оборони своїх інтересів або щоб здійснити якусь спільну мету. **Коаліційний** — 1) спільний; 2) складений з представників різних партій (прим. коаліційний уряд).

КЛЯСА — 1) група речей або явищ з однаковими властивими їм прикметами; 2) вудумане соціалістами і комуністами

означення для нібито існуючих, цілком окремих і ворожих верств народу, щоби штучно викликувати зризню в народі для своїх цілей.

КОЛЕГІЯ — 1) група відповідальних осіб, що спільно керують роботою якоїсь установи чи підприємства; 2) назва деяких шкіл на заході. **Колегіальний** — спільний, гуртовий чи спільно вирішений тощо.

КОЛЕКТИВ — 1) гурт осіб, що разом живуть, або разом переводять якусь працю; 2) створений московською большевицькою владою державний фільварок із селянських земель, в якому селяни працюють і живуть як в давнину кріпаки. **Колективізація** — большевицька господарська політика супроти селянства, яка полягає на тому, що селянам відбирається земля і право самостійно господарити та насильно заганяється їх до державних фільварків (колективів). **Колективний** — збірний, гуртовий.

КОЛІЗІЯ — суперечність, зудар, сутічка. **Колідувати** — бути в суперечності з чимсь.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ — 1) заселювання

КАТЕДРА — 1) стіл у школі на підвищенні для вчителя; 2) посада професора у вищій школі (університеті); 3) собор, єпископська церква.

КАЮТА — кімната на кораблі, літаку чайно з одного пня; 2) кінець, смерть.

КАЮТА — кімната на кораблі, літаку тощо.

КВАДРАТУРА КОЛА — завдання, що його розв'язати не можна (назва пішла від того, що поверхні кола не можна замінити на квадрат).

КВАЗІ — нібито.

КВАЛІТАС — якість. **Квалітативний** — якісний. **Квалітативність** — якісність.

КВАЛІФІКАЦІЯ — 1) оцінка праці або знання чи чогонебудь іншого на основі їх якості; 2) визнання придатності когонебудь до певної праці; 3) дані (підготування, здібність і право) до виконання якоїсь праці. **Кваліфікований** — той, що має підготування і досвід. **Кваліфікувати** — оцінювати щось на основі його якості.

КВАНТИТАТИВНИЙ — кількісний. **Квантитативність** — кількісність. **Квантум** — якась означена кількість.

КВАРТАЛ — 1) одна четверта частини року; 2) ділянка в місті. **Квартальний** — чвертьрічний. **Квартальник** — журнал, що виходить що три місяці. **Квартет** — 1) музичний твір для чотирьох інструментів або голосів; 2) чотири виконавці такого твору.

КВЕСТІЯ — питання, справа. **Квестіонар** — подрібний список запитів, на яку треба відповісти в зв'язку з якоюсь справою. **Квестіонувати** — ставляти щось під знак запити, оспорювати.

КВОТА — якась кількість грошей.

КЮСК — невеличка дерев'яна або мурована будка на вулиці де продають часописи, тютюн тощо.

КЛЕПСИДРА — 1) посмертна оповістка; 2) водяний або пісчаний годинник що його уживали старинні народи.

КЛЕР — духовенство. **Клерик** — студент вищої духовної школи. **Клерикалізм** — політичний напрямок, що змагає поширити вплив церкви і духовного стану на суспільне і державне життя. **Клерикальний** — церковний, духовний, священницький.

КЛІКА — гурт людей, зв'язаних спіль-

ним інтересом не для чистої справи.

КЛІМАТ — підсоня.

КЛЮБ — 1) приміщення, де збираються громадяни, якогось одного заняття, або чимось близькі до себе для відпочинку та розваги; 2) об'єднання меншого гурта одиниць однакових політичних переконань.

КЛЯВЗУЛЯ — застереження (прим. в документі).

КЛЯСИЧНИЙ — зразковий.

КЛАСИФІКАЦІЯ — оцінка або розподіл речей, або явищ на окремі групи чи відділи відповідно до їх ознак чи прикмет. **Класифікувати** — розцінювати, розподіляти речі або явища на окремі групи чи відділи за властивими їм прикметами.

КОАЛІЦІЯ — 1) об'єднання, спілка; 2) союз кількох партій або держав для оборони своїх інтересів або щоб здійснити якусь спільну мету. **Коаліційний** — 1) спільний; 2) складений з представників різних партій (прим. коаліційний уряд).

КЛЯСА — 1) група речей або явищ з однаковими властивими їм прикметами; 2) вудумане соціалістами і комуністами

означення для нібито існуючих, цілком окремих і ворожих верств народу, щоби штучно викликувати зривну в народі для своїх цілей.

КОЛЕГІЯ — 1) група відповідальних осіб, що спільно керують роботою якоїсь установи чи підприємства; 2) назва деяких шкіл на заході. **Колегіальний** — спільний, гуртовий чи спільно вирішений тощо.

КОЛЕКТИВ — 1) гурт осіб, що разом живуть, або разом переводять якусь працю; 2) створений московською більшовицькою владою державний фільварок із селянських земель, в якому селяни працюють і живуть як в давнину кріпаки. **Колективізація** — більшовицька господарська політика супроти селянства, яка полягає на тому, що селянам відбирається земля і право самостійно господарити та насильно заганяється їх до державних фільварків (колективів). **Колективний** — збірний, гуртовий.

КОЛІЗІЯ — суперечність, удар, сутічка. **Колідувати** — бути в суперечності з чимсь.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ — 1) заселювання

малолюдного краю; 2) оселювання своїх осадників у національно чужому краю з метою ліпше оволодіти цим краєм і ліпше використати його землю і багатства для себе. **Кольонізатор** — той, що переводить кольонізацію. **Кольонізувати** — заселяти вільні або чужі землі. **Кольоніст** — поселенець, мешканець кольонії. **Кольонія** — 1) оселя, поселення засноване мешканцями однієї країни на землі іншої країни; 2) звичайно заморські володіння якоїсь держави, країна політично залежна а господарчо визискувана пануючою державою; 3) громада людей якоїсь нації, що живуть у місті чи якійнебудь місцевості чужої країни; 4) оселя організована в межах одної країни для певної мети (прим. виховні дитячі кольонії тощо). **Кольоніяльний** — належний до кольонії або такий, що походить звідти. **Кольоніяльна політика** — політика імперіялістичних (завойовницьких) держав, що змагає до здобуття чужих земель, як найбільшого використання їхніх багатств а часто і винародовлення їх населення.

КОЛЬОС — велитень. **Кольосальний** — велитенських розмірів.

КОМБАТАНТ — 1) вояк, бойової частини (в протилежність до військових урядовців, лікарів тощо, що не беруть участі в бою зі зброєю в руках); 2) ті що брали участь в боях.

КОМЕНТАР — пояснення, уваги або примітки до чогось. **Коментатор** — той, що дає пояснення до якогось твору чи письма. **Коментувати** — пояснювати.

КОМЕРСАНТ — купець, торговельник. **Комерційний** — торговельний, купецький. **Комерція** — торгівля.

КОМІНТЕРН — Комуністичний Інтернаціонал, політична організація з центром в Москві на послугах московської імперіялістичної політики і шпигунства.

КОМПАКТНИЙ — суцільний, густий, збитий. **Компактна більшість** — велика одностороння більшість.

КОМПАС — прилад до означування сторін світу, що завсіді показує на північ.

КОМПЕТЕНТНИЙ — той, що має право розв'язувати якусь справу, що має досить знання, щоб щось робити або рішати якусь справу. **Компетентність** — достатні знання, щоб про щось говорити чи щось рішати. **Компетенція** — межі

справ підлеглих якійсь установі або особі.

КОМПЛЕКС — сукупність речей чи явищ, що становлять одне ціле, цілість.

КОМПЛІКАЦІЯ — ускладнення, заплутаність, складність, збіг різних обставин. **Комплікувати** — ускладнювати, заплутувати. **Скомплікований** — ускладнений, заплутаний.

КОМПРОМІС — 1) згода, угода, порозуміння з противником через взаїмні уступки; 2) погодження з існуючими обставинами відступаючи від боротьби. **Компромісовий** — полагоджений взаїмними уступками; угодовий.

КОМПРОМІТАЦІЯ — осоромлення, осміщення. **Компромітувати** — знеславлювати виявляючи невідомі загалові чиїсь нечисті справи, осоромлювати.

КОМУНІЗМ — 1) видуманий, нежиттєвий суспільно-політичний устрій, який по думці його теоретика жиди Маркса — мавби прийти по перемозі соціалізму, тобто по знищенню самостійности націй і заведенні одної всесвітньої держави. 2) суспільно-політичний устрій в московській імперії (СССР), що його по упадку

царату завели москалі у себе і накинули поневоленим ними народам, віддаючи всю землю і всі засоби продукції на власність московської держави і тих що нею кермують та перемінюючи селян і всіх робітників у рабів московської імперії; 3) прислужницький Москві і їй цілковито підлеглий політичний рух, що його організують московські агенти і жиди поза межами СССР серед інших народів, зокрема поневолених, щоби творити для Москви союзників і підривати силу її ворогів, підступним але незвичайно спритним використанням соціально-революційних і національно-визвольних змагань серед тих народів.

КОНГЬОМЕРАТ — мішанина різнородних речей, людей, зліпок.

КОНДЕНЗАЦІЯ — згущення. **Кондензатор** — прилад до згущування. **Кондензувати** — згущувати.

КОНКОРДАТ — угода римського папи з урядом якоїсь держави щодо церковних справ.

КОНКРЕТНИЙ — наочний, дійсний, певно визначений в протилежність загальному. **Конкретизувати** — робити щось

малолюдного краю; 2) оселювання своїх осадників у національно чужому краю з метою ліпше оволодіти цим краєм і ліпше використати його землю і багатства для себе. **Кольонізатор** — той, що переводить кольонізацію. **Кольонізувати** — заселяти вільні або чужі землі. **Кольоніст** — поселенець, мешканець кольонії. **Кольонія** — 1) оселя, поселення засноване мешканцями однієї країни на землі іншої країни; 2) звичайно заморські володіння якоїсь держави, країна політично залежна а господарчо визискувана пануючою державою; 3) громада людей якоїсь нації, що живуть у місті чи якійнебудь місцевості чужої країни; 4) оселя організована в межах одної країни для певної мети (прим. виховні дитячі кольонії тощо). **Кольоніяльний** — належний до кольонії або такий, що походить звідти. **Кольоніяльна політика** — політика імперіялістичних (завойовницьких) держав, що змагає до здобуття чужих земель, як найбільшого використання їхніх багатств а часто і винародовлення їх населення.

КОЛЬОС — велитень. **Кольосальний** — велитенських розмірів.

справ підлеглих якійсь установі або особі.

КОМПЛЕКС — сукупність речей чи явищ, що становлять одне ціле, цілість.

КОМПЛІКАЦІЯ — ускладнення, заплутаність, складність, збіг різних обставин. **Комплікувати** — ускладнювати, заплутувати. **Скомплікований** — ускладнений, заплутаний.

КОМПРОМІС — 1) згода, угода, порозуміння з противником через взаїмні поступки; 2) погодження з існуючими обставинами відступаючи від боротьби. **Компромісовий** — полагоджений взаїмними поступками; угодовий.

КОМПРОМІТАЦІЯ — осоромлення, осміщення. **Компромітувати** — знеславлювати виявляючи невідомі загалові чиїсь нечисті справи, осоромлювати.

КОМУНІЗМ — 1) видуманий, нежиттєвий суспільно-політичний устрій, який по думці його теоретика жиди Маркса — мавби прийти по перемозі соціалізму, тобто по знищенню самостійности націй і заведенні одної всесвітньої держави. 2) суспільно-політичний устрій в московській імперії (СССР), що його по упадку

КОМБАТАНТ — 1) вояк, бойової частини (в протилежність до військових урядовців, лікарів тощо, що не беруть участі в бою зі зброєю в руках); 2) ті що брали участь в боях.

КОМЕНТАР — пояснення, уваги або примітки до чогось. **Коментатор** — той, що дає пояснення до якогось твору чи письма. **Коментувати** — пояснювати.

КОМЕРСАНТ — купець, торговельник. **Комерційний** — торговельний, купецький. **Комерція** — торгівля.

КОМІНТЕРН — Комуністичний Інтернаціонал, політична організація з централев в Москві на послугах московської імперіялістичної політики і шпигунства.

КОМПАКТНИЙ — суцільний, густий, збитий. **Компактна більшість** — велика одностудна більшість.

КОМПАС — прилад до означування сторін світу, що завсіди показує на північ.

КОМПЕТЕНТНИЙ — той, що має право розв'язувати якусь справу, що має досить знання, щоб щось робити або рішати якусь справу. **Компетентність** — достатні знання, щоб про щось говорити чи щось рішати. **Компетенція** — межі

царату завели москалі у себе і накинули поневоленим ними народам, відаючи всю землю і всі засоби продукції на власність московської держави і тих що нею кермують та перемінюючи селян і всіх робітників у рабів московської імперії; 3) прислужницький Москві і їй цілковито підлеглий політичний рух, що його організують московські агенти і жиди поза межами СССР серед інших народів, зокрема поневолених, щоби творити для Москви союзників і підірвати силу її ворогів, підступним але незвичайно спритним використанням соціально-революційних і національно-визвольних змагань серед тих народів.

КОНГЛЬОМЕРАТ — мішанина різних речей, людей, зліпок.

КОНДЕНЗАЦІЯ — згущення. **Кондензатор** — прилад до згущування. **Кондензувати** — згущувати.

КОНКОРДАТ — угода римського папи з урядом якоїсь держави щодо церковних справ.

КОНКРЕТНИЙ — наочний, дійсний, певно визначений в протилежність загальному. **Конкретизувати** — робити щось

наочним, приступнішим, річевим.

КОНКУРС — старання більшої кількості осіб за посаду, нагороду тощо.

КОНСЕКВЕНТНИЙ — послідовний.

Консеквентність — послідовність.

КОНСЕКВЕНЦІЯ — наслідок, неминучий вислід якоїсь причини.

КОНСЕРВАТИСТ — прихильник старого ладу чи старих поглядів і ворог змін. **Консервативний** — прихильний старому. **Консерватизм** — 1) політичні переконання неприхильні глибоким змінам в політиці і житті, що боронять існуючого суспільного ладу, або бажають повороту старого.

КОНСОЛІДАЦІЯ — об'єднання, зміцнення, зєднання. **Консолідувати** — тісніше об'єднувати, зміцнювати.

КОНСПІРАЦІЯ — 1) таємна змова; 2) спосіб поведінки в підпіллі: не прораджувати себе і других та своєї роботи, заховувати тайни. **Конспіративний** — таємний, належний до змови. **Конспірувати** — таємно змовлятися.

КОНСТАТУВАТИ — стверджувати.

КОНСТЕЛЯЦІЯ — 1) розміщення зір; 2) уклад подій чи явищ, що повстав

у зв'язку з певними обставинами.

КОНСТЕРНАЦІЯ — остовпіння, оторопіння, збентеження, переполох.

КОНСТИТУАНТА — установчі збори для зміни або уложення нових законів державного ладу. **Конститууючі збори** — установчі збори якогось товариства чи установи.

КОНСТИТУЦІЯ — 1) основні закони про державний устрій та взаємовідносини громадян до держави; 2) будова тіла. **Конституційний** — зв'язаний з конституцією, оснований на ній. **Конституційна монархія** — королівство, де владу короля обмежує конституція.

КОНСТРУКТИВНИЙ — будуючий, творчий; (часто уживають того слова деякі люди чи групи, що йдуть на компроміс з обставинами, на означення своєї незавжди будуючої праці в противенстві до тих, що виконують будуючу працю в боротьбі з обставинами). **Конструктивізм** — 1) напрямок у письменстві і малярстві, який проголошує, що завданням мистецтва є організація життя; 2) будуючість; 3) суспільно-політичний напрямок, який відкидає в суспільно-політичній роботі рішучі засоби і глибокі почини.

КОНСТРУКЦІЯ — 1) будова; 2) спосіб будування. **Конструувати** — будувати; складати частини в певну цілість.

КОНСУМЕНТ — споживач, покупець споживчих товарів. **Консум**(п — споживання, купівля).

КОНТАКТ — 1) звязок, взаємини; 2) отримання (прим. електричне). **Контактувати** — сполучати, налаштувати звязок.

КОНТЕМПЛЯЦІЯ — стан, в якому людина так захоплена роздумуванням, що забуває про все інше, зосереджене вдумування, роздумування. **Контемпліаційний** — вдумчивий.

КОНТИНГЕНТ — приписана, означена кількість чогонебудь.

КОНТИНЕНТ — суходіл, великі простори землі обмежені морями. **Континентальний** — властивий суходолові або такий, що на суходолі.

КОНТРАБАНДА — пачкарство, потайна переправа через границю товарів, щоби оминати митну контролю. **Контрабандист** — пачкар.

КОНТРАГЕНТ — одна з осіб, чи установ, що робить угоду.

КОНТР-АКЦІЯ — протиділення.

КОНТРАСТ — протилежність, повна неподібність між якимись речами чи явищами. **Контрастовий** — протилежний.

КОНТРИБУЦІЯ — 1) данина, що її стягає під час війни ворог з населення переможеної країни; 2) воєнне відшкодування, викуп, що його платить переможена держава державі, що перемогла.

КОНТРЕВОЛЮЦІЯ — 1) політична акція проти уряду, що вважає себе революційним; 2) московська большевицька влада хрестить словом контрреволюція або **контрреволюційними** теж всякі революційно визвольні змагання поневолених народів. **Контрреволюціонер** — у московських большевиків назва усіх тих, що вороже ставляться до їх влади, або борються з нею.

КОНФЕРЕНЦІЯ — нарада. **Конферувати** — нараджуватися, спільно обмірковувати.

КОНФЛІКТ — непорозуміння, сутичка, суперечка.

КОНЦЕНТРАЦІЯ — скупчування, скупчення, зосередження. **Концентраційний табір** — 1) місце скупчування чужого війська, що перейшло на територію

наочним, приступнішим, річевим.

КОНКУРС — старання більшої кількості осіб за посаду, нагороду тощо.

КОНСЕКВЕНТНИЙ — послідовний. **Консеквентність** — послідовність.

КОНСЕКВЕНЦІЯ — наслідок, неминучий вислід якоїсь причини.

КОНСЕРВАТИСТ — прихильник старого ладу чи старих поглядів і ворог змін. **Консервативний** — прихильний старому. **Консерватизм** — 1) політичні переконання неприхильні глибоким змінам в політиці і житті, що боронять існуючого суспільного ладу, або бажають повернути старого.

КОНСОЛІДАЦІЯ — об'єднання, зміцнення, зеднання. **Консолідувати** — тісніше об'єднувати, зміцнювати.

КОНСПІРАЦІЯ — 1) таємна змова; 2) спосіб поведінки в підпіллі: не прораджувати себе і других та своєї роботи, заховувати тайни. **Конспіративний** — таємний, належний до змови. **Конспірувати** — таємно змовлятися.

КОНСТАТУВАТИ — стверджувати.

КОНСТЕЛЯЦІЯ — 1) розміщення зір; 2) уклад подій чи явищ, що повстав

у зв'язку з певними обставинами.

КОНСТЕРНАЦІЯ — остовпіння, оторопіння, збентеження, переполох.

КОНСТИТУАНТА — установчі збори для зміни або уложення нових законів державного ладу. **Конститууючі збори** — установчі збори якогось товариства чи установи.

КОНСТИТУЦІЯ — 1) основні закони про державний устрій та взаємовідносини громадян до держави; 2) будова тіла. **Конституційний** — зв'язаний з конституцією, оснований на ній. **Конституційна монархія** — королівство, де владу короля обмежує конституція.

КОНСТРУКТИВНИЙ — будуючий, творчий; (часто уживають того слова деякі люди чи групи, що йдуть на компроміс з обставинами, на означення своєї незавжди будуючої праці в противенстві до тих, що виконують будуючу працю в боротьбі з обставинами). **Конструктивізм** — 1) напрямок у письменстві і малярстві, який проголошує, що завданням мистецтва є організація життя; 2) будуючість; 3) суспільно-політичний напрямок, який відкидає в суспільно-політичній роботі рішучі засоби і глибокі почини.

КОНСТРУКЦІЯ — 1) будова; 2) спосіб будування. **Конструувати** — будувати; складати частини в певну цілість.

КОНСУМЕНТ — споживач, покупець споживчих товарів. **Консум(п)** — споживання, купівля.

КОНТАКТ — 1) зв'язок, взаємини; 2) отримання (прим. електричне). **Контактувати** — сполучати, налаштовувати зв'язок.

КОНТЕМПЛЯЦІЯ — стан, в якому людина так захоплена роздумуванням, що забуває про все інше, зосереджене вдумування, роздумування. **Контемпліаційний** — вдумчивий.

КОНТИНЕНТ — приписана, означена кількість чогонебудь.

КОНТИНЕНТ — суходіл, великі простори землі обмежені морями. **Континентальний** — властивий суходолові або такий, що на суходолі.

КОНТРАБАНДА — пачкарство, потайна переправа через границю товарів, щоби оминати митну контролю. **Контрабандист** — пачкар.

КОНТРАГЕНТ — одна з осіб, чи установ, що робить умову.

КОНТР-АКЦІЯ — протиділяння.

КОНТРАСТ — протилежність, повна неподібність між якимись речами чи явищами. **Контрастовий** — протилежний.

КОНТРИБУЦІЯ — 1) данина, що її стягає підчас війни ворог з населення переможеної країни; 2) воєнне відшкодування, викуп, що його платить переможена держава державі, що перемогла.

КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ — 1) політична акція проти уряду, що вважає себе революційним; 2) московська большевицька влада хрестить словом контрреволюція або контрреволюційними теж всякі революційно визвольні змагання поневоленних народів. **Контрреволюціонер** — у московських большевиків назва усіх тих, що вороже ставляться до їх влади, або боряться з нею.

КОНФЕРЕНЦІЯ — нарада. **Конферувати** — нараджуватися, спільно обмірковувати.

КОНФЛІКТ — непорозуміння, сутичка, суперечка.

КОНЦЕНТРАЦІЯ — скупчування, скупчення, зосередження. **Концентраційний табір** — 1) місце скупчування чужого війська, що перейшло на територію

якоїсь держави; 2) місце скупчування і відокремлювання політично переслідуваних владою людей. **Концентрувати** — скупчувати, зосереджувати.

КОНЦЕПТ — щаслива гадка, вигадка, плян.

КОНЦЕПЦІЯ — своєрідне розуміння того чи іншого поняття (політична концепція — своєрідне інше від других розуміння й означення політичних цілей).

КОНЦЕРН — сполука кількох підприємств або велике розбудоване на кілька галузей підприємство.

КОНЮНКТУРА — збіг обставин, що створюють добрий або злий ґрунт для якоїсь справи.

КООПЕРАЦІЯ — сукупність кооператив; співпраця. **Кооперувати** — співпрацювати.

КООПТАЦІЯ — дібрання збором або виділом нових членів до свого складу. **Кооптувати** — добирати людей до якогось складу.

КООРДИНАЦІЯ — узгіднення і упорядкування (якихось сил тощо). **Координувати** — узгіднювати і упорядковувати.

КОПІЯ — дослівний відпис з яко-

гось документу, письма чи твору; вірно відмальований образ або рисунок. Взагалі точне відтворення чогонебудь. **Копіювання** — точне переписування чи вірне відрисовування чогонебудь. **Копіювати** — точно переписувати чи вірно відрисовувати щонебудь, наслідувати.

КОРДОН — 1) межа, що розділяє держави; 2) ланцюг війська, поліції або людей, що боронить доступу до якогось місця.

КОРЕГУВАТИ — справляти; виправляти друкарські похибки.

КОРИФЕЙ — чільний представник.

КОРПОРАЦІЯ — 1) товариство, організація, що об'єднує людей тої самої професії; 2) студентські товариства. **Корпоративний** — побудований на засадах корпорації або властивий їй. **Корпоративний устрій** — суспільний устрій, в якому суспільність організується не в політичних партіях, але по професіям і в якому найвища державна рада, складається не з представників політичних партій, але представників усіх професій (хліборобів, робітників, ремісників, купців, промисловців тощо).

КОРУПЦІЯ — підкупство, хабарництво, продажність урядових осіб.

КОСМОПОЛІТИЗМ — занепадницька світоглядова течія, якої визнавці вважають своєю батьківщиною не свою землю і націю, але цілий світ. **Космоліт** — звихнена національно людина, що вважає себе громадянином усього світу, не признаючись до своєї нації. **Космополітизм** — недорозвинений кволий інтернаціоналізм.

КРАМОЛА, вузька бунтівнича змова.

КРЕАТУРА — людина гідкої моральної вартости; щось звиродніле.

КРЕДО — „вірую“; непохитне чиєсь переконання.

КРЕТИН — недорозвинений, туподумний, туман. **Кретинізм** — умовий недорозвиток, тумануватість.

КРИСТАЛІЗАЦІЯ — 1) перехід тіл з плинного або газового в твердий; 2) взагалі перехід від загального, неокресного до ясного, означеного, виразного. **Кристалізувати** — надавати твердий або точно означений вигляд.

КРИТЕРІЙ — мірка правильности або неправильности якихось тверджень, взагалі якийсь один підхід до розпізнавання

суті якоїсь думки чи явища.

КУЛІСИ — 1) бічні пересувні декорації на сцені; 2) взагалі якінебудь заслони, за якими щось діється.

КУЛЮАРИ — коридори і інші бічні приміщення в парламентах де сходяться і гуторять послы, представники преси тощо.

КУЛЬМІНАЦІЙНА ТОЧКА — найвища точка, чи найвищий ступінь чогоньбудь; вершок.

КУЛЬТ — шанування, звеличування якоїсь великої особи або події. **Культивувати** — плекати.

КУЛЬТУРА — 1) придбання і здобутки народу на всх ділянках життя; та кож освіта; 2) плекання рослин чи тварин. **Культуркампф** — боротьба різних культур. **Культурний** — розвинений, освічений, з відповідною огладою. **Культуртрегер** — людина, що ніби поширює культуру.

КУМИР — божок, бовван, те саме, що й ідол.

КУРС — 1) повний виклад якоїнебудь науки; 2) вартість цінних паперів або чужоземних грошей, яку що дня визначають

якоїсь держави; 2) місце скупчування і відокремлювання політично переслідуваних владою людей. **Концентрувати** — скупчувати, зосереджувати.

КОНЦЕПТ — щаслива гадка, вигадка, плян.

КОНЦЕПЦІЯ — своєрідне розуміння того чи іншого поняття (політична концепція — своєрідне інше від других розуміння й означення політичних цілей).

КОНЦЕРН — сполука кількох підприємств або велике розбудоване на кілька галузей підприємство.

КОНЮНКТУРА — збіг обставин, що створюють добрий або злий ґрунт для якоїсь справи.

КООПЕРАЦІЯ — сукупність кооператив; співпраця. **Кооперувати** — співпрацювати.

КООПТАЦІЯ — дібрання збором або виділом нових членів до свого складу. **Кооптувати** — добирати людей до якогось складу.

КООРДИНАЦІЯ — узгіднення і упорядкування (якихось сил тощо). **Координувати** — узгіднювати і упорядковувати.

КОПІЯ — дослівний відпис з яко-

гось документу, письма чи твору; вірно відмальований образ або рисунок. Взагалі точно відтворення чогонебудь. **Копіювання** — точне переписування чи вірне відрисовування чогонебудь. **Копіювати** — точно переписувати чи вірно відрисувати щонебудь, наслідувати.

КОРДОН — 1) межа, що розділяє держави; 2) ланцюг війська, поліції або людей, що боронить доступу до якогось місця.

КОРЕГУВАТИ — справляти; виправляти друкарські похибки.

КОРИФЕЙ — чільний представник.

КОРПОРАЦІЯ — 1) товариство, організація, що об'єднує людей тої самої професії; 2) студентські товариства. **Корпоративний** — побудований на засадах корпорації або властивий їй. **Корпоративний устрій** — суспільний устрій, в якому суспільність організується не в політичних партіях, але по професіям і в якому найвища державна рада, складається не з представників політичних партій, але представників усіх професій (хліборобів, робітників, ремісників, купців, промисловців тощо).

КОРУПЦІЯ — підкупство, хабарництво, продажність урядових осіб.

КОСМОПОЛІТИЗМ — занепадницька світоглядова течія, якої визнавці вважають своєю батьківщиною не свою землю і націю, але цілий світ. **Космоліт** — звихнена національно людина, що вважає себе громадянином усього світу, не признаючись до своєї нації. **Космополітизм** — недорозвинений кволий інтернаціоналізм.

КРАМОЛА, вузька бунтівнича змова.

КРЕАТУРА — людина гідкої моральної вартости; щось звиродніле.

КРЕДО — „вірую“; непохитне чиясь переконання.

КРЕТИН — недорозвинений, туподумний, туман. **Кретинізм** — умовий недорозвиток, тумануватість.

КРИСТАЛІЗАЦІЯ — 1) перехід тіл з плинного або газового в твердий; 2) взагалі перехід від загального, неокресного до ясного, означеного, виразного. **Кристалізувати** — надавати твердий або точно означений вигляд.

КРИТЕРІЙ — мірка правильности або неправильности якихось тверджень, взагалі якийсь один підхід до розпізнавання

суті якоїсь думки чи явища.

КУЛІСИ — 1) бічні пересувні декорації на сцені; 2) взагалі якінебудь заслони, за якими щось діється.

КУЛЮАРИ — коридори і інші бічні приміщення в парламентах де сходяться і гуторять послы, представники преси тощо.

КУЛЬМІНАЦІЙНА ТОЧКА — найвища точка, чи найвищий ступінь чогонебудь; вершок.

КУЛЬТ — шанування, звеличування якоїсь великої особи або події. **Культивувати** — плекати.

КУЛЬТУРА — 1) придбання і здобутки народу на всх ділянках життя; та кож освіта; 2) плекання рости чи тварин. **Культуркампф** — боротьба різних культур. **Культурний** — розвинений, освічений, з відповідною огладою. **Культуртрегер** — людина, що ніби поширює культуру.

КУМИР — божок, бовван, те саме, що й ідол.

КУРС — 1) повний виклад якоїнебудь науки; 2) вартість цінних паперів або чужоземних грошей, яку що дня визначають

на біржі; 3) політичний курс — означений напрямком політики якогось уряду в якімсь часі. **Курсант** — слухач якихнебудь курсів.

Л

ЛАВР — південне вічно зелене дерево з пахучим листям. **Лавровий вінок** — символ слави і перемоги.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ — 1) узаконення, надання правової сили; 2) урядове, судове або нотаріальне засвідчення, що підписи є дійсні або, що якийсь відпис є згідний з документом, від якого його відписано, **Легалізувати** — узаконювати, надавати правового значення. **Легалізм** — поступовання одиниці або гурта людей згідне з діючими законами. **Легальний** — правний, законний, дозволений. **Легальність** — законність, згідність з законами.

ЛЕГЕНДА — оповідання про щось чудесне, надзвичайне, героїчне. **Легендарний** — вигаданий, казковий.

ЛЕГІОН — 1) найвища військова частина в давніх римлян; 2) добровольчі частини; 3) сила силенна, безліч.

ЛЕКТУРА — читання, матеріал до читання (твори письменства).

ЛЕКЦІЯ — виклад, година навчання.

ЛІБЕРАЛІЗМ — занепадницький на-

прямок, що обстоює необмежену свободу людини в думанню та вчинках, який теж є противний всяким рішучим заходам. **Ліберал** — прихильник лібералізму. **Ліберальний** — вільнодумний, оснований на лібералізмі.

ЛІГА — спілка, союз.

ЛІДЕР — один з проводирів, керівників якоїсь політичної партії; взагалі один з тих, що ведуть перід.

ЛІКВІДАЦІЯ — остаточне припинення, закінчення або знищення чогось. **Ліквідатор** — той, що ліквідує. **Ліквідувати** — припинювати, остаточо розраховуватися, нищити.

ЛІНЧ — кривавий самосуд, вбивство доконане юрбою. **Лінчувати** — забивати самосудом.

ЛЮМП — ледащо, гуляка, обідранець. **Люмпенпролетаріат** — вулична міська босячня.

ЛЯБІРИНТ — 1) величезний будинок із вельми попереплутуваними входами і подвір'ями; 2) взагалі щось таке попереплутуване з чого важко знайти вихід.

ЛЯБОРАТОРІЯ — наукова чи дослідна робітня.

ЛЯВІНА — нагальний зсув великих

мас снігу по стрімких узбіччах високих гір.

ЛЯВРЕАТ — мистець, письменник або вчений, що одержав найвищу нагороду.

ЛЯІК — людина необзнайомена з якоюсь справою.

ЛЯНЦЕТ — з обох боків гострий ніж, що ним лікарі розтинають боляки тощо.

ЛЯПСУС — помилка зроблена через необережність, неухважність, розсіяність.

ЛЯТИФУНДІ — великі земельні маєтки, що їх у давнину обробляли рабами; взагалі велика земельна власність.

ЛЪОГІКА — 1) наука про закони правильного думання; 2) правильне послідовне думання. **ЛЪОГІЧНИЙ** — розумний, правильно-послідовний.

ЛЪОЖА — 1) відокремлене місце в театрі для кількох глядачів; 2) масонська лъожа — диви масони.

ЛЪОЗУНГ (лозунг) — гасло, клич, стисло висловлені домагання якоїсь політичної групи тощо.

ЛЪОКАВТ — тимчасове закриття підприємствами якоїсь промислової установи (фабрики або заводу) та масове звільнен-

ня робітників, які страйкують, доки вони не згодяться на умови підприємців.

ЛЪОКАЛІЗАЦІЯ — уміцєвлення, обмеження якогось ширшого пръяву до одного місця (прим. лъокалізація пожежі зн. недопущення до поширення, пожежі).

Лъокалізувати — робити місцевим, обмежувати щось одним місцем. **Лъокальний** — місцевий, властивий якомусь одному місцю.

ЛЪОЯЛІЗМ — згідність з законами. **Лъояльний** — 1) згідливий; 2) вірний якомусь урядові. **Лъояльність** — 1) поведінка згідна з законами чи приписами; 2) лъачливість, угодовство трусливої людини, яка ради шкурних інтересів не раз і в супереч своїм переконанням погоджується з якимсь правлінням.

М

МЪВЗОЛЕЙ — великий, розкішний, нагробний пам'ятник.

МАЄСТАТ — величність, хвала, блиск. **Маєстатичний** — величний, достойний, поважний; урочистий.

МАКІЯВЕЛІЗМ — 1) політична наука, що її в 16-тім столітті створив італійський письменник Макіявелі. Вона твердить,

на біржі; 3) політичний курс — означений напрямком політики якогось уряду в якімсь часі. **Курсант** — слухач якихнебудь курсів.

П

ЛАВР — південне вічно зелене дерево з пахучим листям. **Лавровий вінок** — символ слави і перемоги.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ — 1) узаконення, надання правової сили; 2) урядове, судове або нотаріальне засвідчення, що підписи є дійсні або, що якийсь відпис є згідний з документом, від якого його відписано, **Легалізувати** — узаконнювати, надавати правового значення. **Легалізм** — поступовання одиниці або гурта людей згідне з діючими законами. **Легальний** — правний, законний, дозволений. **Легальність** — законність, згідність з законами.

ЛЕГЕНДА — оповідання про щось чудесне, надзвичайне, героїчне. **Легендарний** — вигаданий, казковий.

ЛЕГІОН — 1) найвища військова частина в давніх римлян; 2) добровольчі частини; 3) сила сильна, безліч.

ЛЕКТУРА — читання, матеріал до читання (твори письменства).

ЛЕКЦІЯ — виклад, година навчання.

ЛІБЕРАЛІЗМ — занепадницький на-

прямок, що обстоє необмежену свободу людини в думанню та вчинках, який теж є противний всяким рішучим заходам. **Ліберал** — прихильник лібералізму. **Ліберальний** — вільнодумний, оснований на лібералізмі.

ЛІГА — спілка, союз.

ЛІДЕР — один з проводирів, керівників якоїсь політичної партії; взагалі один з тих, що ведуть перід.

ЛІКВІДАЦІЯ — остаточне припинення, закінчення або знищення чогось. **Ліквідатор** — той, що ліквідує. **Ліквідувати** — припинювати, остаточо розраховуватися, нищити.

ЛІНЧ — кривавий самосуд, вбивство доконане юрбою. **Лінчувати** — забивати самосудом.

ЛЮМП — ледащо, гуляка, обідранець. **Люмпенпролетаріат** — вулична міська босячня.

ЛЯБІРИНТ — 1) величезний будинок із вельми попереплутуваними входами і подвір'ями; 2) взагалі щось таке попереплутване з чого важко знайти вихід.

ЛЯБОРАТОРІЯ — наукова чи дослідна робітня.

ЛЯВІНА — нагальний зсув великих

мас снігу по стрімких узбіччах високих гір.

ЛЯВРЕАТ — мистець, письменник або вчений, що одержав найвищу нагороду.

ЛЯК — людина необзнайомена з якоюсь справою.

ЛЯНЦЕТ — з обох боків гострий ніж, що ним лікарі розтинають боляки тощо.

ЛЯПСУС — помилка зроблена через необережність, неуважність, розсіяність.

ЛЯТИФУНДІ — великі земельні маєтки, що їх у давнину обробляли рабами; взагалі велика земельна власність.

ЛЮГІКА — 1) наука про закони правильного думання; 2) правильне послідовне думання. **Льогічний** — розумний, правильно-послідовний.

ЛЮЖА — 1) відокремлене місце в театрі для кількох глядачів; 2) масонська люжа — див масони.

ЛЮЗУНГ (лозунг) — гасло, клич, сисло висловлені домагання якоїсь політичної групи тощо.

ЛЮКАВТ — тимчасове закриття підприємствами якоїсь промислової установи (фабрики або заводу) та масове звільнен-

ня робітників, які страйкують, доки вони не згодяться на умови підприємців.

ЛЮКАЛІЗАЦІЯ — уміцєвлення, обмеження якогось ширшого прсяву до одного місця (прим. люкалізація пожежі зн. недопущення до поширення, пожежі). **Люкалізувати** — робити місцевим, обмежувати щось одним місцем. **Люкальний** — місцевий, властивий якомусь одному місцю.

ЛЮОЯЛІЗМ — згідність з законами. **Люоальний** — 1) згідливий; 2) вірний якомусь урядові. **Люоальність** — 1) поведінка згідна з законами чи приписами; 2) лясливість, угодовство трусливої людини, яка ради шкурних інтересів не раз і в супереч своїм переконанням погоджується з якимсь правлінням.

М

МАВЗОЛЕЙ — великий, розкішний, нагробний пам'ятник.

МАЄСТАТ — величність, хвала, блиск. **Маєстатичний** — величний, достойний, поважний; урочистий.

МАКІЯВЕЛІЗМ — 1) політична наука, що її в 16-тім столітті створив італійський письменник Макіявелі. Вона твердить,

що в політиці найвищим законом є добро і могутність батьківщини і що в політиці для досягнення цілей можна вживати всіх засобів; 2) хитра політика, що йде до мети всякими засобами.

МАКСИМА — моральний припис, правило поведінки. **Максималіст** — той, що належить до гурта людей, який ставить найвищі домагання. **Максимальний** — найбільший, найвищий. **Максімум** — найбільша величина, найвищий ступінь чого небудь.

МАЛЬКОНТЕНТ — постійно невдоволений.

МАНДАТ — уповноваження, припорушення, або документ, що свідчить про уповноваження.

МАНЕКЕН (манекін) — 1) зроблена велика лялька, щоб примірювати на ній убрання; 2) людина без волі, з якою можна зробити що хочеться.

МАНІФЕСТ — урочисте, надзвичайне оголошення або поклик до народу від верховної влади або політичної організації. **Маніфестація** — прилюдне масове виявлення суспільством або певною його групою свого почуття з приводу якоїсь

події або вчинку; різкий прилюдний вислів своїх думок і почувань. **Маніфестант** — учасник маніфестації. **Маніфестувати** — різко і прилюдно висловлювати свої думки і почування.

МАНІЯ — хвороблива пристрасть до чогонебудь, хворобливе захоплення чимсь. **Ман(і)як** — особа, що настирливо переслідує якусь вузьку мету.

МАРГІНЕС — незаписаний або нездрукований край сторінки записаного або задрукованого паперу.

МАРКСИЗМ — система поглядів основоположника наукового соціалізму жиди Карла Маркса. **Марксист** — наслідувач, прибічник марксизму. **Марксистський** — згідний з марксизмом.

МАРС — у римлян бог війни. **Марсовий** — войовничий, військовий.

МАРСЕЛІЄЗА — французький народній гімн.

МАРТИРОЛЬОГІЯ — реєстр мучеників за ідею, історія пережитих страждань.

МАСИВ — велика суцільна маса, брила. **Масивний** — суцільний, цупкий, без порожняви в середині, щільний.

МАСОНИ (масонерія) — члени таємних релігійних і політичних товариств, т. зв. **масонських лож**, що мають за головну мету нібито моральне удосконалення, єднання, братерство і рівність всіх людей, а в дійсності хочуть мати вплив на всі суспільні і державні справи.

МА(С)ШТАБ — мірило, лінія з поділкою, що вказує о скільки рисунок чи карту збільшено або зменшено.

МАТЕРІЯ — 1) щось, існування чого стверджуємо змістом, зміст, суть, предмет; 2) бавовняна чи інша тканина; 3) назва ропи, гною в ранах. **Матеріалізація** — втілення, набирання очевидного вигляду.

МАТЕРІАЛІЗМ — 1) напрямок, що визнає першенство матерії над духом; користоловність; **Історичний матеріалізм** — твердить, що основним чинником розвитку суспільного і політичного життя є господарські умовини. **Діалектичний матеріалізм** — розглядає всесвіт як розвиток не чогось цілевого, доцільного, але суперечного руху матерії. **Матеріаліст** — 1) прихильник матеріалізму;

2) чоловік, що дбає тільки про свої користи. **Матеріалістичний** — властивий матеріалізові. **Матеріальний** — зроблений з матерії, тілесний, земний, такий, що відноситься до господарських справ; дійний, річевий.

МАФІЯ — тайний політичний союз або організація.

МЕГАЛЬОМАНІЯ — манія великості, перебільшені думки про свої здібності. **Мегальоман** — хворий на мегальоманію.

МЕГАФОН — труба, що зміцнює голос.

МЕЛІОРАЦІЯ — заходи спрямовані на піднесення плодючості землі, через осушування, наводнювання, насаджування або корчування лісу тощо. **Меліоративний** — належний до меліорації.

МЕМОРАНДУМ — 1) пропам'ятне письмо; 2) дипломатичне письмо, в яким висвітлено ставлення уряду чи партії до якоїнебудь справи.

МЕМОРІАЛ — пропам'ятна записка про якусь подію або справу.

МЕМУАРИ — записки сучасників

що в політиці найвищим законом є добро і могутність батьківщини і що в політиці для досягнення цілей можна вживати всіх засобів; 2) хитра політика, що йде до мети всякими засобами.

МАКСИМА — моральний припис, правило поведінки. **Максималіст** — той, що належить до гурта людей, який ставить найвищі домагання. **Максимальний** — найбільший, найвищий. **Максімум** — найбільша величина, найвищий ступінь чого небудь.

МАЛЬКОНТЕНТ — постійно невдоволений.

МАНДАТ — уповноваження, припоручення, або документ, що свідчить про уповноваження.

МАНЕКЕН (манекін) — 1) зроблена велика лялька, щоб примірювати на ній убрання; 2) людина без волі, з якою можна зробити що хочеться.

МАНІФЕСТ — урочисте, надзвичайне оголошення або чоклик до народу від верхньої влади або політичної організації. **Маніфестація** — прилюдне масове виявлення суспільством або певною його групою свого почуття з приводу якоїсь

МАСОНИ (масонерія) — члени таємних релігійних і політичних товариств, т. зв. **масонських лож**, що мають за головну мету нібито моральне удосконалення, єднання, братерство і рівність всіх людей, а в дійсності хочуть мати вплив на всі суспільні і державні справи.

МА(С)ШТАБ — мірило; лінія з поділкою, що вказує о скільки рисунок чи карту збільшено або зменшено.

МАТЕРІЯ — 1) щось, існування чого стверджуємо змислом, зміст, суть, предмет; 2) бавовняна чи інша тканина; 3) назва ропи, гною в ранах. **Матеріалізація** — втілення, набирання очевидного вигляду.

МАТЕРІАЛІЗМ — 1) напрямок, що визнає першенство матерії над духом; користоловність; **Історичний матеріалізм** — твердить, що основним чинником розвитку суспільного і політичного життя є господарські умовини. **Діалектичний матеріалізм** — розглядає всесвіт як розвиток не чогось цілевого, доцільного, але суперечного руху матерії. **Матеріаліст** — 1) прихильник матеріалізму;

події або вчинку; різкий прилюдний вислів своїх думок і почувань. **Маніфестант** — учасник маніфестації. **Маніфестувати** — різко і прилюдно висловлювати свої думки і почування.

МАНІЯ — хвороблива пристрасть до чогонебудь, хворобливе захоплення чимсь. **Ман(і)як** — особа, що настирливо переслідує якусь вузьку мету.

МАРГІНЕС — незаписаний або задрукований край сторінки записаного або задрукованого паперу.

МАРКСИЗМ — система поглядів основоположника наукового соціалізму жиди Карла Маркса. **Марксист** — наслідувач, прибічник марксизму. **Марксистський** — згідний з марксизмом.

МАРС — у римлян бог війни. **Марсовий** — воєнничий, військовий.

МАРСЕЛЬЄЗА — французький народній гимн.

МАРТИРОЛОГІЯ — реєстр мучеників за ідею, історія пережитих страждань.

МАСИВ — велика суцільна маса, брила. **Масивний** — суцільний, цупкий, без порожняви в середині, щільний.

2) чоловік, що дбає тільки про свої користи. **Матеріалістичний** — властивий матеріалізові. **Матеріальний** — зроблений з матерії, тілесний, земний, такий, що відноситься до господарських справ; дійний, річевий.

МАФІЯ — тайний політичний союз або організація.

МЕГАЛЬОМАНІЯ — манія великості, перебільшені думки про свої здібности. **Мегальоман** — хворий на мегальоманію.

МЕГАФОН — труба, що зміцнює голос.

МЕЛІОРАЦІЯ — заходи спрямовані на підвищення плодючости землі, через осушування, наводнювання, насаджування або корчування лісу тощо. **Меліоративний** — належний до меліорації.

МЕМОРАНДУМ — 1) пропамятне письмо; 2) дипломатичне письмо, в яким висвітлено ставлення уряду чи партії до якоїнебудь справи.

МЕМОРІАЛ — пропамятна записка про якусь подію або справу.

МЕМУАРИ — записки сучасників

про події, що в них вони брали участь або були їх свідками. **Мемуарист** — особа, що пише спомини. **Мемуаристика** — твори, в яких описується спомини.

МЕНАЖЕРІЯ — звіринець, де зібрані дикі звірі, що їх возять на показ у клітках.

МЕСІЯ — спаситель, визволитель. **Месіянizm** — віра в особливе призначення якогось народу виконати велику ролю у світі, дати другим народам новий змісл життя. **Месіянiстичний** — опертий на вірі у велике призначення.

МЕТАЛЮРГІЯ — наука про добування і обробітку металів; обробітка металів, великий залізняний промисл. **Металюрг** — людина, що працює в металюргії (при витоплюванні металів).

МЕТАМОРФОЗА — перетворення, переміна чогось в щось інше.

МЕТАФІЗИКА — наука про те, чого ми не можемо розслідити шляхом досвіду (прим. безконечність, вічність, душа тощо). **Метафізичний** — належний до метафізики, такий, що його не можна збагнути досвідом.

МЕТЕОР — падуча зоря, що пада-

ючи лишає по собі блискучу смугу; 2) щось, що швидко зявилося і швидко зникло звернувши раптово на себе увагу.

МЕТОДА — спосіб, шлях досліду; певний шлях, потрібний, щоб досягти якоїсь мети. **Методика** — наука про доцільне досліджування чи осягання чогонебудь. **Методичний** — пляновий, доцільний, послідовний.

МЕТРОПОЛІЯ — 1) матірне місто, столиця; 2) держава у відношенні до своїх кольоній.

МЕХАНІЗАЦІЯ — 1) заміна ручної праці машиною; 2) надзвичайна вправа в роботі, яку виконується майже не свідомо, але правильно. **Механізм** — внутрішнє уладження машини, також сама машина. **Механізувати** — 1) замінити ручну працю машиною; 2) доводити виконання якоїсь праці до надзвичайної вправи і шкороности. **Механік** — 1) той, що будує, або добре знає чи обслуговує машини; 2) зручна, хитра людина. **Механіка** — 1) наука про діяння сил; 2) наука машинобудування. **Механічний** — 1) такий, що працює за допомогою механізму; 2) такий, що відбу-

вається несвідомо, мимовільно; 3) поверховний.

МІКРОСКОП — прилад до розсліду дуже дрібних предметів, невидних для голого ока. **Мікроскопічний** — дуже маленький.

МІЛІТАРИЗМ — 1) напрям державної політики, що передусім дбає про збільшення воєнної сили держави; 2) воєвничість. **Мілітаризувати** — робити здатним для війни. **Мілітарист** — прихильник мілітаризму. **Мілітарний** — воєнний.

МІЛІЦІЯ — збройна сила, що не належить до постійного складу армії (народне військо). **Міліціонер** — вояк, що служить в міліції.

МІНІМАЛЬНИЙ — як найменший. **Мінімум** — 1) найменша кількість; 2) найменші вимоги.

МІНІАТУРА — щось у малих або у зменшених розмірах. **Мініатурний** — дуже маленький.

МІНОРНИЙ — сумний, невеселий, пригнічений.

МІНУС — 1) менше; 2) брак, слаба сторона.

МІРАЖ — марево, омана, привид.

МІСІЯ — 1) дипломатичне представництво; 2) доручення, завдання; 3) післанництво.

МІСТИКА (містицизм) — 1) наука і віра у таємничий зміст св. письма і релігійних обрядів; 2) віра в таємниче, надприродне. **Містик** — людина, що вірить у таємниче, надприродне. **Містичний** — надприродно таємничий.

МІТ — переказ про богів, героїв та надприродні явища. **Мітичний** — казковий.

МІТІНГ — віче.

МОДЕРНИЙ — новітній, оснований на найновіших здобутках. **Модернізація** — пристосування чогось до нових вимог.

МОЛОХ — щось невблагане, що вимагає багатьох людських жертв.

МОМЕНТ — 1) мить, хвилина; 2) слухний час. **Моментальний** — наглий, митьовий.

МОНАРХ — дідичний, досмертний володар. **Монархізм** — державний устрій, в якому влада є в руках монарха; наприклад, що підтримує такий устрій. **Монархіст** — прихильник монархізму. **Мо-**

про події, що в них вони брали участь або були їх свідками. **Мемуарист** — особа, що пише спомини. **Мемуаристика** — твори, в яких описується спомини.

МЕНАЖЕРІЯ — звіринець, де зібрані дикі звірі, що їх возять на показ у клітках.

МЕСІЯ — спаситель, визволитель. **Месіянizm** — віра в особливе призначення якогось народу виконати велику роль у світі, дати другим народам новий змісл життя. **Месіянiстичний** — опертий на вірі у велике призначення.

МЕТАЛЮРГІЯ — наука про добування і обробітку металів; обробітка металів, великий залізняний промисл. **Металюрг** — людина, що працює в металюргії (при витоплюванні металів).

МЕТАМОРФОЗА — перетворення, переміна чогось в щось інше.

МЕТАФІЗИКА — наука про те, чого ми не можемо розслідити шляхом досвіду (прим. безконечність, вічність, душа тощо). **Метафізичний** — належний до метафізики, такий, що його не можна збагнути досвідом.

МЕТЕОР — падуца зоря, що падаєтьсяс неспвідомо, мимовільно; 3) поверховний.

МІКРОСКОП — прилад до розсліду дуже дрібних предметів, невидних для голого ока. **Мікроскопічний** — дуже маленький.

МІЛІТАРИЗМ — 1) напрям державної політики, що передусім дбає про збільшення военной сили держави; 2) войовничість. **Мілітаризувати** — робити здатним для війни. **Мілітарист** — прихильник мілітаризму. **Мілітарний** — военний.

МІЛІЦІЯ — збройна сила, що не належить до постійного складу армії (народне військо). **Міліціонер** — вояк, що служить в міліції.

МІНІМАЛЬНИЙ — як найменший. **Мінімум** — 1) найменша кількість; 2) найменші вимоги.

МІНІАТУРА — щось у малих або у зменшених розмірах. **Мініатурний** — дуже маленький.

МІНОРНИЙ — сумний, невеселий, пригнічений.

МІНУС — 1) менше; 2) брак, слаба сторона.

ючи лише по собі блискучу смугу; 2) щось, що швидко зявилося і швидко зникло звернувши раптово на себе увагу.

МЕТОДА — спосіб, шлях дослїду; певний шлях, потрібний, щоб досягти якоїсь мети. **Методика** — наука про доцільне дослїдження чи осягання чогонбудь. **Методичний** — пляновий, доцільний, послїдовний.

МЕТРОПОЛІЯ — 1) матірнє місто, столиця; 2) держава у відношенні до своїх колоній.

МЕХАНІЗАЦІЯ — 1) заміна ручної праці машиною; 2) надзвичайна вправа в роботі, яку виконується майже неспвідомо, але правильно. **Механizm** — внутрішнє уладження машини, також сама машина. **Механізувати** — 1) замінити ручну працю машиною; 2) доводити виконання якоїсь праці до надзвичайної вправи і скорости. **Механік** — 1) той, що будує, або добре знає чи обслуговує машини; 2) зручна, хитра людина. **Механіка** — 1) наука про діяння сил; 2) наука машинобудування. **Механічний** — 1) такий, що працює за допомогою механізму; 2) такий, що відбу-

МІРАЖ — марево, омана, привид.

МІСІЯ — 1) дипломатичнє представництво; 2) доручення, завдання; 3) післанництво.

МІСТИКА (містицизм) — 1) наука і віра у таємничий зміст св. письма і релігійних обрядів; 2) віра в таємничє, надприроднє. **Містик** — людина, що вірить у таємничє, надприроднє. **Містичний** — надприродно таємничий.

МІТ — переказ про богів, героїв та надприродні явища. **Мітичний** — казковий.

МІТІНГ — віче.

МОДЕРНИЙ — новітній, оснований на найновіших здобутках. **Модернізація** — пристосування чогось до нових вимог.

МОЛОХ — щось неблаганє, що вимагає багатьох людських жертв.

МОМЕНТ — 1) мить, хвилина; 2) слушний час. **Моментальний** — наглий, митьовий.

МОНАРХ — діличний, досмертний володар. **Монархізм** — державний устрій, в якому влада є в руках монарха; напрям, що підтримує такий устрій. **Монархіст** — прихильник монархізму. Мо-

нархія — державний устрій, в якому найвища влада в державі належить до смерті одній особі і здебільша переходить у спадщину його нащадкам.

МОНОЛІТ — 1) річ зроблена з суцільної брили; 2) взагалі щось суцільне. **Монолітний** — суцільний, зроблений зі суцільного матеріалу.

МОНУМЕНТ — великий пам'ятник, що має передати нащадкам пам'ять про велику людину або подію. **Монументальний** — велитенський, могутній, невмірущий.

МОРАЛЬ — цілість законів, понять і ідей, що дозволяють людині відрізнити добро і зло та вказують її на обов'язки супроти інших людей, суспільности чи народу, хоч цього і не наказують державні закони. **Моралізувати** — навчати моралі. **Мораліст** — 1) проповідник моралі; 2) особа, що любить повчати інших. **Моральний** — згідний з законами моралі.

МОРАТОРІЯ — віддалення речинця сплати довгу, яке вводить держава у випадках війни, грошевої чи господарчої скрути.

МОТИВ — 1) причина, спонука, що викликає той чи інший вчинок; 2) голов-

на ідея мистецького твору. **Мотивація** — обґрунтування, оборона якогось твердження доказами. **Мотивувати** — обґрунтовувати, подавати причини чогось, доказувати.

МОТТО — короткий зворот на вступі якогось твору, як провідна його думка.

Н

НАЇВНИЙ — дитячо щирий, по дитячому отвертий, простодушний, дурненький. **Наївність** — простодушність, щирість, отвертість як у дитини.

НАЦІОНАЛІЗМ — 1) велика любов до своєї нації, бажання як найбільше причинитися до її могутности; 2) бойовий, революційний, політичний рух найновішої доби (серед різних націй різно називаний), який змагає до як найбільшої могутности своєї нації через постійне зміцювання внутрішньої національної спаяности та безддатности, запровадженням справедливого для всіх суспільного ладу і вихованням цілої суспільности в дусі повної відданости справі цілої нації.

НЕВТРАЛІЗАЦІЯ — усунення наслідків якоїбудь речі або праці. **Невтралізувати** — усувати якісь наслідки або

впливи. **Невтральний** — безсторонній, байдужий, такий, що не вмішується в дану справу. **Невтральність** (невтралітет), невтручання, невстрявання (прим. якоїсь держави у війну, що точиться між іншими кількома державами).

НЕГАТИВ — щось відворотне, прим. образ, що повстає в часі фотографування на фотографічній платівці і має чорні місця там, де на предметі чи особі є білі і навпаки. **Негативний** — 1) заперечний, такий, що відкидає щось, що йому бракує чогось; 2) відємний, злий. **Негативність** — стан, що означає заперечення або відсутність чогось. **Негація** — заперечення чогось, відкидання якогось твердження тощо. **Негувати** — заперечувати, відкидати.

НЕКРОЛЬОГ — коротка згадка або стаття про життя і діяльність помершого.

НЕОФІТ — 1) у давній церкві новохрещений, новонавернений, 2) взагалі той, що прозрів, віднайшов свою ідею.

НЕТТО — 1) чиста вага товару без опакування; 2) чиста ціна товару без знижки.

НІВЕЛЮВАННЯ (нівеляція) — 1) ви-

значання височини різних точок якоїсь земної площі; 2) зрівнування. **Нівелювати** — 1) визначати височину різних точок; 2) рівняти, зрівнювати.

НІГІЛІЗМ — заперечення всього основного, усіх законних і моральних основ суспільного життя. **Нігіліст** — такий, що заперечує і не визнає ніяких законів, прав, обов'язків.

НІМБ — дивин авреол.

НІРВАНА — в індійській філософії стан душевного спокою людини, коли вона переходить у небуття, зливається з природою.

НОМІНАЛЬНИЙ — такий, що існує тільки в назві, на папері, але не на справді (прим. номінальна вартість якихось вартісних паперів, акцій, товарів, книжок, тощо, є така, яка є на них виписана а в дійсності можуть продаватися по нищій або вищій ціні).

НОМІНАЦІЯ — призначення на становище, найменування. **Номінувати** — призначувати.

НОРМА — 1) правило, зразок, мірило. **Нормальний** — правильний, природний, звичайний. **Нормалізація** — упорядкування, регулювання, устійнення

нархія — державний устрій, в якому найвища влада в державі належить до смерті одній особі і здебільша переходить у спадщину його нащадкам.

МОНОЛІТ — 1) річ зроблена з суцільної брили; 2) взагалі щось суцільне. **Монолітний** — суцільний, зроблений зі суцільного матеріялу.

МОНУМЕНТ — великий пам'ятник, що має передати нащадкам пам'ять про велику людину або подію. **Монументальний** — велитенський, могутній, невмірущий.

МОРАЛЬ — цілість законів, понять і ідей, що дозволяють людині відрізнити добро і зло та вказують її на обов'язки супроти інших людей, суспільности чи народу, хоч цього і не наказують державні закони. **Моралізувати** — навчати моралі. **Мораліст** — 1) проповідник моралі; 2) особа, що любить повчати інших. **Моральний** — згідний з законами моралі.

МОРАТОРІЯ — віддалення речинця сплати довгу, яке вводить держава у випадках війни, грошевої чи господарчої скрути.

МОТИВ — 1) причина, спонука, що викликає той чи інший вчинок; 2) голов-

впливи. **Невтральний** — безсторонній, байдужий, такий, що не вмішується в дану справу. **Невтральність** (невтралітет), невтручання, невстрявання (прим. якогось держави у війну, що точиться між іншими кількома державами).

НЕГАТИВ — щось відворотне, прим. образ, що повстає в часі фотографування на фотографічний платівці і має чорні місця там, де на предметі чи особі є білі і навпаки. **Негативний** — 1) заперечний, такий, що відкидає щось, що йому бракує чогось; 2) відемний, злий. **Негативність** — стан, що означає заперечення або відсутність чогось. **Негація** — заперечення чогось, відкидання якогось твердження тощо. **Негувати** — заперечувати, відкидати.

НЕКРОЛЬОГ — коротка згадка або стаття про життя і діяльність помершого.

НЕОФІТ — 1) у давній церкві новохрещений, новонавернений, 2) взагалі той, що прозрів, віднайшов свою ідею.

НЕТТО — 1) чиста вага товару без упакування; 2) чиста ціна товару без знижки.

НІВЕЛЮВАННЯ (нівеляція) — 1) ви-

на ідея мистецького твору. **Мотивація** — обґрунтування, оборона якогось твердження доказами. **Мотивувати** — обґрунтовувати, подавати причини чогось, доказувати.

МОТТО — короткий зворот на вступі якогось твору, як провідна його думка.

Н

НАЇВНИЙ — дитячо щирий, по дитячому отвертий, простодушний, дурненький. **Наївність** — простодушність, щирість, отвертість як у дитини.

НАЦІОНАЛІЗМ — 1) велика любов до своєї нації, бажання як найбільше причинитися до її могутности; 2) бойовий, революційний, політичний рух найновішої доби (серед різних націй різно називаний), який змагає до як найбільшої могутности своєї нації через постійне зміцнювання внутрішньої національної спаяности та безездатности, запровадженням справедливого для всіх суспільного ладу і вихованням цілої суспільности в дусі повної відданости справі цілої нації.

НЕВТРАЛІЗАЦІЯ — усунення наслідків якоїбудь речі або праці. **Невтралізувати** — усувати якісь наслідки або

значання височини різних точок якоїсь земної площі; 2) зрівнування. **Нівелювати** — 1) визначати височину різних точок; 2) рівняти, зрівнювати.

НІГІЛІЗМ — заперечення всього основного, усіх законних і моральних основ суспільного життя. **Нігіліст** — такий, що заперечує і не визнає ніяких законів, правд, обов'язків.

НІМБ — диви авреол.

НІРВАНА — в індійській філософії стан душевного спокою людини, коли вона переходить у небуття, зливається з природою.

НОМІНАЛЬНИЙ — такий, що існує тільки в назві, на папері, але не на справді (прим. номінальна вартість якогось вартісних паперів, акцій, товарів, книжок, тощо, е така, яка е на них виписана а в дійсності можуть продаватися по нищій або вищій ціні).

НОМІНАЦІЯ — призначення на становище, найменування. **Номінувати** — призначувати.

НОРМА — 1) правило, зразок, мірило. **Нормальний** — правильний, природний, звичайний. **Нормалізація** — упорядкування, регулювання, устійнення

якихось правил та приписів в обсягу якоїсь справи. **Нормативний** — такий, що встановлює правила. **Нормування** — встановлювання правил, налаштування. **Нормувати** — встановлювати правила, налаштувати.

НОТАР — особа уповноважена державою, що має право списувати та стверджувати різні умови, відписи документів тощо. **Нотаріальний** — 1) належний до нотаря; 2) засвідчений в нотаря.

НЮАНС — відтінок, ледви помітна різниця.

ОАЗА — 1) родюче місце в пустині, звичайно при джерелі; відокремлена місцевість.

ОБЕКТ — предмет, річ яку спостерігають або вивчають.

ОБЕКТИВІЗМ — безсторонне ставлення до осіб або подій безсторонна оцінка або думка про щось. **Об'єктивний** — безсторонний. **Об'єктивність** — безсторонність.

ОБСЕРВАТОР — спостерігач, глядач. **Обсерваторія** — спеціально споруджена будівля з відповідними приладами для наукового спостерігання і роз-

сліду явищ природи. **Обсервація** — спостерігання, спостереження. **Обсерваційний** — спостерігальний, сприятливий для спостерігання.

ОКЕАН — величезний простір води.

ОКУПАНТ — наїздник. **Окупація** — зайняття якоїсь країни при допомозі війська і обсадження її з метою закріпити в ній свою владу. **Окупаційний** — 1) наїзницький; 2) переведжений шляхом насильного зайняття (прим. окупаційний страйк у фабриці).

ОПЕРАЦІЯ — 1) усунування хвороби через витин хворого органу чи розтин пухлини тощо; 2) торговельне, банкове чи яке інше ділання; 3) воєнні дії армії, або якоїсь її частини. **Операційний** — що належить до операції. **Операційний** (оперативний) **плян** — план майбутніх воєнних потягнень. **Операційна лінія** — лінія де точаться бої з ворожою армією. **Оперативна база** — місце де зосереджене військо та військові запаси для поповнення убутку набоїв та людей в дієвій армії. **Оператор** — 1) лікар, що робить операцію; 2) фаховий фотограф або кіномеханік. **Оперувати** — робити операцію; взагалі діяти.

ОПОЗИЦІЯ — 1) опір якоїсь групи чи партії проти політики уряду чи якоїсь меншости супроти більшости, в якійсь установі тощо; 2) партія чи кілька партій, що належать до меншости в парламенті або в якійсь організації і противляться політиці більшости. **Опозиційний** — той, що належить до опозиції; перешкодливий. **Опозиціонер** — член опозиційної партії чи фракції; взагалі той, що противиться якійсь веденій роботи.

ОПОНЕНТ — супротивник у розмові, суперечці, доповіді тощо, той, що піддержує супротивну думку. **Опонувати** — бути іншої думки в розмові, спорі, доповіді тощо.

ОПОРТУНІЗМ — пристосування своєї поведінки до обставин і до чужих поглядів; прямування за течією не маючи власних переконань; угодовство. **Опортуніст** — людина, що пристосовується до обставин замість боротися з ними; угодовець. **Опортуністичний** — властивий опортунізму, угодовецький.

ОПТИМІЗМ — життєрадісність, бадьорість, погляд, що все на світі йде до кращого, нахил бачити тільки гарне.

Оптиміст — життєрадісна, бадьора людина, що як то кажуть — дивиться на все крізь рожеві окуляри. **Оптимістичний** — властивий оптимізму, життєрадісний, доброї віри.

ОРБИТА — путь, лінія, що її проходить якенебудь небесне тіло у просторі навкола іншого небесного тіла; взагалі лінія, що означає межі чийогось впливу.

ОРГАН — 1) частина живого тіла; 2) взагалі якась частина цілого, що сповнює якісь завдання; 3) засіб знаряддя. **Організм** — 1) жива істота; 2) щось неподільно звязане в одно ціле. **Органічний** — живий, живого походження, властивий організму, тісно звязаний з чим небудь, такий, що виростає з живої цілости і неподільно звязаний з нею.

ОРГІЯ — нестримна гульня, п'ятика з розпустою.

ОРЕОЛ — дива авреоля.

ОРИГІНАЛ — 1) первовзір, первотвір, первопись, зразок; 2) дивак, людина, що визначається рязяче неподібною до інших людей вдачею і поведінням. **Оригінальний** — 1) непідроблений; 2) своєрідний, дивний, чудакуватий. **Оригінальність** — непідробленість; своєрідність, чу-

якихось правил та приписів в обсягу якоїсь справи. **Нормативний** — такий, що встановлює правила. **Нормування** — встановлювання правил, налаштування. **Нормувати** — встановлювати правила, налаштувати.

НОТАР — особа уповноважена державою, що має право списувати та стверджувати різні умови, відписи документів тощо. **Нотаріальний** — 1) належний до нотаря; 2) засвідчений в нотаря.

НЮАНС — відтінок, ледви помітна різниця.

ОАЗА — 1) родюче місце в пустині, звичайно при джерелі; відокремлена місцевість.

ОБЕКТ — предмет, річ яку спостерігають або вивчають.

ОБЕКТИВІЗМ — безсторонне ставлення до осіб або подій безсторонна оцінка або думка про щось. **Об'єктивний** — безсторонний. **Об'єктивність** — безсторонність.

ОБСЕРВАТОР — спостерігач, глядач. **Обсерваторія** — спеціально споруджена будівля з відповідними приладами для наукового спостерігання і роз-

ОПОЗИЦІЯ — 1) опір якоїсь групи чи партії проти політики уряду чи якоїсь меншості супроти більшості, в якійсь установі тощо; 2) партія чи кілька партій, що належать до меншості в парламенті або в якійсь організації і противляться політиці більшості. **Опозиційний** — той, що належить до опозиції; перешкодливий. **Опозиціонер** — член опозиційної партії чи фракції; взагалі той, що противиться якійсь веденій роботі.

ОПОНЕНТ — супротивник у розмові, суперечці, доповіді тощо, той, що піддержує супротивну думку. **Опонувати** — бути іншої думки в розмові, спорі, доповіді тощо.

ОПОРТУНІЗМ — пристосування своєї поведінки до обставин і до чужих поглядів; прямування за течією не маючи власних переконань; угодовство. **Опортуніст** — людина, що пристосовується до обставин замість боротися з ними; угодовець. **Опортуністичний** — властивий опортунізму, угодовецький.

ОПТИМІЗМ — життєрадісність, бадьорість, погляд, що все на світі йде до кращого, нахил бачити тільки гарне.

сліді явищ природи. **Обсервація** — спостерігання, спостереження. **Обсерваційний** — спостерігальний, сприятливий для спостерігання.

ОКЕАН — величезний простір води.

ОКУПАНТ — наїздник. **Окупація** — зайняття якоїсь країни при допомозі війська і обсадження її з метою закріпити в ній свою владу. **Окупаційний** — 1) наїздницький; 2) переведжений шляхом насильного зайняття (прим. окупаційний страйк у фабриці).

ОПЕРАЦІЯ — 1) усуння хвороби через витин хворого органу чи розтин пухлини тощо; 2) торговельне, банкове чи яке інше ділення; 3) воєнні дії армії, або якоїсь її частини. **Операційний** — що належить до операції. **Операційний** (оперативний) **план** — план майбутніх воєнних потягнень. **Операційна лінія** — лінія де точаться бої з ворожою армією. **Оперативна база** — місце де зосереджене військо та військові запаси для поповнення убутку набоїв та людей в дієвій армії. **Оператор** — 1) лікар, що робить операцію; 2) фаховий фотограф або кіномеханік. **Оперувати** — робити операцію; взагалі діяти.

Оптиміст — життєрадісна, бадьора людина, що як то кажуть — дивиться на все крізь рожеві окуляри. **Оптимістичний** — властивий оптимізму, життєрадісний, доброй віри.

ОРБИТА — путь, лінія, що її проходить якенебудь небесне тіло у просторі навкола іншого небесного тіла; взагалі лінія, що означає межі чийгось впливу.

ОРГАН — 1) частина живого тіла; 2) взагалі якась частина цілого, що сповнює якісь завдання; 3) засіб знаряддя. **Організм** — 1) жива істота; 2) щось неподільно звязане в одно ціле. **Органічний** — живий, живого походження, властивий організму, тісно звязаний з чим небудь, такий, що виростає з живої цілості і неподільно звязаний з нею.

ОРГІЯ — нестримна гульня, піятика з розпустою.

ОРЕОЛ — дива авреола.

ОРИГІНАЛ — 1) першовзір, первотвір, первопись, зразок; 2) дивак, людина, що визначається рязяче неподібною до інших людей вчаєю і поведженням. **Оригінальний** — 1) непідроблений; 2) своєрідний, дивний, чудакуватий. **Оригінальність** — непідробленість; своєрідність, чу-

дацтво.

ОРІЄНТАЦІЯ (орієнтування) — 1) ознайомлення з якимись обставинами, визнання в чомусь, здібність спостерігати; 2) спрямування уваги чи сподівань в якийнебудь бік. **Орієнтуватися** — 1) визнаватися в чімось; 2) покладати на когось надії, взоруватися.

ОРТОДОКСІЯ (ортодоксальність) — суворе, неухильне додержування якихось раз встановлених правил в царині релігії, науки, політики, тощо без огляду на дійсність. **Ортодокс** — правовір, старовір, людина, яка твердо держиться раз встановлених правил, навіть тоді, коли вони не є вже життєво оправдані, не піддаючи їх найменшій критиці. **Ортодоксальний** — правовірний.

ОСТЕНТАЦІЙНИЙ — такий, що має на меті звернути увагу або виказати негодкування.

ОФЕНЗИВА — наступ.

ОФІЦІЙНИЙ (офіціальний) — урядовий. **Офіціоз** — часопис або журнал, що висловлює і обстоює погляди уряду чи якоїсь партії, але зовнішно не є їх органом. **Офіціозний** — півурядовий.

ОФОРМЛЕННЯ — викінчення, на-

дання остаточного вигляду. **Оформлювати** — надавати вигляд, викінчувати.

ПАВПЕРИЗАЦІЯ — зубожіння, збідніння.

ПАНЕВРОПА — ідея обеднання всіх європейських країн на мировій основі.

ПАНІКА — переполох, несподіваний страх, що охоплює більшу громаду людей, юрбу або військо. **Панікер** — той, що викликає паніку. **Панічний** — властивий паніці.

ПАНОПТКУМ — 1) переїзний музей з восковими фігурами великих людей; 2) збірка всіляких цікавих та дивних речей чи осіб.

ПАНТЕОН — храм слави, будинок на пошану великих людей якоїсь нації де їх і ховають.

ПАРАВАН — складана заслона; взагалі заслона.

ПАРАДОКС — твердження, що своїм виглядом і змістом заперечує загальноприйнятий погляд; безмістовний висновок. **Парадоксальний** — такий, що сам собі суперечний; противний прийнятій думці хоч іноді правильний.

ПАЗАЗИТ — той, що живе чужим

коштом, галапас. **Паразитизм** — життя чужим коштом галапасництво.

ПАРАЛЕЛЯ — 1) рівнобіжна лінія; 2) порівняння, зіставлення. **Паралельний** — рівнобіжний, рівнолежний; відповідаючий чомусь другому.

ПАРІЙ — 1) член найнищої верстви в Індії; 2) людина без усяких прав і всіми погорджувана.

ПАРТИКУЛЯРИЗМ — 1) бажання якихось частин певної держави відокремитися політично від неї; 2) перевага приватних, місцевих чи партійних інтересів над національними чи державними. **Партикулярний** — зв'язаний з приватними, місцевими чи партійними інтересами.

ПАСИВИ — зобов'язання, що їх має виконати підприємство; довги, незаплачені податки, платні тощо. **Пасивний** — 1) довжний; 2) недіяльний, байдужий. **Пасивність** — недіяльність, байдужість.

ПАТ — польська агенція телеграфічна, державне бюро інформацій дня преси.

ПАТЕТИЧНИЙ — високолетний, високопарний, повний поверховного захоплення.

ПАТОЛОГІЯ — наука про хвороби.

Патологічний — хворобливий.

ПАТОС — запал, захоплення; зовнішній прояв нещирого запалу.

ПАТРІОТ — 1) людина, що любить свою батьківщину; 2) уживають також на означення людини, що хоч прив'язана до свого краю, але не бере участі в боротьбі за його добро. **Патріотизм** — любов до батьківщини.

ПАТРОН — опікун, оборонець, покровитель; святий або великий чоловік, якого якась громада або установа бере собі за опікуна. **Патронат** — опікунство; установа, що має своєю метою опікуватися чимсь.

ПАЦИФІЗМ — змагання до міжнародного миру; погляд, що всі міжнародні непорозуміння треба полагоджувати мирними засобами, ворожість до всяких воєн. **Пацифіст** — прихильник миру, ворог війни. **Пацифістичний** — миролюбивий, ворожий війні.

ПАЦИФІКАЦІЯ — успокоєння приборкування зворохобленого народу, присмирювання.

ПЕАН — похвальна пісня, пісня радості.

дацтво.

ОРІЕНТАЦІЯ (орієнтування) — 1) ознайомлення з якимись обставинами, визнання в чомусь, здібність спостерігати; 2) спрямування уваги чи сподівань в якийнебудь бік. **Орієнтуватися** — 1) визначитися в чімось; 2) покладати на когось надії, взоруватися.

ОРТОДОКСІЯ (ортодоксальність) — суворе, неухильне додержання якихось раз встановлених правил в царині релігії, науки, політики, тощо без огляду на дійсність. **Ортодокс** — правовір, старовір, людина, яка твердо держиться раз встановлених правил, навіть тоді, коли вони не є вже життєво оправдані, не піддаючи їх найменшій критиці. **Ортодоксальний** — правовірний.

ОСТЕНТАЦІЙНИЙ — такий, що має на меті звернути увагу або виказати негодкування.

ОФЕНЗИВА — наступ.

ОФІЦІЙНИЙ (офіційальний) — урядовий. **Офіціоз** — часопис або журнал, що висловлює і обстоює погляди уряду чи якоїсь партії, але зовнішно не є їх органом. **Офіціозний** — півурядовий.

ОФОРМЛЕННЯ — викінчення, на-

дання остаточного вигляду. **Оформлювати** — надавати вигляд, викінчувати.

ПАВПЕРИЗАЦІЯ — зубожіння, збідніння.

ПАНЕВРОПА — ідея об'єднання всіх європейських країн на мировій основі.

ПАНИКА — переполох, несподіваний страх, що охоплює більшу громаду людей, юрбу або військо. **Панікер** — той, що викликає паніку. **Панічний** — властивий паніці.

ПАНОПТИКУМ — 1) переїзний музей з восковими фігурами великих людей; 2) збірка всіляких цікавих та дивних речей чи осіб.

ПАНТЕОН — храм слави, будинок на пошану великих людей якоїсь нації де їх і ховають.

ПАРАВАН — складана заслона; взагалі заслона.

ПАРАДОКС — твердження, що своїм виглядом і змістом заперечує загальноприйнятий погляд; безмістовний висновок. **Парадоксальний** — такий, що сам собі суперечний; протинний прийнятій думці хоч іноді правильний.

ПАРАЗИТ — той, що живе чужим

коштом, галапас. **Паразитизм** — життя чужим коштом галапасництво.

ПАРАЛЕЛЯ — 1) рівнобіжна лінія; 2) порівняння, зіставлення. **Паралельний** — рівнобіжний, рівнолежний; відповідаючий чомусь другому.

ПАРІЙ — 1) член найнищої верстви в Індії; 2) людина без усяких прав і всіми погорджувана.

ПАРТИКУЛЯРИЗМ — 1) бажання якихось частин певної держави відокремитися політично від неї; 2) перевага приватних, місцевих чи партійних інтересів над національними чи державними. **Партикулярний** — зв'язаний з приватними, місцевими чи партійними інтересами.

ПАСИВИ — зобов'язання, що їх має виконати підприємство; довги, незаплачені податки, платні тощо. **Пасивний** — 1) довжний; 2) недіяльний, байдужий. **Пасивність** — недіяльність, байдужість.

ПАТ — польська агенція телеграфічна, державне бюро інформацій дня преси.

ПАТЕТИЧНИЙ — високолетний, високопарний, повний поверховного захоплення.

ПАТОЛОГІЯ — наука про хвороби.

Патологічний — хворобливий.

ПАТОС — запал, захоплення; зовнішній прояв нещирого запалу.

ПАТРІОТ — 1) людина, що любить свою батьківщину; 2) уживають також на означення людини, що хоч прив'язана до свого краю, але не бере участі в боротьбі за його добро. **Патріотизм** — любов до батьківщини.

ПАТРОН — опікун, оборонець, покровитель; святий або великий чоловік, якого якась громада або установа бере собі за опікуна. **Патронат** — опікунство; установа, що має своєю метою опікуватися чимсь.

ПАЦИФІЗМ — змагання до міжнародного миру; погляд, що всі міжнародні непорозуміння треба полагоджувати мирними засобами, ворожість до всяких воєн. **Пацифіст** — прихильник миру, ворог війни. **Пацифістичний** — миролюбивий, ворожий війні.

ПАЦИФІКАЦІЯ — успокоєння приборкування зворохобленого народу, присмирювання.

ПЕАН — похвальна пісня, пісня радості.

ПЕРИФЕРІЯ — 1) обвід кола, або якоїсь площини замкненої кривою лінією; 2) зовнішнє, віддалене від осередку місце, околиця.

ПЕРІОД — певний протяг часу, час в якому щось правильно повторюється. **Періодичний** — такий, що правильно протягом певного означеного часу повторюється.

ПЕРМАНЕНТНИЙ — постійний, незмінний, такий, що триває раз-у-раз безперервно. **Перманентна революція** — процес свідомого безупинного розгортання революційної боротьби на щораз більше ділянок національно-суспільного життя і щораз ширші маси народу. **Перманенція** — безпереривність, невпинність.

ПЕРСОНА — особа. **Персона грата** — поважна особа. **Персонал** — усі особи заняті в якімсь підприємстві чи уряді. **Персонаж** — дієва особа в літературному творі. **Персональний** — особистий, особовий. **Персоніфікація** — уособлення чогось. **Персоніфікувати** — уособнювати.

ПЕРСПЕКТИВА — 1) зображення або рисування ближчих і дальших предметів так, щоб зберегти взаємоположення частей (точок, ліній, поверхнь); 2) ви-

гляд на майбутнє, те, на що ждється в будуччині; вигляд, надія.

ПЕРТРАКТАЦІЯ — переговори. **Пертрактувати** — вести переговори, що до якоїсь справи.

ПЕСИМІЗМ — нахил у всьому бачити тільки лихе; безнадійність. **Песиміст** — людина, що у всьому бачить тільки лихе і від усього сподівається найгірших наслідків. **Песимістичний** — властивий песимізові чи песимістам.

ПЕТИЦІЯ — збірне писемне прохання. **ПЕДЕСТАЛ** — підстава, підніжок на якому стоїть статуя чи пам'ятник.

ПІЄМОНТ — частина національної території поділеної державними кордонами, що особливо причинилася до національного відродження.

ПІЄТИЗМ — поважання, що граничить з обожанням.

ПІКАНТНИЙ — цікавий, приперчений, їдкий, колючий.

ПІОНІР — передовик, взагалі людина, що торує в чомусь дорогу іншим.

ПІРАТ — морський розбійник.

ПЛЕНУМ — загальне зібрання членів якоїсь установи. **Пленарне засідання** — засідання з участю всіх членів.

ПЛЯСТИКА — різьба; уміння ліпити або обтісувати з чогось різні предмети. **Плястик** — знавець краси форми. **Плястичний** — такий, що може набирати випуклих форм, опуклий, виразистий. **Плястичність** — виразистість.

ПЛЯТОНІЧНИЙ — уявлений, беззмисловий.

ПЛЯТФОРМА — 1) поміст; 2) засади програми.

ПОЗИТИВ — 1) відбитка з фотографічної кліші де місця темні і ясні розміщені так як у дійсності. **Позитивізм** — напрямок, що за єдине джерело пізнання визнає досвід. **Позитивіст** — прихильник цього напрямку. **Позитивний** — додатний, дійсний, певний.

ПОЛЕМІЗУВАТИ — спорити з кимось на письмі чи усно в якійсь справі. **Полеміка** — прилюдний спір в якійсь політичній, науковій, релігійній і т. п. справі. **Полеміст** — той, що веде або вміє вести спір. **Полемічний** — властивий полеміці; такий, що має довести неправдивість чогось.

ПОЛІТИКАН — той, хто удає тільки що він тямиться на політиці, той, що хоче жити з політики.

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ — 1) викладання складних питань загально зрозумілою мовою; 2) Розповсюдження якихось ідей чи знань серед широких мас. **Популяризатор** — той, що зрозуміло і всім доступно викладає якунебудь складну справу або розповсюджує серед широких народніх мас якусь ідею чи здобутки знання. **Популярний** — 1) зрозумілий, простий; 2) відомий у широких масах. **Популярність** — зрозумілість викладу; 2) добра слава серед широких мас.

ПОРНОГРАФІЯ — книжки, картини і фотографії, що представляють непристойні, сороміцьні сцени розпусти, рахуючи на низькі, тваринні уподобання. **Порнографічний** — належний до порнографії.

ПОРТ — велика морська пристань.

ПОСТУЛЯТ — домагання, вимога, бажання.

ПОТЕНТАТ — можновладець, багатир, впливова особа.

ПОТЕНЦІЯ — спроможність щось робити; сила, могутність. **Потенціональний** утаєний, прихований, невиявлюваний але такий, що може виявитися.

ПРЕЛЕГЕНТ — той, що дає виклад або відчит.

ПЕРИФЕРІЯ — 1) обвід кола, або якоїсь площини замкненою кривою лінією; 2) зовнішне, віддалене від осередку місце, околиця.

ПЕРІОД — певний протяг часу, час в якому щось правильно повторюється. **Періодичний** — такий, що правильно протягом певного означеного часу повторюється.

ПЕРМАНЕНТНИЙ — постійний, незмінний, такий, що триває раз-у-раз безперервно. **Перманентна революція** — процес свідомого безупинного розгортання революційної боротьби на щораз більше ділянок національно-суспільного життя і щораз ширші маси народу. **Перманенція** — безперервність, невинність.

ПЕРСОНА — особа. **Персона грата** — поважна особа. **Персонал** — усі особи заняті в якомсь підприємстві чи уряді. **Персонаж** — дієва особа в літературному творі. **Персональний** — особистий, особовий. **Персоніфікація** — уособлення чогось. **Персоніфікувати** — уособнювати.

ПЕРСПЕКТИВА — 1) зображення або рисування ближчих і дальших предметів так, щоб зберегти взаємоположення частей (точок, ліній, поверхнь); 2) ви-

гляд на майбутнє, те, на що ждється в будуччині; вигляд, надія.

ПЕРТРАКТАЦІЯ — переговори. **Пертракувати** — вести переговори, що до якоїсь справи.

ПЕСИМІЗМ — нахил у всьому бачити тільки лихе; безнадійність. **Песиміст** — людина, що у всьому бачить тільки лихе і від усього сподівається найгірших наслідків. **Песимістичний** — властивий песимізові чи песимістам.

ПЕТИЦІЯ — збірне писемне прохання. **ПЕДЕСТАЛ** — підстава, підніжок на якому стоїть статуя чи пам'ятник.

ПІЕМОНТ — частина національної території поділеної державними кордонами, що особливо причинилася до національного відродження.

ПІЕТИЗМ — поважання, що граничить з обожанням.

ПІКАНТНИЙ — цікавий, приперчений, їдкий, колючий.

ПІОНІР — передовик, взагалі людина, що торує в чомусь дорогу іншим.

ПІРАТ — морський розбійник.

ПЛЕНУМ — загальне зібрання членів якоїсь установи. **Пленарне засідання** — засідання з участю всіх членів.

ПЛЯСТИКА — різьба; уміння ліпити або обтисувати з чогось різні предмети. **Плястик** — знавець краси форми. **Плястичний** — такий, що може набирати випуклих форм, опуклий, виразистий. **Плястичність** — виразистість.

ПЛЯТОНІЧНИЙ — уявлений, безмисловий.

ПЛЯТФОРМА — 1) поміст; 2) засади програми.

ПОЗИТИВ — 1) відбитка з фотографічної кліш де місця темні і ясні розміщені так як у дійсності. **Позитивізм** — напрямок, що за єдине джерело пізнання визнає досвід. **Позитивіст** — прихильник цього напрямку. **Позитивний** — додатний, дійсний, певний.

ПОЛЕМІЗУВАТИ — спорити з кимось на письмі чи устно в якійсь справі. **Полеміка** — прилюдний спір в якійсь політичній, науковій, релігійній і т. п. справі. **Полеміст** — той, що веде або вміє вести спір. **Полемічний** — властивий полеміці; такий, що має довести неправдивість чогось.

ПОЛІТИКАН — той, хто удає тільки що він тямиться на політиці, той, що хоче жити з політики.

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ — 1) викладання складних питань загально зрозумілою мовою; 2) Розповсюдження якихось ідей чи знань серед широких мас. **Популяризатор** — той, що зрозуміло і всім доступно викладає якунебудь складну справу або розповсюджує серед широких народних мас якусь ідею чи здобутки знання. **Популярний** — 1) зрозумілий, простий; 2) відомий у широких масах. **Популярність** — зрозумілість викладу; 2) добра слава серед широких мас.

ПОРНОГРАФІЯ — книжки, картини і фотографії, що представляють непристойні, сороміцьні сцени розпусти, рахуючи на низькі, тваринні уподобання. **Порнографічний** — належний до порнографії.

ПОРТ — велика морська пристань.

ПОСТУЛЯТ — домагання, вимога, бажання.

ПОТЕНТАТ — можновладець, багатир, впливова особа.

ПОТЕНЦІЯ — спроможність щось робити; сила, могутність. **Потенціональний** — утаений, прихований, невиявлюваний але такий, що може виявитися.

ПРЕЛЕГЕНТ — той, що дає виклад або відчит.

ПРЕЛІМІНАР — обчислення оборотів на будуче і проект видатків; зроблений наперед кошторис.

ПРЕМ'ЄР — голова ради міністрів.

ПРЕМІЯ — грошева чи інша нагорода. **Преміювати** — нагороджувати.

ПРЕСА — періодичні видання друкованого слова.

ПРЕСІЯ — натиск, примус.

ПРЕСТІЖ — повага, вплив.

ПРЕТЕКСТ — приклучка, привід, покришка.

ПРЕТЕНДЕНТ — той, що зголошує своє право до чогось, що старається про щось. **Претендувати** — зголошувати своє право до чогось, старатися про щось, добиватися чогось.

ПРЕТЕНСІЯ — переконання, що маєтсья право до чогось або зголошення свого права до чогось. **Претенсійність** або **претенціональність** — висока думка про себе.

ПРЕЦИЗІЯ — докладність, точність. **Прецизний** — незвичайно докладно виконаний.

ПРИВІЛЕЙ — особливе право.

ПРИМАТ — першенство, перевага.

ПРИМІТИВ — щось дуже звичайне,

просто, або по простому виконане. **Примітивізм** — простота, невміння охопити складніші справи. **Примітивний** — первісний, звичайний, простий, нескладний.

ПРИНЦІП — основне твердження, засада, правило. **Принципіяліст** — людина, що послідовно і строго придержується цринятих тверджень, засад та правил. **Принципіяльний** — послідовний, витриманий в душі принятих засад і правил. **Принципіяльність** — послідовність і витриманість в душі принятих засад і правил.

ПРОБЛЕМА — питання або завдання, що на нього треба відповісти або його розв'язати. **Проблематичний** — сумнівний, непевний, здогадний, можливий.

ПРОВАНСАЛЬСТВО — невідчування неволі.

ПРОВІЗОРИЧНИЙ — тимчасовий.

ПРОГРАМА — 1) короткий начерк або порядок чогось (концерту, навчання тощо); 2) виклад основних засад якоїсь партії; 3) з'ясування найближчих завдань якоїсь організації. **Програмовий** — такий, що входить до програми або випливає з неї.

ПРОЄКТ — вироблений плян, намір.

Проектувати — давати якийсь план.

ПРОЛЭТАР — робітник, людина без майна. **Пролетаріят** — робітництво. **Пролетаризація** — перехід самостійних виробників, ремісників, селян тощо в найманих робітників; в СССР примусове вивласнення селян і переміна їх на найманих державних робітників в кóлгоспах. **Пролетарський** — властивий пролетарам, належний до них.

ПРОЛЬОГ — вступне слово.

ПРОЛЬОНГАТА — продовження речинця, проволока. **Прольонгувати** — продовжувати.

ПРОМЕТЕЙ — 1) у грецьких віруваннях велитень, що викрав з неба огонь і дав його людям; 2) символ неустрашимого революційного людського духа, що прагне робити людям добро. **Прометеїв огонь** — негасиме внутрішнє прагнення високих замірів. **Прометеїзм** — могутній бунт проти зла.

ПРОПАГАНДА — поширювання якихось ідей, щоби приєднати однопумців. **Пропагатор** — пропагандист — той, хто робить пропаганду. **Пропагувати** — ширити якісь ідеї серед загалу.

ПРОПОЗИЦІЯ — пропозиція, внесення. **Пропонувати** — піддавати думку, проект.

ПРОПОРЦІЯ — 1) правильне відношення частин між собою; 2) величина або кількість, що чомусь відповідає. **Пропорціональний** — рівномірний, відповідний.

ПРОСКРИБОВАНИЙ — оголошений поза законом, позбавлений прав.

ПРОТЕКТОР — опікун, добродій, охоронник. **Протекторат** — опікунство; опікунча власть одної держави над другою.

ПРОФАНАЦІЯ — збезчещення, зневаження чогось вартого пошани. **Профанувати** — зневажати, поганити, безчестити щось варте пошани.

ПРОФЕСІЯ — фах, постійне заняття з якого людина живе. **Професійний** — фаховий, властивий певному постійному заняттю. **Професіонал** — той, що має якесь постійне заняття, на якому визнається добре і з якого живе.

ПРОФІЛЬ — вигляд лица або чогось іншого з боку.

ПРОЦЕДУРА — поступовання, приписи.

ПРЕЛІМІНАР — обчислення оборотів на будуче і проєкт видатків; зроблений наперед кошторис.

ПРЕМ'ЄР — голова ради міністрів.

ПРЕМІЯ — грошева чи інша нагорода. **Преміювати** — нагороджувати.

ПРЕСА — періодичні видання друкованого слова.

ПРЕСІЯ — натиск, примус.

ПРЕСТІЖ — повага, вплив.

ПРЕТЕКСТ — приклячка, привід, покришка.

ПРЕТЕНДЕНТ — той, що зголошує своє право до чогось, що старається про щось. **Претендувати** — зголошувати своє право до чогось, старатися про щось, добиватися чогось.

ПРЕТЕНСІЯ — переконання, що маєть право до чогось або зголошення свого права до чогось. **Претенсійність** або **претенціональність** — висока думка про себе.

ПРЕЦИЗІЯ — докладність, точність. **Прецизійний** — незвичайно докладно виконаний.

ПРИВІЛЕЙ — особливе право.

ПРИМАТ — першенство, перевага.

ПРИМІТИВ — щось дуже звичайне,

просто, або по простому виконане. **Примітивізм** — простота, невміння охопити складніші справи. **Примітивний** — первинний, звичайний, простий, нескладний.

ПРИНЦІП — основне твердження, засада, правило. **Принципіаліст** — людина, що послідовно і строго придержується принятих тверджень, засад та правил. **Принципіальний** — послідовний, витриманий в душі принятих засад і правил. **Принципіальність** — послідовність і витриманість в душі принятих засад і правил.

ПРОБЛЕМА — питання або завдання, що на нього треба відповісти або його розв'язати. **Проблематичний** — сумнівний, непевний, згоданий, можливий.

ПРОВАНСАЛЬСТВО — невідчування неволі.

ПРОВІЗОРИЧНИЙ — тимчасовий.

ПРОГРАМА — 1) короткий начерк або порядок чогось (концерту, навчання тощо); 2) виклад основних засад якоїсь партії; 3) з'ясування найближчих завдань якоїсь організації. **Програмовий** — такий, що входить до програми або впливає з неї.

ПРОЄКТ — вироблений плян, намір.

Проектувати — давати якийсь плян.

ПРОЛЕТАР — робітник, людина без майна. **Пролетаріат** — робітництво. **Пролетаризація** — перехід самостійних виробників, ремісників, селян тощо в найманих робітників; в СРСР примусове вивласнення селян і переміна їх на найманих державних робітників в колгоспах. **Пролетарський** — властивий пролетарам, належний до них.

ПРОЛЬОГ — вступне слово.

ПРОЛЬОНГАТА — продовження речини, проволочка. **Прольонгувати** — продовжувати.

ПРОМЕТЕЙ — 1) у грецьких віруваннях велитень, що викрав з неба огонь і дав його людям; 2) символ неустрашимого революційного людського духа, що прагне робити людям добро. **Прометеїв огонь** — негасиме внутрішнє прагнення високих замірів. **Прометеїзм** — могутній бунт проти зла.

ПРОПАГАНДА — поширювання якихось ідей, щоби приєднати однодумців. **Пропагатор** — пропагандист — той, хто робить пропаганду. **Пропагувати** — ширити якісь ідеї серед загалу.

ПРОПОЗИЦІЯ — пропозиція, внесення. **Пропонувати** — піддавати думку, проєкт.

ПРОПОРЦІЯ — 1) правильне відношення частин між собою; 2) величина або кількість, що чомусь відповідає. **Пропорціональний** — рівномірний, відповідний.

ПРОСКРИБОВАНИЙ — оголошений поза законом, позбавлений прав.

ПРОТЕКТОР — опікун, добродій, охоронник. **Протекторат** — опікунство; опікунча власть одної держави над другою.

ПРОФАНАЦІЯ — збезчещення, зневаження чогось вартого пошани. **Профанувати** — зневажати, поганити, безчестити щось варте пошани.

ПРОФЕСІЯ — фах, постійне заняття з якого людина живе. **Професійний** — фаховий, властивий певному постійному заняттю. **Професіонал** — той, що має якусь постійне заняття, на якому визнається добре і з якого живе.

ПРОФІЛЬ — вигляд лица або чогось іншого з боку.

ПРОЦЕДУРА — поступовання, приписи.

ПРОЦЕС — 1) судова розправа; 2) хід розвитку якогось явища тощо.

ПСЕВДО — ніби, фальшивий. **Псевдонім** — приbrane, неправдиве ім'я.

ПСИХЕ — душа. **Психіка** — загал духових проявів; духова вдача людини. **Психічний** — належний до внутрішнього духового життя людини; душевний. **Психіятр** — лікар психічних хворіб. **Психіатрія** — наука, що вивчає психічні, душевні хвороби. **Психоза** — душевна хвороба, божевілля. **Психолог** — знавець людської душі. **Психологія** — наука про душу, духове життя. **Психологічний** — належний до психології, оснований на ній. **Психопат** — душевно хворий.

ПУБЛІКАЦІЯ — оголошення чогось в часописах чи взагалі друком, ознайомлення ширшого загалу з чимось. **Публікувати** — оголошувати, оповіщати. **Публичний** — загальний, прилюдний, для всіх доступний.

ПУБЛІЦИСТ — журналіст, що пише на сучасні теми, особливо політичні, громадські та господарчі. **Публіцистика** — галузь письменства присвяченого питанням політики та громадського життя.

ПУЧ — невдатна, спроба невеликої

але добре зорганізованої групи змовників зробити державний переворот.

Р

РАБАТ — знижка, зменшення ціни на крам.

РАДИКАЛІЗМ — рішучість, прагнення до рішучих заходів. **Радикальний** — рішучий, безоглядний, основний.

РАФІНАЦІЯ — очищування. **Рафінерія** — заведення де очищують щось. **Рафінований** — 1) очищений; 2) спритний, вправний.

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ — змагання внести як найбільшу доцільність в організацію виробництва, в розподіл праці, удосконалення машин. **Раціоналізм** — занепадницький напрямок, що бачить в людському розумі найвищу і керівну роль в житті людей і народів. **Раціоналіст** — прихильник цього напрямку. **Раціоналістичний** — оснований на раціоналізмі. **Раціональний** — доцільний, правильно й доцільно уладжений. **Раціональність** — доцільність, правильність.

РАЦІЯ — 1) слухність, основа, причина; 2) пайок.

РЕАГУВАТИ — протиділати, відповідати на вражіння, явища. **Реакція** —

1) протиділання; 2) намагання повернути до старого ладу, змагання усунути введені зміни. **Реакційний** — протидіючий, ворожий новим порядком. **Реакціонер** — прихильник старого ладу і ворожий новим порядком.

РЕАЛІЗАЦІЯ — здійснення чогось, переведення в життя чогось. **Реалізм** — 1) практичність у життєвих справах; 2) в літературі напрямок, що ставив собі ціллю як найвірніше змалювання дійсного життя. **Реалізувати** — 1) здійснювати; 2) вимінювати цінні папери на гроші. **Реаліст** — 1) практична людина в життєвих справах; 2) прихильник реалізму. **Реальний** — дійсний, такий, що справді існує. **Реальність** — 1) дійсність; 2) практичність.

РЕАСУМУВАТИ — збирати в цілість.

РЕВАНЖ — відплата.

РЕВЕЛЯЦІЯ — виявлення, викриття; велика несподіванка.

РЕВІЗІОНІЗМ — течія, яка прямує до перегляду якихось засад чи справ з метою внести відповідні зміни. **Ревізіоніст** — прихильник ревізіонізму.

РЕВОЛЮЦІЯ — основний переворот існуючого порядку переведений рішучими засобами. **Революціонер** — той, хто

бере участь в підготовці і переводжуванні революції. **Революційний** — 1) такий, що має прикмети революції; 2) переводжуваний рішучими, насильними засобами. **Революціонізувати** — вносити революційний настрій, втягати до революційної боротьби.

РЕГАБІЛІТАЦІЯ — виправдання, повернення людині доброї слави. **Регабілітувати** — повернути комусь його несправедливо нарушену честь, виправдувати.

РЕГЕНЕРАЦІЯ — віднова, відродження.

РЕГІОНАЛІЗМ — напрям, що висуває на перший план місцеві інтереси якоїсь області та старається дати їм перевагу над інтересами цілості, що в її склад входить та область. Ведення особливої політики державою, щодо якоїсь області. **Регіональний** — обласний, місцевий.

РЕДУКУВАТИ — поменшувати, обмежувати. **Редукція** — зменшення, обмеження.

РЕЖІМ — 1) панування, спосіб правління, лад; 2) встановлені правила.

РЕЗЕРВ(А) — 1) запас чогонебудь;

ПРОЦЕС — 1) судова розправа; 2) хід розвитку якогось явища тощо.

ПСЕВДО — ніби, фальшивий. **Псевдонім** — приbrane, неправдиве ім'я.

ПСИХЕ — душа. **Психіка** — загал духових проявів; духова вдача людини. **Психічний** — належний до внутрішнього духового життя людини; душевний. **Психіатр** — лікар психічних хворіб. **Психіатрія** — наука, що вивчає психічні, душевні хвороби. **Психоза** — душевна хвороба, божевілля. **Психолог** — знавець людської душі. **Психологія** — наука про душу, духове життя. **Психологічний** — належний до психології, оснований на ній. **Психопат** — душевно хворий.

ПУБЛІКАЦІЯ — оголошення чогось в часописах чи звагалі друком, ознайомлення ширшого загалу з чимось. **Публікувати** — оголошувати, оповіщати. **Публічний** — загальний, прилюдний, для всіх доступний.

ПУБЛІЦИСТ — журналіст, що пише на сучасні теми, особливо політичні, громадські та господарчі. **Публіцистика** — галузь письменства присвяченого питанням політики та громадського життя.

ПУЧ — невдатна, спроба невеликої

1) протиділання; 2) намагання повернути до старого ладу, змагання усунути введени зміни. **Реакційний** — протидіючий, ворожий новим порядкам. **Реакціонер** — прихильник старого ладу і ворожий новим порядкам.

РЕАЛІЗАЦІЯ — здійснення чогось, переведення в життя чогось. **Реалізм** — 1) практичність у життєвих справах; 2) в літературі напрямок, що ставив собі ціллю як найвірніше змалювання дійсного життя. **Реалізувати** — 1) здійснювати; 2) вимінювати цінні папери на гроші. **Реаліст** — 1) практична людина в життєвих справах; 2) прихильник реалізму. **Реальний** — дійсний, такий, що справді існує. **Реальність** — 1) дійсність; 2) практичність.

РЕАСУМУВАТИ — збирати в цілість

РЕВАНЖ — відплата.

РЕВЕЛЯЦІЯ — виявлення, викриття; велика несподіванка.

РЕВІЗІОНІЗМ — течія, яка прямує до перегляду якихось засад чи справ з метою внести відповідні зміни. **Ревізіоніст** — прихильник ревізіонізму.

РЕВОЛЮЦІЯ — основний переворот існуючого порядку переведений рішучи ми засобами. **Революціонер** — той, хто

але добре зорганізованої групи змовників зробити державний переворот.

Р

РАБАТ — знижка, зменшення ціни на крам.

РАДИКАЛІЗМ — рішучість, прагнення до рішучих заходів. **Радикальний** — рішучий, безоглядний, основний.

РАФІНАЦІЯ — очищування. **Рафінерія** — заведення де очищують щось. **Рафінований** — 1) очищений; 2) спритний, вправний.

РАЦІОНАЛІЗАЦІЯ — змагання внести як найбільшу доцільність в організацію виробництва, в розподіл праці, удосконалення машин. **Раціоналізм** — занепадницький напрямок, що бачить в людському розумі найвищу і керівну ролю в житті людей і народів. **Раціоналіст** — прихильник цього напрямку. **Раціоналістичний** — оснований на раціоналізмі. **Раціональний** — доцільний, правильно й доцільно уладжений. **Раціональність** — доцільність, правильність.

РАЦІЯ — 1) слухність, основа, причина; 2) пайок.

РЕАГУВАТИ — протиділати, відповідати на вражіння, явища. **Реакція** —

бере участь в підготовці і переводжуванні революції. **Революційний** — 1) такий, що має прикмети революції; 2) переводжуваний рішучими, насильними засобами. **Революціонізувати** — вносити революційний настрій, втягати до революційної боротьби.

РЕГАБІЛІТАЦІЯ — виправдання, повернення людині доброї слави. **Регабілітувати** — привернути комусь його несправедливо нарушену честь, виправдувати.

РЕГЕНЕРАЦІЯ — віднова, відродження.

РЕГІОНАЛІЗМ — напрям, що висуває на перший план місцеві інтереси якоїсь області та старається дати їм перевагу над інтересами цілості, що в її склад входить та область. Ведення особливої політики державою, щодо якоїсь області. **Регіональний** — обласний, місцевий.

РЕДУКУВАТИ — поменшувати, обмежувати. **Редукція** — зменшення, обмеження.

РЕЖІМ — 1) панування, спосіб правління, лад; 2) встановлені правила.

РЕЗЕРВ(А) — 1) запас чогонебудь;

2) друга лінія боевого порядку для підтримки першої та для безпеки запілля; 3) всі військово-обов'язані по відбутій активній службі; 4) обережність, стриманість. **Резервовий** — запасний.

РЕЗЕРВУАР — збірник, вмістище для запасів води, газів, тощо.

РЕЗИГНАЦІЯ — 1) зречення; 2) примирення з важкою долею. **Резигнувати** — зрікатися, відмовлятися, примирюватися з чимось.

РЕЗОЛЮЦІЯ — ухвала, постанова.

РЕЗУЛЬТАТ — вислід, наслідок, здобуток.

РЕЙКИ — залізні штаби, що по них їдуть колеса залізничних чи трамвайних вагонів.

РЕНЕГАТ — перекинчик, перевертень; той, що відрікся свого народу і своєї віри. **Ренегатство** — відступництво, перехід до ворожого табору.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ — перебудова, переустрій, віднова. **Реорганізувати** — перебудувувати.

РЕПЕРТУАР — список, збір пес, що їх має виставити якийсь театр в певному часі.

РЕПЛІКА — відповідь, заперечення.

РЕПОРТАЖ — подавання відомостей до часопису про події, що мали місце в найближчому часі. **Репортер** — співробітник часопису, що подає репортажі.

РЕПРЕЗЕНТАНТ — представник, відпоручник, взагалі людина, що діє від чийогось імені чи з чийогось доручення. **Репрезентація** — представництво, заступництво. **Репрезентативний** — показний, помітний серед інших. **Репрезентувати** — заступати когось, діяти від чийогось імені.

РЕПРЕСІЯ — утиск, насильство, гніт.

РЕПТИЛЬКА — часопис, що служить тому, хто йому платить.

РЕПУТАЦІЯ — добра або погана думка про когось або про щось.

РЕСОРТ — обсяг ділання, заняття.

РЕСПЕКТ — пошана, повага.

РЕСПУБЛІКА — такий державний устрій, що на його чолі стоїть виборний президент, а законодавча влада належить парламентові.

РЕСТАВРАЦІЯ — 1) направа, віднова; привернення старого ладу або привернення престолу династії, що панувала вже раніше; 2) харчівня, ресторан. **Реставрувати** — відновлювати, відбудувувати.

РЕФЛЕКСІЯ — самоспостереження, роздумування про самого себе, вгляд в себе самого.

РЕФЛЕКТУВАТИ — числити на щось.

РЕФОРМА — 1) зміна на певних ділянках суспільного чи державного життя введена законодавчим шляхом; взагалі зміна старих умовин, ладу тощо з метою їх поліпшення. **Реформатор** — людина, що вводить зміни. **Реформований** — переутворений, змінений на краще. **Реформувати** — переутворювати, достосовувати до нових умовин, змінювати на краще.

РЕЦЕНЗІЯ — писана оцінка якогось твору, вистави чи концерту. **Рецензент** — людина, що пише рецензії. **Рецензувати** — оцінювати якийсь твір, виставу тощо.

РЕЦИДИВ (А) — поворот, повторення, наворот (прим. хвороби). **Рецидивіст** — людина, що вчинила знову злочин, за який уже не раз була карана.

РИГОР — суворі правила, суворі дисципліна. **Ригоризм** — надмірна суворість в перестеріганню принятих правил. **Ригорист** — людина надто суворих вимог.

РУТИНА — добра, надзвичайна справа, справність.

С

САБОТАЖ — особливий засіб боротьби, який полягає на тому, що 1) нищиться засоби лучби, псується варстати праці, фабрики, засіви на ланах тощо; 2) робітники і службовці працюють навмисне мляво і недбало. **Саботувати** — зривати роботу.

САДИЗМ — почуття задоволення з чужих мук. **Садист** — людина, що насолоджується завдаючи комусь муки.

САНАЦІЯ — оздоровлення.

САНКЦІЯ — 1) затвердження, одобрення вищою владою або якоюсь віродостоюною особою; 2) кара, що нею загрожують за невиконання зобов'язань або засоби, що мають дати запоруку дотримання зобов'язань, шанування законів тощо. **Санкціонувати** — затверджувати, дозволяти.

САНТИМЕНТ — виявлення перебільшеної чутливості. **Сантименталізм** — 1) літературний напрямок, що відзначається перебільшеною чутливістю та намаганням збудити в читача любов до покривджених та слабих; 2) прибільшена чутливість, слізливість, зайве розніжнен-

2) друга лінія боевого порядку для підтримки першої та для безпеки запліла; 3) всі військово-обов'язані по відбутій активній службі; 4) обережність, стриманість. **Резервовий** — запасний.

РЕЗЕРВУАР — збірник, вмістище для запасів води, газів, тощо.

РЕЗИГНАЦІЯ — 1) зречення; 2) примирення з важкою долею. **Резигнувати** — зрікатися, відмовлятися, примирюватися з чимось.

РЕЗОЛЮЦІЯ — ухвала, постанова. **РЕЗУЛЬТАТ** — вислід, наслідок, здобуток.

РЕЙКИ — залізні штаби, що по них ідуть колеса залізничних чи трамвайних вагонів.

РЕНЕГАТ — перекінчик, перевертень; той, що відірвався свого народу і своєї віри. **Ренегатство** — відступництво, перехід до ворожого табору.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ — перебудова, переустрій, віднова. **Реорганізувати** — перебудовувати.

РЕПЕРТУАР — список, збір пес, що їх має виставити якийсь театр в певному часі.

РЕПЛІКА — відповідь, заперечення.

РЕФЛЕКСІЯ — самоспостереження, роздумування про самого себе, вгляд в себе самого.

РЕФЛЕКТУВАТИ — числити на щось.

РЕФОРМА — 1) зміна на певних ділянках суспільного чи державного життя введена законодавчим шляхом; взагалі зміна старих умовин, ладу тощо з метою їх поліпшення. **Реформатор** — людина, що вводить зміни. **Реформований** — переутворений, змінений на краще. **Реформувати** — переутворювати, достосовувати до нових умовин, змінювати на краще.

РЕЦЕНЗІЯ — писана оцінка якогось твору, вистави чи концерту. **Рецензент** — людина, що пише рецензії. **Рецензувати** — оцінювати якийсь твір, виставу тощо.

РЕЦИДИВ (А) — поворот, повторення, наворот (прим. хвороби). **Рецидивіст** — людина, що вчинила знову злочин, за який уже нераз була карана.

РИГОР — суворі правила, сувора дисципліна. **Ригоризм** — надмірна суворість в перестеріганню принятих правил. **Ригорист** — людина надто суворих вимог.

РУТИНА — добра, надзвичайна вправа, справність.

РЕПОРТАЖ — подавання відомостей до часопису про події, що мали місце в найближчому часі. **Репортер** — співробітник часопису, що подає репортажі.

РЕПРЕЗЕНТАНТ — представник, відпоручник, взагалі людина, що діє від чийогось імені чи з чийогось доручення. **Репрезентація** — представництво, заступництво. **Репрезентативний** — показний, помітний серед інших. **Репрезентувати** — заступати когось, діяти від чийогось імені.

РЕПРЕСІЯ — утиск, насильство, гніт.

РЕПТИЛЬКА — часопис, що служить тому, хто йому платить.

РЕПУТАЦІЯ — добра або погана думка про когось або про щось.

РЕСОРТ — обсяг ділання, заняття.

РЕСПЕКТ — пошана, повага.

РЕСПУБЛІКА — такий державний устрій, що на його чолі стоїть виборний президент, а законодавча влада належить парламентові.

РЕСТАВРАЦІЯ — 1) направа, віднова; привернення старого ладу або привернення престолу династії, що панувала вже раніше; 2) харчівня, ресторан. **Реставрувати** — відновлювати, відбудовувати.

С

САБОТАЖ — особливий засіб боротьби, який полягає на тому, що 1) нищиться засоби лучби, псується варстат праці, фабрики, засіви на ланах тощо; 2) робітники і службовці працюють навмисне мляво і недбало. **Саботувати** — зривати роботу.

САДИЗМ — почуття задоволення з чужих мук. **Сади́ст** — людина, що насолоджується завдаючи комусь муки.

САНАЦІЯ — оздоровлення.

САНКЦІЯ — 1) затвердження, одобрення вищою владою або якоюсь віддостоюною особою; 2) кара, що нею загрожують за невиконання зобов'язань або засоби, що мають дати запоруку дотримання зобов'язань, шанування законів тощо. **Санкціонувати** — затверджувати, дозволяти.

САНТИМЕНТ — виявлення перебільшеної чутливости. **Сантименталі́зм** — 1) літературний напрямок, що відзначається перебільшеною чутливістю та намаганням збудити в читача любов до покритвджених та слабих; 2) прибільшена чутливість, слізливість, зайве розніжнен-

ня. **Сантиментальний** — надто чутливий, слізливий. **Сантиментальність** — чутливість, слізливість, добросердя.

САТЕЛІТ — супутник, прибічник, прихвостень.

САТИСФАКЦІЯ — вирівнання кривди або перепросини за образу, вдоволення.

САТРАП — самовладна людина, гнобитель, насильник.

СВАСТИКА — хрест із заломаними в один бік кінцями, знак гітлерівців (гакенкройц).

СЕКТОР — відділ, ділянка, частина.

СЕМІТИ — загальна назва групи народів до якої належать жиди, араби, сирійці і інші.

СЕНЗАЦІЯ — надзвичайне вражіння, що його викликає якась подія або чутка; надзвичайна подія, надзвичайна чутка. **Сенсаційний** — такий, що спричиняє сензацію; розрахований на сензацію.

СЕНС — значення, зміст, змісл, звязок.

СЕНТИМЕНТАЛЬНИЙ — диви сантиментальний.

СЕПАРАТИЗМ — намагання відокремитися. **Сепаратист** — людина, що змагає до відокремлення. **Сепарація** — відділен-

ня, розділення. **Сепаратний** — окремий, незалежний від інших.

СЕРВІЛІЗМ — рабська поведінка, рабські погляди, понижування себе перед вищим або сильнішим, підлещування.

СЕРІОЗНИЙ — 1) поважний, вдумливий, нежартівливий; 2) як про хворобу — небезпечний, загрозливий. **Серйозність** — поважність, вдумливість.

СЕРІЯ — ряд, низка за чергою укладених чисел, речей або явищ.

СИМПАТИЗУВАТИ — бути прихильним комусь. **Симпатичний** — милий. **Симпатія** — прихильність, потяг до когось. **Симпатичне чорнило** — безкольорове таємне чорнило, що стає видимим тільки після нагріття або змочення паперу.

СИМПТОМ — ознака, прояв. **Симптоматичний** — такий, що є ознакою чогось, знаменний.

СИНДИКАТ — професійний союз, якоїсь одної або кількох близьких галузей виробництва з метою боронити виключно свої справи. **Синдикалізм** — напрямок у професійному русі, поширений здебільша у Франції й Еспанії, який групує робітників у однофахових організаціях і висуває як першорядне і виключне

завдання цих організацій боротьбу за їх економічні інтереси.

СИНЕКУРА — посада, що не забирає багато часу і праці, але добре оплачується.

СИНТЕЗА — сполука, зеднання двох або більше складників в одну однородну цілість. **Синтетичний** — утворений шляхом зеднання кількох простих розумінь в од-глибоке і всеохоплююче розуміння; звязкий, глибокий.

СИСТЕМА — лад, уклад, спосіб; відповідне уложення приналежних до себе або подібних речей, понять, явищ в одну згідну цілість. **Систематика** — впорядкований перегляд чи спосіб якоїсь праці. **Систематичний** — пляновий, послідовний, упорядкований.

СИТУАЦІЯ — положення, становище.

СИТУОВАНІЙ — засібний, такий, що йому добре живеться.

СКЕПТИК — людина, що до всього ставиться з недовірям, що в усьому сумнівається. **Скептицизм** — погляд, що не признає нічого певного, недовірчивість. **Скептичний** — недовірливий.

СКОМПЛІКОВАНІЙ — ускладнений, замотаний.

СНОБ — зарозумілець, чванько; людина, що сліпо, для чванливости примазується до чогось нового. **Снобізм** — чванливість, удавання знавця мистецтва чи культурних цінностей.

СОЛІДАРИЗУВАТИСЯ — бути з кимось одної думки, єднатися, брати на себе співвідповідальність. **Солідаризм** — економічно-суспільний напрямок, що змагає узгіднити інтереси різних професій. **Солідарний** — однозгідний, однодушний. **Солідарність** — згідність, однодушність.

СОЦІОЛЬОГІЯ — наука про явища і закони розвитку суспільного життя. **Соціольог** — знавець цієї науки.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ — скасування, знесення приватної власности на землю і інші виробничі засоби.

СОЦІАЛІЗМ — перший розвоєвий ступень комунізму; суспільно-політичний протинаціональний і протисоціяльний напрямок, який ділить кожний нарід на ворожі собі класи, змагає до удержавлення приватної власности (теж і селянської землі) і нехтуючи інтересами нації закликає т. зв. „трудові верстви“ до єднання з такимиж верствами інших народів, що все виходить у користь пануючим націям

ня. **Сантиментальний** — надто чутливий, слізливий. **Сантиментальність** — чутливість, слізливість, добросердя.

САТЕЛІТ — супутник, прибічник, прихвостень.

САТИСФАКЦІЯ — вирівнання кривди або перепросини за образу, вдволення.

САТРАП — самовладна людина, гнобитель, насильник.

СВАСТИКА — хрест із заломаними в один бік кінцями, знак гітлерівців (гакенкройц).

СЕКТОР — відділ, ділянка, частина.

СЕМІТИ — загальна назва групи народів до якої належать жиди, араби, сирійці і інші.

СЕНЗАЦІЯ — надзвичайне вражіння, що його викликає якась подія або чутка; надзвичайна подія, надзвичайна чутка. **Сензаційний** — такий, що спричиняє сензацію; розрахований на сензацію.

СЕНС — значення, зміст, змісл, звязок.

СЕНТИМЕНТАЛЬНИЙ — диви сантиментальний.

СЕПАРАТИЗМ — намагання відокремитися. **Сепаратист** — людина, що змагає до відокремлення. **Сепарація** — відділен-

ня, розділення. **Сепаратний** — окремий, незалежний від інших.

СЕРВІЛІЗМ — рабська поведінка, рабські погляди, понижування себе перед вищим або сильнішим, підлецування.

СЕРІОЗНИЙ — 1) поважний, вдумливий, нежартівливий; 2) як про хворобу — небезпечний, загрозливий. **Серіозність** — поважність, вдумливість.

СЕРІЯ — ряд, низка за чергою укладених чисел, речей або явищ.

СИМПАТИЗУВАТИ — бути прихильним комусь. **Симпатичний** — милий. **Симпатія** — прихильність, потяг до когось.

Симпатичне чорнило — безкольорове таємне чорнило, що стає видимим тільки після нагріття або змочення паперу.

СИМПТОМ — ознака, прояв. **Симптоматичний** — такий, що є ознакою чогось, знаменний.

СИНДИКАТ — професійний союз, якоїсь одної або кількох близьких галузей виробництва з метою боронити виключно свої справи. **Синдикалізм** — напрямок у професійному русі, поширений здебільша у Франції й Еспанії, який групує робітників у однофахових організаціях і висуває як першорядне і виключне завдання цих організацій боротьбу за їх економічні інтереси.

СИНЕКУРА — посада, що не забирає багато часу і праці, але добре оплачується.

СИНТЕЗА — сполука, зеднання двох або більше складників в одну однородну цілість. **Синтетичний** — утворений шляхом зеднання кількох простих розумінь в одглибоке і всеохоплююче розуміння; звязкий, глибокий.

СИСТЕМА — лад, уклад, спосіб; відповідне уложення приналежних до себе або подібних речей, понять, явищ в одну згідну цілість. **Систематика** — упорядкований перегляд чи спосіб якоїсь праці. **Систематичний** — пляновий, послідовний, упорядкований.

СИТУАЦІЯ — положення, становище. **СИТУОВАНИЙ** — засібний, такий, що йому добре живеться.

СКЕПТИК — людина, що до всього ставиться з недовірям, що в усьому сумнівається. **Скептицизм** — погляд, що не признає нічого певного, недовірчивість. **Скептичний** — недовірливий.

СКОМПЛІКОВАНИЙ — ускладнений, замотаний.

ня, розділення. **Сепаратний** — окремий, незалежний від інших.

СЕРВІЛІЗМ — рабська поведінка, рабські погляди, понижування себе перед вищим або сильнішим, підлецування.

СЕРІОЗНИЙ — 1) поважний, вдумливий, нежартівливий; 2) як про хворобу — небезпечний, загрозливий. **Серіозність** — поважність, вдумливість.

СЕРІЯ — ряд, низка за чергою укладених чисел, речей або явищ.

СИМПАТИЗУВАТИ — бути прихильним комусь. **Симпатичний** — милий. **Симпатія** — прихильність, потяг до когось.

Симпатичне чорнило — безкольорове таємне чорнило, що стає видимим тільки після нагріття або змочення паперу.

СИМПТОМ — ознака, прояв. **Симптоматичний** — такий, що є ознакою чогось, знаменний.

СИНДИКАТ — професійний союз, якоїсь одної або кількох близьких галузей виробництва з метою боронити виключно свої справи. **Синдикалізм** — напрямок у професійному русі, поширений здебільша у Франції й Еспанії, який групує робітників у однофахових організаціях і висуває як першорядне і виключне завдання цих організацій боротьбу за їх економічні інтереси.

СИНЕКУРА — посада, що не забирає багато часу і праці, але добре оплачується.

СИНТЕЗА — сполука, зеднання двох або більше складників в одну однородну цілість. **Синтетичний** — утворений шляхом зеднання кількох простих розумінь в одглибоке і всеохоплююче розуміння; звязкий, глибокий.

СИСТЕМА — лад, уклад, спосіб; відповідне уложення приналежних до себе або подібних речей, понять, явищ в одну згідну цілість. **Систематика** — упорядкований перегляд чи спосіб якоїсь праці. **Систематичний** — пляновий, послідовний, упорядкований.

СИТУАЦІЯ — положення, становище. **СИТУОВАНИЙ** — засібний, такий, що йому добре живеться.

СКЕПТИК — людина, що до всього ставиться з недовірям, що в усьому сумнівається. **Скептицизм** — погляд, що не признає нічого певного, недовірчивість. **Скептичний** — недовірливий.

СКОМПЛІКОВАНИЙ — ускладнений, замотаний.

СНОБ — зарозумілець, чванько; людина, що сліпо, для чванливості примазується до чогось нового. **Снобізм** — чванливість, удавання знавця мистецтва чи культурних цінностей.

СОЛІДАРИЗУВАТИСЯ — бути з кимось одної думки, еднатися, брати на себе співвідповідальність. **Солідаризм** — економічно-суспільний напрямок, що змагає узгіднити інтереси різних професій. **Солідарний** — однозгідний, однодушний. **Солідарність** — згідність, однодушність.

СОЦІОЛОГІЯ — наука про явища і закони розвитку суспільного життя. **Соціолог** — знавець цієї науки.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ — скасування, знесення приватної власности на землю і інші виробничі засоби.

СОЦІАЛІЗМ — перший розвоєвий ступень комунізму; суспільно-політичний протинаціональний і протисоціяльний напрямок, який ділить кожний нарід на ворожі собі класи, змагає до удержавлення приватної власности (теж і селянської землі) і нехтуючи інтересами нації закликає т. зв. „трудові верстви“ до еднання з такимиж верствами інших народів, що все виходить у користь пануючим націям

і всяким імперіялізмом. Соціаліст — прихильник соціалізму. Соціалістичний — такий, що має прикмети соціалізму, властивий соціалізові. Соціалістична революція — боротьба за владу різних соціалістичних партій.

СОЦІАЛЬНИЙ — суспільний, громадський. Соціальна революція — суспільна революція, боротьба за новий суспільний лад. Соціальне питання — сукупність справ, що стоять у звязку з тим, як розв'язати питання суспільного устрою.

СПЕЦІЕС — гатунок, рід, порода.

СПЕЦИФІЧНИЙ — своєрідний, питомий, властивий, особливий.

СПОРАДИЧНИЙ — випадковий, окремішний, непостійний.

СПОНТАНІЧНИЙ (спонтанний) — такий, що повстає сам без спонуки.

СТАБІЛІЗАЦІЯ — усталення, устійнення, закріплення. Стабілізувати — усталювати, закріплювати.

СТАГНАЦІЯ — застій.

СТАДІЯ — означений протяг часу чи ступінь розвитку; стан.

СТАЖ — набутий працею або становищем ступінь чи вплив.

СТАТИКА — стан спокою, безрух.

Статичний — без руху.

СТАТИСТИКА — наука, що досліджує в числових зіставленнях різні явища. Статистичний — побудований на числових зіставленнях.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ — 1) знищення зародків бактерій огріванням, наświetлюванням тощо; 2) знищення здібности запліднювати. Стерилізувати — 1) відзаражувати; 2) обезпліднювати.

СТИМУЛ — спонука, побудник, причина, що примушує робити якийсь вчинок. Стимулювати — спонукувати, побуджувати.

СТИХІЯ — сили природи, взагалі живлові сили; непереможна, природна, живлова сила. Стихійний — живловий, такий, що проявляється з внутрішніх непогамованих але неосвідомлених спонук.

СТРАТЕГІЯ — 1) наука, що вивчає у широкому розмірі справу ведення війни; 2) вміння керувати воєнними операціями чи взагалі діями якоїсь збірноти в її боротьбі з ворогом. Стратег — полководець; знавець ведення війни чи боротьби. Стратегічний — 1) побудований на правилах стратегії, вміло обміркований

під оглядом штуки воювати чи боротися; такий, що має важливе значення під час війни.

СТРАТОСФЕРА — найвища верства повітря, що окружає земну кулю.

СТРУКТУРА — будова, уклад, устрій.

СУБВЕНЦІЯ — грошева допомога.

СУБЕКТ — 1) підмет, особа; 2) крामничний хлопець. **Субективізм** — погляд, згідно з яким нема якоїсь загальної правди чи цінності, бо всяке розуміння чи пояснення залежить від особистих поглядів того, що їх висловлює. **Субективний** — властивий одній людині, оцінений з погляду настрою, смаку, бажань одної якоїсь людини, чи одної якоїсь групи. **Субективність** — оцінка чогось на підставі особистої думки чи спостереження.

СУБОРДИНАЦІЯ — підпорядкування, послух.

СУБСИДІЯ — грошева допомога, підтримка.

СУБСТАНЦІЯ — матерія, з якої твориться або складається якенебудь тіло.

СУВЕРЕН — від нікого незалежний володар, зверхник. **Суверенний** — незалежний, самостійний. **Суверенність** — не залежність, самостійність.

СУГЕСТІЯ — сильний вплив одної особи на думки і бажання другої. **Сугерувати** — вмовлювати, навіювати. **Сугестивний** — викликаний впливом другої особи.

СФЕРА — 1) поверхня кулі; небесна півкуля; 2) обсяг або поле діяння чи впливів; середовище.

СФІНКС — 1) в давньому Єгипті кам'яна фігура левиці з головою і грудьми жінки з загадковим виразом обличчя; 2) взагалі щось загадкове, нерозв'язане.

СХЕМА — загальний план, або виклад в загальних рисах. **Схематичний** — наведений тільки в загальних рисах, такий, що дає тільки загальне уявлення, опрацьований на підставі згори принятих зразків.

СЮЖЕТ — основна тема літературного або музичного твору, провідна думка.

Т

ТАКТИКА — 1) воєнна наука, що вчить як вести війну; вмільість використовувати положення противника, щоби при найменшій висназі свого війська одержати як найкращі успіхи; 2) прийоми і способи, при помочі яких доходить

і всяким імперіялізмом. Соціаліст — прихильник соціалізму. Соціалістичний — такий, що має прикмети соціалізму, властивий соціалізові. Соціалістична революція — боротьба за владу різних соціалістичних партій.

СОЦІАЛЬНИЙ — суспільний, громадський. **Соціална революція** — суспільна революція, боротьба за новий суспільний лад. **Соціалне питання** — сукупність справ, що стоять у зв'язку з тим, як розв'язати питання суспільного устрою.

СПЕЦІЕС — гатунок, рід, порода.

СПЕЦИФІЧНИЙ — своєрідний, питомий, властивий, особливий.

СПОРАДИЧНИЙ — випадковий, окремішний, непостійний.

СПОНТАНІЧНИЙ (спонтанний) — такий, що повстає сам без спонуки.

СТАБІЛІЗАЦІЯ — усталення, устійнення, закріплення. **Стабілізувати** — усталювати, закріплювати.

СТАГНАЦІЯ — застій.

СТАДІЯ — означений протяг часу чи ступінь розвитку; стан.

СТАЖ — набутий працею або становищем ступінь чи вплив.

СТАТИКА — стан спокою, безрух.

під оглядом штуки воювати чи боротися; такий, що має важливе значення під час війни.

СТРАТОСФЕРА — найвища верства повітря, що окружає земну кулю.

СТРУКТУРА — будова, уклад, устрій.

СУБВЕНЦІЯ — грошева допомога.

СУБЕКТ — 1) підмет, особа; 2) крмачиний хлопець. **Субективізм** — погляд, згідно з яким нема якоїсь загальної правди чи цінності, бо всяке розуміння чи пояснення залежить від особистих поглядів того, що їх висловлює. **Субективний** — властивий одній людині, оцінений з погляду настрою, смаку, бажань одної якоїсь людини, чи одної якоїсь групи. **Субективність** — оцінка чогось на підставі особистої думки чи спостереження.

СУБОРДИНАЦІЯ — підпорядкування, послух.

СУБСИДІЯ — грошева допомога, підтримка.

СУБСТАНЦІЯ — матерія, з якої твориться або складається якенебудь тіло.

СУВЕРЕН — від нікого незалежний володар, зверхник. **Суверенний** — незалежний, самостійний. **Суверенність** — незалежність, самостійність.

Статичний — без руху.

СТАТИСТИКА — наука, що досліджує в числових зіставленнях різні явища. **Статистичний** — побудований на числових зіставленнях.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ — 1) знищення зародків бактерій огріванням, наświetлюванням тощо; 2) знищення здібності запліднювати. **Стерилізувати** — 1) відзаражувати; 2) обезпліднювати.

СТИМУЛ — спонукка, побудник, причина, що примушує робити якийсь вчинок. **Стимулювати** — спонукувати, побуджувати.

СТИХІЯ — сили природи, взагалі живлові сили; непереможна, природна, живлова сила. **Стихійний** — живловий, такий, що проявляється з внутрішніх непогамованих але неосвідомлених спонук.

СТРАТЕГІЯ — 1) наука, що вивчає у широкому розмірі справу ведення війни; 2) вміння керувати военними операціями чи взагалі діями якоїсь збірноти в її боротьбі з ворогом. **Стратег** — полководець; знавець ведення війни чи боротьби. **Стратегічний** — 1) побудований на правилах стратегії, вміло обміркований

СУГЕСТІЯ — сильний вплив одної особи на думки і бажання другої. **Сугерувати** — вмовлювати, навіювати. **Сугестивний** — викликаний впливом другої особи.

СФЕРА — 1) поверхня кулі; небесна півкуля; 2) обсяг або поле діяння чи впливів; середовище.

СФІНКС — 1) в давньому Єгипті кам'яна фігура левиці з головою і грудьми жінки з загадковим виразом обличчя; 2) взагалі щось загадкове, нерозв'язане.

СХЕМА — загальний план, або виклад в загальних рисах. **Схематичний** — наведений тільки в загальних рисах, такий, що дає тільки загальне уявлення, опрацьований на підставі згори принятих зразків.

СЮЖЕТ — основна тема літературного або музичного твору, провідна думка.

Т

ТАКТИКА — 1) воєнна наука, що вчить як вести війну; вмільсть використовувати положення противника, щоби при найменшій висназі свого війська одержати як найкращі успіхи; 2) прийоми і способи, при помочі яких доходиться

до визначеної мети. **Тактичний** — такий, що відноситься до тактики. **Тактична одиниця** — самостійна частина війська.

ТЕЗА — твердження, що є доказане або має бути доказане.

ТЕКСТ — 1) зміст, сам друк або писання; 2) слова до музичного твору.

ТЕКСТИЛЬНИЙ — прядильно-ткацький.

ТЕМА — предмет розмови або твору; думка, що її треба розвинути. **Тематика** — теми порушені, або такі, що мають бути порушені.

ТЕМПЕРАМЕНТ — вдача; жива вдача, жвавність.

ТЕМПЕРАТУРА — міра теплоти, степень теплоти.

ТЕНДЕНЦІЯ — напрям, нахил до чогось, прямування до бажаної мети. **Тенденційний** — такий, що відповідає певним намірам; свідомо - односторонній.

ТЕОРІЯ — 1) наукове пізнання якоїсь речі чи явища; цілість наукових тверджень звязаних провідною думкою, що мають пояснити якісь явища чи події; розумово-пізнавчий підхід до речей. **Теоретик** — людина, що створила або знає теорію чогось; людина, яка знає щось

розумово, але не практично. **Теоретичний** — досвідний, розумовий.

ТЕРЕН — просторінь землі, поле діяльності.

ТЕРИТОРІЯ — земля, край заселений якимсь народом або приналежний до якоїсь держави. **Територіальний** — приналежний до якоїсь території.

ТЕРМІДОР — схил революцій, поворотний пункт революцій.

ТЕРОР — насильна розправа; залякування, змушення; спосіб боротьби, що полягає на рішучій і безоглядній розправі з політичними ворогами. **Індивідуальний терор** — терор проти окремих представників ворожого табору. **Тероризувати** — залякувати насиллям. **Терорист** — член боевої організації. **Терористичний** — властивий теророві, насильний.

ТЕХНІКА — 1) наука про всякі способи виконання якоїсь праці в найрізномродніших ділянках; 2) вправа в якійсь праці; 3) школа, що в ній вивчають інженерів різних галузей будівництва, промислу, рільництва тощо. **Технік** — досвідчений в техніці (у виконванні якоїсь праці коло машин, апаратів тощо). **Технічний** — приналежний до техніки; звя-

заний із способом виконання якоїсь праці.

ТИП — 1) зразок; представник якоїсь групи чи населення, що має в собі ознаки спільні всім членам тої групи чи населення; 2) чудна, оригінальна одиниця. **Типовий** — властивий певному типові, своєрідний.

ТИРАЖ — кількість накладу якогось часопису, книжки, журналу тощо.

ТИРАН — самовладна, жорстока людина, що гнобить своїх підлеглих. **Тиранія** — насильне і жорстоке панування або поведінка.

ТИТАН — велитень, людина незвичайно сильна здібностями, розумом, волею. **Титанічний** — велитенський, надлюдський.

ТОЛЕРАНЦІЯ (толерантність) — терпимість, виrozumілість. **Толерантний** — поблажливий, вибачливий, виrozumілий. **Толерувати** — потурати, виявляти терпимість, поблажливість.

ТОТАЛЬНІСТЬ — сукупність, щось загальне, всеціло об'єднане. **Тотальний** — всеціло об'єднаний.

ТРАДИЦІЯ — 1) передання, звичай; 2) зберігання пам'яті про великих людей

і героїчні чини народу в минулому. **Традиційний** — старовинний, переданий від предків, освячений звичаєм.

ТРАНСАКЦІЯ — переведення якоїсь умови.

ТРАНСПАРЕНТ — натягнутий на раму або прибитий на дошку напис на полотні бо папері.

ТРАНСПОРТ — 1) перевіз товарів, тягарів, тощо; 2) одержаний або висланий вантаж. **Транспортувати** — перевозити.

ТРЕСТ — об'єднання кількох виробничих або купецьких підприємств якоїсь одної ділянки з метою опанувати та поділитися ринком і збутися конкуренції.

ТРИЛЬОГІЯ — літературний твір, зложений з трьох окремих частей.

ТРІУМФ — блискучий успіх, свято перемоги. **Тріумфальний** — побідницький, урочистий. **Тріюмфувати** — радіти перемогою.

ТРОФЕЙ — знак перемоги, відняті у ворога прапори, зброя тощо.

ТУРИСТ — мандрівник - прогульковець, людина, що подорожує задля розваги. **Туристика** — подорожі для спорту та розваги, щоби пізнати край.

ТУРНЕ — об'їзд, окружна подорож,

до визначеної мети. **Тактичний** — такий, що відноситься до тактики. **Тактична одиниця** — самостійна частина війська.

ТЕЗА — твердження, що є доказане або має бути доказане.

ТЕКСТ — 1) зміст, сам друк або писання; 2) слова до музичного твору.

ТЕКСТИЛЬНИЙ — прядильно-ткацький.

ТЕМА — предмет розмови або твору; думка, що її треба розвинути. **Тематика** — теми порушені, або такі, що мають бути порушені.

ТЕМПЕРАМЕНТ — вдача; жива вдача, жвавість.

ТЕМПЕРАТУРА — міра теплоти, степень теплоти.

ТЕНДЕНЦІЯ — напрям, нахил до чогось, прямування до бажаної мети. **Тенденційний** — такий, що відповідає певним намірам; свідомо - односторонній.

ТЕОРІЯ — 1) наукове пізнання якоїсь речі чи явища; цілість наукових тверджень зв'язаних провідною думкою, що мають пояснити якісь явища чи події; розумово-пізнавчий підхід до речей. **Теоретик** — людина, що створила або знає теорію чогось; людина, яка знає щось

розумово, але не практично. **Теоретичний** — досвідний, розумовий.

ТЕРЕН — просторинь землі, поле діяльності.

ТЕРИТОРІЯ — земля, край заселений якимсь народом або приналежний до якоїсь держави. **Територіальний** — приналежний до якоїсь території.

ТЕРМІДОР — схилок революцій, поворотний пункт революцій.

ТЕРОР — насильна розправа; залякування, змушення; спосіб боротьби, що полягає на рішучій і безоглядній розправі з політичними ворогами. **Індивідуальний терор** — терор проти окремих представників ворожого табору. **Тероризувати** — залякувати насиллям. **Терорист** — член боевої організації. **Терористичний** — властивий теророві, насильний.

ТЕХНІКА — 1) наука про всякі способи виконання якоїсь праці в найрізномірніших ділянках; 2) вправа в якійсь праці; 3) школа, що в ній вивчають інженерів різних галузей будівництва, промислу, рільництва тощо. **Технік** — досвідчений в техніці (у виконванні якоїсь праці коло машин, апаратів тощо). **Технічний** — приналежний до техніки; зв'язаний із способом виконання якоїсь праці.

заний із способом виконання якоїсь праці.

ТИП — 1) зразок; представник якоїсь групи чи населення, що має в собі ознаки спільні всім членам тої групи чи населення; 2) чудна, оригінальна одиниця. **Типовий** — властивий певному типові, своєрідний.

ТИРАЖ — кількість накладу якогось часопису, книжки, журналу тощо.

ТИРАН — самовладна, жорстока людина, що гнобить своїх підлеглих. **Тирания** — насильне і жорстоке панування або поведінка.

ТИТАН — велитень, людина незвичайно сильна здібностями, розумом, волею. **Титанічний** — велитенський, надлюдський.

ТОЛЕРАНЦІЯ (толерантність) — терпимість, виrozumілість. **Толерантний** — поблажливий, вибачливий, виrozumілий. **Толерувати** — потурати, виявляти терпимість, поблажливість.

ТОТАЛЬНИЙ — сукупність, щось загальне, всеціло об'єднане. **Тотальний** — всеціло об'єднаний.

ТРАДИЦІЯ — 1) передання, звичай; 2) зберігання пам'яті про великих людей

і героїчні чини народу в минулому. **Традиційний** — старовинний, переданий від предків, освячений звичаєм.

ТРАНСАКЦІЯ — переведення якоїсь умови.

ТРАНСПАРЕНТ — натягнутий на раму або прибитий на дошку напис на полотні бо папері.

ТРАНСПОРТ — 1) перевіз товарів, тягарів, тощо; 2) одержаний або висланий вантаж. **Транспортувати** — перевозити.

ТРЕСТ — об'єднання кількох виробничих або купецьких підприємств якоїсь одної ділянки з метою опанування та поділитися ринком і збутися конкуренції.

ТРИЛЬОГІЯ — літературний твір, зложений з трьох окремих частей.

ТРІОМФ — блискучий успіх, свято перемоги. **Тріумфальний** — побідницький, урочистий. **Тріумфувати** — радіти перемогою.

ТРОФЕЙ — знак перемоги, відняті у ворога прапори, зброя тощо.

ТУРИСТ — мандрівник - прогульковець, людина, що подорожує задля розваги. **Туристичка** — подорожі для спорту та розваги, щоби пізнати край.

ТУРНЕ — об'їзд, окружна подорож,

У

УЛЬТИМАТ — рішуче домагання або вимога.

УЛЬТРА — понад, надто.

УНІВЕРСАЛ — грамота до народу, маніфест.

УНІВЕРСАЛІЗМ — погляд, що хоче обняти цілий світ, всі явища життя і природи; усесторонність, всебічність. **Універсальний** — всебічний, всеохоплюючий, всесторонній, загальний.

УНІКАТ — одинокий примірник; велика рідкість.

УНІФІКАЦІЯ — сполука, обєднання.

УНІЯ — злука, союз, обєднання.

УТИЛІТАРИЗМ — 1) напрям, що змагає до загального щастя усіх людей, розуміючи під щастям насолоду і відсутність страждань; 2) прагнення з усього мати зиск; користоловність. **Утилітарист** — людина, що в усьому шукає особистої користи. **Утилітарний** — корисний, такий, що комусь має принести користь, а також користоловливий.

УТОПІЙНИЙ — нездійснимий. **Утопіст** — мрійник, людина, що живе нездійснимими надіями, або автор творів, в яких змальовується нездійсниме, вимріяне ща-

сливе і спокійне життя. **Утопія** — вигадка, нездійснима мрія, щось можливе тільки в мріях.

УТРАКВІЗАЦІЯ — заміна одномовного навчання в школі на двомовне; впровадження двох мов в урядуванні. **Утраквізувати** — заводити утраквізацію. **Утраквістичний** — двомовний.

ФАБУЛА — провідна думка твору; байка.

ФАЗА — певний ступінь розвитку якогонебудь явища.

ФАКТ — дійсна подія, явище, тощо. **Фактичний** — дійсний, справжній.

ФАНАТИЗМ — пристрасне захоплення якоюсь ідеєю, що заради неї людина готова піти навіть на смерть. **Фанатик** — загорілець. **Фанатичний** — пристрасно захоплений чимось.

ФАНТАЗІЯ — 1) мрія, видумка; 2) творча уява, що дає письменникові можливість творити образи чи ситуації. **Фантазувати** — вигадувати. **Фантазмагорія** — привид, примара. **Фантаст** — мрійник. **Фантастичний** — уявний, дивовижний, казковий.

ФАСЦИНУВАТИ — очаровувати, при-

ковувати, викликувати на кімсь непереможній вплив, захоплювати.

ФАТАЛІЗМ — віра в неминучість призначення, що проти нього людині не під силу боротися. **Фаталіст** — людина, що вірить в неминучість долі. **Фаталістичний** — зв'язаний із вірою в призначення. **Фатальний** — лиховісний, нещасливий, неминучий. **Фатум** — призначення, неминуча лиховісна доля.

ФАТА - МОРГАНА — омана, марево.

ФАШИЗМ — націоналістичний італійський політичний рух. **Фашист** — член італійської націоналістичної організації.

ФЕВДАЛ — середньовічний великий землевласник. **Февдалізм** — середньовічний суспільний лад, в якому вся земля належала великим землевласникам, а нарід працював на землі так як тепер в большевії. **Февдальний** — зв'язаний з часами феодалізму, його ладом, чи йому подібним ладом.

ФЕДЕРАЛІЗМ — політичний напрям, що змагає до об'єднання автономних країн або держав. **Федераліст** — прихильник федералізму. **Федеративний** — союзни, об'єднаний. **Федерація** — союз, об'єднання, спілка.

ФЕМІНІЗМ — змагання інтелігентських кіл жіноцтва за рівноправність. **Феміністка** — прихильниця фемінізму.

ФЕНІ — члени ірландської підпольної революційної організації, що боролися за визволення Ірландії з під англійського панування.

ФЕНІКС — казковий птах, що кінчив своє життя в огні і з свого попелу народжувався знова; символ вічності.

ФЕНОМЕН — надзвичайно здібна людина, чи надзвичайне явище. **Феноменальний** — надзвичайний, небувалий.

ФЕОДАЛ — диви февдал.

ФЕРМЕНТ — шумування; занепокоєння, заворушення. **Ферментувати** — шумувати, мусувати; буритися, непокоїтися.

ФІЗИКА — наука про явища та властивості в неживій природі. **Фізичний** — 1) належний до фізики; 2) тілесний, природний.

ФІЗІОГНОМІЯ — вираз та риси людського обличчя; взагалі обличчя чогоньбудь.

ФІКТИВНИЙ — видуманий, недійсний. **Фікція** — видумка, витвір уяви.

ФІЛІСТЕР — людина, що живе тіль-

УЛЬТИМАТ — рішуче домагання або вимога.

УЛЬТРА — понад, надто.

УНІВЕРСАЛ — грамота до народу, маніфест.

УНІВЕРСАЛІЗМ — погляд, що хоче обняти цілий світ, всі явища життя і природи; усесторонність, всебічність. **Універсальний** — всебічний, всеохоплюючий, всесторонній, загальний.

УНІКАТ — одинокий примірник; велика рідкість.

УНІФІКАЦІЯ — сполука, об'єднання.

УНІЯ — злука, союз, об'єднання.

УТИЛІТАРИЗМ — 1) напрямок, що змагає до загального щастя усіх людей, розуміючи під щастям насолоду і відсутність страждань; 2) прагнення з усього мати зиск; користоловність. **Утилітарист** — людина, що в усьому шукає особистої користи. **Утилітарний** — корисний, такий, що комусь має принести користь, а також користоловний.

УТОПІЙНИЙ — нездійснимий. **Утопіст** — мрійник, людина, що живе нездійсними надіями, або автор творів, в яких змальовується нездійсниме, вимріяне ша-

сливе і спокійне життя. **Утопія** — вигадка, нездійснима мрія, щось можливе тільки в мріях.

УТРАКВІЗАЦІЯ — заміна одномовного навчання в школі на двомовне; впровадження двох мов в урядуванні. **Утраквізувати** — заводити утраквізацію. **Утраквістичний** — двомовний.

ФАБУЛА — провідна думка твору; байка.

ФАЗА — певний ступінь розвитку якогонебудь явища.

ФАКТ — дійсна подія, явище, тощо.

Фактичний — дійсний, справжній.

ФАНАТИЗМ — пристрасне захоплення якоюсь ідеєю, що заради неї людина готова піти навіть на смерть. **Фанатик** — загорілець. **Фанатичний** — пристрадно захоплений чимось.

ФАНТАЗІЯ — 1) мрія, видумка; 2) творча уява, що дає письменникові можливість творити образи чи ситуації. **Фантазувати** — вигадувати. **Фантасмагорія** — привид, примара. **Фантаст** — мрійник. **Фантастичний** — уявний, дивовижний, казковий.

ФАСЦИНУВАТИ — очаровувати, при-

ковувати, викликувати на кімсь непереможний вплив, захоплювати.

ФАТАЛІЗМ — віра в неминучість призначення, що проти нього людині не під силу боротися. **Фаталіст** — людина, що вірить в неминучість долі. **Фаталістичний** — зв'язаний із вірою в призначення. **Фатальний** — лиховісний, нещасливий, неминучий. **Фатум** — призначення, немінуча лиховісна доля.

ФАТА - МОРГАНА — омана, марево.

ФАШИЗМ — націоналістичний італійський політичний рух. **Фашист** — член італійської націоналістичної організації.

ФЕВДАЛ — середньовічний великий землевласник. **Феодалізм** — середньовічний суспільний лад, в якому вся земля належала великим землевласникам, а народ працював на землі так як тепер в большеві. **Феодальний** — зв'язаний з часами феодалізму, його ладом, чи йому подібним ладом.

ФЕДЕРАЛІЗМ — політичний напрямок, що змагає до об'єднання автономних країн або держав. **Федераліст** — прихильник федералізму. **Федеративний** — союзний, об'єднаний. **Федерація** — союз, об'єднання, спілка.

ФЕМІНІЗМ — змагання інтелігентських кругів жіноцтва за рівноправність.

Феміністка — прихильниця фемінізму.

ФЕНІ — члени ірландської підпольної революційної організації, що боролися за визволення Ірландії з під англійського панування.

ФЕНІКС — казковий птах, що кінчить своє життя в огні і з свого попелу народжувався знова; символ вічності.

ФЕНОМЕН — надзвичайно здібна людина, чи надзвичайне явище. **Феноменальний** — надзвичайний, небувалий.

ФЕОДАЛ — диви феодал.

ФЕРМЕНТ — шумування; занепокоєння, заворушення. **Ферментувати** — шумувати, мусувати; буритися, непокоїтися.

ФІЗИКА — наука про явища та властивості в неживій природі. **Фізичний** — 1) належний до фізики; 2) тілесний, природний.

ФІЗІОГНОМІЯ — вираз та риси людського обличчя; взагалі обличчя чогонебудь.

ФІКТИВНИЙ — видуманий, недійсний. **Фікція** — видумка, витвір уяви.

ФІЛІСТЕР — людина, що живе тіль-

ки дрібницями буденного життя; обмежена дрібничкова людина.

ФІЛЯНТРОП — людина, що з милосердя до других дає їм дрібну поміч, лишаячи на боці боротьбу з головними причинами суспільного лиха. **Філянтропія** — дрібна добродійність. **Філянтропійний** — добродійний.

ФІНАНСИ — грошевий стан, грошеві засоби, гроші. **Фінансовий** — скарбовий, грошевий. **Фінансувати** — піддержувати грішми, давати гроші на щось. **Фінансерія** — загал банкірів якоїсь держави.

ФІЯСКО — невдача, поразка, провал, крах.

ФЛЕГМАТИК — спокійна, байдужа, зимнокровна людина. **Флегматичний** — спокійний, зимнокровний.

ФЛЬОТА — загал воєнних і торговельних кораблів якоїсь держави. **Флотилія** — невелика фльота з менших воєнних кораблів.

ФОН — тло.

ФОРМА — зовнішній вигляд предмету; начиння для відливання фігур; встановлений зразок, спосіб, звичай. **Для форми** — про людське око, ради годиться. **Формалізм** — додержування тільки

зовнішних вимог у якійсь роботі чи справі без уваги на доцільність; передцінювання зовнішних форм на шкоду суті справи. **Формаліст** — людина, що строго додержується приписів. **Формальний** — 1) згідний з приписом; 2) зроблений тільки для людського ока; поверховний. **Формальність** — вимоги і умови що їх обов'язково зберігається виконуючи якунебудь справу; поверховність.

ФОРМАТ — розмір, величина аркуша паперу, книжки, часопису, тощо.

ФОРМАЦІЯ — наверхствування (земної кори), угруповання.

ФОРМУВАТИ — 1) надавати зовнішній вигляд, творити, укладати.

ФОРМУЛА — точне означення якогось явища, поняття або закону; також взір, правило. **Формулування** — точне і зрозуміле висловлювання думок. **Формулювати** — точно і ясно висловлювати якусь думку.

ФОРПОСТ — передня сторожа.

ФОРТ — окреме укріплення, пристосоване до самостійної оборони. **Фортеця** — твердиня. **Фортифікація** — укріплювання, будування твердинь. **Фортифікувати** — укріплювати.

ФОРТЕЛЬ — підступ, хитрощі.

ФОРТУНА — щастя, маєток. **Фор-**
тунний — щасливий, сприятливий.

ФОРУМ — місце де рішають гро-
мадські справи.

ФРАГМЕНТ — уривок літературного
твору чи якихось подій. **Фрагментарний**
— уривчастий, частковий.

ФРАЗА — 1) висловлена думка; 2) пу-
сті слова. **Фразеолог** (фразер) — люди-
на, що пописується гарними, але пустими
словами.

ФРАКЦІЯ — відлам політичної пар-
тії, що не погоджується з загальною лі-
нією, яку веде партія, але не пориває
з нею.

ФРЕКВЕНЦІЯ — відвідування, участь.

ФРОНДА — група невдоволених, во-
рохобництво.

ФУЗІЯ — сполука, злиття, стоплення.

ФУНКЦІОНАР — службовик. **Функ-**
ціонувати — діяти, працювати, сповняти
щось. **Функція** — діяльність, чинність,
заняття.

Х

ХАЛТУРА — безвартісна річ.

ХАМЕЛЕОН — мінлива ящірка; лю-
дина, що дуже легко зміняє свої погляди,

що пристосовується до обставин.

ХАМІТИ — спільна назва споріднених
африканських племен.

ХАОС — безладдя, нелад, безголова.

Хаотичний — безладний, перемішаний.

ХАРАКТЕР — 1) вдача людини;
2) особливі ознаки чогось; 3) сила волі,
упертість, послідовність. **Характеризувати** — 1) давати оцінку когось або чогось;

2) штучно надавати лицю відповідного
вигляду. **Характеристичний** — властивий
комусь або чомусь, особливий. **Характер-**
ний — з доброю вдачею, послідовний.

ХРОНІКА — записування подій в по-
рядку їх діяння.

ХРОНІЧНИЙ — постійний.

ХРОНОЛЬОГІЧНИЙ — упорядкова-
ний згідно з датами, (рік за роком).

ХУЛІГАН — хам, погромник.

Ц

ЦЕНТР — осередок, середина. **Цен-**
тралізація — зосередження; спосіб керу-
вання державою чи установами з осе-
редка, де низові клітини мають обмежені
права. **Централізувати** — зосереджувати,
підпорядковувати верховній владі. **Цен-**
траля — головна установа. **Центральний**
головний, належний до центру.

ки дрібницями буденного життя; обмежена дрібничкова людина.

ФІЛЯНТРОП — людина, що з милосердя до других дає їм дрібну поміч, лишаючи на боці боротьбу з головними причинами суспільного лиха. **Філянтропія** — дрібна добродійність. **Філянтропійний** — добродійний.

ФІНАНСИ — грошевий стан, грошеві засоби, гроші. **Фінансовий** — скарбовий, грошевий. **Фінансувати** — піддержувати грошми, давати гроші на щось. **Фінансерія** — загал банкірів якоїсь держави.

ФІЯСКО — невдача, поразка, провал, крах.

ФЛЕГМАТИК — спокійна, байдужа, зимнокровна людина. **Флегматичний** — спокійний, зимнокровний.

ФЛЬОТА — загал военных і торговельних кораблів якоїсь держави. **Флотилія** — невелика фльота з менших военных кораблів.

ФОН — глос.

ФОРМА — зовнішній вигляд предмету; начиння для відливання фігур; встановлений зразок, спосіб, звичай. Для форми — про людське око, ради годиться. **Формалізм** — додержування тільки

зовнішних вимог у якійсь роботі чи справі без уваги на доцільність; перецінювання зовнішніх форм на шкоду суті справи. **Формаліст** — людина, що строго додержується приписів. **Формальний** — 1) згідний з приписом; 2) зроблений тільки для людського ока; поверховний. **Формальність** — вимоги і умови що їх обов'язково зберігається виконуючи якунебудь справу; поверховність.

ФОРМАТ — розмір, величина аркуша паперу, книжки, часопису, тощо.

ФОРМАЦІЯ — наверхствування (земної кори), угруповання.

ФОРМУВАТИ — 1) надавати зовнішній вигляд, творити, укладати.

ФОРМУЛА — точне означення якогось явища, поняття або закону; також взір, правило. **Формулування** — точно і зрозуміле висловлювання думок. **Формулувати** — точно і ясно висловлювати якусь думку.

ФОРПОСТ — передня сторожа.

ФОРТ — окреме укріплення, приспособлене до самостійної оборони. **Фортеця** — твердиня. **Фортифікація** — укріплювання, будування твердинь. **Фортифікувати** — укріплювати.

ФОРТЕЛЬ — підступ, хитрощі.

ФОРТУНА — щастя, маєток. **Фортуний** — щасливий, сприятливий.

ФОРУМ — місце де рішають громадські справи.

ФРАГМЕНТ — уривок літературного твору чи якихось подій. **Фрагментарний** — уривчастий, частковий.

ФРАЗА — 1) висловлена думка; 2) пуста слова. **Фразеолог** (фразер) — людина, що пописується гарними, але пустими словами.

ФРАКЦІЯ — відлам політичної партії, що не погоджується з загальною лінією, яку веде партія, але не пориває з нею.

ФРЕКВЕНЦІЯ — відвідування, участь.

ФРОНДА — група невдоволених, ворохобництво.

ФУЗІЯ — сполука, злиття, стоплення.

ФУНКЦІОНАР — службовець. **Функціонувати** — діяти, працювати, сповняти щось. **Функція** — діяльність, чинність, заняття.

Х

ХАЛТУРА — безвартісна річ.

ХАМЕЛЕОН — мінлива ящірка; людина, що дуже легко змінює свої погляди,

що пристосовується до обставин.

ХАМІТИ — спільна назва споріднених африканських племен.

ХАОС — безладдя, нелад, безголов'я.

Хаотичний — безладний, перемішаний.

ХАРАКТЕР — 1) вдача людини; 2) особливі ознаки чогось; 3) сила волі, упертість, послідовність. **Характеризувати** — 1) давати оцінку когось або чогось; 2) штучно надавати лицу відповідного вигляду. **Характеристичний** — властивий комусь або чомусь, особливий. **Характерний** — з доброю вдачею, послідовний.

ХРОНІКА — записування подій в порядку їх діяння.

ХРОНІЧНИЙ — постійний.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ — упорядкований згідно з датами, (рік за роком).

ХУЛІГАН — хам, погромник.

Ц

ЦЕНТР — осередок, середина. **Централізація** — зосередження; спосіб керування державою чи установами з осередка, де низові клітини мають обмежені права. **Централізувати** — зосереджувати, підпорядковувати верхній владі. **Централя** — головна установа. **Центральний** — головний, належний до центру.

ЦИВІЛІЗАЦІЯ — досягнення народу на всіх ділянках життя; найвищий щабель розвитку, якого досягло певне суспільство. **Цивілізований** — культурно вихований; розвинений під оглядом культури і інших здобутків.

ЦИКЛЬ — ряд певних споріднених творів, чи явищ, що злучені чимось спільним. **Циклічний** — округлий, круговоротний.

ЦИНІЗМ — пересадна байдужість до всього, що має вартість; безсоромність. **Цинік** — людина байдужа до життєвих вартостей також етичних. **Цинічний** — непристойний, безсоромний.

ЦИТАТА — точно наведені слова якогонебудь письменника. **Цитувати** — наводити чужі слова.

Ч

ЧАВУН — сирівець заліза.

Ш

ШАБЛЬОН — 1) зразок, при помочі якого виготовляють однакові речі; якийсь усталений спосіб праці чи вислову. **Шабльоновий** — одноманітний, неоригінальний.

ШАНСИ — можливості успіху.

ШАНТАЖ — вимушування грошей

речей чи чогось іншого під якою небудь загрозою. **Шантажист** — людина, що по-слуговується шантажем. **Шантажувати** — вимушуватися щось у когось під загрозою.

ШАРЛЯТАН — дурисвіт, обманець, ошуканець.

ШАХТА — підземний хід у копальні.

ШИКАНА — переслідування, дошкулювання. **Шиканувати** — переслідувати, дошкулювати.

ШИФР — умовна азбука для таємного листування. **Шифрований** — писаний таємним письмом.

ШКІЦ — нарис, кількома рисами накреслений рисунок. **Шкіцувати** — робити нарис.

ШЛІФУВАННЯ — огладжування. **Шліфувати** — огладжувати.

ШОВІНІЗМ — сліпа ненависть до всього чужонаціонального. **Шовініст** — людина просякнута шовінізмом. **Шовіністичний** — нетерпимий, засліплений в ненависті до всього чужого.

ШОМПОЛ — сталевий прут, для прочищення дула рушниці.

ШПІЦРУТА — прут на коня, обшитий шкірою.

ШРИФТ — друкарські черенки.

ШТАБ — керівний осередок якогонебудь війська чи дієвої організації.

ШТРАЙК — диви страйк.

ШТАНДПУНКТ — точка погляду.

ШУЛЕР — нечесний грач, шахрай.

Ю

ЮВЛЕЙ — роковини. **Ювілянт** — людина, що святкує роковини своєї діяльності.

ЮРИДИЧНИЙ — правничий.

Я

ЯКОБІНЦІ — члени революційної партії за часів великої французької революції, що визначалися рішучістю в боротьбі.

ЯНИЧАР — турецький вояк вихований з полонених християнських дітей.

ЯРЛИК — диви етикета.

ЯЧЕЙКА — гніздо, осередок.

Т В І Р,

який мусите набути!

Як відомо з оголошень у всій нашій пресі, Видавництво „Український Видавничий Інститут“ — приступило до видання великого Атласу України й сумежних країв. Твір цей — поруч Укр. Заг. Енциклопедії буде одним з найповажніших і найцінніших творів, які вийшли у нас за останні повоєнні роки. Атлас України буде твором, якого пекучу потребу відчували ми вже від десятка літ.

Атлас обіймає 128 мисгоколірових карт, багато діаграм і 16 сторін тексту з багатим, найновішим статистичним матеріалом.

Які відомости подає Атлас? Про природу всіх наших земель, а саме про терен, ґрунти, ріки, клімат, рістню, тварини.

Про населення на наших землях, його розміщення, чисельність, густоту, про уродини, смертність, про українців в Азії і в цілому світі про всі наші говори і т. п.

Про розміщення рілі, розподіл засівної площі збіжжя і всіх інших хліборобських рослин, ліса та про годівлю домашніх тварин. Про розміщення корисних копалин і їх продукцію від найдавніших часів, про промисл, заняття і працю нашого населення.

Про всі роди комунікації на наших землях, про торговлю важнішими продуктами, про адміні-

ЦИВІЛІЗАЦІЯ — досягнення народу на всіх ділянках життя; найвищий щабель розвитку, якого досягло певне суспільство. **Цивілізований** — культурно вихований; розвинений під оглядом культури і інших здобутків.

ЦИКЛЬ — ряд певних споріднених творів, чи явищ, що злучені чимось спільним. **Циклічний** — округлий, круговоротний.

ЦИНІЗМ — пересадна байдужість до всього, що має вартість; безсоромність. **Цнік** — людина байдужа до життєвих вартостей також етичних. **Цнічний** — непристойний, безсоромний.

ЦИТАТА — точно наведені слова якогонебудь письменника. **Цитувати** — наводити чужі слова.

ЧАВУН — сирівець заліза.

ШАБЛЬОН — 1) зразок, при допоміж якого виготовляють однакові речі; якийсь усталений спосіб праці чи вислову. **Шабльоновий** — одноманітний, неоригінальний.

ШАНСИ — можливості успіху.

ШАНТАЖ — вимушування грошей.

ШРИФТ — друкарські черенки.

ШТАБ — керівний осередок якогонебудь війська чи дівчої організації.

ШТРАЙК — дивні страйки.

ШТАНДПУНКТ — точка погляду.

ШУЛЕР — нечесний грав, шахрай.

ЮВІЛЕЙ — роковини. **Ювілят** — людина, що святкує роковини своєї діяльності.

речей чи чогось іншого під якою небуль загрозою. **Шантажист** — людина, що по-слугується шантажем. **Шантажувати** — вимушуватися щось у когось під загрозою.

ШАРЛЯТАН — дурисвіт, обманець, ошуканець.

ШАХТА — підземний хід у копальні.

ШИКАНА — переслідування, дошкудовання. **Шиканувати** — переслідувати, дошкудувати.

ШИФР — умовна азбука для таємного листування. **Цифрований** — писаний таємним письмом.

ШКІЦ — нарис, кількома рисами накреслений рисунок. **Шкікувати** — робити нарис.

ШЛФУВАННЯ — огляджування. **Шліфувати** — огляджувати.

ШОВІНІЗМ — сліпа ненависть до всього чужонаціонального. **Шовініст** — людина просякнута шовінізмом. **Шовіністичний** — нетерпимий, засліплений в не-навісти до всього чужого.

ШОМПОЛ — сталевий прут, для про-чищування дла рушниці.

ШПЦРУТА — прут на коня, общи-тий шкірою.

ЮРИДИЧНИЙ — правничий.

ЯКОВІНЦІ — члени революційної партії за часів великої французької революції, що визначалися рішучістю в боротьбі.

ЯНИЧАР — турецький вояк вихова-ний з полонених християнських дітей.

ЯРЛИК — дивні етикета.

ЯЧЕЙКА — гніздо, осередок.

Т В І Р, який мусите набути!

Як відомо з оголошень у всій нашій пресі, Видавництво „Український Видавничий Інститут“ — приступило до видання великого Атласу України й сумежних країв. Твір цей — поруч Укр. Заг. Енциклопедії буде одним з найповажніших і найцінніших творів, які вийшли у нас за останні повоєнні роки. Атлас України буде твором, якого лекучу потребу відчували ми вже від десятків літ.

Атлас обіймає 128 мисгоко-лорових карт, багато діаграм і 16 сторінок тексту з багатим, найновішим статистичним матеріалом.

Які відомости подає Атлас? Про природу всіх наших земель, а саме про терен, ґрунти, ріки, клімат, рістню, тварини.

Про населення на наших землях, його розміщення, чисельність, густоту, про уродини, смертність, про українців в Азії і в цілому світі про всі наші говори і т. п.

Про розміщення рілі, розподіл засівної площі збіжжя і всіх інших хліборобських рослин, ліса та про годівлю домашніх тварин. Про розміщення корисних копалин і їх продукцію від найдавніших часів, про промисл, заняття і працю нашого населення.

Про всі роди комунікації на наших землях, про торгівлю важнішими продуктами, про адміні-

єстративний поділ наших земель.

Історичні карти змальовують стан наших земель за княжих, козацьких і найновіших воєнних часів. Окремі карти подають відомости про грамотність, шкільництво, пресу, друки і т. п.

Атлас виходить випусками. Всіх їх є 4. Друк 'цілого Атласу закінчиться ще осінню цього року. Карти, які досі появилися, виконані прекрасно і щодо технічного виконання та змісту, викликають загальне признання.

Цей атлас потрібний кожному свідомому українцеві, що любить свою Батьківщину!

АТЛАС УКРАЇНИ

це
пребага-
те дже-
рело ві-
домостей
про госпо-
дарське й
культур-
не життя
всіх на-
ших
земель.

АТЛАС УКРАЇНИ І СУМЕЖНИХ КРАЇВ

НАКЛАД: "УКР. ВИД. ІНСТИТУТ"
ЦІНИ: 30 ЗОЛ. НА 10 РАТ
25 " ЗА ГОТІВКУ
ЗАМОВЛЕННЯ: УКРАЇНСЬКИЙ
ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ
ЛЬВІВ, ГРОДЗИЦЬКИХ 1

Передплачуйте, Читайте, Поширюйте,
Приєднуйте Передплатників!

Голос Нації

Суспільно – політичний тижневик,
який, садинок у нас, правильно
підходить до определенья, оцін-
ки і завдань націоналізму.

ГОЛОС НАЦІЇ

займається всіма справами і питання-
ми всіх ділянок і галузей нашого су-
спільного життя і нашого національ-
ного організму. На це все найдете від-
повідь на сторінках „ГОЛОСУ НАЦІЇ“.

ТОМУ

ГОЛОС НАЦІЇ

повинен читати кожний свідомий українець (-нка).

АДРЕСА:

Львів, Міцкевича ч. 11. І. п.

Контo розрахункової карт. 133.

Передплата: міс. — 60 гр. чвертьрічно — 1,60 зл.
піврічно — 3 зл., річно — 5,50 зл.

Шанувати й зберігати славу традицію на-
роду, плекати рідну культуру й мостити шлях
майбутности—це завдання кожного народу.

**Любов і пошана минувшини — це
спадкоємство сили предків.**

Саме тому кожна українську хату й домівку
української установи повинні прикрашувати ми-
стецькі-колірові образи—картини з днів боготь-
би й геройських подвигів українського народу:

„К Р У Т И“ 4 — зл.

„Князь Роман Галицький проганяє на-
іздників з України“ 0:25 „

„Слава не поляже“ 0 25 „

„Засвітали Козаченьки“ 0 25 „

Портрети поетів, письменників, вождів
та учених: „Тарас Шевченко на засланні“ 0:85 „

„Три українські поети“ (Т. Шевченко,
І. Франко, Ю. Федькович) 0:40 „

Поодинокі на картоні 0:50 „

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ 2 20 „

„Три українські вожди“ (С. Петлюра,
Д. Вітовський, Омелянович-Павленко) 0 40 „

Поодинокі на картоні 1 20 „

„Тарас Бульба“ 1:20 „

Микола Грушевський (найб. укр історик) 0:85 „

Микола Левитський (батько укр. коопер.) 3 20 „

Богдан Хмельницький під Львовом 2 80 „

Друкується портрети: Княгиня Ольга, Володимир Великий,
Богдан Хмельницький, Іван Масапа.

Крім образів видає В-во Українська Культура“ театральну
бібліотеку:

„У сумерках віків“ (драма 4 дії) Вартовий 2:40 зл.

„Садок вишневий коло хати“
(песа на 1 дію) В Лопушанський 1:20 „

Книжки й образи інших видань можна набути рівнож
у В-ві „Українська Культура“ за попереднім надісланням
грошей а о за післяплатою.

В-во „УКРАЇНЬКА КУЛЬТУРА“

Львів, вул. Домініканська 11. І. п.

Конто ПКЮ. 505-507.

Телефон 111-81.

Новина для аматорських гуртків!

Актуальна п'єса
Юрія Горліс-Горського

„Клянемося могилами героїв!“

Написана на тлі повісти „Отаман Хмара“.

Ціна 2 зл., з пересилкою 2·20 зл.

Гуртки, що замовляють два примірники — платять з пересилкою 3 зл. 50 гр. за оба.

Висилається тільки за попереднім надісланням належності. — Кольпортери, які зроблять замовлення і надішлють гроші за 5 примірників — платять тільки 7 зл. з пересилкою.

Замовляти розрахунковими переказами (розрах.konto ч. 232) на тимчасову адресу:

Видавництво Ю. Лісовського, Львів, Скарбківська 35

СПРАВА **КНИЖКИ „Холодний Яр“**

Тому, що переважаюча більшість кольпортерів і окремих відборців затягнула із заплатою — я був змушений перервати видання II. частини „Холодний Яр“ зшитками.

II. Ч. „ХОЛОДНИЙ ЯР“ — ВИЙДЕ у ЖОВТНІ ц. р. ЦІЛОЮ КНИЖКОЮ Кольпортери і окремі особи, що заплатили за 1-ий і 2-ий зшиток — одержать по ціні 1 зл. нижчій від продажі (без звороту зшитків). У В-ві можна набувати ще I-ий том „Холодний Яр“. Ціна 2 зл. з перес. 2·25 зл.

ЮРІЙ ГОРЛІС - ГОРСЬКИЙ.

**Передплачуйте!
Поширюйте!**

„ОБРИТ“

ілюстрований літературно-мистецький і науковий двотижневик

під редакцією

Богдана Кравціва

Адреса Редакції й Адмін.:

ЛЬВІВ, ЗЕМЯЛКОВСЬКОГО 2

„ЛИЦАРСТВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ“

ілюстрований релігійно-патріотичний місячник для широких мас під редакцією о. Др. ОСИПА КЛАДОЧНОГО. —

Поодинокі число 10 гр. Річна передплата 1*20 зл.

Адреса Адміністрації: ЛЬВІВ, БАЛЬОНОВА 2. ч.к.р.п. 233.

Чи відомо Вам, що в Б-ві „ПРОЗОПОЕЗІЯ“ у Львові вийшли такі книжки **Юрія Зоряка**:

„ГЕРОЙ без ІМЕНІ“, повість про боротьбу України з Московією, зшиток I. Ціна I. зшитка — 40 гр.

„СМЕРТЬ за СМЕРТЬ“, протикомуністичне оповідання (I-ше число „ОПОВІДАНЬ ПРОЗОПОЕЗІЇ“) ціна 40 гр.

Адреса:

„Прозопоезія“, Львів, Бляхарська ч. 11.

Число розрахунку для переказів розрах. — 91

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНИНА

НАЙКРАЩИЙ ЧАСОПИС

НОВЕ СЕЛО

що
виходить кожного тижня під неділю
у Львові, вул. Домініканська 11.

НОВЕ СЕЛО

подає найновіші відомості зі світу
і краю.

НОВЕ СЕЛО

широко пише про те, як живуть
і боряться наші брати за Збручем.

НОВЕ СЕЛО

роскажує, як живуть і багатіють
селяни других народів та як бо-
ряться із визиском.

НОВЕ СЕЛО

вчить, як треба господарити, як
організуватись та організовано
поліпшити свою долю.

При Новому Селі є ще окремий додаток —
газетка для селянської молоді:

МОЛОДЕ СЕЛО що вчить сільську молодь
поступу та культури.

А ціла газета великого формату і з багатьома
малюнками з цілого світу коштує на рік тільки
6 зол., на піврік 3 зол., на чверть року 1*50 зол.
а нз місяць 0 60 зол. Такої доброї і дешевої га-
зети для селян нема більше. Тож негайно пишть
по оказове число, та другим порядьте те саме.

Книжки для Молоді

купуйте у
НИГАРНЯХ

НАУК. Т-ВА ім. ШЕВЧЕНКА

Львів

Р и н о к 10

Луцьк

Ягайлонська 95

Перемишль

Р и н о к 14

Стрий

Г о ш а 1

Крем'янець

Ш и р о к а 59

Ковель

Варшавська 73

На бажання катальоги.

УКРАЇНСЬКІ ФІРМИ

В сьогоднішній час уже мало є українців, головню серед молодих, яких треба переконувати в тому, **що обов'язком кожного українця є підпирати тільки український промисл і українську торгівлю.** Треба тільки довести до того, щоби це масове переконання послідовно і на кожному кроці було переводжене в чин. Одним із засобів до цього — це добра пропаганда і рекляма якої завданням є постійно закріплювати звязок між українськими промисловими та торговельними станицями і найширшими масами української суспільности. Маючи на меті віддати для цієї цілі сторінки одинокого календаря для української молоді і то тимбільше, що великий наклад його вповні запевнює успіх реклямі — ми звернулися до українських фірм з пропозицією взяти участь в оголошеневій частині цього календаря. Рівночасно ми заявили їм, що **містимо і все міститимемо тільки виразно українські фірми** (чого не додержується ні одно українське видавництво і в усіх календарях бачимо повно чужих фірм). На наш зазив відозвалася цього року тільки дуже мала частина українських фірм; не дали оголошень навіть деякі такі фірми, що оголошуються майже в усіх календарях, з яких більшість не має навіть 1/10 накладу Календаря Молодого Українця. Не зважаючи на те ми містимо тут спис усіх знаних нам українських фірм у Львові, **щоби кожний молодий українець, знав за якими виробами йому питати у склепах і щоби кожний українець купець знав, які товари і де йому купувати.** Фірмам, які зголосили свої оголошення в цьому календарі віддаємо 2 рази більше місця, ніж ми зобов'язалися.

УКРАЇНЦІ В УКРАЇНЦІВ!

ПРОЗА — виробляє будині, дригці, олійки й аромати. — Львів, ул. Дверницького 30.

ВЕСЕЛКА — фабрика ниток до вишивання.

Львів, ул. Павлінів 16.

ДЕНДРА — виробляє шевські кілки. Львів, ул. Потоцького 58 а.

ЕКО — фабрика батарей до електричних ламп. Львів, Городецька 54.

ЕРГОН — виробня радіоприймачів — першорядні радієві апарати. Львів, Потоцького 58.

ЕТАН — виробляє льяк до печатання пляшок, шкільні крейдки, арабську гуму. Львів, Проста 14.

КАЛИНА — виробляє паперці і тутки (повноватки). Кооп. „Будучність“, Тернопіль.

КЕРОС — фабрика свічок. Львів, Окружна 108а.

КОМЕТА — текстильна фабрика: полотна, сука, самоділи на плащі й убрання, лежаки, шалики, рушники і т. п. Львів, Словацького 1.

МІКА — фабрика муштарди. Львів, ул. Городецька 121.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ — крім склепів, паківня чаю, палярня кави, склад насінь, вина і т. п. Львів, Ринок 36.

ПАСІЧНИЧА СПІЛКА — штучні вощини, пасічнічі приладдя, мід. Львів, Підвалля 9.

ПЛАСТ — спортовий виряд, порошки й олійки до печива. Львів, Городецька 95.

ПРОДУКЦІЯ — фабрика мармоляди і повил. Львів, Павлінів 16.

РІЙ — має гуртівню штучної вощини, пасічнийського приладдя, всіх родів меду. Львів, ул. Бляхарська 20.

РУСАЛКА — фабрика синки. Львів, ул. Перацького 52.

СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ — виробляє цикорію „Луна“, підмінку „Пражінь“ і „Солодову Каву Луна“. Львів, Богданівка.

ТИТАН — виробляє природний оцет. Львів, Жовківська 203.

ФАМОЗА — виробляє мила до голення, до миття, пудер для дітей. Львів, Потоцького 58.

ФОРТУНА НОВА — фабрика солодоців (цукорків). Львів, Кордецького 21.

Вашу будучність най-
краще і найпевніше
забезпечить

„КАРПАТІЯ“

Товариство вз. забезпечень на життя
у Львові, Ринок 38.

Свій до свого по своє!

ХЕМІЧНА ВИРІБНЯ „МОТА“

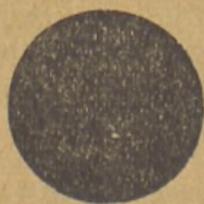
виробляє:

- МОТА** — універсальний порошок до миття,
що рівночасно відвонює і дезинфекує
- АТМО** — незаступний самоперучий порошок
до прання.
- МІМІ** — порошок до намочування білля.
- АМІТ** — порошок до чищення кухонного на-
чиння, всіх металів (і алюмінієвих),
шкла й порцеляни.
- АЛЬКОГОЛІ** — амілеві до аналізу товщу, молока,
бутілеві, пропілеві до розчинни-
ків фарб.
- МАМ** — до відкажування питньої води.
- Українські Жінки!** Уживайте і всюди дома-
гайтесь лише знаменитих порошоків виробу
- Української хем. виробні „МОТА“**
Львів, Перацького 38. — Тел. 268—56.

Купуючи
набіл

МАСЛОСОЮЗУ

доставляючи
лише молоко тільки
до Районових
Молочарень

МАСЛОСОЮЗУ

зміцнюємо торго-
вельну й організацій-
ну силу нашого
молочарства!

Свій до свого!

Відли-
варня дзвонів і артист. відливів

Михайла Брилинського

Львів, вул. Замарстинівська ч. 41
телефон 263-56

Відливає:

дзвони всяких розмірів і ваги, відливи артистичні, бронзівничі, машинові, пла-скорізьби, фігури і т. п.

Окуття будівельні, меблеві, римарські, полірування вся-

ких предметів.

Зведення гальванічне як: нікльовання, мідьовання, оксидовання.

Попирайте Рідний Промисл!!!

„ТЕ-БА“ Львів, Городецька За в подв. одинока українська фабрика скіряних виробів поручає: батоги, ремені, упряж, течки.

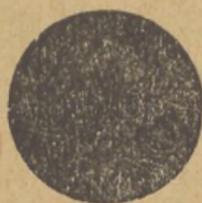
Українська Вирібня торбинок і гуртовий склад паперу **„ТОП“** поручає: Львів, пл. Більчевського 4 тел. 244-33 торбинки, папери: друкові, пакункові, канцелярйні і т. ч.

ГАР

Одинока українська
ФАБРИКА
ГАЛЯНТЕРІЇ

Львів, Потоцького 58а

телефон 105-28

в и р о б л я є:
рогові гребені й гре-
бінці та дзеркальця з
портретами україн-
ських історичних
п о с т а т е й.

„ЗОРЯ“

Фабрика Хемічних Виробів

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

у Львові, Кордецького 51.

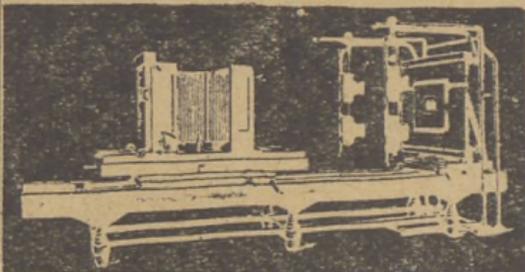
тел. 206-04

П. К. О.

503 881

поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терп. і воск.) у всіх
Пасту до взуття „Елегант“ люкс. в тубах (красках.
Пасту до підлоги „Французька маса“ (фротеру-
ючу і фарбуючу). — Віск до підлоги — Синку
до білля помадкову і коронову. — Шварц до
чобіт, васеліну до шкір, віск шевський, смолу
шевську чорну і білу. — М у х о л а п к и.

ШРИКАРСЬКІ КЛІШІ
СІТКОВІ ЧЕРТКОВІ
КОЛІРОВІ
МОСЯЖНІ ШТАНЦІ

ВИКОНУЄ

НОВА УКР. КЛІШАРНЯ
РЕПРОДУКЦІЯ

ТЕЛ. 232-07 ЛЬВІВ РИНОК 42.

Українська хемічна Вирібня

„МОТА“ Львів, Перацького 38.

поставила собі за заздання продукувати такі вироби, які є конечні в домашньому господарстві та промислі.

В першу чергу випустила порошок до прання: до намочування білля „МІМІ“ та самопральний порошок до виварювання білля „АТМО“. Дуже корисний для наших сільських газдинь є порошок до намочування білля „МІМІ“, а це тому, що завдяки своїм хемічним складникам, розпускає знаменито бруд, крім того скорочує час прання, улекшує працю і є дуже дешевий а тимсамим заощаджує гріш.

Коли мається виварювати білля, то до цього служить знаменитий самопральний порошок „Атмо“. У всіх наших кооперативах та склепах можна ці порошки набути.

Для молочарства, а також домашнього господарства виробляє хем. Вирібня „МОТА“ знаменитий порошок „Мота“, що все знаменито мие, а рівночасно відвонює і відкажує. Про високу вартість цього порошку говорить факт, що генеральне заступництво на молочарські круги перебрав „Маслосоюз“. Необхідним є також порошок „Мота“ і в домашньому господарстві, де находить дуже всесторонне примінення.

До аналіз товщу і молока в молочарстві, виробляє хем. Вирібня „Мота“ амілевий алькоголь. Недавно вийшов новий препарат „Мом“, який служить до відкажування питної води. Дуже придатним і важним оказується „Мом“ в цих місцевостях, які загрожені пошесними недугами. Приготовляється два нові діли.

У ВИДАВНИЦТВІ „ДЕШЕВА КНИЖКА“

можна набути ще такі книжки:

- 1) Ігор Вірлий: **Наші часи.**
- 2) Максим Вергун: **Селянство.**
- 3) Сергій Орелюк: **Коли комуністи за національне визволення.**
- 4) Ігор Вірлий: **За могутність.**
- 5) В. Інгулець: **Українське море.**
- 6) М. Н.: **Що таке „Людодивний Фронт?“**
- 7) Р. Борис: **Микола Міхновський.**
- 8) Сидір Корбут: **Симон Петлюра.**
- 9) Петро Коваль: **Хто такий радикали**
- 10) Оксана Компанієць: **Леся Українка.**

всі в ціні по 20 гр.

Хто присилає цілорічну передплату 2 зол. 40 гр, має право набути ці книжки **по 10 гр.** Так само **кольпольтери, які замовляють** найменше 20 ріжних або тих самих книжок і пришлють гроші з гори, **платять теж тільки по 10 гр.**

Замовляйте для себе й для других!!!

28 вересня 1936

КІР

Кооператива Інженерських Робіт

Львів, Уейського в.

(побіч техніки) — тел. 280-88

Станіславів, Третього Мая 4.

Пляни будови!

Пам'ятайте, що

добрі, тревалі й українського виробу —

це тільки

батерії
Ф-ми **ЕКО**

Львів, Городецька ч. 58.